



ΣΧΟΜΙΑΣΤΗΛ

ΚΑΛΑ ΚΡΑΣΙΑ!

Περίοδος τρίτη, χρόνος έκτος

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ 78, ΙΟΥΛΙΟΣ 1989, ΔΡΧ 300



Εξώφυλλο:
Καλά κρασιά!
Μια ιδέα του Π. Κοροβέση
φωτ. Hillary Liss

ΠΡΟΣΟΧΗ!
ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

3 Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, **4** Οι εξελίξεις στο ΚΚΕ, **5** Η Κυρ-
κόπορτα της εξουσίας, **7** Δήλωση του Γιάννη Μπανιά, **8** Η Αριστερά
είναι αλλού, **9** Τι γύρευε η αλεπού στο παζάρι, **10** Στην Ελλάδα,
13 Κύμβαλα και Σουρντίνες, **14** Η περιπέτεια ενός κειμένου,
15 Καθάριστο!, **17** Θε(ά)ματα, **18** Οι εκλογές και η μειο-
νότητα, **21** Οι τάσεις στις Ευρωεκλογές, **24** Η καταδίκη του
αξιωματικού, **25** Η παραμορφωμένη επανάσταση, **26** Enki Bilal
- Patrick Cauvin, Εκτός Παιδιάς, **29** Σκουπίδια και απόβλητα, **36**
Στον κόσμο, **39** Μπαρò Τυραραύ, **43** Τσόντες, **45** Αντί-
λογος από την Ιθάκη, **48** Γράμματα, **49** Η νέα «Αναφορά Πε-
ριπτώσεων» του Αλέξανδρου Σχινά, **52** Η «αργκοτολογία», **54**
Κύπρος, Ιούλης '89, **56** Μικρά μηνύματα

58 Γιατί δε μάθαμε το αφεντικό
του Κοσκωτά; Μια αναλυτική διερευ-
νηση των ορίων της «κάθαρσης» και
μια σύγκριση Τσάτσου-Κοσκωτά.

?

21 Η τέταρτη συνέχεια του κόμικς
του Γιάννη Καραϊτζή: «Το μαύρο είδω-
λο της Αφροδίτης».



☐ Κα-Κα-Κάθαρση φώναζαν οι συγκεντρωμένοι
νεοδημοκράτες έξω απ' το Προεδρικό Μέγαρο.
Κι ακουγόταν λίγο σαν Ε-Ε-Έρχεται. Ακόμα είναι
λίγο νωρίς να πούμε τι ακριβώς είναι αυτό που
ήρθε με την κυβέρνηση Τζαννετάκη. ☐ Το
σίγουρο είναι ότι η ιστορική συμφωνία μπόρεσε
να επιτευχθεί μόνο μετά απ' την πλήρη εκλογική
επικράτηση του Συνασπισμού, και τη συντριβή
των επικριτών του στο χώρο της Αριστεράς.
Εξίσου απαραίτητη ήταν η απόλυτη κυριαρχία
μέσα στο ΚΚΕ των νέων εαρινών ιδεών. ☐ Πολλά
θα εξαρτηθούν, δηλαδή, από το αν θα υπάρξει
την προσεχή περίοδο η «άλλη» Αριστερά και αν
οι κριτικές φωνές μέσα στο χώρο του
Συνασπισμού και του ΚΚΕ κατορθώσουν να
αντισταθούν στην «καθαρτήρια» πλημμυρίδα
της αστικής διαχείρισης. ☐ Αν όλα αυτά
κρίνονται κάπως πιο μακροπρόθεσμα, εκεί που
η Αριστερά δοκιμάζεται άμεσα είναι τα δυο
«δικά της» υπουργεία. Με τη δεδομένη στήριξη
της κοινής γνώμης και όλου σχεδόν του τύπου,
οι δυο νέοι υπουργοί, έχουν αυτή τη στιγμή στα
χέρια τους μια πραγματική δύναμη. Σ' αυτούς
εναπόκειται να δείξουν αν ο Συνασπισμός είναι ή
όχι δέσμιος της συγκυβέρνησης. Θα
αντιμετωπίσουν άραγε όλα τα σκάνδαλα του
ΠΑΣΟΚ; Κι ιδιαίτερα εκείνα που οι ίδιοι
γνωρίζουν πολύ καλά: Θα αντιμετωπίσετε κ.
Κουβέλη το «σκάνδαλο Καλτεζά» ή το
«σκάνδαλο Πρέκα»; Κι εσείς κ. Κωνσταντόπουλε
θα κάψετε αύριο τους φακέλους; Θα
εξασφαλίσετε και στη μοσουλμανική μειονότητα
ίσα δικαιώματα στην προσεχή εκλογική
αναμέτρηση;

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Κυκλοφορεί την τελευταία Παρασκευή κάθε μήνα. Τιμολόγος Φυλήμονος 13, Αθήνα 115 21, τηλ. 64.69.827 - 64.61.380. **ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:** Εσωτερικού ετήσια 3.600, εξώμηνη 1.800. Ευρώπη ετήσια 5.000. Άλλες ήπειροι ετήσια 5.500. Δημ. οργανισμοί ετήσια 9.000. Εμβάσματα επιταγές. Γ. Πιτουρόπουλος. **ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ** από την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «Σχολιαστής». **ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ** από επιτροπή. **ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:** Κ. Βουρνάς, Γ. Κόκκινος, Τ. Κωστόπουλος, Χ. Μαχαίρας, Γ. Πιτουρόπουλος, Δ. Ψαρράς. **ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:** Α. Γιαννόπουλος, Α. Θεοδωρίδου, Α. Ταχτσής. **ΣΧΙΣΤΟ:** Π. Ζερβός, Γ. Χατζάκος. **ΦΩΤΟΣΥΝΘΕΣΗ:** ΛΕΧΙΚΟΝ Ο.Ε. Διδότου 26. **ΦΩΤΟΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ:** RAY ΕΠΕ, Διδότου 26. **ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ:** Τσακίρης ΑΒΕΕ, τηλ. 5124578.

ΤΟ ΑΝΩΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ



ΣΤΑΔΙΟ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ

«Σ' έναν κόσμο που αλλάζει, πρέπει και η Αριστερά ν' αλλάξει», τόνιζαν όλη την προεκλογική περίοδο τα στελέχη του Συνασπισμού. Εκείνο που δεν διευκρίνιζαν, ήταν πώς και πόσο έπρεπε ν' αλλάξει. Γιατί παρ' τις επισημάνσεις διαφόρων -μεταξύ των οποίων βρισκόταν και ο «Σχολιαστής»- ελάχιστοι φαντάζονταν ότι η πολυπόθητη «ανανέωση» και ο «εκσυγχρονισμός» της συνασπισμένης Αριστεράς θα έφτανε μέχρι την κυβερνητική συνεργασία με τη Δεξιά.



Επιτέλους, ανέκραξε το πρωί της 1ης Ιουλίου ο Γιώργης Μασσαβέτας από τις σελίδες της «Πρώτης». «Επιτέλους. Η Αριστεράς πήρε τη μεγάλη απόφαση. Επισημότερη ταφόπλακα του εμφυλίου και του διχασμού, αλλά και επισημότερη καταδίκη της σήψης δεν μπορούσε να υπάρξει». Δεν ήταν βέβαια ο μόνος. Το ίδιο λυτρωτικό επιφώνημα βρισκόταν στα χείλη όλων όσων έχυσαν τόννους μελάνι το προηγούμενο διάστημα, για να υποδείξουν στον Χαρίλαο Φλωράκη ότι όφειλε να ξεπεράσει τα συμπλεγματικά αριστερά σύνδρομα και να συνεργασθεί με τον Κωνσταντίνο Μητσοιάκη.

Πράγματι, η Αριστερά είχε πάρει τη μεγάλη απόφαση. Αυτή τη φορά η «συμφιλίωση» με τη Δεξιά δεν αποτελούσε μια δυσανάγνωστη πολιτική ανάλυση κάποιων ευαίσθητων αριστερών διανοητών. Δεν αφορούσε τη νοσταλγία του «ήθους και του ύφους» της πολιτείας του Κωνσταντίνου Καραμανλή ούτε την ευμενή υποδοχή της αντικομμουνιστικής «Ελένης» του Νικόλας Γκέιτς. Αυτή τη φορά η άρση του σχίσματος, η αποκήρυξη της ιδίας της ιστορίας της ελληνικής Αριστεράς μέσα από την απεμπόληση αυτών που θα καθιστούσαν αδύνατη τη «συμφιλίωση», ήταν πολιτικό γεγονός. Το όνειρο που είχε δει ο Λεωνίδας Κύρκος πριν μια εικοσαετία γινόταν πραγματικότητα, έστω κι αν σε κάποιους έμοιαζε πως ήταν εφιάλτης.

Η 1η Ιουλίου του 1989 θα περάσει στην ιστορία σαν μια ημέρα ορόσημο για την πορεία της ελληνικής Αριστεράς και ειδικά του ΚΚΕ. Η κυβερνητική συνεργασία του Συνασπισμού με τη Νέα Δημοκρατία δεν ενσωματώνει απλώς ένα κομμουνιστικό κόμμα στο κυβερνητικό παιχνίδι σαν υπεύθυνη εθνική δύναμη. Αλλοιώνει τα πολιτικά χαρακτηριστικά και τη φυσιογνωμία του. Σηματοδοτεί τη μετάβαση μιας δογματικής και αγγυλωμένης γραφειοκρατικής δύναμης, που επαγγελλόταν όμως την κοινωνική απελευθέρωση και το σοσιαλισμό και παρέμενε έξω από το κράτος, σε μια διαχειριστική δύναμη, που εγγυάται πλέον και τυπικά την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία του συστήματος. Πρόκειται για μια εξέλιξη στρατηγικής σημασίας, που υπερβαίνει κατά πολύ την εμπλοκή των αριστερών δυνάμεων στο πεδίο των ενδοαστικών αντιθέσεων που ορίζει την «κάθαρση».

Η αντίσταση της αριστερής πτέρυγας του ΚΚΕ και της ΚΝΕ δεν μπόρεσε να αποτρέψει τις εξελίξεις. Η ηγετική ομάδα αγνόησε προκλητικά την αντίθεση της συντριπτικής πλειοψηφίας των οργανώσεων στο ενδεχόμενο συνεργασίας με τη Νέα Δημοκρατία και επιστράτευσε τις δοκιμασμένες από το παρελθόν συνταγές τρομοκρατήσης και παραπλάνησης της κομματικής

βάσης. Την ίδια ώρα που επιχειρείται να παρουσιαστεί εξωκομματικά ένα σύγχρονο αριστερό προφίλ, νεκρανασταίνονται εσωκομματικά τα αλήστου μνήμης «οργανωτικά μέτρα» φήμωσης των διαφωνούντων. Για πόσο όμως; Ποιος μπορεί να εγγυηθεί ότι το ΚΚΕ θα βαδίζει συντεταγμένο στη λεωφόρο του ιστορικού συμβιβασμού;

Προσφέροντας την αμέριστη συμπαράστασή του στον Κωνσταντίνο Μητσοιάκη ο απογαλακτισμένος από τα διχαστικά σύνδρομα Περισσός, βάζει σε κίνηση μια αλυσιδωτή αντίδραση νέων αδιεξόδων και πολύ σημαντικότερων συμβιβασμών από αυτούς που τον εξανάγκασε να κάνει το πασοκικό παρελθόν του. Το ΚΚΕ απομονώνεται πλέον από μεγάλα τμήματα της εργατικής τάξης που εξακολουθούν να υποστηρίζουν το ΠΑΣΟΚ και βοηθάει με τον καλύτερο τρόπο τα ταλαντευόμενα συντηρητικά στοιχεία του ίδιου κόμματος να στραφούν προς τον νεοσυντηρητισμό της Νέας Δημοκρατίας. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι αποκόβεται από τις ριζοσπαστικές δυνάμεις της ελληνικής κοινωνίας, τις κοινωνικές αντιτάσεις που αρνούνται να δεχτούν τις συνέπειες των νέων εκσυγχρονισμών και απομακρύνεται από τις διαθέσεις των αριστερών τμημάτων που αποτελούσαν παραδοσιακά την εκλογική και πολιτική του επιρροή. Η «συμφιλίωση» αφορά τους όρους του πολιτικού παιχνιδιού, τις σχέσεις των κομμάτων και τους στόχους τους, την ευρύτατη συναίνεση που διαμορφώνεται για να ανταποκριθεί η Ελλάδα στις προτεραιότητες που θέτει το 1992 και η καπιταλιστική αναδιάρθρωση. Δεν αφορά, ακόμα κι αν το θέλει, την «κοινωνική συμφιλίωση», μια και πολύ σύντομα θα αποδειχθεί ότι στο στόχαστρο του εκσυγχρονισμού δεν βρίσκεται η «κάθαρση», αλλά τα δικαιώματα των εργαζομένων.

Πολιτικό κενό, λοιπόν; Ναι, για πρώτη φορά ίσως μετά την μεταπολίτευση, το πολιτικό κενό δεν βρίσκεται μόνο στα μυαλά και στα γραπτά κάποιων μονίμως υπεραισιόδοξων αριστεριστών. Είναι εδώ! Η απουσία Αριστεράς αναδεικνύει την επικαιρότητα του αιτήματος για μια άλλη Αριστερά. Το θγάζει από το περιθώριο και του δίνει υπόσταση. Το βάζει στην κοινωνία.

Μήπως δεν θα έπρεπε, λοιπόν, να αναφωνεί μόνο ο κ. Μασσαβέτας και οι ζηλωτές του ιστορικού συμβιβασμού αυτό το λυτρωτικό «επιτέλους»; Μήπως το ίδιο επιφώνημα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και από άλλη πλευρά; Γιατί όσο ισχύει ότι, επιτέλους, ο Συνασπισμός ξεπέρασε τις φοβίες του και άκουσε τη φωνή όσων τον ήθελαν σαν μια υπεύθυνη καθεστωτική δύναμη που μπορεί να συνεργασθεί ακόμα και με τη Δεξιά, άλλο τόσο ισχύει ότι, επιτέλους, η κρίση ξέσπασε!

Χρήστος ΜΑΧΑΙΡΑΣ

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ

Οταν πριν από τέσσερις μήνες γράφαμε («Σχολιαστής» τ. 73, «Τά στάδια του ιστορικού συμβιβασμού», σελ. 18) ότι οι βάσεις της σύγκλισης της «ανανεωτικής» μερίδας του ΚΚΕ και της Νέας Δημοκρατίας είχαν τεθεί κιόλας από το τελευταίο τρίμηνο του '87, είχαμε κατηγορηθεί για διασπορά ψευδών ειδήσεων. Όπως επισημαίναμε τότε, τα ανανεωτικά στελέχη των δύο πλευρών, με τη διαμεσολάβηση γνωστών δημοσιογραφικών παραγόντων, έπαιρναν μέρος σε κρυφές συναντήσεις, αντάλλαζαν απόψεις και διερευνούσαν τους τρόπους με τους οποίους θα εγκαίνιαζαν μια διαδικασία διαλόγου, που αποσκοπούσε να φέρει κοντύτερα τα δυο κόμματα. Τονίζαμε, μάλιστα, ότι σ' αυτές τις επαφές, που πρωταγωνιστούσαν ο Μίμης Ανδρουλάκης και ο Παύλος Μπακογιάννης, είχε διαμνησθεί από την πλευρά της Ν.Δ. προς το ΚΚΕ ότι «ο Πρόεδρος και το περιβάλλον του αντιμετωπίζουν μια υπεύθυνη και σοβαρή παρουσία της Αριστεράς σαν παράγοντα διεξόδου από την κρίση που περνάει ο τόπος».

Οι μετεκλογικές εξελίξεις δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία ότι το μήνυμα βρήκε ανταπόκριση. Στις τωρινές συναντήσεις τους ο Μίμης Ανδρουλάκης κι ο Παύλος Μπακογιάννης θα επιχαιρούν, επειδή αυτοί πρώτοι έβαλαν τον θεμέλιο λίθο του ιστορικού συμβιβασμού αλλά ελληνικά. Θα ήταν βέβαια λάθος να θεωρηθεί ότι οι δυο άνδρες συνέχισαν να βρίσκονται —παραδόξως κρυφά ακόμα και σήμερα— μόνο για να θριαμβολογούν και να θυρούνται εκείνη την περίοδο. Υπήρχαν αρκετά ακόμα ζητήματα που απαιτούσαν διεξοδική συζήτηση, όπως για παράδειγμα το πώς αντιμετωπίζει το «State Department» το ενδεχόμενο συμμετοχής κομμουνιστών σε μια έστω και βραχύβια ελληνική κυβέρνηση.

Δεν ήταν όμως μόνο ο φέρελπις «ανανεωτής» του ΚΚΕ ο μοναδικός που έκανε ό,τι μπορούσε για να περάσουμε στη «νέα εποχή». Σύσσωμη η ηγετική ομάδα του Περισοπού ένοιωσε ότι βρισκόταν μπροστά σε μια ιστορική ευκαιρία εκπλήρωσης των κυβερνητικών της οραμάτων, την οποία βεβαίως έσπευσε ν' αρπάξει απ' τα μαλλιά. Για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια η ηγεσία του ΚΚΕ, σε όλες τις αποχωρήσεις της, εμφανιζόταν τόσο συσπειρωμένη. Οι «γέροντες» περί τον Χαρίλαο Φλωράκη, ο κατασταλτικός μηχανισμός των Τσολάκη-Παπαρήγα, ο Γρηγόρης Φαράκος και ο «ανανεωτικός» κύκλος του Μίμη Ανδρουλάκη συνειδητοποιούσαν ότι δεν είχαν πάει χαμένες οι πολύχρονες καταθέσεις του ΚΚΕ στην Τράπεζα της «σοβαρότητας», της «υπευθυνότητας» και των «εθνικών λύσεων». Το πρόβλημα ήταν, απλώς, με ποιον τρόπο θα χρύσωναν

το χάπι που θα έδιναν στη βάση του κόμματος. Γι' αυτό το λόγο, άλλωστε, και ενώ υπήρχε διαφορετική απόφαση του Πολιτικού Γραφείου του ΚΚΕ, διατυπώθηκε από τον Συνασπισμό η πρόταση άμεσης προσφυγής στην 4η εντολή, που άφηνε μεγαλύτερα περιθώρια χειρισμού της εσωκομματικής δυσάρεσκειας, αφού υπέθυνο πλέον θα ήταν το ΠΑΣΟΚ που δεν πήρε μέρος στην οικουμενική κυβέρνηση. Ταυτόχρονα, αποφασιζόταν να εμφανισθεί ο Συνασπισμός με ενιαία κοινοβουλευτική ομάδα και επικεφαλής τον Λεωνίδα Κύρκο, σαν απόδειξη προς όλους τους ενδιαφερόμενους ότι το ΚΚΕ δεν παίζει διπλό παιχνίδι, αλλά αντίθετα είναι προσηλωμένο στις νέες κατευθύνσεις που υπογραμμίζει η σύγκλιση του με την ΕΑΡ.

Η απόφαση για ενιαία κοινοβουλευτική ομάδα με εκπρόσωπο τον Λεωνίδα Κύρκο σηματοδοτούσε όμως κάτι περισσότερο: τα δημόσια εγκαίνια της πορείας για τη μετεξέλιξη του Συνασπισμού σ' ένα «νέο σύγχρονο αριστερό κόμμα» που θα χωνώνει και το ΚΚΕ. Ένα κόμμα απαλλαγμένο από τα «συμπλέγματα του παρελθόντος», τις ιστορικές συμβάσεις που φέρνουν ακόμα εμπόδια και καθυστερούν τον «εκσυγχρονισμό». Δεν επρόκειτο άλλωστε για κάτι καινούργιο. Εδώ και αρκετό καιρό, διάφοροι τεχνοκράτες τύπου Καραγκουλέ επεξεργάζονται τους τρόπους με τους οποίους θα επαναφερθεί εκείνη η παλιά ιδέα του γερο-Παρτισανίδη για τη διάλυση του ΚΚΕ και την αφομοίωσή του από την Ε.Δ.Α. Η διαφορά απλώς είναι ότι, τώρα, η ιδέα του «παππού» επανέρχεται εμπλουτισμένη με καινούργια στοιχεία. Είναι λογικό. Όπως συνηθίζει να επαναλαμβάνει κι ο Μίμης Ανδρουλάκης, «ένα σύγχρονο αριστερό κόμμα πρέπει να λειτουργεί με το σύστημα του πολιτικού management».

Εικοσιένα χρόνια μετά τη διάσπαση του ΚΚΕ, η ιστορία επαναλαμβάνεται. Δεν έχει σημασία να αποφανθεί κανείς αν πρόκειται για φάρσα ή τραγωδία, το σίγουρο όμως είναι ότι ο ανανεωτικός ρεφορμισμός που τότε έσπασε στα δύο την Αριστερά, σήμερα την ενώνει. Οι «δελφίνοι» που συγκροτούνται στο Π.Γ. του ΚΚΕ το ξέρουν και προετοιμάζονται. Όλοι συμφωνούν ότι οι επόμενοι μήνες θα είναι η καταληπτότερη περίοδος να αποχωρήσει ο Χαρίλαος Φλωράκης, αφού πλέον θα έχει πάρει τα διακριτικά του εθνικού ηγέτη. Το ζήτημα είναι όμως τι γίνεται μετά. Ο συμβιβασμός που προετοιμάζεται προβλέπει ένα τριπλό σχήμα: τον Φαράκο στη θέση του υπερισιακού Γραμματέα χωρίς ουσιαστικές πολιτικές αρμοδιότητες, τον Ανδρουλάκη Νο 2 με ευθύνη του χειρισμού των πολιτικών ζητημάτων και τον Χαρίλαο Φλωράκη στη θέση του σοφού γέροντα-

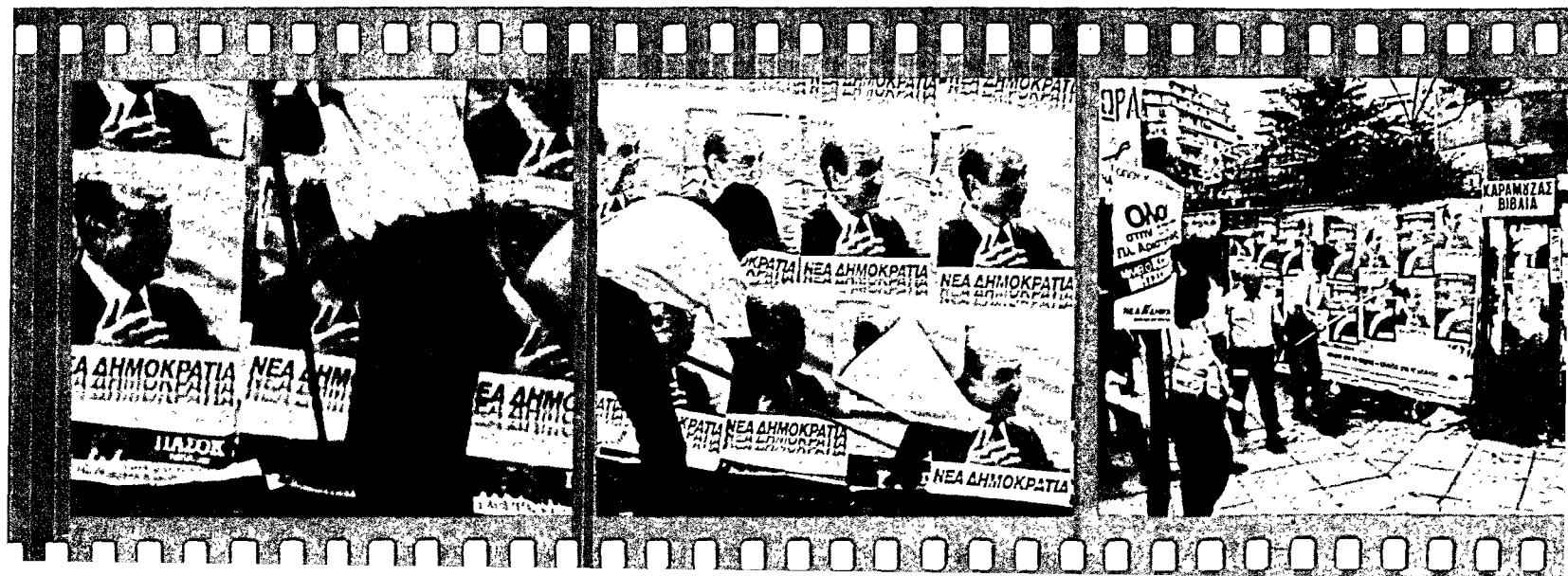
προέδρου, πρόγονο των άλλων δύο, εγγυητή και επιτηρητή του συμβιβασμού.

Η λύση αυτή φαίνεται να ικανοποιεί όλες τις πλευρές. Από τη μια, ο σημερινός Γραμματέας αποχωρεί στο απόγειο της δόξας του και ο μόνιμος ανταγωνιστής του, ο Φαράκος, κάνει πραγματικότητα το μεγάλο του όνειρο έστω και ψαλιδισμένο. Από την άλλη, ο Μίμης Ανδρουλάκης πετυχαίνει το καλύτερο δυνατόν, ξέροντας ότι σήμερα δεν έχει ισχυρή προσωπική επιρροή μέσα στο ΚΚΕ, ώστε να εξασφαλίσει την εκλογή του στη θέση του Γραμματέα. Μερικές δυνάμεις που του είναι αφοσιωμένες βρίσκονται στις οργανώσεις διανοουμένων, αλλά εκεί η κυριαρχία της αριστερής τάσης και των διαφωνούντων με όσα διαδραματίζονται τον τελευταίο καιρό στο ΚΚΕ είναι συντριπτική. Ξέρει, λοιπόν, ότι χρειάζεται τον μηχανισμό που ελέγχει ο Τσολάκης και η Παπαρήγα σαν σκαλοπάτι μέχρι να μπορέσει να στηριχτεί στις δικές του δυνάμεις, έστω κι αν κατά τη γνωστή ρήση του «η κοινωνία θα αναπνεύσει πιο ελεύθερα τη μέρα που θα φύγει ο Τσολάκης από το ΚΚΕ». Για την ώρα περιμένει, δημιουργεί το εξωκομματικό προφίλ του και, φυσικά, δραστηριοποιείται. Όλες τις μέρες που δίνονται οι εντολές, ο έμπιστος του και υπεύθυνος του Γραφείου Τύπου του κόμματος Παναγιώτης Λαφαζάνης ζητάει να του διαβάσουν καθημερινά από το τηλέφωνο τα πολιτικά άρθρα της «Πρώτης» για να μην γραφτεί τίποτα εκτός γραμμής.

Υπάρχει βέβαια και συνέχεια: Η φιλοδοξία του δεν είναι τόσο να γίνει Γραμματέας του ΚΚΕ όσο να αποτελέσει τον μελλοντικό ηγέτη του νέου κόμματος. Η προτεραιότητα ανήκει δικαιωματικά στον Λεωνίδα Κύρκο. Ο Μίμης Ανδρουλάκης όμως δεν έχει κανένα λόγο να διάζεται. Ξέρει ότι με το ρόλο που διαδραμάτισε τόσο στη δημιουργία του Συνασπισμού όσο και στις διαδικασίες άρσης του ιστορικού σχίσματος με τη Ν.Δ. έχει εγγράφως σοδαρότατες υποθήκες.

Μέσα σε όλες αυτές τις εξελίξεις η βάση του ΚΚΕ έχει βρεθεί σε κατάσταση ακραίας σύγχυσης. Πολλοί φοβούνται ότι η «λευκή απεργία» διάφορων κομματικών οργανώσεων και της ΚΝΕ κατά την προεκλογική περίοδο μπορεί να ακολουθηθεί από περισσότερο ενεργητικές πρωτοβουλίες. Ουσιαστικά, η ηγεσία του ΚΚΕ δεν έχει κατορθώσει να αποσπάσει την υποστήριξη ενός αξιόλογου τμήματος των κομματικών μελών για τους μετεκλογικούς χειρισμούς της. Υπάρχει ένα εύφλεκτο υλικό απογοητεύσεων, αγανάκτησης και αντιθέσεων, που κανείς δεν μπορεί αυτή τη στιγμή να προβλέψει με ασφάλεια ότι δεν πρόκειται να εκραγεί.

Αλέξης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ



Η ΚΥΡΚΟΠΟΡΤΑ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Η ABEMUS PAPAM λοιπόν. Ο Τζαννής Τζαννής Τζαννιτάκης πρωθυπουργός του συνασπισμού της Δεξιάς και της Προόδου, ενώ ο Κωνσταντόπουλος θα αποκαθάρουν το άγος των κλεφτών και εγγυώνται δημοκρατικά τη διεξοδο από την κρίση. Τα οράματα των συγκροτημάτων του τύπου, των σοβαρών περιοδικών και των δεξιών, με αριστερό όμως άλλοθι, αναλυτών παίρνουν επιτέλους σάρκα και οστά.

Ας δούμε όμως από πιο κοντά το κλίμα της περιόδου που προηγήθηκε και διαμόρφωσε το υπέδαφος της κυβερνητικής λύσης. Μεγάλη ένταση επικράτησε στο πολιτικό προσκήνιο μετεκλογικά με επίδικο αντικείμενο την κάθαρση. Παρ' όλες δε τις ομόθυμες εκκλήσεις για διαφάνεια, κλίμα ιδιαίτερης αδιαφάνειας επικράτησε γύρω από τα διαδραματιζόμενα πίσω από τις εξελίξεις. Η σεναριολογία απασχόλησε σύμπαντα κλήρο και λαό. Από πουθενά, δεν υπήρξε η ένσταση πως σεναριολογήντας κανείς για το προσκήνιο, χάνει τη δυνατότητα να διακρίνει τα νέα κοινωνικά συμβόλαια που συνάπτονται πίσω από τις κουίντες. Πρόκειται ίσως για την κατ' εξοχήν περίπτωση που όποιος θέλει να αντιληφθεί και να ερμηνεύσει τα τεκταινόμενα του προσκήνιου, πρέπει απαρτώς να μη μιλήσει γι' αυτά, διακρίνοντας δια μέσου των εξελίξεων όχι τόσο το νέο σκηνικό που προετοιμάζεται ή τα πρόσωπα που θα επανδρώσουν τους θιάσους, όσο το είδος του έργου που θα παιχτεί. Ό,τι λοιπόν εντυπωσιάζει στη μεταβατική περίοδο της κάθαρσης, δεν είναι παρά ο θόρυβος που προκαλεί η αλλαγή των σκηνικών ανάμεσα στις δύο πράξεις.

Κοσμογονία λοιπόν συντελείται μετεκλογικά στο πολιτικό προσκήνιο της Ελλάδας σύμφωνα με τους αναλυτές του ημερήσιου και περιοδικού τύπου. Για πρώτη φορά στα χρονικά, κομμουνιστής ηγέτης πήρε εντολή σχηματισμού κυβέρνησης. Ο κόσμος παρακολούθησε με κομμένη την ανάσα τον προσηνή Χ. Φλωράκη στις αλληπάλληλες διαδρομές του μεταξύ Γλυφάδας - Γενικού Κρατικού και Ηρώδου του Αττικού. Θα κάνει λοιπόν η Αριστερά το Μητσοτάκη πρωθυπουργό; Ή θα σχηματιστεί τελικά κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ-Αριστεράς; Η επίσημη Αριστερά, όπως και η ίδια αυτάρεσκα διατείνεται, αποτελεί πλέον ρυθμιστικό παράγοντα των πολιτικών εξελίξεων. Ο ρόλος της του συνδιαχειριστή μέχρι τώρα σε επίπεδο συνδικάτων, δήμων και κοινοτήτων, αναβαθμίζεται σήμερα και στο επίπεδο του κοινοβουλίου. Βασανιστικά ήταν τα ερωτήματα που ταλάνιζαν πολιτικούς αναλυτές, κομματικά ιερατεία και διαδρομιστές της εξουσίας. Θα εξαφανιστούν απ' το προσκήνιο οι δεινόσαυροι Ψηλός-Ανδρέας; Ως τότε θα μας δυσαστούν οι μόνιμοι τρόφιμοι των νοσοκομείων; Θα προχωρήσουμε επί τέλους μακριά απ' τις προσωπικές εριδες των Δουδοβίκων και τις διαφορές του παρελθόντος; Θα προκύψουν νέες συλλογικές ηγεσίες που θα οδηγήσουν σε συναινετικές διαδικασίες για το καλό του τόπου, δηλαδή τα οράματα της καπιταλιστικής ανα-

διάρθρωσης του '92;

Πέρα όμως από το ενδιαφέρον για τα σενάρια που προβάλλουν οι κάθε λογής στοιχηματίες, η απάντηση σε κάποια κρίσιμα ερωτήματα θα μπορούσε να φωτίσει το σκηνικό του νέου μεταπολιτευτικού κύκλου:

■ Τα σκάνδαλα σαν μορφή υπέρβασης της αστικής νομιμότητας από το κυβερνητικό κόμμα συνιστούν άραγε ευρύτερη πολιτική κρίση του κοινοβουλευτικού συστήματος διαχείρισης της εξουσίας;

■ Η σχετική αδιαφορία του κόσμου για τις εκλογές του '89 εκφράζει ταυτόχρονα γενικότερη κρίση εκπροσώπησης στην ελληνική κοινωνία και κλονισμό της εμπιστοσύνης στα κόμματα;

■ Με ποιους όρους αναδιαμορφώνεται μετεκλογικά η οργάνωση της συναινεσης; Ποιο θα είναι το ιδιαίτερο βάρος του κοινοβουλίου, των πολιτικών σχηματισμών, των συνδικάτων, των συγκροτημάτων του τύπου ή άλλων καναλιών στην οργάνωση αυτής της συναινεσης;

■ Ποια ήταν η συμβολή των λαϊκών κινητοποιήσεων στην πτώση του ΠΑΣΟΚ;

■ Πώς θα εισπραχθεί τελικά από την Αριστερά η μεταβατική φάση της κάθαρσης;

■ Με ποιο τρόπο θα χρεωθεί ο Συνασπισμός την συμμετοχή σε κυβέρνηση Ν.Δ., έστω και χωρίς τον Μητσοτάκη πρωθυπουργό και την πρωταγωνιστική συμμετοχή του στην υπόθεση της κάθαρσης;

■ Ποια είναι η συμβολή της περεστρόικα στις εξελίξεις αυτές;

Οι πολιτικές εκτιμήσεις των πρώτων μετεκλογικών ημερών παρέμειναν σε δύο σημεία: α) Στις διεργασίες και τις ισορροπίες μέσα στα κόμματα και τη συνακόλουθη δελφινολογία και β) Στην προβολή και την προμωδότηση εκείνου από τους συνδυασμούς του τρία ανά δύο που η κάθε πλευρά θεωρούσε πολιτικά δοκιμότερο σαν κυβερνητική λύση. Έτσι, ενώ το ΠΟΝΤΙΚΙ πίεζε σε όλους τους τόνους για κυβέρνηση υποστηριζόμενη από ΠΑΣΟΚ-Αριστερά, το ΑΝΤΙ ξεσπάδωνε υπέρ της λύσης Συνασπισμού-Ν.Δ.: Αφού επισημάνει ότι το ίδιο συμπορεύτηκε ανεπιφύλακτα στη συγκρότηση του Συνασπισμού, θεωρεί απαραίτητο να εγκάλεσει την Αριστερά που «*παράμεινε έωλη των αντιδεξιών συνδρόμων της και των αυριανιστικών συνθημάτων*». Το editorial του τεύχους 409 μας καλεί να γιορτάσουμε τη λήξη του εμφυλίου στις 29 Αυγούστου, καθώς είναι πιθανό να έχουμε κυβέρνηση που θα στηρίζεται στους δύο αντιπάλους της εποχής εκείνης. Τα ετερόνυμα έλκονται λοιπόν: «*Είναι η ώρα των μεγάλων αποφάσεων*».

Μετά τις εξελίξεις που δικαίωσαν αυτές τις προτροπές θα πρέπει ίσως να περιμένουμε σαν επιστέγασμα μία τελική στο Γράμμο, παρ' όλο που η Αριστερά δεν τα κατάφερε να συμπεριλάβει και το στρατηγό Μάρκο.

Το αποτέλεσμα των εκλογών του '89 ήταν από τα πριν ορατό! Δε μιλάμε φυσικά για το αν θα προέκυπτε αυτοδύναμο ή συμμαχικό κυβερνητικό σχήμα, τον επι-

μερισμό των ποσοστών ή τους μετεκλογικούς χειρισμούς, αλλά για την ουσία της πολιτικής που αναδύεται από τις κάλπες: πολιτικής λιτότητας, σύνδεσης ομοιόλης-παραγωγικότητας και ανάπτυξης υπαγορευμένης από τις επιταγές του Δ.Ν.Τ. και της καπιταλιστικής ολοκλήρωσης του 1992.

Η αναδιάταξη των δυνάμεων της εκπροσώπησης του αστισμού και η μετατόπιση της ηγεμονίας από το ΠΑΣΟΚ προς στη Ν.Δ. ήρθε σαν αποτέλεσμα ενδοσυστικών αντιθέσεων και δε σημαδεύτηκε από τη συμμετοχή του λαϊκού παράγοντα. Το ΠΑΣΟΚ δεν έχασε την εξουσία σαν κακός διαχειριστής του ελληνικού καπιταλισμού που απέτυχε να υποτάξει τα λαϊκά συμφέροντα στις όποιες απαιτήσεις των κυρίαρχων τάξεων. Εκεί εκπλήρωσε το ρόλο του πολύ καλύτερα από τη Δεξιά. Όχι μόνο κατόρθωσε να επιβάλει μια σκληρή πολιτική λιτότητας στο όνομα μιας άλλης ανάπτυξης και με την ανοχή όλων των κοινοβουλευτικών δυνάμεων, αλλά επέβαλε και θεσμικές ρυθμίσεις που ούτε καν ονειρευόταν η Δεξιά. Κατάφερε να συντρίψει την ιδεολογία του σοσιαλισμού και την ίδια την Αριστερά σαν δύναμη αντίστασης και αμφισβήτησης. Εκεί που απέτυχε ήταν να αμβλύνει τις ενδοσυστικές αντιθέσεις. Ήταν λοιπόν οίγουρο ότι οποιαδήποτε πιθανή κυβερνητική αλλαγή θα προέκυπτε από αυτές τις εκλογές δεν θα οφειλόταν, σε μικρό έστω βαθμό, στην ανάπτυξη οποιουδήποτε κινήματος ρεφορμιστικού ή ανατρεπτικού. Οι λαϊκές κινητοποιήσεις της τελευταίας περιόδου ήταν οικονομικού χαρακτήρα, αμυντικές στην πολιτική λιτότητα ή σχετιζόμενες με την αυθαιρεσία της διοίκησης. Το κλειδί για την ερμηνεία τους βρίσκεται στην ειδική σχέση εξάρτησης ορισμένων στρωμάτων από το κράτος και πάντως η μεγάλη τους μαχητικότητα συνοδεύεται παράλληλα με σπάσιμο της συλλογικής δράσης, απεργοσπαστισμό και ατομικές επιλογές.

Οι εκλογές αυτές λοιπόν ήταν ουσιαστικά εσωτερική υπόθεση των κυρίαρχων τάξεων και της νέας κοινοβουλευτικής τους εκπροσώπησης που πλέον αναδιαμορφώνεται με την ηγεμονία της δεξιάς. Οι χαμένοι θα είναι οι εργαζόμενοι που θα αντιμετωπίσουν την επίθεση της οποιασδήποτε απόκλισης αναπτυξιακής πολιτικής. Κλείνει μια οριστική η μεταπολιτευτική περίοδος. Τα χαρακτηριστικά της νέας περιόδου που επικύρωσαν οι κάλπες συνοψίζονται στην άμβλυνση των πολιτικών αντιθέσεων και την ομογενοποίηση των πολιτικών σχηματισμών.

Χαρακτηριστικό είναι το κλίμα της συμφωνίας Σημίτη - Έμπερτ στον ΣΕΒ, παρ' τις αντιδεξιές λαϊκίστικες κορώνες του ΠΑΣΟΚ την τρέχουσα περίοδο.

Η πανθημιολογούμενη συντηρητικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας σχετίζεται και με το εκλογικό αποτέλεσμα καταγραφόμενη βέβαια και σε αυτό. Η συσχέτιση αυτή όμως δεν είναι αιτιακή, δε θρискόμαστε μπροστά σε μια συνολική προς τα δεξιά μετατόπιση του πολιτικού φάσματος, όπως μας την περιγράφουν διάφοροι ανα-

Λυτές. Τα στοιχεία νεοφιλελεύθερης πολιτικής που προβάλλει η Ν.Δ. αποτελούν δεξιάστροφη μετατόπιση περισσότερο σε σχέση με τις σοσιαλίζουσες διακηρύξεις του ΠΑΣΟΚ παρά ως προς την πολιτική που υλοποιήσε. Μια πολιτική που τουλάχιστον μετά το '85 συνέβαλε στη μετατόπιση του πολιτικού φάσματος προς τη δεξιά. Αν είναι λάθος φυσικά η ταύτιση ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ., πιο επικίνδυνη ωστόσο για την ερμηνεία των εξελίξεων είναι η υπερεκτίμηση της διαφορετικότητάς τους. Μιας διαφορετικότητας που συχνά θεωρητικοποιείται και ανάγεται στην ύπαρξη δύο διαφορετικών στρατηγικών αστικής διαχείρισης και καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης της χώρας. Αν πράγματι πρόκειται για τη «μαύρη» σε αντιδιαστολή με την «άσπρη» γάτα, τότε η μία πιάνει τα ποντίκια που ξεφεύγουν απ' την άλλη. Η νέα πολιτική του αστισμού που πρώτη της επικύρωση αποτελούν οι πρόσφατες εκλογές, δεν είναι αντιθετική αλλά συμπληρωματική της πολιτικής διαχείρισης του ΠΑΣΟΚ.

Οι αργάγγελοι της καθάρσεως

Κοινός τόπος του πολιτικού σκηνικού λοιπόν η υπέρβαση του μεταπολιτευτικού κύκλου με αίτημα την καθάρση. Στο πεδίο της καθάρσης συναρθρώνεται η προοπτική του αστισμού με τις τακτικές που είναι εξαναγκασμένο να επιλέξει το πολιτικό προσωπικό των δύο μεγάλων κομμάτων, το καθένα από τη μεριά του, για να εξασφαλίσει την εκπροσώπηση των κυρίαρχων συμφερόντων:

Ο νέος ανένδοτος;

Εκ των πραγμάτων το ΠΑΣΟΚ είναι υποχρεωμένο να δώσει μάχες οπισθοφυλακών:

α) Η φερεγγυότητα του σαν διαχειριστή της εξουσίας είναι μειωμένη. Και αυτό όχι μόνο εξ αιτίας της διαφοράς του 5% από το εκλογικό ποσοστό της Ν.Δ. Περιγράψαμε πιο πάνω τη σύγκλιση των πολιτικών επιλογών των δύο κομμάτων. Ήδη έχει εκφραστεί ο προανατολισμός κορυφαίων στελεχών (Σημίτης, Παπαντωνίου κλπ.) σε διεξόδους για την οικονομία κοινές με αυτές που προτείνει η Ν.Δ. Δεν μπορεί λοιπόν ένα διάτρητο ΠΑΣΟΚ να εμφανιστεί σαν η πιο αξιόπιστη πρόταση εξουσίας.

β) Κυρίως όμως η θέση του ΠΑΣΟΚ υπονομεύεται από το γεγονός ότι έχει ήδη χάσει σε σοβαρό βαθμό τη δυνατότητα να ελέγχει την *αμφίδρομη σχέση ηγεμονία στο αστικό μπλοκ/οργάνωση λαϊκής συναίνεσης*.

γ) Κατά συνέπεια οι υποχωρήσεις του ΠΑΣΟΚ προς το Συνασπισμό σχετίζονται περισσότερο με την εξασφάλιση κάποιας ανασταυλας για την ανασυγκρότηση του χώρου του ή στην διαμόρφωση των όρων για την διάσπασή του από τους ενδεχομένως ενδιαφερόμενους.

δ) Ο αποκλεισμός του από την κυβέρνηση θα παίξει καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση των ισορροπιών στο εσωτερικό του. Είναι λογικό να περιμένει κανείς την ενίσχυση της αυριανιστικής-μαχητικής πτέρυγας στο αμέσως προσεχές μέλλον. Από την άλλη δεν μπορούμε να προδιαγράψουμε με ακρίβεια τις αντανακλάσεις της διαδικασίας καθάρσης – άλωσης του κρατικού μηχανισμού σ' ένα πολιτικό προσωπικό που αυτή τη στιγμή είναι ηττημένο έχοντας χάσει την κυβέρνηση.

Στη μέση ο τζογαδόρος, λιμό

Η Ν.Δ. από την άλλη μεριά έχει με το μέρος της το ρεύμα. Ο σκληρός νεοφιλελευθερισμός και η πολιτική σταθερότητα που επαγγέλλεται έχουν σαν όρο την καθάρση. Δηλαδή πρώτ' απ' όλα την άλωση του κρατικού μηχανισμού και την εξουδετέρωση των ερεισμάτων των ΠΑΣΟΚ σε αυτόν. Προφανώς ο στόχος δεν είναι οι μίζες και το λάδωμα αφού η «επιχειρηματική εγκληματικότητα» αποτελεί κανόνα του παιχνιδιού. Αυτή είναι η πρώτη παγίδα στην οποία – εν γνώσει της – πιάνεται η Αριστερά όταν διακηρύσσει πως η ισχυροποίηση και ο έλεγχος στους θεσμούς μπορούν να ρυθμίσουν και να εξυγιάνουν την οικονομία. Δεν χρειάζεται να πάμε πέρα από την κοινά αποδεκτή διατύπωση πως οι θεσμοί αποτελούν *συμπύκνωση πολιτικών και κοινωνικών συσχετισμών* για να αναρωτηθούμε για το αποτέλεσμα στη σημερινή φάση: Η ηγεμονία της Ν.Δ. αποκαλύπτει το περιεχόμενο της καθάρσης. *Λιτότητα, ιδιωτικοποιήσεις, σύνδεση αμοιβής - παραγωγικότητας, αντεργατικά και αντικοινωνικά μέτρα*. Το καίριο ερώτημα δεν εντοπίζεται στο γιατί «υποχώρησε» ο Μητσοτάκης στις απαιτήσεις του Συνασπισμού, αλλά το αν η συμμετοχή στην κυβέρνηση της Ν.Δ. ήταν το νομοτελιακό αποτέλεσμα της συνολικής αλλαγής σχεδίου



στην Αριστερά που σηματοδοτήθηκε από την σύγκλιση ΚΚΕ-ΕΑΡ.

«Να υποστηρίξουμε Νεοδημοκρατική συνταγματική κυβέρνηση»

Η προτροπή του Μάο στο Γιενάν το 1940, όπως επισημαίνει η νότα των «Εκδόσεων του Λαού» στα εκλεκτά έργα είχε σαν στόχο την απόσπαση του συνταγματικού όπλου από τον Τσανγκ Καϊσέκ. Η επανάληψη της ιστορίας σαν φάρσα έχει σαν πρώτο αποτέλεσμα την παραχώρηση αυτού του όπλου, όσο μπορούμε σήμερα να το θεωρήσουμε όπλο, στην Ν.Δ.

Κάτω από το πρίσμα της ηγεμονίας του ενός μεγάλου κόμματος ή του άλλου πιστεύουμε ότι πρέπει να κατανοηθεί η συνδιαλλαγή των δύο με την Αριστερά, πέρα από τις άμεσες ανάγκες του μεταξύ τους πολιτικού παιχνιδιού. Οι πόντοι που παραχωρούνται σε αυτήν ή που η ίδια κατακτά, σε κάθε περίπτωση λειτουργούν στην κατεύθυνση του πολιτικού αφοπλισμού της.

Δεν μιλάμε για αφοπλισμό επειδή πιστεύουμε ότι το επιτελείο του Συνασπισμού απαρτίζεται από αφελείς. Η ίδια η συγκρότηση του Συνασπισμού και η προεκλογική του παρουσία έδειχναν πιστεύουμε ότι εδράζονταν μεταξύ άλλων στην εκτίμηση ότι η ΝΔ παίρνει το πάνω χέρι και ότι το ΠΑΣΟΚ πέφτει στρέφοντας όλο και πιο δεξιά. Το πολιτικό περιεχόμενο κατά συνέπεια της στρατηγικής που συνηθίστηκε να ονομάζεται «θεσμική ολοκλήρωση» της Αριστεράς είναι η αναχαίτιση της καταγίδας που επέρχεται. Παρά τα φαινόμενα δηλαδή η πολιτική του Συνασπισμού έχει περισσότερο αμυντικό παρά επιθετικό χαρακτήρα. Είναι αλήθεια κοινοτυπία να καταγγέλλει κανείς τον κυβερνητισμό και κρατισμό της επίσημης Αριστεράς. Όχι ότι δεν αποτελούν συστατικά της φουσιογνωμίας της, ενισχυμένα μάλιστα με το ιδιαίτερο χρώμα της ΕΑΡ. Η τακτική του Συνασπισμού όμως αποτελεί τομή στο συνολικό πολιτικό σχέδιο της επίσημης Αριστεράς όπως δείχνει ανάγλυφα η εναγώνια προσπάθεια των Φλωράκη-Κύρκου να εξασφαλίσουν την ομαλή αναπαραγωγή της αστικής πολιτικής διαχείρισης.

Προηγούμενως η εξουσία αντιμετωπιζόταν σαν σάλαμι που οι λαϊκές δυνάμεις όφειλαν να κόβουν προοδευτικά. Τώρα αντιμετωπίζεται σαν κορυδαλλός που η επίσημη Αριστερά προσπαθεί να ξεγλάσει με καθρεφτάκια. Μ' άλλα λόγια προσπαθεί να αποκαλύψει την μπλόφα των αστικών κομμάτων μπαίνοντας η ίδια στη μέση. Αποθλέποντας στην καλύτερη περίπτωση σε μια σχετική «ουδετεροποίηση» του κρατικού μηχανισμού, κινείται στο έδαφος της καθάρσης και των συναφών κυβερνήσεων συνεργασίας ή ανοχής. Οι κλυδωνισμοί στο χώρο του ΚΚΕ, ακόμα κι αν οδηγήσουν σε σοβαρές τριβές στο εσωτερικό του δεν φαίνεται να παίρνουν διαστάσεις συγκροτημένης ρήξης και ούτως ή άλλως δεν θα μπορέσουν να αμφισβητήσουν τις επιλογές που περιγράψαμε. Ας περιοριστούμε στην κωδικοποιημένη διατύπωση μιας σειράς από καιρία ζητήματα που προκύπτουν εξ αιτίας της νομιμοποίησης από την επίσημη Αριστερά του εθνικού αιώματος της καθάρσης:

■ Δεν γίνεται καμιά προσπάθεια απεμπλοκής του λαϊκού παράγοντα από ένα παιχνίδι του οποίου οι όροι υπαγορεύονται εξ ολοκλήρου από τον ανταγωνισμό των αστικών μερίδων.

■ Είναι αδύνατον να συγκροτηθούν αιτήματα, διεκδικητικού έστω χαρακτήρα, γύρω από την καθάρση είτε με γαλάζιο, είτε με κόκκινο είτε με συνδυασμούς χρωμάτων.

■ Συγκαλύπτεται το πολιτικό περιεχόμενο της πασοκικής διακυβέρνησης με τον διαχωρισμό των ευθυνών μεταξύ «τιμίων» και «ατιμών».

■ Αναδεικνύονται σε πεμπτούσια της αριστερής πολιτικής οι ελιγμοί κορυφής και η διαπραγμάτευση του εκλογικού ποσοστού χωρίς, επι τέλους, καμιά μα καμιά αναφορά σε κοινωνικές παραμέτρους που δεν χωράνε στα γραφεία των πολιτικών αρχηγών ή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η επιλογή υλοποίησης της καθάρσης με το ιστορικό άλμα συγκατοίκησης με την ΝΔ στην κυβέρνηση και κάτω από την προφανή ηγεμονία της έγινε προφανώς με συνεκτίμηση των διαφορών στον συνολικό κορμό του ΚΚΕ. Η επιβολή, αν όχι υιοθέτηση της γραμμής Κύρκου από το ΚΚΕ επισφραγίζεται από την κυβερνητική λύση. Λύση που φαίνεται να αποτελεί το διαβατήριο για το ταξίδι του ενιαίου πια σχήματος της επίσημης Αριστεράς στους διαδρόμους της εξουσίας. Η διαπραγμάτευση των κοινωνικών αγώνων στα γραφεία και τα κοινοβουλευτικά έδρανα διολισθαίνει πια στο παιχνίδι και τους ελιγμούς παραγόντων με μειωμένο αναπόφευκτα το βάρος της κοινωνικής αναφοράς.

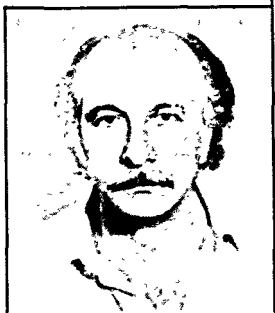
Οπωσδήποτε δεν είναι προφανής η απάντηση στο ερώτημα γιατί οι συσχετισμοί στο ΚΚΕ προανατολίστηκαν στην απόρριψη της λύσης κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ-Συνασπισμού ακόμα και μετά την παραίτηση του Παπανδρέου από την πρωθυπουργία. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι ούτως ή άλλως υπήρχε η πρόκριση της λύσης ΝΔ από ανανεωτικά στελέχη (Ανδρουλάκης, Δραγασάκης).

Όπως και να έχουν τα πράγματα ο σταθερός προανατολισμός της ΝΔ στην καθάρση αποτέλεσε το κλειδί στην ιεράρχηση του ΚΚΕ. Το ακριβές περιεχόμενο της φενάκης που αποτελεί η πρόθεση στον κρατικό μηχανισμό και ο ελιγμός στους θεσμούς μένει ν' αποδειχθούν στη συνέχεια.

Στην πρώτη σελίδα του «Ριζοσπάστη» της 2/7 διαβάζουμε: «Ο ρόλος και η υπεύθυνη στάση της Αριστεράς, που απάντησε με μία εθνικής εμβέλειας πατριωτική πρόταση σ' ένα εθνικής σημασίας θέμα, γνωρίζουν ήδη πλατιά αναγνώριση και επιδοκιμασία. [Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ] έσπευσε να επανέλθει στα διχαστικά, αντιαριστερά της κληρύσματα και στις *εμφυλιοπολεμικές* λογικές, ανίκανη να δικαιολογήσει τον αυτοαποκλεισμό της από την προσπάθεια της καθάρσης».

Και αναρωτιόμαστε: Θα είναι άραγε η εξώθηση στο κοινό έδαφος του πατριωτισμού της αστικής ηθικής το τελευταίο πλήγμα που κατάφερε το ΠΑΣΟΚ στην Αριστερά;

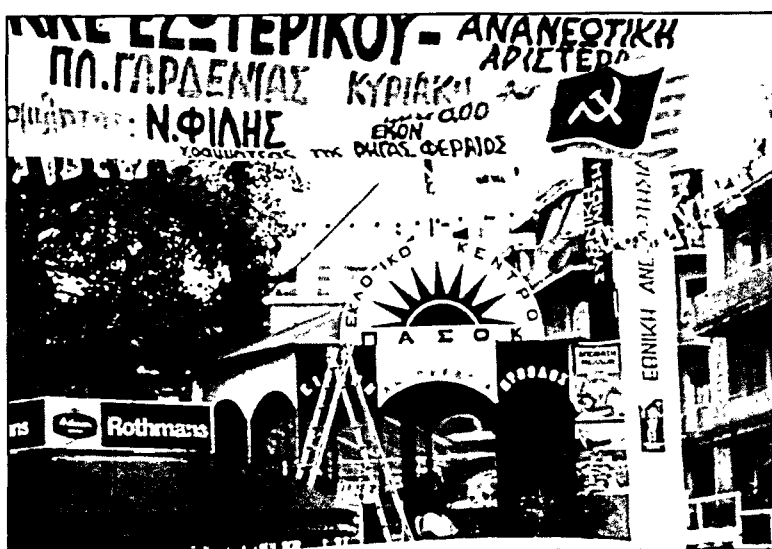
Γιώργος ΚΑΛΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Δημήτρης ΚΑΡΥΔΑΣ
Νίκος ΞΗΡΟΥΔΑΚΗΣ



ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΝΙΑΣ:

ΑΠΟ ΤΟΝ «ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟ» ΣΤΗΝ «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΥΠΟΤΑΓΗ»

**Το ΚΚΕ εσωτερικού
Ανανεωτική Αριστερά είχε
προειδοποιήσει πριν τις
εκλογές για τις
«κυβερνητικές»
προοπτικές του
Συνασπισμού και είχε
αντιδράσει.
Ζητήσαμε απ' το
γραμματέα του κόμματος
Γιάννη Μπανιά να σχολιάσει
το σχηματισμό της
κυβέρνησης Τζαννετάκη.**



Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ κυβέρνησης Ν.Δ.-Συνασπισμού μας βρίσκει κατηγορηματικά αντίθετους και μας προκαλεί πολλά ερωτηματικά. Δεν έπεσε όμως ως κεραυνός εν αιθρία. Υπήρξε φυσιολογικός καρπός της αντίληψης του Συνασπισμού για το θέμα της κάθαρσης και της προσέγγισης που εδώ και αρκετό καιρό κάνουν το ΚΚΕ και η ΕΑΡ στο πρόβλημα της κυβέρνησης και της εξουσίας. Το είχαμε επισημάνει προεκλογικά. Μίλησαμε για διλήμματα και αδιέξοδα στα οποία υποχρεωτικά θα οδηγούσε η αποϊδεολογικοποιημένη και απολίτικη προσέγγιση στο θέμα της κάθαρσης και η συνολική συμπληρωματική λογική του Συνασπισμού. Τα γεγονότα δικαίωσαν αυτές τις εκτιμήσεις.

Η κάθαρση δεν είναι μια ουδέτερη ηθική-ποινική διαδικασία. Το θέμα έχει και ποινική αλλά έχει κυρίως πολιτική διάσταση. Η ποινική της διάσταση απαιτούσε την ενεργοποίηση του νόμου περί ευθύνης υπουργών, ώστε να μην υπάρξει παραγραφή. Η πολιτική διάσταση συμπυκνώνεται στο στόχο για την αποκατάσταση της δημοκρατικής λειτουργίας της κοινωνικής και πολιτικής μας ζωής, που είχε θάναυσα παραβιαστεί από την πολιτική και την εξουσία που άσκησε επί 8 χρόνια το ΠΑΣΟΚ. Είναι λοιπόν φανερό ότι το σύνολο του αιτήματος της κάθαρσης, στην ποινική και την πολιτική της διάσταση, δεν μπορούσε να το προωθήσει ούτε συμμαχική κυβέρνηση Ν.Δ.-Συνασπισμού, ούτε βέβαια αντίστοιχη ΠΑΣΟΚ-Συνασπισμού.

Καλλιεργεί προφανώς σοβαρές ψευδαισθήσεις η αντίληψη ότι η Ν.Δ. μπορεί να επιβάλει την κάθαρση. Για μας είναι δεδομένο ότι η Ν.Δ. χρησιμοποιεί το θέμα της κάθαρσης για τη συντριβή του ΠΑΣΟΚ. Θα χρησιμοποιήσει την προσωρινή συμμαχία της με το Συνασπισμό ως σκαλοπάτι στην επιδίωξή της να κατακτήσει την αυτοδυναμία στις επόμενες εκλογές. Η Ν.Δ. με τις γνωστές στρατηγικές της επιλογές στα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τόπος, με

το πρόγραμμά της και τη συνολική αντίληψή της για το πρόβλημα της εξουσίας, δεν είναι δυνατόν να πιστεύουμε ότι μπορεί να αποκαταστήσει τη δημοκρατία. Εκτός εάν και η δημοκρατία έγινε τώρα για την αριστερά επίσης μια ουδέτερη έννοια. Η Ν.Δ. θα χρησιμοποιήσει τη νέα εξουσία της για να βάλει γερρά θεμέλια στη συντηρητική δεκαετία που επιφυλάσσει για την Ελλάδα. Εμείς πάντως δεν ξεχνάμε τι σημαίνει κράτος της δεξιάς. Στη δεκαετία του 1990, στη δεκαετία της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης θεωρώ ότι θα ήταν έσχατο λάθος να προσεγγίσουμε στρατηγικής σημασίας ζητήματα με αμβλυμένα κοινωνικά και ταξικά κριτήρια. Το ίδιο κατηγορηματικά αντίθετοι θα είμαστε να σχηματιστεί κυβέρνηση με κορμό το ΠΑΣΟΚ. Θα ήταν εξίσου σοβαρό λάθος να πιστέψει η αριστερά ότι θα μπορούσε να γίνει η αναγκαία αποΠΑΣΟΚοποίηση του κράτους και του δημόσιου βίου από κυβέρνηση που θα στηριζόταν κυρίως στο ΠΑΣΟΚ. Μια τέτοια κυβέρνηση απλά θα βοηθούσε το ΠΑΣΟΚ να ξεπεράσει κατά τον πιο ανώδυνα τρόπο την κρίση του και να ξανακερδίσει σε σύντομο χρονικό διάστημα τη χαμένη ηγεμονία του, έστω σε μια νέα - εξωραϊσμένη - έκδοση σε σχέση με το παρελθόν.

Οι εξελίξεις έδειξαν ότι μπορούσε να βρεθεί λύση που θα απέτρεπε την παραγραφή για τα σκάνδαλα, χωρίς να στηρίζεται μονόπλευρα και κυρίως χωρίς να ευνοεί κανένα από τους 2 εταίρους του δικομματισμού. Σ' αυτή την περίπτωση το πολιτικό μέρος της κάθαρσης θα αποτελούσε το κεντρικό στοιχείο της πάλης της αριστεράς στο κοινωνικό, το κοινοβουλευτικό και το γενικότερο πολιτικό πεδίο στο επόμενο διάστημα.

Ο Συνασπισμός, δέσμιος της κομφορμιστικής και κοινωνικά συντηρητικής αντίληψής του για το πρόβλημα της εξουσίας, που το βλέπει κυρίως σαν ένα παιχνίδι με κινήσεις και συναλλαγές κορυφής, δέσμιος της λογικής ότι ήρθε η ώρα της αριστεράς

να συμμετάσχει ΕΔΩ και ΤΩΡΑ στην εξουσία, μιας λογικής που με την πάροδο του χρόνου εμπεδώνει και παγιώνει στοιχεία μιας νέας ιδεολογίας και καλλιεργεί σοβαρές αυταπάτες, δέσμιος της συμπληρωματικής λογικής ως προς το κυβερνητικό πρόβλημα, που τον βάζει μπροστά σε σοβαρά διλήμματα επιλογής συμμάχου, υποχρεώθηκε να απαντήσει στο δίλημμα ΠΑΣΟΚ ή Ν.Δ. και οδηγήθηκε στη συνεργασία με τη Ν.Δ.

Η επιλογή αυτή, που προφανώς δεν έχει σχέση με τη λογική του «ιστορικού συμβιβασμού», εάν αφεθεί να αποκτήσει μονιμότερα χαρακτηριστικά, μπορεί να καταλήξει σε «ιστορική υποταγή». Η ελπίδα του Συνασπισμού να έχει σοβαρά οφέλη από ένα πιθανό κατακερματισμό του ΠΑΣΟΚ μέσα από αυτή τη διαδικασία, είναι και πολιτικά άστοχη αλλά ούτε και επιβεβαιώνεται από τις εξελίξεις. Το ερώτημα τώρα γίνεται ακόμα πιο επίκαιρο. Υπάρχει άραγε άλλος δρόμος για την αριστερά;

Στη δύναμη των συντηρητικών ιδεών και επιλογών, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο ανανεώνουν συνεχώς την ηγεμονία τους στην ελληνική κοινωνία και την πολιτική μας ζωή, η αριστερά οφείλει να συμπεριφέρεται όχι ως ο φτωχός συγγενής, που αρκείται στο κόκκαλο που της πετούν κάθε φορά οι κυρίαρχες δυνάμεις, αλλά αντίθετα οφείλει να αντιτάξει τα δικά της οράματα, τις δικές της αξίες, τις δικές της ιδέες, τον δικό της απελευθερωτικό λόγο, τις δικές της κοινωνικές και πολιτικές αντιστάσεις, που θα ανατρέψουν τους σημερινούς δυσμενείς συσχετισμούς δυνάμεων σε όλα τα επίπεδα και θα προωθήσουν μια νέα ελπιδοφόρα προοπτική.

Αυτός είναι ο μοναδικός άλλος δρόμος. Σ' αυτή τη λογική πρέπει να επιχειρηθεί κατά τη γνώμη μου η αναγκαία ανασύνταξη των δυνάμεων της Αριστεράς και η παρέμβασή της στις εξελίξεις.

Γιάννης ΜΠΑΝΙΑΣ

ΤΙ ΘΕΛΕ Η ΑΛΕΠΟΥ ΣΤΟ ΠΑΖΑΡΙ;

Από τον «προεκλογικό αγώνα» των Οικολόγων-Εναλλακτικών: Με σύνθημα «Έξω η πολιτική από το ποδόσφαιρο», ποδοσφαιρικός αγώνας στον Άγνωστο.

ΝΑ, ΠΟΥ ΞΑΦΝΙΚΑ προέκυψε σ' όλους η οικολογία! Προεκλογικά την έδωσαν μερικοί σαν μαϊντανό στη σαλάτα τους για να νοστιμίσουν λιγάκι τα προγράμματά τους. Μετεκλογικά μερικοί δυσκολεύτηκαν να την καταπιούν μετά τ' αποτελέσματα που πήρε και βάλθηκαν ν' αναλύσουν το φαινόμενο:

- Η οικολογία πουλάει...
- Η οικολογία στην Ελλάδα είναι απολιτική...
- Είναι σαν το άζαξ που κάνει τα τζάμια αόρατα, όλα: δεξιά, αριστερά, πολιτική...
- Σας ψήφισε η κυρά Κατίνα που βλέπει το «τόλμη και γοητεία»...
- και άλλα ζηλόφθονα.

Προεκλογικά μας έλεγαν: Πού πάτε ξεβράκωτοι στ' αγγούρια; Αντιπροσωπεύετε καμιά οικολογική οργάνωση; Πέντε άτομα είσαστε!

Μετεκλογικά με αρκετό θράσος μπορούμε ν' απαντήσουμε: Ναι, στις εκλογές κατέθηκαν οι φανέλες της οικολογίας, της ελληνικής οικολογίας αν θέλετε. Εμείς ιδρώσαμε αυτές τις φανέλες, τίποτ' άλλο!

Το 1,2% των οικολόγων-εναλλακτικών εμείς το αποδίδουμε α) στη δουλειά των οικολογικών ομάδων κι εναλλακτικών οργανώσεων εδώ και 10 χρόνια και που μέχρι τα τώρα δούλεψαν βουθά και περιφερειακά, αναπαράγοντας ίσως μερικές φορές τη λογική της «σέχτας» β) στη λογική της ψήφου διαμαρτυρίας και σαν διέξοδο ενός κόσμου από την ηλιθία πόλωση γ) στην ακτινοβολία της επιτυχίας των «πράσινων» στην Ευρώπη, δ) στο ότι το σχήμα κατέθηκε μόνο στις ευρωεκλογές, ενώ αν κατέβαινε και στις εθνικές το ποσοστό θα ήταν σαφώς χαμηλότερο.

Με τραγικές ελλείψεις στην προεκλογική εκστρατεία, με ελάχιστα χρήματα (περίπου 8.000.000), με ελλείψεις σε ψηφοδέλτια σε πολλά εκλογικά τμήματα κατ'εφερέ ένα σχήμα -μη προσωποπαγές- που δρούσε στο περιθώριο με τη μια ή την άλλη μορφή, να σπάσει το φράγμα του 1%, και να λειτουργήσει σαν μαγνήτης πάνω σε τραπέζι με καρφίτσες.

Το κυριότερο όμως είναι ότι δεν καβαλλήθηκε κανένα καλάμι και το εκλογικό σχήμα των Οικολόγων-Εναλλακτικών τώρα ανοίγει και γυρνάει εκεί από όπου έπρεπε να είχε ξεκινήσει: Στη δημιουργία ενός πολιτικού, ομοσπονδιακού, συγκλιστακού, οικολογικού, εναλλακτικού σχήματος που δεν θα δρα και δεν θα λειτουργεί κύρια κεντρικά αλλά περιφερειακά.

Ποιοι είναι οι «Οικολόγοι-Εναλλακτικοί»;

Στα πλαίσια μιας προσπάθειας ν' αποκτήσει ο οικολογικός εναλλακτικός χώρος ένα πολιτικό λόγο και να απεμπλακεί ένα εκλογικό κατέβασμα των οικολόγων από τη διαδικασία της Ομοσπονδίας που προχωρούσε με πολύ αργούς ρυθμούς, πάρθηκε πέτσι τέτοια εποχή

η απόφαση να δημιουργηθεί η Οικολογική Εναλλακτική Ένωση Πολιτών σε επίπεδο φυσικών προσώπων κι όχι σε επίπεδο οργανώσεων. Βασικοί της πυρήνες ήταν Αθήνα-Θεσσαλονίκη κι ελάχιστα άτομα από επαρχία. Γύρω στον Απρίλη και μετά από τέσσερις Γεν. Συνελεύσεις φάνηκε ότι η ποικιλία των απόψεων και των τάσεων που υπήρχαν στην «Ένωση Πολιτών» δεν επέτρεπε το ενωμένο κατέβασμα στις εκλογές κύρια εξ αιτίας διαφορών πάνω στο θέμα των συγκλίσεων, πάνω στο τι είναι «πράσινο» τι είναι «κόκκινο» και τι «πρασινοκόκκινο». Απόψεις αρκετά γνωστές που έχουν προβληματίσει αν όχι διχάσει και το πράσινο κίνημα στην Ευρώπη.

Στη συνέχεια υπήρξε μία μετεξέλιξη-διάλυση της «Ένωσης Πολιτών» στο σχήμα Οικολόγοι-Εναλλακτικοί. Κάτω από αυτόν τον τίτλο και με οργανωτικό χαλαρό ως ανύπαρκτο, δραστηριοποιήθηκαν αρκετές οικολογικές ομάδες επαρχίας που μέχρι τότε κρατούσαν παθητική στάση ανοχής. Δημιουργήθηκε (από προτάσεις) μία Εκλογική επιτροπή (προσωρινή 9 μελές Συντονιστική Γραμματεία) κι όλη η εκλογική δουλειά βγήκε από τον σταχανοφισμό μερικών ανθρώπων που ανέβηκαν τις κριτικές τους για μετά τις εκλογές. Με πρόταση μιας ομάδας μελών της Ένωσης Πολιτών που απ' την αρχή ήταν υπέρ των συγκλίσεων έγινε μια προσπάθεια σύγκλισης σε επίπεδο ψηφοδελτίων μεταξύ των Οικολόγων Εναλλακτικών και Εναλλακτικής Αντικαπιταλιστικής Συσπείρωσης, εφόσον οι προσεγγίσεις με το ΚΚΕσ. Α.Α. είχαν από καιρού αποτύχει.

Υπήρξαν τελικά κοινοί υποψήφιοι στις δύο λίστες, πράγμα που ωφέλησε ως προς το εξής: Άμβλυσε την πόλωση και την άκαιρη (προεκλογική) αντιπαράθεση των δύο σχημάτων και απέτρεψε την Ε.Α.Σ. να κατέβει και στις Ευρωεκλογές. Για τους οικολόγους δεν έμπαινε θέμα γιατί έτσι ή αλλιώς δεν θα κατέβαιναν στις βουλευτικές. Θετικό θεωρείται και το γεγονός ότι υπήρξε έντονος προβληματισμός και ζύμωση γύρω απ' την «πρασινοκόκκινη» φιλολογία, μένει να δούμε πού θα οδηγήσει αυτό μετεκλογικά.

Εύκολα καταλαβαίνει κανείς ότι το σχήμα «Οικολόγοι-Εναλλακτικοί» δεν μπορεί να θεωρηθεί ιδιοκτησία κανενός. Δεν υπάρχει κανένας που να νομιμοποιείται να εκδίδει «πιστοποιητικό οικολογίας» και να θεωρεί τον Α ή τον Β περισσότερο μέσα ή περισσότερο έξω από το σχήμα. Βέβαια η πολύ σπουδαία επιτυχία του 1,2% της Οικολογίας-Εναλλακτικότητας πρέπει να προστατευθεί από τις χίλιες δυο μικρονοηκότητες του «χώρου» και να υπάρξει ένα νέο ξεκίνημα, αυτό όμως πολύ απέχει απ' το να εξαρτηθεί αυτό το ξεκίνημα από την ευλογία των διάφορων μπαμπάδων...

Πολιτικός φορέας ή Ομοσπονδία;

Σε λίγο καιρό συμπληρώνεται ένας χρόνος παρατεταμένης πολιτικής κρίσης στην Ελλάδα και κατά πως

φαίνονται τα πράγματα η κρίση αυτή πρόκειται να συνεχιστεί για πολύ ακόμα. Η πιθανότητα νέων εκλογών σε λίγους μήνες είναι βάσιμη και στη συνέχεια ακολουθούν οι δημοτικές. Είναι σαν να δίνει συνεχείς εξετάσεις το καθεστώς της επίσημης πολιτικής εκπροσώπησης. Μ' ένα ΠΑΣΟΚ να μαδάει σαν μαργαρίτα, τη δεξιά να μην πείθει ότι μπορεί να κυβερνήσει αυτοδύναμα και το Συνασπισμό να πρέπει με το 13% να παίζει το ρόλο του ρυθμιστή του πολιτεύματος ενώ δεν κατορθώνει να ρυθμίσει τα εσωτερικά του, ένας πολιτικός φορέας του οικολογικού-εναλλακτικού χώρου φαίνεται γι' αρκετούς απ' τους οργανωμένους κι ανοργανωτους ανά την Ελλάδα οικολόγους, να 'χει πολλά να κερδίσει. Ένας φορέας που θα έδινε μια λύση στο πρόβλημα της κεντρικής πολιτικής έκφρασης των διάσπαρτων οικολογικών ομάδων που όπως είπαμε και πιο πάνω πολλές φορές αναπαράγουν τη λογική της σέχτας. Ένας τέτοιος πολιτικός σχηματισμός με ομοσπονδιακή δομή θα μπορούσε να 'ναι ευέλικτος, αποτελεσματικός και να αντιμετωπίσει με περισσότερο θάρρος τις επόμενες εκλογές.

Υπάρχει όμως, ή μάλλον υπάρχουν, κι άλλες απόψεις περί τα οργανωτικά.

Μία από τις κριτικές που κάνουν οι οικολόγοι στους επίσημους πολιτικούς ή στους παλαιοκομματικούς είναι στον αγιάτρευτο «μιλταντισμό» τους.

Η παμπάλαια -πλην δοκιμασμένη- τακτική που θέλει τους σοβαρά ασχολούμενους με την πολιτική ανθρώπους να ξεκινάνε άλλος απ' το Αιγάλεω, άλλος απ' την Καλλιθέα κι άλλος απ' το Χαλάνδρι, για να μαζευτούν στο κέντρο, ν' αναλώσουν όλο τον ελεύθερο χρόνο τους και να κάνουν πολιτική δουλειά στην «κεντρική πολιτική σκηνή» όπως λέγεται! Άτομα δηλαδή αποστασιοποιημένα από διάφορους μαζικούς χώρους δουλειάς, συνδικατίας ή συγκεκριμένου αντικείμενου ενδιαφέροντος που συγκλίνουν κάπου στο κέντρο για να δικαιώσουν την εικόνα του περιφερόμενου επαναστάτη κύρια όμως να αποκαταστήσουν «εαυτούς».

Ο «μιλταντισμός» αυτός έχει μία γεωμετρική αντίληψη για την πολιτική. Μιλάει γι' αυτούς που είναι «μέσα», γι' αυτούς που είναι «έξω», γι' αυτούς που θα «έρθουν» σε μας, που θα «πάνε» στους άλλους κ.λπ. Αυτοί που τους βολεύει ο όρος «μέλος» είναι οι ίδιοι που βλέπουν τους οικολόγους-εναλλακτικούς μ' ένα τρόπο φωτογραφικό. Πόσοι μαζεύτηκαν στη διαδήλωση; Πόσοι ήταν στο χιππινγκ, ή οι οικολόγοι είναι δεξιοί ή είναι περιβαλλοντιστές ή είναι «παραγοντες» έχοντας «δει» πέντε ή δέκα ανθρώπους με το οικολογικό σημάκι στο πέτο.

Έρχεται στο μυαλό η εικόνα μιας πολιτικής κουθέντας στους Πράσινους της Γερμανίας ή της Αυστρίας (για όσους έχουν γνωρίσει). Αυτοί όταν κουβεντιάζουν σοβαρά και πάντα στον τόπο όπου κατοικούν ή όπου απασχολούνται, φέρνουν μαζί και το πλεκτό τους, πίνουν κανένα κρασί ή ψιλοτρώνε ή ακούνε ταυτόχρονα

μουσική.

Ο милитантизмός είναι αυτός που αναπαράγει αναπόφευκτα, τους παραγοντισμούς, τους ειδικούς, τους επαίοντες και τροφοδοτεί την επάρατο νόσο της «ανάθεσης» για τους μη επαίοντες ή τέλος πάντων αυτούς που δεν γουστάρουν να συν-νικοτινιάζονται ώρες ατελείωτες σε τέσσερις τοίχους.

Η Ομοσπονδία σαν τρόπος συνένωσης των επί μέρους και κατά τόπους κοινωνικών ομάδων, και αντιστάσεων αλλά και των οικολογικών κινήσεων, φαίνεται να 'ναι το μόνο αντίδοτο σε αυτού του είδους την παλαιοκομματική αντίληψη για την πολιτική, που συν τοις άλλοις είναι και αποκρουστική. Αν οι οικολόγοι λένε ότι δεν πιστεύουν στην κατοχή της μοναδικής αλήθειας, αν λένε ότι πρέπει να πάψει ο Αθηνοκεντρισμός πρέπει ένας κόσμος να πετάξει τα διαβατήρια που χρειάζεται για να βγει από τα Εξάρχεια. Να αλλάξει την αντίληψή του για την πολιτική αλλάζοντας τον τρόπο ζωής του και το αντίθετο.

Προϋποθέσεις και διαδικασία για το φορέα

Το ζήτημα που μπαίνει τώρα σ' όλους τους φίλους -ενδιαφερόμενους για την οικολογική-εναλλακτική πρόταση στην Ελλάδα είναι πώς θα συγκροτηθεί ένα σχήμα που να πετυχαίνει τα εξής δυσκολότερα πράγματα:

α) Το σχήμα αυτό να μπορεί να περιλαμβάνει με κάποιο τρόπο τις διακόσιες περίπου οικολογικές και περιβαλλοντικές κινήσεις που υπάρχουν σ' όλη την Ελλάδα. Εννοείται ότι έτσι θα μπορεί να εκφράσει και τους «πούρους» περιβαλλοντιστές οικολόγους και τους «επίσημους» θεωρητικούς οικολόγους και τους κινηματικούς οικολόγους-εναλλακτικούς. Μ' αυτό τον τρόπο το σχήμα δεν θα είναι δεξιό ή αριστερό, πολιτικό ή μη πολιτικό, περιβαλλοντικό ή όχι, μέσα ή έξω από τους θεσμούς, θα κάνει ρεαλιστικές προτάσεις ή θα δημιουργεί τη «ρήξη» με το σύστημα, αλλά *θα είναι όλα αυτά*.

β) Να μπορεί να εξασφαλίζει την αυτονομία-ανεξαρτησία και την ιδιαίτερη δυναμική των διάφορων ομάδων (όχι πολιτικών οργανώσεων), ενώ ταυτόχρονα να 'χει τη δυνατότητα να επεξεργάζεται, να παίρνει και να καταλήγει σε πολιτικές αποφάσεις.

γ) Η περιφερειακή και ομοσπονδιακή του δομή, ν' αποτελεί τόπο σύγκλισης-ανασύνθεσης ρευμάτων και απόψεων του πέραν του Συνασπισμού «χώρου», χωρίς αυτή η σύγκλιση ν' αποτελεί μια διεργασία κορυφής, ένα άθροισμα απόψεων ή κουκούλωμα διαφορών που έτσι κι αλλιώς υπάρχουν στην «εκτός των τειχών αριστερά».

δ) Η συγκρότησή του να γίνει θέμα όλων των εναλλακτικών που υπάρχουν σήμερα στην Ελλάδα. Κι εννοούμε: φοιτητικές συσπειρώσεις, συσπειρώσεις εργαζομένων, στέκια γειτονιών, ραδιοσταθμούς, εναλλακτικά έντυπα, γυναικείες ομάδες κι ο,τιδήποτε έχει να κάνει με τον χώρο των κοινωνικών αντιστάσεων.

ε) Παράλληλα να μην αποτελεί το σχήμα αυτό χώρο μεταφοράς των προβλημάτων και της κρίσης της αριστεράς είτε της ανανεωτικής είτε της «άλλης» αριστεράς.

ζ) Το σχήμα αυτό δεν μπορεί να είναι, αλλά θα τείνει να είναι αμεσοδημοκρατικό και θα λειτουργεί με βάση την ανακλητότητα και την εναλλαγή στα όργανα λήψης αποφάσεων.

Πότε και πώς

Ήδη σε όλη την Ελλάδα γίνονται συγκεντρώσεις ή συνελεύσεις των Οικολόγων-Εναλλακτικών όπου συμμετέχουν:

- Αυτοί που εργάστηκαν για το εκλογικό κατέβασμα.
- Εκείνοι που προϋπήρξαν μέλη της Οικολογικής Εναλλακτικής Ένωσης Πολιτών.
- Όσοι καλύπτονται από τα αρχικά κείμενα της Ένωσης Πολιτών και από όσα εξέδωσε το σχήμα των Οικολόγων Εναλλακτικών.

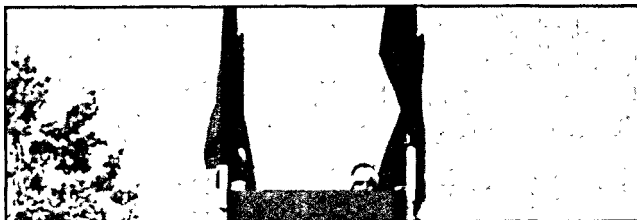
- Όσοι γενικά θεωρούν ότι η Οικολογία -εναλλακτικότητα μπορεί να είναι εκείνη η συνιστώσα που θα δώσει μια διαφορετική διάσταση σ' όλα τα ζητήματα, πολιτικά ή μη. Οι κουβέντες είναι γύρω από το ποια διαδικασία πρέπει ν' ακολουθηθεί για να συγκροτηθούν οι Οικολόγοι-Εναλλακτικοί αλλά και για την επεξεργασία θεωρητικών ζητημάτων.

Η διαδικασία είναι ανοιχτή και πρόκειται να καταλήξει μέσα στο Σεπτέμβριο σε μια πρώτη πανελλαδική Συνδιάσκεψη με σκοπό αυτή τη συγκρότηση. Όσοι πιστοί, όχι προσέλθετε, αλλά αυτοοργανωθείτε!

Αποστόλης ΛΟΥΛΗΣ

Μέλος της προσωρινής Συντονιστικής Γραμματείας των Οικολόγων-Εναλλακτικών

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ!



Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΑΛΛΟΥ!



ΕΙΝΑΙ ΓΕΓΟΝΟΣ ότι η πραγματικότητα όπως διαμορφώθηκε μετεκλογικά, υπερέβη τις πιο απαισιόδοξες εκτιμήσεις που μίλαγαν για συμβατική κυβέρνηση Συνασπισμού-ΠΑΣΟΚ. Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της προόδου, χωρίς ταμπού, αποφάσισε να στηρίξει μια τρίμηνη πολιτική κυβέρνηση της Δεξιάς που θα πραγματοποιήσει την «κάθαρση». Για να 'ναι μάλιστα πιο αποτελεσματικός ανέλαβε και δύο βασικά υπουργεία.

Αυτό ήταν και το τέλος μιας διαδικασίας που άρχισε προεκλογικά υπό την καθοδήγηση των συγκροτημάτων του Τύπου με στόχο τη δημιουργία ενός κεντροαριστερού σχήματος που θα το συναποτελούσαν κομμάτια του ΠΑΣΟΚ αλλά και του Συνασπισμού. Ο ρυθμιστικός ρόλος του Συνασπισμού όχι μόνο στην εξεύρεση κυβερνητικής λύσης αλλά και στη δημιουργία των μετεκλογικών πολιτικών ισορροπιών -ευθρασιών μεν αλλά με σαφή κατεύθυνση προς τα δεξιά, τον οδήγησαν στον ιστορικό ή ανιστόρητο συμβιβασμό του με τις καθεστωτικές δυνάμεις. Προφανώς, αυτή η πολιτική επιλογή ήταν φυσικό αποτέλεσμα τόσο της δημιουργίας του Συνασπισμού όσο και της προεκλογικής του παρουσίας, όμως αυτή η επιλογή έχει και σαφή στρατηγικό χαρακτήρα:

- διευκολύνει τα νέα κοινωνικά συμβόλαια ενόψει του 1992 και της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης,
- εθίζει τις κοινωνικές δυνάμεις στις εθνικές συναινέσεις σπάζοντας τις διαχωριστικές γραμμές που μπορεί να μην ήταν ταξικές αλλά είχαν ένα συμβολικό χαρακτήρα

- συντελεί στην παραπέρα διάλυση του κοινωνικού ιστού που έχει οδηγήσει στην συντηρητικοποίηση της κοινωνίας, στο έδαφος της οποίας όλα φαντάζουν και φυσικά και θεμιτά.

Βέβαια, η Αριστερά και σ' άλλες κρίσιμες φάσεις έχει επιδείξει την ίδια «συνείνεση». Θυμίζω το αίτημα για εκδημοκρατισμό της «Αυλής» το 1965, όταν ο λαός απαιτούσε το ξήλωμα της βασιλείας, το αίτημα για εκδημοκρατισμό της Χούντας και τη δηλωμένη πρόθεση για συμμετοχή στις εκλογές του Μαρκεζίνη όταν οι λαϊκές δυνάμεις προχωρούσαν σε εξέγερση και στην πτώση της Χούντας, στη στήριξη της εθνικής ενότητας στη μεταπολίτευση, μέσα απ' το στόχο της αποχουντοποίησης ή την άκριτη στήριξη της αλλαγής του ΠΑΣΟΚ απ' το 1981 μέχρι και πρόσφατα.

Παρ' όλα αυτά, η τελευταία επιλογή της Αριστεράς αποτελεί ποιοτικό άλμα, αφού γίνεται μέσα σε κοινωνική άπνοια απ' τη μια και συγχρόνως σε φάση αναδιάρθρωσης των συσχετισμών των πολιτικών εκπροσωπήσεων. Προφανώς, είναι πολύ νωρίς να περιγράψουμε μ' έναν κατηγορηματικό τρόπο τις συνέπειες αυτής της επιλογής και στο κεντρικό πολιτικό σκηνικό και στα κοινωνικά κινήματα. Παρόλη όμως την *αμνηχανία* και την *οργή μου*, που ελπίζω να μην μου χρεωθεί σαν προϊόν αυταπάτης, γνωρίζω ότι ο Συνασπισμός πέτυχε να καθαρεί, μέσα απ' τη δική του πολιτική, τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και η Ν.Δ. στην κοινωνική συνείδηση, πράγμα που σημαίνει ενίσχυση τόσο της Ν.Δ. όσο και του ΠΑΣΟΚ.

Αναμφισβήτητα, ο Συνασπισμός είναι εδώ στο κέντρο των πολιτικών εξελίξεων. Η αριστερά είναι όμως αλλού! Δεν θα αποπειραθώ να εκτιμήσω αν υπάρχει πολιτικό κενό, και ποιοι και πώς θα το καλύψουν. Χρειάζεται ψυχραιμία και χρόνος για ν' αξιολογηθούν οι τάσεις κι οι κινητικότητες μέσα στην Αριστερά. Αυτό όμως που είναι βέβαιο είναι ότι η Αριστερά κι οι αριστεροί που δεν έλκονται απ' τον κυβερνητισμό, ούτε πασχούν απ' το κόμπλεξ του επαρχιωτισμού, συνεχίζουν να επιμένουν κατά μόνας ή κατά συλλογικότητες ότι η Αριστερά υπάρχει

- στις καρδιές των εργαζομένων
- στις γροθιές των απεργών
- στην απελπισία της νεολαίας
- στις μολτώφ των διαδηλώσεων
- στην άρνηση της υποταγής στα κυρίαρχα κοινωνικά και πολιτικά συμβόλαια
- στις διεκδικήσεις των εργαζόμενων και των φοιτητών στην Κίνα για δημοκρατία και για ελευθερία, δηλ. για Κομμουνισμό
- στην πίστη και στην ανάπτυξη της δύναμης των κινήματων
- στις ευαισθησίες για κοινωνική αλληλεγγύη
- στο όραμα της κοινωνικής ανατροπής.

Αυτή η Αριστερά, έστω κι αν είναι μειοψηφική, είναι σίγουρο πως θα εκφραστεί. Εκτός κι αν οι «κόκκινοι» υπουργοί αποφασίσουν στα πλαίσια της «κάθαρσης» να καθαρίσουν και την κοινωνία και τα κόμματα απ' την Αριστερά!

Τασία ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Μέλος της Συντονιστικής Γραμματείας της Ε.Α.Σ.

ΙΖΝΟΓΚΟΥΝΤ Οι νέοι χαλίφηδες

■ Δεν πρόλαβε να ορκιστεί η νέα κυβέρνηση και αρχίσαμε να έχουμε μια γεύση από όσα πρόκειται να ακολουθήσουν. Οι ίδιοι που κατηγορούσαν την ΠΑΣΟΚική αλαζονεία, οι ίδιοι που δεν έχαναν ευκαιρία να τονίσουν το νέο ήθος και ύφος που χρειάζεται η πολιτική ζωή του τόπου, οι ίδιοι που απευθύνονται στον *πολίτη* που όχι στις *μάζες*, ξαφνικά ανακάλυψαν τις χαρές του «από πάνω». Θαυμάστε το νέο στυλ του Γ.Π. Μασσαδέτα:

«Κι από κοντά γελοιοποιούνται ανεπανόρθωτα κάποιοι άλλοι, που δεν σύνιληθαν από το λαϊκό ράπισμα του μηδέν κόμμα τόσο τοις εκατό και τολμούν κι αυτοί να... επιπλήττουν τον Συνασπισμό. Καιρός να μπει κάθε καταστροφάρης στον πάγκο του. Να πάψουμε να συντηρούμε με μονόστηλα και καταχωρήσεις ή αναμεταδόσεις φληναφημάτων ανύπαρκτα πολιτικά περιτρίμματα. Κάποτε, επί τέλους, θα πρέπει οι αποδοκιμασμένοι από το λαό να μάθουν να σέβονται και

να διδάσκονται από την ετυμολογία του», (Πρώτη, 3.7).

Μ' άλλα λόγια, «δεν δικαιούσθε δια να ομιλείτε», εσείς που δεν έχετε κοινοβουλευτική εκπροσώπηση και πήρατε λίγες ψήφους (ΚΚΕσ. Α.Α. κλπ.). Με το ίδιο επιχείρημα που αντιμετώπιζε προ Συνασπισμού ο Χαρίλαος τον Λεωνίδα, με την ίδια λογική που ο ίδιος ο ΜΑΣΣ «έθεσεν εαυτὸν ἐκτὸς κινήματος», απαιτεί σήμερα απ' την εφημερίδα του να ασκήσει λογοκρισία στα «ανύπαρκτα πολιτικά περιτρίμματα», επειδή (άκουσον-άκουσον) «τολμούν και επιπλήττουν τον Συνασπισμό». Ξεχνάει, βέβαια, ο ΜΑΣΣ, ότι ο Συνασπισμός είναι ακριβώς η συνένωση του ΚΚΕ με διάφορα «πολιτικά περιτρίμματα», κι ότι χάρη σε κάποια τέτοια «περιτρίμματα» επήλθε και η «ιστορική συμφωνία» για τη συγκρότηση της κυβέρνησης.

Αλλά αυτή, φαίνεται, ότι είναι και η διαφορά μεταξύ «περιτρίμμάτων»: ορισμένα απ' αυτά, φροντίζουν κάθε φορά να βρίσκονται με το μέρος του «ισχυρού». Και κατά περίεργο τρόπο,

αντλώντας απ' αυτόν τη δύναμη, πασχίζουν να εξαφανίσουν τα άλλα «περιτρίμματα» για να αποδείξουν τη νομιμοφροσύνη και τη χρησιμότητά τους. Παραμένουν, όμως, δυστυχώς, περιτρίμματα...

13%

Στο λούκι

■ Η διευκρίνιση του Μησοτάκη στη συνέντευξη τύπου της 30/7 ήταν αρκετά αποκαλυπτική:

Δ.Ψ.



Η τρομοκρατία υπονομεύει την ελληνική οικονομία και θα μεταώσει τους Ολυμπιακούς στην Αθήνα

Ατύχησε ο κ. Αθ. Παπανδρόπουλος και ο *Οικονομικός Ταχυδρόμος* (25.5). Η φωτογραφία που συνοδεύει το «περί τρομοκρατίας» άρθρο τους, με τις φοβερές αποκαλύψεις «κορυφαίου Βέλγου συμβούλου επιχειρήσεων», δεν είναι παρά το παράνομο τυπογραφείο της πολωνικής «Αλληλεγγύης»! Αλλά, φαίνεται, ζητάμε πολλά. Ο τόσο καλά πληροφορημένος κ. Α.Π. έσπευσε να μας ενημερώσει και για την εκλογή του Κον Μπέντιτ στην Ευρωβουλή (*Οικονομικός*, 22.6), παρά το γεγονός ότι αυτός δεν ήταν ούτε καν υποψήφιος! Κατόπιν όλων αυτών ευχόμαστε και νέα διεθνή θράβευση!

ΣΤΕΓΗ

Μπείτε στα άδεια σπίτια!

□ Επειδή είναι φανερό ότι η κυριαρχία του ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ και του ΚΡΑΤΟΥΣ περιλαμβάνει όλους τους τομείς των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, επειδή μια τέτοια ΑΛΛΟΤΡΙΩΜΕΝΗ οργάνωση ζωής που διέπεται από τη λογική της εμπορευματοικής-εκμεταλλευτικής κοινωνίας, παράγει μαζί με όλες τις υπόλοιπες αθλιότητες του κοινωνικού συστήματος μια ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ.

Επειδή η Αθήνα είναι από τα πιο αντιπροσωπευτικά δείγματα αυτής της ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΙΟΤΗΤΑΣ, μια πόλη όπου η μόλυνση, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, το νέφος, τα σπίτια κλουβιά, τα μέσα συγκοινωνίας, οι χώροι ανίας + πλήξης δέθεν διασκέδασης, η αποξένωση, η παθητικότητα, η εργασιακή ισοπέδωση, είναι κυρίαρχα σε απόλυτο βαθμό, ΕΠΕΙΔΗ ΛΟΙΠΟΝ είναι γεγονός η ύπαρξη και η ταξική φύση ενός διογκωμένου στεγαστικού προβλήματος με χαρακτηριστικά του

α) Το ψάξιμο στις κολώνες για ενοικιαστήρια που δεν υπάρχουν.

β) Τις υπέρογκες τιμές ενοικίων που τείνουν να είναι ένας βασικός μισθός.

γ) Τα σπίτια τρώγλες, τα ημιυπόγεια, τα διαμερίσματα κουτιά, μέσα στη ρύπανση και το θόρυβο σ' αντίθεση με τα κυριλέ προάστεια και τις θίλες των προνομίουχων.

δ) Το ρατσισμό μικρών και μεγάλων ιδιοκτητών που δεν θέλουν στα «σπίτια» τους νέους, φτωχούς, ξένους μετανάστες, φιλόδωρους, πολυμελείς οικογένειες, κ.ά. και θέτουν ασφυκτικούς όρους στον τρόπο ζωής των ενοικιαστών.

ε) Τη μοναξιά, την απομόνωση, τη φοβία για τον διπλανό, την έλλειψη ανθρώπινων σχέσεων, την εξάρτηση από την τηλεόραση, τα ψυχοφάρμακα σ' όλα σχεδόν τα ελληνικά σπίτια λόγω άγχους, την ηρωίνη που πασάρεται έντεχνα στη νεολαία για να το βουλώνει.

στ) Τις υπερωρίες, τις διπλές δουλειές, ή τα «δάνεια!» για να εξασφαλιστεί κατοικία με τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί πλέον.

ΕΜΕΙΣ, θεωρώντας ότι η κατοικία είναι ΝΟΜΙΜΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ που μας το αρνούνται έμπρακτα και που δεν περιμένουμε από καμιά κυβέρνηση, κόμμα, ή έστω κάποιο από μηχανής θεό να μας το ικανοποιήσει, αποφασίσαμε να δώσουμε δυναμική λύση στο πρόβλημά μας, προχωρώντας σε καταλήψεις σπιτιών.

Μια ομάδα αστέγων, εργαζομένων - φοιτητών - ανέργων καταλάβαμε το για 12 και πλέον χρόνια εγκαταλειμμένο σπίτι της Ασκληπείου 34.

Με την πράξη μας αναλάβαμε την ικανοποίηση των αναγκών μας και την πραγμάτωση των επιθυμιών μας, μη μένοντας σε τυ-

πικές διαμαρτυρίες, αλλά διεκδικώντας εδώ και τώρα τα προβλήματα συλλογικά, χωρίς καμία ιεραρχία, καταναγκασμό και εξουσία. Παίρνουμε τη ζωή και τις τύχες μας στα χέρια μας κάτι που φοβούνται όλες οι εξουσίες και όλοι οι ιδιοκτήτες από την Ανατολή ως τη Δύση.

Εργαστήκαμε προσωπικά ένα μήνα για να γίνει το σπίτι κατοικησιμο. Μετά από ένα μήνα αδιαφορίας του ιδιοκτήτη στο κάλεσμά μας για επαφή μαζί του, μετά τα 15 χρόνια εγκατάλειψης από μεριάς του αυτού του σπιτιού, η απάντηση ήταν η βίαιη έξωσή μας, με την πρόφαση της διατάραξης οικιακής ειρήνης.

Την Τετάρτη 28/6ου το μεσημέρι, το σπίτι ήταν περικυκλωμένο από δύναμη ΜΕΑΤζήδων και αστυνομικών με πολιτικά. Παρόντες τυπικά ο ιδιοκτήτης κος Ρέλιας και ο «εισαγγελέας». Χτύπησαν το κουδούνι, κατεβήκαμε κάποιοι στην πόρτα και ενώ ζητήσαμε 10 λεπτά να ειδοποιήσουμε τους υπόλοιπους στο δεύτερο λεπτό έσπασαν τα τζάμια και την κλειδαριά και τους ανοίξαμε την ώρα που προσπαθούσαν να σπάσουν την πόρτα. Οι πρώτοι ΜΕΑΤζήδες μπήκαν κρατώντας παλούκια, απειλώντας «ήσυχα μη πέσουν πιστολιές» προχώρησαν κατευθείαν στους επάνω χώρους του σπιτιού ενώ εμάς μας κράταγαν στην είσοδο. Αμέσως μετά ανέβηκε ο εισαγγελέας, και μας συγκέντρωσαν όλους στο σαλόνι.

Οι ΜΕΑΤζήδες συνέχισαν να αλωνίζουν πάνω-κάτω στο υπόλοιπο σπίτι ψάχνοντας τα πάντα, καταστρέφοντας πράγματά μας, χύνοντας μπογιές.

Σ' όλη τη διάρκεια της πολεμικής επιχείρησης η στάση του εισαγγελέα ήταν να μένει αδρανής στο σαλόνι.

Οδηγηθήκαμε στο Ε' αστυνομικό τμήμα, στη Σήμανση και τελικά στον Εισαγγελέα όπου ορίστηκε δίκη για τις 29/11ου.

Αρνούμαστε την κατηγορία για διατάραξη ειρήνης. Διαταράξαμε την ειρήνη των τριών φορτηγών μπάζων, των σπουσιδιών και ψόφων περιστεριών ή την ειρήνη ενός από τα 200.000 άδεια σπίτια που οι ιδιοκτήτες τους κρατούν κλειστά στο κοινωνικό σύνολο;

Η οικιακή ειρήνη δεν φτάνει από μπάζα και γυμνούς τοίχους ΑΛΛΑ από ανθρώπους που τους κατοικούν.

Παρ' όλα αυτά δεν μας πτοεί η καταστολή της κατάληψης. Είμαστε αποφασισμένοι να ξανακάνουμε κατάληψη γιατί δεν εκλείπουν οι λόγοι που μας ώθησαν σ' αυτή την ενέργεια. Διότι η προοπτική της κατάληψης των εγκαταλειμμένων κτιρίων είναι ο μόνος άμεσος τρόπος αντιμετώπισης ενάντια στη συστράτευση ιδιοκτητών και αστυνομίας. ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΜΑΣ. Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΟΧΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ. ΜΠΕΙΤΕ ΣΤΑ ΑΔΕΙΑ ΣΠΙΤΙΑ.

Γ.Σ., Σ.Τ.

Η παραιτήσή του από την πρωθυπουργία είχε σαν στόχο να διευκολύνει την ηγεσία της Αριστεράς, ξεπεράσει πιέσεις που ασκούσαν από το εσωτερικό της.

Κάλυψη και ξεμπρόστιασμα ταυτόχρονα. Η ηγεσία της Αριστεράς, σκεπτόμενη και ανοιχτή για την αντιμετώπιση των μεγάλων

■ Μεγάλο φάουλ από την «Πρώτη» του Σαββάτου 1ης Ιουλίου. Στην στήλη των σχολίων, υπάρχουν αναφορές στην «Δεξιά» (εντός εισαγωγικών παρακαλώ!). Και η «Αριστερά» παιδιά;

■ Το εκλογικό κέντρο, που σκέφτηκε να στήσει το ΠΑΣΟΚ στην πλατεία Εξαρχείων, είναι ακόμα εκεί. Καμμένο, συμπαραλασμένο και με όλα τα τζάμια του κατεβασμένα ύστερα από τρεις διαδοχικές επιθέσεις των θαμώνων της πλατείας κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου. Το σκεπτικό «Για οχτώ χρόνια μας δέρνατε, μας τσουβαλιάζατε, μας προφυλακίζατε, μας στήνατε σκευωρίες, μας φέρατε να ναρκωτικά και άμα θέλατε μας πυροβολούσατε κιάλας. Δεν σκοπεύουμε να ανεχτούμε τα μεγάφωνα σας, τουλάχιστον» είχε εγκριθεί ομόφωνα από όλες τις καφετέριες, σουβλατζίδικα, καφενεία καθώς και από τους ανεξάρτητους, μεμονωμένους των παγκακιών.

■ Τι μέλλει γενέσθαι για τον Παλαιστινίο αγωνιστή Μωχάμετ Χαμνάντ («Ρασίντ»); Λέγεται ότι η υπόθεση έχει μπει στο ψυγείο, κατόπιν συμφωνίας. Μιας και υπάρχει όμως το «μέσον» στα υπουργεία Δικαιοσύνης και Εσωτερικών (οι κ.κ. Κουβέλης και Κωνσταντόπουλος αντίστοιχα) δεν γίνεται να τελειώσει αυτή η υπόθεση, να πάει και ο άνθρωπος σπίτι του; Εμείς πάντως ένα τέτοιο «σκάνδαλο» θα το εγκρίναμε...

■ «Καθημερινή» 1/7/89. Η νεαρή(;) δημοσιογράφος Λία γράφει το πρώτο της ρεπορτάζ. Θαυμάστε...

ΛΑΒΡΑΚΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΕΕ
«Τι να κάνω που είμαι ακόμα μικρή και δεν μπορώ να πω όχι! Με έστειλαν χθες το απόγευμα από την εφημερίδα να «καλύψω» λέει, συγκέντρωση φοιτητών και άλλων συνοδοιπόρων για την Κίνα. Καλέ, πού την θυμήθηκαν λέω την Κίνα, εδώ γίνεται το «έλα να δεις», με τους Κινέζους θα ασχολούμεθα;

Τέλος πάντων, πήγα και τι να δω; Μερικές εκατοντάδες αναρχοαυτόνομοι αριστεριστές και άλλοι περίεργοι, μέσα στο κατακαλόκαιρο, που ήταν να παίρνεις τον ένα και να χτυπάς τον άλλο. Τι να σας πω, φιγουρίνια ήταν όλοι τους. Βρώμικοι, αξύριστοι, και τρισάθλιοι! Ρεπορτάζ ήθελα να κάνω αλλά ούτε να τους πλησιάσω δεν μπορούσα!...

Το κομμάτι συνεχίζει και ολοκληρώνεται με παρόμοιο τρόπο. Το μόνο που αξίζει στην Λία μας είναι ένα καλό γιοσύρτωμα, έτσι μές' το κατακαλόκαιρο για να θρωμάει και να μην την πλησιάζει κανείς. Εκτός κι αν κάποιος θα προτιμούσε κάποιες πιο κινέζικες μεθόδους.

ΜΕΤΑ ΤΗ ΝΕΑ ΒΑΡΚΙΖΑ ΕΜΠΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ!!!

■ Παιδιά να οργανωθούμε! Η Εναλλακτική Αντικαπιταλιστική Συμπείρωση οργανώνει συνάντηση γνωριμίας και συζήτησης σε παραθαλάσσιο κάμπινγκ της περιοχής Λιτοχώρου.

Η συνάντηση θα διαρκέσει από Πέμπτη 17 ως Δευτέρα 21 Αυγούστου. Ετοιμάστε τα αντηλιακά, τα αντίσκηνα και τις εισηγήσεις σας επί του οργανωτικού και ελάτε...

Για περισσότερες λεπτομέρειες, στις εφημερίδες γύρω στον Δεκαπενταύγουστο και στα... τοπικά παραρτήματα της Ε.Α.Σ.

λων προβλημάτων του τόπου, παρά τις δυσανάλογες με το 13% απαιτήσεις της, πρέπει να ελέγχει τις χρόνιες αγκυλώσεις και καθυστερήσεις της βάσης. Όσο να 'ναι θέλανε λοιπόν, δεν μπορούσαν κιόλα, στο τέλος όμως παρά τις παράλογες απαιτήσεις τους τα θρήκαμε.

Οι επιπτώσεις της συγκυβέρνησης στην Αριστερά θα εξαρτηθούν, σε σημαντικό βαθμό, από την πολιτική της Ν.Δ. το επόμενο τρίμηνο. Το πόσο δηλαδή η κυβέρνηση «κάθαρσης» θα ξεφτιλίζει το ΠΑΣΟΚ, χωρίς να ενοχλήσει ιδιαίτερα κάποια στρώματα που ακολουθούν την Αριστερά με συγκεκριμένα μέτρα που είναι υποχρεωμένη, έστω κι αν ίσως δεν το θέλει, να πάρει. Ταυτόχρονα, το πρόσωπο που διαμορφώνεται στο ΠΑΣΟΚ, θα επηρεάσει τις επιλογές Μητσοτάκη, μια και είναι λογικό να υποθέσει κανείς ότι η Δεξιά θα προτιμούσε ένα, κατά το δυνατόν εκσυγχρονισμένο ΠΑΣΟΚ σαν αντίπαλο ή συνομιλητή στην περίοδο που ανοίγεται μετά τις προεχείς εκλογές.

Δ.Κ.

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Ο λόγος περί αγριμιών

■ «Τ' αγρίμια πάλι στο κλουβί», μας πληροφορεί στην πρώτη της σελίδα η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ της 23ης Ιουνίου, αναφερόμενη στη σύλληψη τεσσάρων από τους δραπετές των φυλακών της Κρήτης. Στο έγχρωμο σαλόνι της οι περιγραφές είναι ακόμα πιο παραστατικές. Ο τεράστιος τίτλος αποκαλύπτει ότι «δακρύζουν και τα αγρίμια» ενώ οι λεζάντες των φωτογραφιών των δραπετών είναι, πλούσιες σε χαρακτηρισμούς: ο ένας είναι «θηριώδης», ο άλλος «σκληρός» και ο τρίτος, ο τανζάνος, «σαν μαύρο αγρίμι, μάταια έψαχνε γύρω του ένα βλέμμα κατανόησης...»

Όπως συμβαίνει συνήθως, η πορνολαγνεία των τίτλων δεν έχει καμία σχέση με το κείμενο του συντάκτη της εφημερίδας. Ο δημοσιογράφος της ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑΣ αναφέρεται έτσι στις (άγνωστο με ποιο τρόπο αμοιόμενες) πληροφορίες «γνωστού θασκού» που οδήγησαν στη σύλληψη των τριών δραπετών, στο σοβαρό τραυματισμό με τρεις σφαίρες του τέταρτου που έπεσε σε μπλόκο και προσπάθησε να φύγει κρατώντας όλο κι όλο μια σκούλα αχλάδια, αλλά και στις

περήφανες δηλώσεις του αστυνομικού υποδιοικητή Χανίων Προεστάκη που αισθάνεται ότι εκείνος, λέει, τους χάρισε τη ζωή, γιατί «όλη η δύναμη δίπλα μου ήθελε να τους σκοτώσει επί τόπου». Λίγες μέρες αργότερα άλλωστε, οι αστυνομικοί θα προσπαθούσαν να λυντσάρουν τα «αγρίμια».

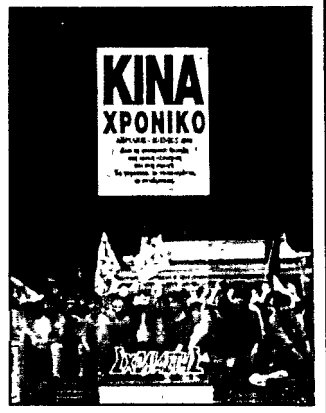
Ρατσισμός, χαφιεδισμός και ασυδοσία: είμαστε ευτυχείς.

M.M.



ΜΗΝ ΞΕΧΝΑΤΕ! ΕΚΤΑΚΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΑ

Ζητήστε το ειδικό τεύχος (εκτός σειράς) του Σχολιαστή για την Κίνα. Κυκλοφορεί στα βιβλιοπωλεία και τα περίπτερα παράλληλα με το κανονικό τεύχος. Καταγράφει αναλυτικά τα γεγονότα από την φοιτητική έκρηξη στη λαϊκή εξέγερση και στη σφαγή. Περιέχει αναλύσεις, ντοκουμέντα, κείμενα των ίδιων των πρωταγωνιστών.



ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ

Σε νόμιμη άμυνα;

■ Μπορεί η ζαλισμένη από τον προεκλογικό πυρετό κοινή γνώμη να πήρε είδηση το ανθρωποκυνηγτό που εξαπολύθηκε εναντίον των έξι δραπετών των φυλακών Νεάπολης Λασιθίου, δεν συνέβη όμως το ίδιο και με τις συνθήκες σύλληψής τους.

Μετά από δεκαπέντε μέρες καταδίωξης, οι δραπετές συνε-

λήφθησαν, αφού προηγουμένως ένας απ' αυτούς, ο Ν. Βασιλακάκης, είχε σκοτωθεί από τους άνδρες των ΕΚΑΜ και άλλος ένας, ο Π. Κερεμίδης, είχε τραυματισθεί βαριά. Η ειδησεογραφία όμως δεν μας διαφώτισε ιδιαίτερα. Ή, μάλλον, μας ενημέρωσε, μεταφέροντας αυτούσια την άποψη του διοικητή των ΕΚΑΜ κ. Κοκκινάκη, ο οποίος δήλωσε ότι πυροβόλησε τον Βασιλακάκη ευρισκόμενος σε νόμιμη άμυνα.

Παρ' όλα αυτά υπάρχουν αρκετά αδιευκρίνιστα στοιχεία, τα οποία κανείς από τους δημοσιογράφους που κάλυψαν τη σύλληψη δεν μίληκε στον κόπο να σχολιάσει. Το πιστόλι που υποτίθε-

ται ότι κρατούσε ο δραπετής Βασιλακάκης εξαφανίστηκε και δεν κατέστη δυνατόν να βρεθεί μέχρι σήμερα. Κατά την εκτίμηση των αρμοδίων αρχών, η πρώτη εκδοχή είναι να το πήρε κάποιος περαστικός - πράγμα δύσκολο μια και η περιοχή ήταν γεμάτη από άνδρες των ΕΚΑΜ - και η δεύτερη να το πήρε ο άλλος δραπετής, ο Κερεμίδης. Το πρόβλημα όμως είναι ότι ο Κερεμίδης θρήθηκε όπλος κατά τη στιγμή της σύλληψής του, με αποτέλεσμα τον βαρύ τραυματισμό του.

Θα υπάρξει, άραγε, κάποια πειστική εξήγηση;

Νάνα ΚΩΣΤΙΔΑΚΗ

ΚΑΘΑΡΣΗ

Καταργήστε την Κέρκυρα κ. Κουβέλη

Η Κατερίνα Ιατροπούλου συνοψίζει τα άμεσα θέματα που πρέπει να γίνουν στο χώρο του «σωφρονισμού». Πρόκειται για στοιχειώδη μέτρα «κάθαρσης», στα οποία έχει άλλωστε δημόσια δεσμευτεί ο σημερινός υπουργός δικαιοσύνης.

Το πρώτο ζήτημα κάθαρσης είναι η κατάργηση του μηχανισμού Ασημακόπουλου στις φυλακές. Ο πανίσχυρος και αμετακίνητος επί 8 χρόνια γενικός γραμματέας του υπουργείου Δικαιοσύνης, μαζί με ορισμένους δικηγόρους του ΠΑΣΟΚ και δικαστές έστησε ένα τεράστιο ρουσφετολογικό κύκλωμα που διεκπεραιώνει κάθε είδους «υποθέσεις». Διορισμοί έχουν γίνει άπειροι. Όλο το προσωπικό των φυλακών (φύλακες κλπ.) προέρχεται απ' την εκλογική πελατεία των Κουτσόγωργα-Ασημακόπουλου. Αυτός ήταν αποκλειστικά υπεύθυνος για κάθε τι που συνέβαινε στις φυλακές και το ρύθμιζε είτε με προσωπική παρέμβαση, είτε μέσω των δικών του δικηγόρων. Πρόκειται για πασίγνωστα πράγματα.

Οι ίδιοι οι υπουργοί, ο Μαγκάκης π.χ. έκανε απλώς ένα νομοθετικό έργο και για τα θέματα σωφρονισμού και φυλακών παρέπεμπε στον Ασημακόπουλο.

• Όσο για τις ίδιες τις φυλακές, αυτό που συμβαίνει σήμερα είναι ότι δεν έχει απονεμηθεί ο δεύτερος βαθμός στους καταδικασμένους σε ισόβια, παρόλο που έχει υπογραφεί και η σχετική σύμβαση. Υπάρχουν σήμερα περίπου 50 ισόβιτες, καταδικασμένοι πριν το 1979, που η περίπτωση τους εκκρεμεί. Ούτε χάρη τους έχει δοθεί, ούτε έχει εξεταστεί η υπόθεσή τους σε δεύτερο βαθμό, όπου μπορεί να αναγνωριστούν κάποια ελαφρυντικά και να μειωθεί η ποινή τους. Αν δε δοθεί ο 6' βαθμός θα πρέπει ο Φ. Κουβέλης που έχει άλλωστε, δεσμευθεί δημόσια, να μετατρέψει όλες τις ποινές των ισόβιων στα 20 χρόνια με ταυτόχρονη καθιέρωση της αυτόματης αποφυλάκισης στα 2/3 της ποινής.

Πέραν αυτών, πρέπει όχι μόνο να καταργηθεί και νομοθετικά η θανατική ποινή, που τυπικά διατηρείται ακόμα, αλλά και η ποινή των ισόβιων. Δεδομένου ότι η ποινή των ισόβιων είναι εξοντωτική, πρέπει να αντικατασταθεί από τα 20 χρόνια και να γίνεται υποχρεωτική εφαρμογή του 105, δηλαδή της υφ' όρον απολύσεως στα 2/3 χωρίς να μεσολαβεί κάποιο Συμβούλιο που αποφαινεται για την «καλή διαγωγή» κλπ.

• Το φοβερό πρόβλημα σήμερα στις φυλακές είναι τα ναρκωτικά. Ο νόμος πρέπει ή να τροποποιηθεί, ή να δημιουργηθούν θεραπευτήρια για τους τοξικομανείς. Αυτή τη στιγμή το 75-80% των κρατουμένων είναι τοξικομανείς. Η θεραπευτική κοινότητα πρέπει να ισχύει και για όσους κρατούμενους έχουν καταδικές για άλλα αδικήματα, αλλά η βάση ήταν η τοξικομανία.

• Πρέπει να «ξανανοιάζουν» οι εγγυήσεις και να αποσυμφωνηθούν οι φυλακές. Εδώ, ως σημειώσουμε ότι αυτή τη στιγμή μόνο δύο βρίσκονται στη φυλακή από το σκάνδαλο Κοσκωτά. Όλοι οι

άλλοι είναι έξω, και μάλιστα με μικρές εγγυήσεις.

• Θα ήθελα να προσθέσω ότι έχω ορισμένες υποψίες που για να μην επιβεβαιωθούν πρέπει να κινητοποιηθούμε. Η Κέρκυρα δεν έχει καταργηθεί. Πρέπει τώρα να καταργηθεί γιατί φοβάμαι ότι θα ξανανοιάξει, και μάλιστα με βασανιστήρια. Είναι σίγουρο, ότι μερικά απ' τα παιδιά που έχουν εκκρεμότητες και έκαναν κάποιες κινήσεις μέσα στις φυλακές, όπως ο Βλάσης, ο Πετρόπουλος, ο Άγγελος, με μια επόμενη εντολή της δεξιάς θα βρεθούν πάλι στην Κέρκυρα. Μπορεί να κρατήσουν κάποιες ακτίνες και να λένε ότι είναι εργαζόμενοι, και να αρχίσουν τον «σκοτεινό οικίσκο» πάλι απ' την αρχή. Όπως και η θανατική ποινή, έτσι κι η Κέρκυρα, αν δεν καταργηθεί μπορεί να ξαναλειτουργήσει.

Μαζί με την Κέρκυρα πρέπει να καταργηθούν όλες οι πειθαρχικές μεταχειρίσεις, να λείψουν οι ειδικές πτέρυγες απομόνωσης των «σκληρών», όπως στη Λάρισα.

Είμαι σίγουρη ότι αν δεν καταργηθεί τώρα, η Κέρκυρα θα ξαναγεμίσει. Βλέπω σήμερα ένα κόσμο που πηγαίνει σε μικρότερες απομονώσεις. Ο Πετρόπουλος είναι εδώ και 2.5 χρόνια στην απομόνωση. Το ίδιο κι ο Άγγελος Καρκούλιας που αποπειράθηκε ν' αποδράσει απ' τον Κορυδαλλό, και τον έχουν τώρα στην ίδια απομόνωση. Πιστεύω ότι υπάρχουν σήμερα άνθρωποι που ετοιμάζουν μια νέα πτέρυγα της Κέρκυρας να τους «φιλοξενησει». Το ίδιο ισχύει και για τους δραπετές της Κρήτης.

• Ταυτόχρονα με την κατάργηση της πειθαρχικής πτέρυγας στις φυλακές (που εξάλλου απαγορεύεται απ' τον σωφρονιστικό κώδικα), πρέπει να καταργηθούν και οι πτέρυγες ανηλίκων. Στην Πάτρα, στη Λάρισα, που είναι «σκληρές» φυλακές υπάρχουν σήμερα τέτοιες πτέρυγες, όπου τα ανήλικα αντιμετωπίζονται με τον ίδιο και χειρότερο τρόπο με τους ενήλικες κρατούμενους σαν απειθαρχοί εγκληματίες.

Οι γυναικές έχουν το ίδιο αίτημα για την κατάργηση των ισόβιων και τα 2/3.

Όσο για τον έλεγχο για την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις φυλακές υπάρχει το παλιό αίτημα του Δικηγορικού Συλλόγου (και του ίδιου του Φώτη Κουβέλη) να επιτραπεί στην επιτροπή «ατομικών ελευθεριών» του Δ.Σ. να μπαίνει ελεύθερα στις φυλακές, να μπορεί να έρχεται σε επαφή με όλους τους κρατούμενους και όχι τους επιλεγμένους της διοίκησης και να κρίνει. Να δούμε έτσι, π.χ., γιατί κρατείται ο τραβεστί στην απομόνωση του Κορυδαλλού χωρίς να μπορεί να θγαίνει απ' το κελί. Το ίδιο ισχύει και για τα παιδιά που έχουν AIDS. Τους πετάνε σε «αποθήκες» και τους έχουν κλειδωμένους απ' το πρωί ως το βράδυ. Αν δεν μπορούν να τους εξασφαλίσουν ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης πρέπει να τους αφήσουν αμέσως ελεύθερους.

Όλες αυτές είναι στοιχειώδεις ενέργειες που μπορεί να γίνουν αμέσως. Αν δεν προχωρήσει σ' αυτές η νέα ηγεσία του υπουργείου δικαιοσύνης, η «κάθαρση» θα μείνει στα χαρτιά και στους λόγους.

Κατερίνα ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΜΕΙΝΑΝ ΟΛΟΙ ΜΕΤΑΞΕΤΑΣΤΕΟΙ

ΚΑΙ ΤΩΡΑ τι γίνεται; Η με καθυστέρηση μερικών δεκαετιών «ιταλοποίηση» της πολιτικής μας ζωής αποτελεί τη νέα κατάσταση ή είναι βραχύβια και παρενθεντική; Πόσο οι εκλογές του Οκτωβρίου θα είναι πιστό αντίγραφο εκείνων του Ιουνίου; Ποιος «ιστορικός» ή άλλος συμβιβασμός μπορεί να ανακόψει τη συντηρητική φορά των εξελίξεων;

Τα ερωτήματα αυτά και άλλα περιμένουν απάντηση – για όσους τουλάχιστον, δεν έχουν λόγους να επιχαίρουν ή να θρηνούν για τον τρόπο που τερματίστηκε ο «πασοκικός μικρομεσαίωνας».

Σ' αυτές τις «εκλογές των ηττημένων» (όπως τις χαρακτήρισε η Φρανσουάζ Αρβανίτη στη «Ρεπούμπλικα») η λαϊκή ετυμηγορία διακαίωθηκε ως «σοφή» με την ανακατασούρα που προκάλεσε: Με την περίφημη απλή αναλογική, το σύστημα από δικομματικό έγινε τρικομματικό και το κοινοβούλιο λιγότερο πλουραλιστικό, καθώς παλαιοί και νεότευκτοι αρχηγοί και αρχηγίσκοι έμειναν απ' έξω (Ζίγδης, Μπανιάς, Πρωτοπαπός, Παναγιούλης, Τρίτσας, Γλέζος, Αρσένης κ.ά.). Στο δεκαπενθήμερο της ακυβερνησίας ο πολίτης απόλαυσε μερικά από τα αγαθά του κενού εξουσίας: έθλεπε και άκουγε, επί τέλους, στην κρατική ραδιοτηλεόραση πραγματικά ειδησεογραφικά δελτία και ο αθέβαιος για την καρέκλα του δημόσιος υπάλληλος, μηδὲ του αστυνομικού εξαιρουμένου, ήταν ευγενής, εξυπηρετικός κι ευπροσήγορος. Το προεκλογικό νταβαντούρι, με τα άγρια κονταροχτυπήματα και το χυδαίο υβρεολόγιο, το διαδέχθηκε η άμιλλα αρχηγών και κομμάτων π οιος θα το παίξει περισσότερο «κυριλὲ», φιλόφρων, ευγενής και διαλλακτικός. Κι όσο σερνόταν το παζάρι με τις διερευνητικές εντολές και το παιχνίδι από κλειστό πόκερ μετατρέπονταν σε πόκα (με τρίτο πέμπτο κλειστό) είχε πολύ χάρη να βλέπεις ν' ανεβοκατεβαίνουν οι αρχηγικές μετοχές στο πολιτικό χρηματιστήριο: Κληνίρης στο Γενικό Κρατικό ο πάλοι ποτέ «μπαίρ της τακτικής» Παπανδρέου έμεινε κατ' ανάγκην εκτός παιδιάς – για να αφήσει σαδιστικά και άσπλαχνα να αναδειχθεί η θλιβερή μετριότητα των επίδοξων διαδόχων του στην πολιτική ηγεσία. Η αυθεντική ρωμιούσση του Φλωράκη γελοιοποίησε το «σαθουάρ θιβρ» στα άντρα της εξουσίας, κουκούλωσε τις αντιθέσεις του ετερόκλητου Συνασπισμού κι ανέδειξε τον ίδιον λαϊκό ηγέτη έμπειρο, τολμηρό κι επιδέξιο. Κι ο Μητσοτάκης, με την επίδειξη γενναιοδωρίας, δημοκρατικότητας και στην τελική φάση, σύνεσης και διαλλακτικότητας έχασε μεν την ποθητή πρωθυπουργία, αλλά με τα «Ιουλιανά του 89» πήρε τη ρεβάνς στην ιστορία, για τα «Ιουλιανά του 65».

Οι μη κοντόθωροι και μεμψίμοιροι οφείλουν, πάντως, να δεχθούν ως θετικές δύο, τουλάχιστον, από τις τελευταίες εξελίξεις:

1. Ότι κατέρρευσε το κράτος και το παρακράτος του ΠΑ.ΣΟ.Κ., που λειτούργησε για τη συνείδηση του νεοέλληνα τόσο αλλοτριωτικά και καταστροφικά, όσο κι η επτάχρονη δικτατορία. Και μαζί του τελείωσε και «το μεγάλο φαγοπότη» από τα «λιγούρια της εξουσίας», που ευτέλισαν κι εκχυδαίσαν τα πάντα σ' αυτό τον τόπο. Και

2. Ότι με την κυβερνητική συνεργασία (ευτυχώς, ακόμη, σε περιορισμένης εντολής και ζωής μεταβατικό κυβερνητικό σχήμα) του Συνασπισμού με τη Ν.Δ. επετεύχθησαν δύο τινά: Έκλεισε, από τη μια μεριά, οριστικά η περίοδος του εμφυλίου, με όσες ψυχώσεις, τραυματικές μνήμες και τεχνητές διαιρέσεις έσερνε μαζί της – οι πολιτικές διαμάχες, απαλλαγμένες από τα φαντάσματα του παρελθόντος, θα αντανακλούν εφεξής πιστότερα τις κοινωνικές αντιθέσεις. Κι από την άλλη, η παραδοσιακή Αριστερά έκανε το μεγάλο άλμα προς την εθνικών διαστάσεων «συναίνεση» – αφήνοντας ανοιχτό το πεδίο της ριζοσπαστικής αντιπολίτευσης για την υπό διαμόρφωση «άλλη Αριστερά».

Από εκεί και πέρα στο παιχνίδι της εξουσίας οι λογαριασμοί περαμένουν ανοιχτοί, μια και δεν υπάρχουν θριαμβευτές – καθώς στις εξετάσεις του Ιουνίου όλοι έμειναν μεταξέταστοι για τον Οκτώβριο:

**Ποιος
συμβιβασμός
μπορεί
να ανακόψει
τη φορά
των εξελίξεων;**

• Η υπό τον Μητσοτάκη ηγεσία της Ν.Δ. έδωσε ρέστα διαλλακτικότητας και γενναιοδωρίας προς την Αριστερά στο παζάρι των διαβουλεύσεων, χρησιμοποιώντας όλα τα κόλπα και τη γνωστή τακτική του καρτότου και του μαστίνιου: Πριν από την πρώτη του συνάντηση με τον Μητσοτάκη, τον Φλωράκη επισκέφθηκε, ως προπομπός για την προθερμανση, ο μετριοπαθής βουλευτής της Ν.Δ. Θ. Αναγνωστόπουλος (δεν είναι μόνο συμπατριώτες από την Καρδίτσα, αλλά και ο πατέρας του είχε διορίσει κάποτε τον Χαρίλαο ως «τριστατικό» – κι αυτά από τους «μπεσαλίδες» δεν ξεχνιούνται). Ήταν αφειδωλος στις παροτρύνσεις («μια ζωή επαναστάτης τώρα ήλθε η στιγμή να ξαναποδείξεις την τόλμη σου») και κυρίως στις δελεαστικές προσφορές: Ποια υπουργεία θέλετε; Δικαιοσύνης; Πάρτε το. Εθνικής Οικονομίας; Δικό σας. Εργασίας; Χάρισμά σας... Τι άλλο θέλετε; Την ΕΡΤ; Τον

ΟΤΕ; Τα 'χετε. Τόσο που μπόκαν ψύλλοι σ' αυτά του Φλωράκη. Πώς μας ερωτεύτηκαν έτσι φλογερά ξαφνικά αυτοί; – έλεγε αργότερα. Όπου ακούς πολλά κεράσια κράτα και μικρά καλάθια (την ίδια ώρα παίζοντας τα δικά του παιχνίδια ο Ανδρουλάκης διαμηνούσε στο Μητσοτάκη ότι αν πείσει τον Σαρτζετάκη να του δώσει την εντολή θα τα έβρισκαν στη Βουλή...) Στην πρώτη κιόλας συνάντησή τους, ο Μητσοτάκης όταν είδε ότι ο Φλωράκης κουμπώνεται αντί να δελεάζεται, χρησιμοποίησε και το σκληρό «ατού» του: Κλείνοντας το δρόμο της συνεργασίας μας και βοηθώντας όσους με υπονομεύουν – φέρεται ότι του είπε – παίξτε το παιχνίδι των Αμερικανών...

Τα προβλήματα τα πραγματικά για την ηγεσία της Ν.Δ. τώρα αρχίζουν. Οι αλαζόνες ανάμεσά τους πιστεύουν ότι έχουν κιόλας στην τσέπη την αυτοδυναμία, αφού και μόνη η διαχείριση της εξουσίας πιστεύουν ότι τους δίνει το απαιτούμενο πρόσθετο 3%. Δεν διδάχθηκαν από τις εκλογές του Ιουνίου, που (ξανα)έδειξαν το πεπερασμένο της εκλογικής δύναμης των συντηρητικών δυνάμεων. Και δεν κατάλαβαν ότι ο μπαμπούλας της Δεξιάς (έστω κι αν τον προβάλλουν τώρα μόνον οι άκαπνοι και οι χτεσινολογικοί αυριανοί συνοδοιπόροι της) είναι υπαρκτός στο εκλογικό σώμα και ότι από την πολιτεία τους αυτό το μεταβατικό τρίμηνο θα εξαρτηθεί αν θα αμβλυνθεί ή θα τονωθεί.

• Στο στρατόπεδο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. τα 'χουν χαμένα, καθώς τα πάντα εννοεί να τα ρυθμίζει ο ασθενής ηγεμών – με τα πεισματικά καμώματά του: Στις διαπραγματεύσεις με το Συνασπισμό επέμεναν στον εκ των προτέρων (κι εκ των πραγμάτων με την «αιχμάλωτη των υποδίκων» οριακή πλειοψηφία στη Βουλή) όρο να σχηματισθεί κυβέρνηση «μακράς πνοής» υπό τον Στεφανόπουλο ή το Ράλλη (αυθεντικοί εκφραστές της Δεξιάς κι όχι αποστάτες...). Η «ιστορική ηγεσία» του Ξαναφάνηκε εομός ανδρικήλων (κανέναν τους δεν τολμούσε να πει στον ηγεμόνα να παραμερίσει, ως το Μάρτιο, για να ευοδωθούν οι διαπραγματεύσεις κι ανέθεσαν στο γιατρό Κρεμαστίνο να το κάνει...). Η μάχη των επιγόνων φούντωσε (υποβάθμιση Γεννηματά, σκιώδης παρουσία Σημίτη, αποχή Αλευρά, προβολή Κακλαμάνη). Οι αυτοσχεδιασμοί μετά τη δεύτερη ήττα, με το σχηματισμό της κυβέρνησης, ήταν τα τελευταία δείγματα αντιδημοκρατικής νοοτροπίας: Λαλιώτης και Τσοχατζόπουλος αυτολογοκρίθηκαν στην τηλεόραση για να εξωραίστούν όσα είπαν την Κυριακή στο Ζάππειο, οι υπουργοί άρπαξαν αρχεία και φακέλους κι εξαφανίστηκαν για να μη παραδώσουν τα υπουργεία, ο Λαλιώτης κηρύσσει κίνημα λαϊκής αλληλεγγύης, ο Τζουμάκας νέο ανένδοτο και πάει λέγοντας. Η συνοχή του ΠΑΣΟΚ είναι περισσότερο από ποτέ προβληματική και πιθανότερη (μεταανδρείκη) εξέλιξη παραμένει το να αποτελέσει πρώτη ύλη για νέα πολιτικά μορφώματα.

• Η παραδοσιακή Αριστερά του Συνασπισμού, πάνω στις δάφνες των αποτελεσματικών διαπραγματευτικών χειρισμών της, αυτοπαγιεύτηκε ηλιθίως: Μέσα σε μια κυβέρνηση της Δεξιάς ανέλαβε αυτή να βγάλει τα κάστανά από τη φωτιά, παίρνοντας τα δύο πιο καίρια υπουργεία: Δικαιοσύνης (κάθαρη) και Εσωτερικών (αδιάρτητη διενέργεια των εκλογών) μέσα από τα οποία, κυρίως, πρέπει να τιθασευθεί ο ρεβανσισμός της Δεξιάς. Από το πώς θα εξελιχθούν εκεί τα πράγματα (κι όχι τόσο από τις κουκουλωμένες τώρα εσωτερικές αντιθέσεις της) θα εξαρτηθεί αν ο «ιστορικός συμβιβασμός» θα της φέρει εκλογικά οφέλη ή θα πληρώσει θαρρύ τίμημα.

Για μας τους θεατές το πιο θετικό απ' αυτές τις εξελίξεις είναι ότι, αποφεύγοντας ένα νέο εκλογικό πανηγύρι κατακαλόκαιρα, κερδίσαμε «τα μπάνια του λαού» – τις διακοπές μας.



Η περιπέτεια ενός κειμένου

■ Το βράδυ της 21ης Ιουνίου, κάτω από το καθεστώς της συγκίνησης που προκάλεσαν οι εκτελέσεις στην Κίνα, και πιστεύοντας ότι οι αντιδράσεις σε τέτοια γεγονότα πρέπει να είναι ακαριαίες, έγραψα ένα σύντομο κείμενο το οποίο έδωσα στην εφημερίδα Η ΠΡΩΤΗ. Ο κ. Τσαγκρή μου είπε ότι αν δεν προλάμβανε να δημοσιευθεί στο φύλλο της επομένης, θα δημοσιευόταν στο φύλλο της Παρασκευής. Τελικά το κείμενο απορρίφθηκε.

Το απόγευμα της Παρασκευής τηλεφώνησα στην εφημερίδα. Από την πλευρά της Αρχισυνταξίας, ο κ. Τσαγκρή μου δήλωσε ότι το θέμα της δημοσίευσης του κειμένου μου συζητήθηκε σοβαρά. Επί της ουσίας δεν υπήρχε αντίρρηση δοθέντος ότι η εφημερίδα είχε καταδικάσει ρητά τις εκτελέσεις. Τελικά όμως αποφάσισαν να μη δημοσιεύσουν το κείμενο, επειδή «(έχω) τη τάση να (επιδιώκω) δημοσιότητα και να (δημιουργώ) ζητήματα για να (αποκτώ) δημοσιότητα». Έχω λοιπόν ανάγκη από δημοσιότητα! Και θα την αποκτούσα μέσω της ΠΡΩΤΗΣ!! Και θα την επιτύχωνα εκμεταλλευόμενος τους συντριμμένους αυχένες των νέων της Κίνας!

Προφανώς εδώ βρισκόμαστε μπροστά σε ένα πρωτοφανές και άκρως ανησυχητικό φαινόμενο. Οι υπεύθυνοι μιας εφημερίδας αναγορεύονται σε ψυχαναλυτές και φέρνουν στο φως τις ενδόμυχες, πονηρές επιδιώξεις των δυχνάμει συνεργατών τους. Εν συνεχεία αυτοδιορίζονται παιδαγωγοί, και καθορίζουν το είδος της διαπαιδαγώγησης που επιβάλλεται για όσους, έχοντας ψυχικά προβλήματα, υπερβαίνουν τις προκαθορισμένες νόρμες του συστήματος.

Οι ψυχαναλυτές μας έχουν ίσως μπροστά τους ευρύ πεδίο για ευδόκιμη δράση. Σε μια μελλοντική κοινωνία, π.χ., θα μπορούσαν να καθορίζουν το είδος της ψυχασθένειας όσων δεν βρίσκουν την κοινωνία αυτή σαν «τον καλύτερο των δυνατών κόσμων», και εν συνεχεία να καθορίζουν και το είδος της ενδεδειγμένης θεραπείας: σιωπή, απόλυση από την εφημερίδα σου, αναγκαστική ιδιότητα. Και φυσικά όλα αυτά «για το καλό του λαού και του τόπου».

Πιστεύουν όμως οι υπεύθυνοι της ΠΡΩΤΗΣ στην εξήγηση που μου έδωσαν; Ή πίσω από την τραγελαφική αφέλεια, προϊόν έκδηλης αμηχανίας, κρύβονται άλλες σκοπιμότητες; Όποια και αν είναι η πραγματική αιτία, εδώ εκδηλώνεται ένας, δυνάμει επικίνδυνος, αυταρχισμός: κάποιος να αποφασίζουν για το ποιοι έχουν δικαίωμα λόγου και ποιοι πρέπει να σιωπήσουν. Το πού μπορούν να καταλήξουν τέτοιες πρακτικές, μας το έδειξαν, στην πιο αποτρόπαια μορφή τους, οι πρόσφατες εκτελέσεις στην Κίνα.

Ευτύχης ΜΠΙΤΣΑΚΗΣ

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ

Επί χρόνια, ως γνωστόν, ήμουν συνεργάτης της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ (Τρίτη άποψη). Κάποτε δημοσίευσα ένα άρθρο στην ΠΡΩΤΗ. Τα ΝΕΑ μου έθεσαν όρο να μην συνεργάζομαι με άλλη εφημερίδα, εκτός, εφ' όσον θα το ήθελα, από το ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ. Παρόλο που δεν σκόπευα να γίνω, και δεν έγινα, συνεργάτης της ΠΡΩΤΗΣ, (μου είχε γίνει σχετική πρόταση) προτίμησα να χάσω την επικοινωνία μου με το μεγάλο αναγνωστικό κοινό των ΝΕΩΝ, παρά να δεχτώ αυτόν το περιορισμό.

Αυτά για το θέμα της «δημοσιότητας».

Το κείμενο που ακολουθεί γράφτηκε από τον Ευτύχη Μπιτσάκη για την εφημερίδα ΠΡΩΤΗ. Για λόγους που εξηγεί ο ίδιος σε επιστολή του, το κείμενο απορρίφθηκε. Τόσο το ίδιο το γεγονός της μη δημοσίευσης, όσο και η δικαιολογία που προβλήθηκε, νομίζουμε ότι είναι πολύ αρνητικό φαινόμενο, σε μια περίοδο που η Κίνα έχει ανάγκη την ολόψυχη συμπαράσταση της αριστεράς σ' όλο τον κόσμο.

ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ!

Η τραγωδία του λαού της Κίνας έφτασε στο αναπόφευκτο. Όπως μετέδωσαν σήμερα το απόγευμα τα ξένα πρακτορεία, τρεις νέοι εκτελέστηκαν δημόσια με μια σφαίρα στο στήθος. Έγκλημα: είχαν πάρει μέρος στο κάψιμο ενός τραίνου. Άλλοι 17 περιμένουν να εκτελεστούν και ο κύκλος του αίματος θα διευρύνεται. Έτσι ξαναζήσαμε τη φρίκη των ξεχασμένων εικόπων του πολέμου του Βιετνάμ. Μόνο που εκεί οι εκτελούμενοι ήταν αντάρτες Βιετκόγκ και οι εκτελεστές, νοτιοβιετναμέζοι και αμερικανοί στρατιώτες.

Πώς φτάσαμε λοιπόν εδώ; Πρώτα τα μεγάλα άλματα του Μάο. Μετά η πολιτιστική επανάσταση. Ύστερα οι συγκρούσεις των διαδόχων. Και τέλος η μεγάλη σφαγή μετά το 1979: το άνοιγμα της Κίνας στο ξένο κεφάλαιο και η ανάπτυξη του εσωτερικού καπιταλισμού. Πλουτίστε!, ήταν η συμβουλή της νέας ηγεσίας προς τους Κινέζους. Έτσι άρχισε να αναπτύσσεται η νέα αστική τάξη σε στενή σχέση με τη διείσδυση του αμερικανικού και του ιαπωνικού κεφαλαίου. Συνέπειες: Ένταση των ταξικών διαφορών, από τη μια ο πλούτος της νέας αστικής τάξης, από την άλλη η φτώχεια και τα εκατομμύρια των ανέργων που σέρνονται από πόλη σε πόλη, αναζητώντας δουλειά. Και η διαδικασία της αναβίωσης του καπιταλισμού στην Κίνα συμβαδίζει με την αυτονόμηση του κόμματος και του κράτους από την κοινωνία, με την ενίσχυση της κομματικής και κρατικής δικτατορίας σε βάρος του κινέζικου λαού.

Έτσι φτάσαμε στην εξέγερση των φοιτητών και των εργατών του Πεκίνου και των άλλων πόλεων της Κίνας. Ποιος ήταν λοιπόν ο χαρακτήρας αυτών των εξεγέρσεων; Επρόκειτο για αντεπανδσταση με στόχο την παλινόρθωση του καπιταλισμού, όπως ισχυρίζεται η κινέζικη ηγεσία; Οι φοιτητές και οι εργάτες με τις κόκκινες σημαίες που τραγουδούσαν τη Διεθνή, ήθελαν να θυσιάσουν τις ζωές τους για να αποκτήσουν οι επιζώντες εγχώριους και αλλοδαπούς αφέντες; Ή, αντίθετα, επρόκειτο για λαϊκή εξέγερση εναντίον της κοινωνικής ανισότητας, της φτώχειας και της κατάπνιξης της Δη-

μοκρατίας;

Είναι αυτονόητο ότι όλοι όσοι πήγαν μέρος στις λαϊκές εξεγέρσεις, ήταν ακραιφνείς μαρξιστές και κομμουνιστές! Επίσης αυτονόητο είναι ότι τα κροκοδείλια δάκρυα του Μπους δεν χύνονται από συμπάθεια προς το σοσιαλισμό. Αλλά πέρα από αντιφάσεις αναπόφευκτες σε τέτοιες περιπτώσεις, ένα είναι βέβαιο: Οι εξεγέρσεις των Κινέζων φοιτητών εργατών ήταν λαϊκή εξέγερση ενάντια της φτώχειας και της παλινόρθωσης του καπιταλισμού και εναντίον του δικτατορικού και διεφθαρμένου καστών που σύμβολο του έχει τον μωσαγιά γέροντα Ντενγκ.

Έτσι, από την σφαγή της πλατείας Ουράνιας Γαλήνης φτάσαμε σε συλλήψεις, στις εκκλήσεις για καδόμες, στις εικόνες όπου οι νέοι σε ροδέσμοι σέρνονται από τα μαρτυρία τους στον τόπο του μαρτυρίου, στις θανάτους καταδίκες και στις εκτελέσεις. «Λεός δεν θα υπάρξει», δηλώνουν οι γραφειοκρατίες.

Τι μπορούμε να κάνουμε για τους νέους που δολοφονεί το καθεστώς; Ντενγκ, με μια σφαίρα στο στήθος, σχεδόν τίποτα! Έχουμε όμως υποχρέωση, αν θέλουμε να μπορούμε κοιτάμε τα παιδιά μας στα μάτια, διαδηλώσουμε τον αποτροπισμό για τα εγκλήματα του καθεστώτος Κίνας. Να δηλώσουμε ότι εχθροί σοσιαλισμού δεν είναι οι εργάτες και φοιτητές, αλλά η αδιστακτή γραφειοκρατία που έχει σφετεριστεί τη λεξουσία. Να αγωνιστούμε για ένα σοσιαλισμό στην πατρίδα μας, που στηρίζεται στη δημοκρατία των μα και που – συνεπώς – δεν θα παρίστανε Στάλιν κι άλλοτε Ντενγκ!

Τέλος: Η θραβάρότητα των εικόπων που μετέδωσαν οι τηλεοράσεις, εκτελέσεις προτού συζητηθούν εφέσεις των καταδικασμένων, η χυέλεος σκληρότητα των ισχυρών κι έκφραση στα πρόσωπα των θυμάτων στοιχειοθετούν μόνο την ανέτη καταδίκη των δολοφόνων. Τα χρόνια συνθέτουν ένα ηθικό κατηγορία όσους δεν θα θρουν το θάρρος υψώσουν τη φωνή τους υπέρ των μάρτυρων.

Συνεχίζουμε σήμερα τη σειρά «Σκανδαλάκια - σκάνδαλα - το μεγάλο σκάνδαλο» που τα πρώτα τρία της μέρη δημοσιεύτηκαν σε προηγούμενα τεύχη (71, 72 και 77). Όλοι οι γερμανικοί τίτλοι είναι από την εφημερίδα BILD και έχουν επιλεγεί από τον Γκίντερ Βάλραφ στο ήδη γνωστό για τους αναγνώστες μας βιβλίο του. Πρόκειται για το 9ο κεφάλαιο που επιγράφεται «Δολοφονίες».



«Τι είναι το έγκλημα του ληστή μιας τράπεζας, μπροστά στο έγκλημα του ιδιοκτήτη της τράπεζας;»

Μπ. Μπρεχτ

ΚΑΘΑΡΣΙΟ!

Με παρόμοιους σχεδόν απίστευτους πρωτοσέλιδους τίτλους επιχειρεί η μεγαλύτερη εφημερίδα της Ευρώπης να καναλιζάρει τα αισθή-

δεν μπορεί να εντοπιστεί το πλαστικό με τις ακτινογραφίες...

Έλληνες από τα Χανιά μου διηγήθηκαν ότι τότε,

χάστηκαν, τα γεγονότα ξεχάστηκαν. Το μόνο που θυμούνται είναι ο αμερικάνος πιλότος που σκοτώθηκε τότε σ' ένα αεροπλάνο της TWA. Κανένας δεν έμαθε ποτέ πόσες χιλιάδες άνθρωποι σκοτώθηκαν και πόσοι έμειναν ανάπηροι απ' τους κτηνώδεις βομβαρδισμούς στο Λίβανο που αναφέραμε παραπάνω.

Και πάλι από μια είδηση, χαμένη στα ψιλά των εφημερίδων, για την πρόσφατη δίκη στη Φρανκφούρτη ενός απ' τους αεροπειρατές του αεροπλάνου της TWA, έμαθα ότι με αυτή την αεροπειρατεία απελευθερώθηκαν 900 παλαιστίνιοι φυλακισμένοι. Πρόγμα που διαψεύδει την αδιάκοπη διεθνή προπαγάνδα ότι η Δύση δεν υποχωρεί στους «εκβιασμούς των τρομοκρατών» και ότι στην εποχή μας έχει επιτυχία μόνο η «μη βίαιη επανάσταση» των Χομεϊνί, Αραφάτ κλπ. Και πάλι δεν ξέρουμε πόσοι απ' αυτούς τους 900 κρατούμενους που απελευθερώθηκαν με την αεροπειρατεία της TWA το 1985 θα είχαν άθλιο θάνατο στις σιωνιστικές φυλακές.

WILLY Ehepaar aß 6 Menschen auf
UNABHÄNGIG ÜBERPARTISCH

Ζεύγος έφαγε 6 ανθρώπους.

ματα των 15-20 εκατ. αναγνωστών της, έτσι ώστε να προβάλλεται το καπιταλιστικό σύστημα με τις μαζικές δολοφονίες πάνω σε μεμονωμένα πρόσωπα που είναι ανήμπορα να αντιδράσουν και εμφανίζονται σαν τέρατα. Κάπου στα ψιλά, όμως, διάβασα ότι το 1982 τα ρατσιστικά - σιωνιστικά αεροπλάνα έριξαν πάνω στη Βηρυτό θόμβες καμουφλαρισμένες σαν παιχνίδια μέσα στις κανονικές θόμβες. Η πρώτη θόμβα διαπερνούσε τα σπίτια κι έφτανε μέχρι τα καταφύγια, όπου ο άμαχος πληθυσμός προσπαθούσε να σώσει τουλάχιστον τη ζωή του. Η δεύτερη θόμβα ήταν, ας πούμε, ένα ωραίο αρκουδάκι που το 'θρισκαν η Λεϊλά ή ο Αλί και έπαιζαν μαζί του. Τότε, ξαφνικά, και ενώ είχε ήδη λήξει ο συναγερμός και όλοι αισθάνονταν ασφάλεια, το αρκουδάκι ανατιναζόταν σε εκατοντάδες ή και χιλιάδες πλαστικά κομμάτια που διαπερνούσαν τα κορμιά όσων είχαν επιζήσει. Οι αμερικάνοι και σιωνιστές εφευρέτες αυτού του τρομερού όπλου έκαναν χρήση πλαστικού και όχι μετάλλου, έτσι ώστε τα βαριά τραυματισμένα θύματα να μην μπορούν να αφαιρέσουν με εγχείρηση τα κομμάτια της θόμβας από το σώμα τους, εφόσον

μερικοί αμερικάνοι πιλότοι που έμεναν σ' ένα τοπικό ξενοδοχείο, φόρεσαν σιωνιστικές στολές και απογειώθηκαν από τη βάση της Σούδας με κατεύθυνση τη Μέση Ανατολή.

Ποιοι άραγε ενδιαφέρονται αν έχουν ξεκινήσει ή

Eltern zerstückelt und gegrillt 16jährige haßte Vater und Mutter

Κομμάτισε και έψησε τους γονείς του. 16χρονος μισούσε τον πατέρα και τη μητέρα του.

Ξεκινούν παρόμοιες γουρουνιές από το ελληνικό έδαφος;

Το ίδιο συνέβη τον Νοέμβρη του 1985 με την αιγυπτιακή «αντιτρομοκρατική» μονάδα που «απελευθέρωσε» δολοφονώντας περισσότερους από 30 έλληνες επιβάτες από το αεροπλάνο της «Egypt-Airways» που είχε υποστεί αεροπειρατεία. Οι νεκροί ξε-

Για τον λευκό ρατσισμό των μέσων ενημέρωσής μας, οι παλαιστίνιοι δεν αξίζουν τίποτα. Ο εκλογικός αγώνας τελείωσε, κι έτσι η Πρώτη, η Ελευθεροτυπία και ο «Μεγάλος Συνασπισμός» μπορούν να ξεχάσουν τον Ρασίντ/Χαμντάν που κρατείται εδώ και ένα χρόνο παράνομα.

Υπάρχουν, φαίνεται, σημαντικότερα θέματα γι'

αυτήν την «Αριστερά». Για παράδειγμα «ο Ανδρέας και η Μιμή». Για μένα είναι αίνιγμα για ποιο λόγο κυκλοφόρησε η *Ελευθεροτυπία* με λευκή την πρώτη σελίδα. Θα 'πρεπε να 'ναι κόκκινη, κατακόκκινη από ντροπή. Η *Ελευθεροτυπία* που δημοσιεύει κάθε πορδή του δυτικογερμανικού τύπου όταν είναι υπέρ του Μητσοτάκη και εναντίον του «Ανδρέα και της Μιμής», αλλά «ξεχνάει» να ενημερώσει τους αναγνώστες της για τα δυτικογερμανικά πρωτοσέλιδα των τελευταίων βδομάδων: Η αγαπημένη του Στράους, του φίλου όλων την ανά τον κόσμο φασιστών (Πινόστ, Μπότα, αλλά και Μητσοτάκη) διεκδικεί ένα μέρος απ' τα εκατομμύρια που κέρδισε με δωροδοκίες ο Στράους σ' όλη την πολιτική του καριέρα. Και επειδή οι κληρονόμοι του Στράους δεν της έδωσαν αρκετά, αυτή πούλησε στο *Stem* την αποκλειστικότητα να δημοσιεύσει την ερωτική της ζωή με τον Στράους κατά τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Η BILD, τον Ιούνιο του '89, λίγες μέρες μετά τη δημοσίευση της γυμνής φωτογραφίας της Μιμής, έγραφε στην πρώτη σελίδα:

«Ο Στράους ήθελε να παντρευτεί την αγαπημένη του!»

Μήπως η δεσποινίς *Ελευθεροτυπία*, που εξύμνησε τόσο θερμά αυτόν το φασίστα, ζήλεψε αυτή την άλλη αγαπημένη;

Συνεχίζουμε με το «Πρόγραμμα της Αριστεράς και της Προόδου»: «ΤΩΡΑ!» Και προπάντων: «ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ». Η αγαπημένη λέξη του (μονοπωλιακού) κεφαλαίου, που δίχως ρατσισμό και φασι-

σάπης της Θεσσαλονίκης», ένας κατώτερος αξιωματικός που σήμερα ζει στη Συρία. Κι ας μην ξεχνάμε ότι κάτω απ' τις επιδοκίμασις της «Αριστεράς» ο έλληνας λογοτέχνης Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης παρέλαβε πριν λίγο καιρό απ' τα χέρια του Βαλντχάιμ ένα βραβείο στο Γκρατς! Ο Πεντζίκης κατάγεται απ' τη Θεσσαλονίκη και είχε προσωπική εμπειρία πώς οι Βαλντχάιμ μετέφεραν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού στα στρατόπεδα συγκέντρωσης!

Αλλά τι να περιμένουμε από μια «Αριστερά» που ανέχεται την ύπαρξη εδώ στην Αθήνα ενός ανδριάντα του πολιτικά υπεύθυνου για τις χειρότερες τρομοκρατικές επιθέσεις της παγκόσμιας ιστορίας στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι, δηλαδή του Χάρι Τρούμαν;

«Κάθαρη», λοιπόν, σημαίνει ότι οι τράπεζες θα συνεχίζουν να μας εξαπατούν και να μας ληστεύουν με τις «ροζ κάρτες» τους, με τα κανονισμένα χρηματιστήρια συναλλάγματος κλπ., εφόσον έχουν «καθαρίσει» από τον αχυράνθρωπο Κοσκωτά και μερικούς μεσαίους μανάτζερ.

Πολύ χαρακτηριστική ήταν η μουσική υπόκρουση που διάλεξαν για τις εκλογές. Τον αγαπημένο μουσικό των ναζί, τον Καρλ Ορφ, δεν τον χρησιμοποίησε μόνο μια διαφήμιση για μοκέτες στο Διάυλο 10 τον περασμένο Γενάρη. Τον είχε ήδη χρησιμοποιήσει το ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του '85. Αντίθετα, η διαφήμιση του Μητσοτάκη χρησιμοποίησε τον ρυθμό Χο-Χο-Χο-Τσι-Μινχ, από τις διαδηλώσεις μας για το Βιετνάμ τη δεκαετία του '60. Βέβαια, αυτός ο ρυθ-



Καλοκαίρι πάλι. Καμιά εποχή του χρόνου δεν είναι τόσο πολύ συνδεδεμένη με ταξίδια, πολύχρωμα έντυπα, μπρούτζινα κορμιά παραδομένα στην άμμο. Όποια μακρινή χώρα ή ειδικά νησιά και αν φανταστεί κανείς, όποιο ντεκόρ κι αν επιλέξει, κοσμικό μπαρ ή ξεχασμένη ακρογιαλιά, υπάρχει πάντα ο ίδιος πρωταγωνιστής. Είναι ο εαυτός μας, τοποθετημένος στο κέντρο, όμορφος και ιδανικός αντικείμενο πόθου των άλλων, σε κείνη δηλαδή την φανταστική κατάσταση που τα πάντα είναι δυνατό και πραγματοποιήσιμα. Ο έρωτας είναι η τέχνη τοι σδύναντο μέσα σ' απίθανες συνθήκες. Η κοινωνία σταματάει σ' αυτά τα σύνορα και φαντασιώνεται με τις εκλογές και τη νεύρωση.

Τα ταξίδια συνεπάγονται κάποιες δεκάδες χιλιάδικα που οι βιομηχανίες του καλοκαιριού εξειδικεύονται στο να τ' αρμύζουν. Οι διαφημιστικές εταιρίες, έχουν αναλάβει την επίσημη εμπορία των ανθρώπων επιθυμιών, ακριβώς στον ίδιο μηχανισμό εμπορίας των ναρκωτικών. (Σε μια κοινωνία απαλλαγμένη από ναρκωτικά η διαφήμιση θα 'ταν ανύπαρκτη). Η διαφήμιση δίνει μια συγκεκριμένη εικόνα στις ανεικονικές μας επιθυμίες, τις μετατρέπει σ' αποσφραγισμένα αντικείμενα που αποκτιούνται με χρήματα ή ψήφους (η ψήφος έχει ανταλλακτική αξία) όχι θέβαια για να ικανοποιήσει τις επιθυμίες τις ανάγκες μας, αλλά για ν' αυξήσει τις καταναλωτικές συνήθειες. Έτσι συμπεριφέρεται και η πρέζα.

Βλέποντας ένα ντοκουμαντέρ για τα τελωνεία της Μεγάλης Βρετανίας, διαπίστωσα πως οι τελωνειακοί υπάλληλοι, έχουν δικαίωμα να βάζοι κλωδοχτύλο σε κάθε επισκέπτη της Γηραιάς Αλβιώνος, αν τους δημιουργηθεί αυτή η επιθυμία. Αυτό δικαιολογείται επισήμως με το νόμο που απαγορεύει τη διακίνηση ναρκωτικών. Είναι γεγονός πως σημαντικές ποσότητες ναρκωτικών μπορούν να μεταφερθούν στις φυσικές κρυψώνες του ανθρώπινου σώματος. Και όταν βρίσκουν ναρκωτικά, το σκάνδαλο του κλωδοχτύλου περνάει απαρατήρητο. Όταν δεν βρίσκουν όμως τότε έχουμε μια ακόμα εφαρμογή του νόμου. Και νόμος αυτός ισχύει για όλα τα τελωνεία του κόσμου.

Και επειδή αυτή η πληροφορία μ' εντυπωσίασε, καλοκαίρι θλίπει, ταξίδια έχω και γω στο μυαλό μου, σκέφθηκα ότι θα μπορούσε αυτό το μέτρο εφαρμοστεί και στα σουπερ μάρκετ. Όπως είναι γνωστό, τα καταστήματα έχουν δικαίωμα να κάνουν σωματικό έλεγχο, αν υποπτευθούν πως ο πελάτι έκλεψε. Τώρα όπως η τεχνολογία πρόχωράει και αντικείμενα γίνονται όλο ελαφρύτερα και μικρότερα, το μέτρο αυτό, θα είχε και μια αντικειμενική βάση. Αυτά μ' απασχολούσαν σε πλήρη προεκλογική περίοδο και φαντάστηκα τις θέσεις των κομμάτων της εξουσίας σχετικά με τ επίμαχο θέμα.

Mord nach Horror-Drehbuch Lehrer aß Schüler

Δολοφονία με σενάριο τρόμου: Καθηγητής έφαγε μαθητή.

σμός δεν θα μπορούσε να σταθεί ούτε μια μέρα. Γι' αυτό, «εκσυγχρονισμός» σημαίνει ότι τη δεκαετία του '90 (δηλαδή μετά τις γερμανικές εκλογές) θα ξαναστηθούν στις αμερικανικές βάσεις του θανάτου οι πυράυλοι μέσου βεληγεκούς που πέρσι είχαν ξηλωθεί σε Δύση κι Ανατολή για λόγους τηλεοπτικούς και εκλογικούς. Οι ίδιες οι ατομικές βόμβες παρέμειναν θέβαια για ευκολία στην Ευρώπη και καταστράφηκαν μόνο λίγοι πυράυλοι. Και όλα αυτά συνοδεύονται στην *Πρώτη* και την *Ελευθεροτυπία* με την αποσιώπηση των λεπτομερειών γύρω απ' τις αυτοκτονικές για όλη την Ευρώπη νατοϊκές ασκήσεις (θα 'ταν άραγε διαφήμιση για τον *Σχολιαστή* που ήταν ο μόνος που τις δημοσίευσε;). Και ταυτόχρονα αποδέχονται τη γλωσσική ρύθμιση του NATO γι' αυτό τον εξοπλισμό πυράυλων μέσου βεληγεκούς: «Εκσυγχρονισμός των πυράυλων μικρού βεληγεκούς».

Και τέλος, το σημαντικότερο σημείο του προγράμματος, η «κάθαρη». Το πράγμα δούλεψε πολύ καλά ήδη στην περίπτωση Βαλντχάιμ, όταν ένας εκπρόσωπος του δυτικογερμανικού ιμπεριαλισμού και ταυτόχρονα καθηγητής της *ελληνικής* ιστορίας στην Κρήτη «καθάρισε» τον Βαλντχάιμ για λογαριασμό των ελλήνων. Το «ΑΝΤΙ», με πρόσχημα μια απειλή δολοφονίας εναντίον μου μετά τη δημοσίευση ενός άρθρου μου για τον Βαλντχάιμ, αποφάσισε να σταματήσει την αρθρογραφία για τη συμμετοχή του Βαλντχάιμ σε εγκλήματα πολέμου στα Βαλκάνια. Έτσι, μέχρι σήμερα, μόνο οι αναγνώστες του *Σχολιαστή* γνωρίζουν ότι ο Βαλντχάιμ ήταν ο δεύτερος στην ιεραρχία αξιωματικός των μυστικών υπηρεσιών για όλα τα Βαλκάνια, και συνεπώς ήταν συνυπεύθυνος για όσα εγκλήματα έγιναν εκείνη την περίοδο στα Βαλκάνια, ακόμα και για την εκτόπιση και τη δολοφονία των Εβραίων της Θεσσαλονίκης. Με μεγάλη βιάση, η *Πρώτη* και η *Ελευθεροτυπία* υιοθέτησαν την προπαγάνδα των διεθνών σιωνιστικών πρακτορείων, σύμφωνα με την οποία σχεδόν μόνος υπεύθυνος για τη δολοφονία των εβραίων ήταν ο «Χα-

μός έχει σ' όλο τον κόσμο δεινοπαθήσει, για κάθε άλλο παρά αριστερούς σκοπούς. «Ε-Ε-Έρχεται!» ήταν π.χ. το 1974 ο ρυθμός για το «Καραμανλής ή Τανκς» του Μίκη Θεοδωράκη. Κι όπως ξέρουμε, αυτά είναι ακόμα στην εξουσία.

Η διαφήμιση για το Ευρωκοινοβούλιο είναι, αντίθετα, ο «Ύμνος στη Χαρά» από την 9η Συμφωνία του Μπετόβεν. Η χαρά οφείλεται στο γεγονός ότι στο Στρασβούργο αυτό που υπάρχει δεν είναι κοινοβούλιο. Κοινοβούλιο σημαίνει δικαίωμα κατάρτισης του προϋπολογισμού και εκλογή των τεχνοκρατών του Στρασβούργου. Γνωρίζουμε, όμως, ότι τίποτα απ' τα δύο δε συμβαίνει. Οι τεχνοκράτες συνεχίζουν να εκλέγονται απ' αυτούς για τους οποίους εργάζονται: από τα μονοπώλια.

Και στο τέλος ένα κόλπο του Φλωράκη. Δήλωσε ότι μίλησε στο Ντίσελντορφ με το Κομμουνιστικό Κόμμα. Λυπούμαστε, αλλά το Κ.Κ. είναι από το 1956 μέχρι σήμερα απαγορευμένο. Η Ουλρίκε Μάινχοφ ήταν μέλος αυτού του κόμματος. Αντίθετα, το «Γερμανικό Κομμουνιστικό Κόμμα» που ιδρύθηκε το 1968 με στόχο τη διάσπαση του φοιτητικού κινήματος της εποχής εκείνης, δεν έχει τίποτα να κάνει με τις ιδέες και το πρόγραμμα του κομμουνισμού. Ελέγχεται από το καθεστώς του Ανατολικού Βερολίνου και δεν έχει κανένα θάρρος μέσα στην κοινωνία. Η μόνη του λειτουργία είναι να δημιουργεί διεθνώς την εντύπωση ότι το Κ.Κ. δεν είναι απαγορευμένο στη Δυτική Γερμανία.

Για τον κοινό προεκλογικό αγώνα των κομμουνιστών Φλωράκη, Κρέκου και Μητσοτάκη στις εκλογές του φθινοπώρου (ή της προσεχούς άνοιξης) θα πρότεινα με κάθε σεμνότητα ένα αποτελεσματικό διαφημιστικό πρόγραμμα με 3 λέξεις:

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ! ΙΣΟΤΗΤΑ! ΑΔΕΛΦΟΣΥΝΗ! Και για μουσική υπόκρουση προτείνω τη χορωδία των φυλακισμένων απ' τον Φιντέλιο του Μπετόβεν:

«ΑΔΕΛΦΙΑ, ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ, ΣΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ! ΑΔΕΛΦΙΑ, ΕΜΠΡΟΣ ΣΤΟ ΦΩΣ!»

Ρολφ ΠΟΛΕ

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟΥ ΚΛΑΞΟΝ,

F.M. STEREO

Το ΠΑΣΟΚ που πρώτο θα είχε εφαρμόσει το μέτρο, θα μπορούσε να το προπαγάνδιζε με το σύνθημα «Το ΠΑΣΟΚ είναι δω» με μια γιγαντοσφίσα με μια χαμογελαστή γκόμενα που θα κράταγε στο ένα χέρι ένα ροδαλό μωράκι και στο άλλο ένα καλάθι φορτωμένο μ' αγαθά. Η Ν.Δ. θα μπορούσε να είχε σαν εικόνα μια συμφωνική ορχήστρα και κάτω από το βασικό της σύνθημα «Αξίζουμε μια καλύτερη Ελλάδα» θα είχε μια αεράτη σύνθεση του Σταθόπουλου όπου θα παρουσίαζε αφηρημένα μια κλωστρυπίδα μαζί με το σύνθημα. «Το ΠΑΣΟΚ απέτυχε και δω».

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου, θα μπορούσε να είχε την δικιά του γιγαντοσφίσα, μια σύνθεση των δύο προηγούμενων μαζί με τα συνθήματά τους στο φόντο και σε πρώτο πλάνο το δικό της σύνθημα μ' έντονα χρώματα, δίκην σπρέι, «Ούτε ΠΑΣΟΚ, ούτε Δεξιά, το λόγο έχει η Αριστερά».

Αυτοί που θα είχαν εναντιωθεί στο μέτρο και θα έλεγαν πως το κλωδοχτύλο τόσο στα τελωνεία όσο και στα σούπερ μάρκετ, είναι απαράδεχτο και πρέπει να καταργηθεί και καλούσαν το λαό ν' αρνηθεί αυτή τη διαδικασία, αν δεν είχαν χαρακτηριστεί σαν τρομοκράτες τότε θα ήταν οι ουτοπικοί. Σε τελική ανάλυση ουτοπία είναι το κάθε τι που αρνείται τη λογική της υποταγής στις πεποιθήσεις και τα πιστεύω των μεγάλων μαζών που έχουν συσπειρωθεί γύρω από το πρόσωπο κάποιου ηγέτη-Μεσσία (Χίτλερ, Στάλιν, Χομεϊνί κ.λπ.).

Και ξαφνικά, έφυγα από το χώρο των αναποφάσιτων και μπήκα στο χώρο των «απο-φασιστικών». Η Κίνηση της Π.Α.Α.Κ.Α.Σ. που κατά κάποιο τρόπο με εξέφραζε, δεν ξέρω για ποιο λόγο δεν πήρε χαμπάρι πως είχαμε εκλογές. Το ΚΚΕσσ.Α.Α. που ψήφισα φιλικά από το '74 (ήμουν φίλος, όχι οπαδός) με εκνεύρισε με τη στάση του απέναντι στις άλλες ομάδες της Αριστεράς. Έπαιξε αυστηρά τον μεγάλο αδερφό. Τυχαία ανακάλυψα την Ε.Α.Σ. και τους Εναλλακτικούς Οικολόγους και τους ψήφισα. Γυρίζοντας σπίτι διάβασα και τα έντυπά τους. Το θράδυ των εκλογών κοιμήθηκα ήσυχα. Είχα ψηφίσει σωστά. Είχα ψηφίσει μια κίνηση που δεν υπήρχε περίπτωση να φύγει από τους δρόμους, και είναι αυτοί οι λίγοι, που έτρεξαν για την Βογιατζή, τον Μαρίνο και το Συμρναίο, που κατάλαβαν πως το Πεκίνο πέφτει κάπου και προς Ψυχικό, πως η βουλή μπορεί να λειτουργήσει και σαν θάλαμος αερίων από τη μόλυνση της Αθήνας. Και αν η εξουσία, ταυτίζεται με το δικαίωμα της νόμιμης αρχής του «κλωδοχτύλου» (εδώ Καταστροφή περιβάλλοντος, Κρατική διαφθορά, παρασιτισμός και καρεκλοθεσιθής όλων των αποχρώσεων) είναι αναμφισβήτητο δικαίωμα των μαζών που εκφράζονται από τα τρία κόμματα της εξουσίας να το απολαμβάνουν. Όπως όμως είναι

και δικαίωμα μερικών να το αρνούμαι. Αλλά τα κλάξον των οπαδών αυτής της Δημοκρατίας έδειξαν ένα και μόνο πράγμα. Το φασισμό της επιθυμίας της εξουσίας, χωρίς απολύτως κανένα σεβασμό για τις αντιλήψεις των άλλων. (Τελευταία, όλο και περισσότερο, αμφισβητώ κατά πόσο η περιφημη «πολιτικοποίηση» είναι πολιτική, κατά πόσο «δημοκρατικοί» είμαστε και αν τελικά οι μεγάλοι αγώνες του παρελθόντος κατέληξαν σε δημοκρατική συνειδηση και σκέψη). Και φυσικά δεν είναι η ανεύθυνη πράξη κάποιων «φανατικών». Οι επίσημες ηγεσίες κάνουν το ίδιο. Η κάθε μια θέλει να επιβάλει τους δικούς της όρους, να ερμηνέψει τα εκλογικά αποτελέσματα σαν δικιά της νίκη, και μέσα στα ατελείωτα καζάρια όλων με όλους, το κυβερνητικό τέρας κυοφορείται. Όποια και να είναι η μορφή του, τίποτα δεν πρόκειται να γίνει.

Ένας συμβιβασμός καρεκλοκέφαλων δεν μπορεί παρά να δώσει ένα συμβιβασμό στην κάθαρση και στα υπόλοιπα προβλήματα, ένας συμβιβασμός που θα μπορέσει να γίνει εφικτός μόνο μέσα στην αδράνεια. Στην ακινησία, η καρέκλα της εξουσίας είναι σταθερή. Οι Δημοκρατικές μάζες αρκούνται

να θλέπουν τις Καρολίνες των πολιτικών κομμάτων της εξουσίας στην Τηλεόραση και δεν πρόκειται να πιέσουν για τίποτα. Εκατοντάδες σαχλοί επαγγελματίες της φλυαρίας, τόσο στα ραδιόφωνα όσο και στον καθημερινό τύπο θα συμπληρώσουν το σώου, έτσι που πια να θεωρείται πολύ φυσιολογική η πολιτική παράνοια. Θα είχε ενδιαφέρον μια έρευνα για το πώς δικαιολογήθηκε η ψήφος του καθενός. «Είμαι αριστερός, ψήφισα ΠΑΣΟΚ για να φύγει η δεξιά, τώρα ψηφίζω δεξιά για να φύγει το ΠΑΣΟΚ και να έρθει η Αριστερά». Ή «Είμαι δεξιός, ψήφισα ΠΑΣΟΚ για να διαλύσει τους κομμουνιστές, τώρα ψηφίζω Συνασπισμό για να έρθει η Δεξιά». Αυτά είναι μερικά από τα επιχειρήματα που άκουσα εγώ. Και αυτή η πολιτική σκέψη δεν μ' αφορά. Για τους αντίστοιχους δικούς μας, θα υπάρχει πάντα λύση και πεδίο πολιτικής παρέμβασης, εφ' όσον θα υπάρχει πεζοδρόμιο και ποίηση. Ο φίλος μου ποιητής Χρίστος Ρουμελιωτάκης προτείνει: Μπορούτι γιατί χανόμαστε. Μα καλύτερα, το πρώτο μέρος του ποιήματος.

ΒΑΡΟΥΤΗΝ ΧΑΝΟΜΕΘΑ

Μιά λεπτομέρεια από τη ζωή του 'Αρχηγού
Λυκούργου Λογοθέτη
και μιά είσήγηση του συγγραφέα
περί του πρακτέου

Κάπου βαθειά υπάρχουν στο μυαλό μου
ο βίος και τὰ κατορθώματα
του 'Αρχηγού Λυκούργου Λογοθέτη,
όπως συχνά τὰ χρόνια εκείνα
μου τ' ανιστορούσε
ο φίλος μου 'Αλέξης Σ.
ο έκ Σαρακηνών.

Όμως άπόψε δεν θ' αναδιφήσω
τόν βίο και τὰ κατορθώματά του—
άλλωστε αυτά τὰ γράφει ή ιστορία,
θα πώ μονάχα και μ' αυτό τελειώνω
μιά λεπτομέρεια που κρίνω
ότι μπορεί νά ρίξει στη ζωή μας
λίγο φώς.

Όλοϋθε, λέει, τόν έζωναν οί έχθροι
κι ούτε ψωμί, ούτε νερό
κι οί μέρες του
κι οί ώρες ίσως μετρημένες.

Έδω άς άνοιξω μιά παρένθεση
νά πώ ότι στόν βίο μας
έρχεται κάποια μέρα
που έπιβάλλεται νά πάρουμε άποφάσεις
κρίσιμες και για μās
και για τούς άλλους που σ' έμās προσβλέπουν—
τότε τὰ λόγια τὰ πολλά δέν ώφελούν,
δυό λέξεις μόνο, ένα κίνημα τής κεφαλής,
αυτό ταιριάζει.

Δέν είχε ή ώρα έλεος,
μέτρησε τούς δικούς του, τούς έχθρους,
τήν κακοτράχαλη Άνοιξη
πήρε μολύβι και χαρτί και χάραξε (τό μήνυμα)

Βαρούτην Χανόμεθα

τίποτε άλλο.

Υ.Γ. Μόλις άκουσα από το ραδιόφωνο για την
εντολή σχηματισμού κυβέρνησης Τζαννετάκη.
Ευτυχώς, δέν θα χρειαστεί ν' αλλάξω τίποτα από
κειμένο μου. Μόνο μια μικρή προσθήκη στον τίτλο.



Η ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ

■ Τις μέρες της «κρίσης» των ανεξάρτητων συνδυασμών βρεθήκαμε στην Ξάνθη, συνδυάζοντας την επιτόπια παρακολούθηση των γεγονότων και τη συμμετοχή στην προεκλογική συζήτηση που είχε διοργανώσει η Ε.Α.Σ. στην πόλη, με θέμα «μειονότητες και η άλλη αριστερά». Εισηγητής για τις πρώτες ήταν ο Γιώργος Καλατζόπουλος. Εισηγητές για την δεύτερη ήταν ο Γ. Μηλιός και ο Γ. Κουβίδης. Έγινε μια εντυπωσιακά καλή συζήτηση με ένα ακροατήριο πάνω από εκατό άτομα, πανεπιστημιακούς και φοιτητές στην πλειοψηφία τους. Φυσικά δεν έλειψαν και κάποιοι περιέργοι (ευτυχώς όχι αγανακτισμένοι) «πολίτες» που μπαινόβγαιναν κόβοντας φάτσες.

Η Ξάνθη ήταν ήρεμη. Όσο ήρεμη μπορεί να είναι μια πόλη σε καθεστώς *apartheid*, όπου οι ΠΑΣΟΚάρες κρεμάνε πανώ «Η ΘΡΑΚΗ ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΝΕΑ ΚΥΠΡΟΣ» και οι μειονοτικοί σπαίνουν περιμένοντας τις εκλογές. Όποιος περιδιαβεί την Ξάνθη αντιλαμβάνεται ότι οι τουρκικές γειτονιές διαδέχονται τις ελληνικές με την ακρίβεια και την αντίθεση των τετραγώνων της σκακιέρας.

Η αντίθεση γίνεται ακόμα πιο φανερή στα πομακοχώρια, όπου βρεθήκαμε την επόμενη ημέρα της εκδήλωσης. Παίρνοντας την άδεια εισόδου στην επιτηρούμενη ζώνη από την ασφάλεια Ξάνθης, άρχισαν να κινούνται τα νήματα. Όταν φτάσαμε στο φυλάκιο του στρατού με την σιδερένια μπάρα και τα αυτόματα μας περίμεναν και αφού έγινε ένας έλεγχος τουλάχιστον δέκα λεπτών πήραμε το Ο.Κ. για να ξεκινήσουμε. Φεύγοντας, είδαμε τον αξιωματικό να τρέχει στο τηλέφωνο. Προφανώς ειδοποίησε την ασφάλεια του Εχίνου, γιατί μόλις μπήκαμε στο χωριό (πρώτο κτίριο που συναντάς είναι η έδρα της Αστυνομίας και των Τ.Ε.Α.) ένας ευσταλής νέος, που δεν έμοιαζε καθόλου με ντόπιο, έφυγε τρέχοντας για να ειδοποιήσει τον αστυνομικό διοικητή, ο οποίος σπεύδει να μας συναντήσει. «Παιδιά, όχι φωτογραφίες γιατί θα χουμε προβλήματα».

Η συνέχεια της βόλτας είναι αποκαλυπτική. Υποτίθεται ότι ο Εχίνος είναι κεφαλοχώρι των μειονοτήτων, όμως η κατάστασή του θυμίζει θεσσαλικό χωριό της δεκαετίας του πενήντα. Χτισμένος ανάμεσα σε πλαγιές, όπου καλλιεργείται ακόμα και η μικρότερη έκταση, αλλά με αλέτρι και μουλάρι και όχι με τρακτέρ και όπου το πότισμα δεν γίνεται με τα γνωστά αυτόματα συστήματα της υπόλοιπης ελληνικής υπαίθρου αλλά με αυλάκι και τσαπί, ο Εχίνος είναι ένα χωριό χάλασμα. Τα σπίτια είναι πολλά και μεγάλα, δεν μπορούν όμως να επισκευαστούν ή να ανοικοδομηθούν χωρίς την άδεια του Γραφείου Πολιτιστικών Υποθέσεων. Τα μικρομάγαζα με τα τουρκικά και πομάκια ονόματα καθώς και το παζάρι, που έτυχε να γίνεται εκείνη την ημέρα, είναι της φτώχειας και της συμφοράς. Τα εμπορεύματα είναι κάτι φτηνιάρικά πλαστικά παιχνιδάκια, πλαστικές σαγιονάρες θ' διαλογής και κάμποσα γυναικεία φορέματα, που προφανώς προέρχονται από κάποιο στοκ απούλητο εδώ και χρόνια. Τα πασιρίκια, μας κοιτάνε περίεργα. Κάποιος από μας ρωτάει κάτι ένα κοριτσάκι κι εκείνο δεν μπορεί να του απαντήσει, ξέρει μόνο πομάκια. Όταν μεγαλώσει θέβαια θα την θεωρούν ελληνίδα πολίτη με δικαιώματα κ.λπ., κ.λπ.

Παρά την αμηχανία που νιώθουμε λόγω της απόστασης από τους ντόπιους, αυτοί δεν μας συμπεριφέρονται καθόλου αρνητικά, ιδιαίτερα όσοι αντιλαμβάνονται ότι μας παρακολουθούν οι ασφαλίτες κι εμάς όπως κι αυτούς. Καθόμαστε στο καφενείο, ξεφυλλίζοντας τα πολυτελή φυλλάδια που έχει μοιράσει το ΠΑΣΟΚ στο χωριό, με τίτλους «Να τι έκανε το ΠΑΣΟΚ στον νομό Ξάνθης» ή «να τι κάναμε για τους καπνοκαλλιεργητές». Ειρωνία, μιας και μια απλή ματιά γύρω φτάνει για να δείξει τι δεν έκανε το ΠΑΣΟΚ και ούτε πρόκειται να κάνει η Ν. Δημοκρατία.

Την ώρα που φεύγουμε απ' το χωριό, καταφθάνει ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ στην περιοχή, Χάρης Ατματζίδης, ο γνωστός γραφικός της προηγούμενης βουλής, με μία τεράστια πράσινη Μερσεντές και δύο τρία αυτοκίνητα συνοδεία που κορνάρουν μανιασμένα. Τελικώς αφού δεν τον πήραν με τα γιαούρτια πάλι καλά. Πρέπει να είναι καταευσχαριστημένος που απλώς τον καταψήφισαν, αφού έβαζε στα μεγάφωνα των εκλογικών κέντρων του τραγουδάκι όπως «εις το θυνό ψηλά εκεί είν' εκκλησία ερημική...».

Στον γυρισμό χαζεύουμε τα χωράφια με τα αλέτρια και τα πολυθολεία, τα ρυάκια με τα δασάκια και τα αντιαρματικά έργα, τις γραφικές αλλά μονίμως υπονομευμένες γεφυρούλες και αποφασίζουμε «τέτοιο φολκλόρ να λείπει, ευχαριστούμε».

Α.Γ.

□ Όποιος παρακολουθούσε με προσοχή τις εφημερίδες, τις ημέρες μετά τις εκλογές, θα πρόσεξε ότι στην στήλη «λοιποί» των πινάκων των αποτελεσμάτων, υπήρχε ένας αρκετά σεβαστός αριθμός ψήφων για τους νομούς Ξάνθης και Ροδόπης. Αυτοί οι «λοιποί» δεν ήταν ούτε ο Τρίτης, ούτε η ΑΚΕΠ, ούτε κάποιο άλλο κομματίδιο ανάξιο λόγου ή ανίκανο να επηρεάσει τις εξελίξεις της ελληνικής κοινωνίας. Απλά ήταν οι ανεξάρτητοι συνδυασμοί των Ελλήνων πολιτών, μουσουλμανικού θρησκειύματος και Τουρκικής εθνικότητας, όπως οι ίδιοι διεκδικούν να αποκαλούνται. Προεκλογικά είχαν προκαλέσει τόση αγωνία στη Ν. Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ και τόση αμηχανία στην Αριστερά. Είχε έλθει λοιπόν η ώρα, αφού έγιναν οι εκλογές, να ξεχαστούν ακόμα και σαν ονόματα.

Έτσι βρεθήκαμε μπροστά στο φαινόμενο της αυτολογοκρισίας από τη συντριπτική πλειοψηφία του ελληνικού τύπου, όπου ούτε οι συνολικοί αριθμοί των ψήφων των συνδυασμών «GÜVEN» του ν. Ροδόπης και «IKBAL» του ν. Ξάνθης δεν αναφέρθηκαν από τις εφημερίδες, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων.

Εμείς θα προσπαθήσουμε να κάνουμε μια σύντομη ανασκόπηση των προεκλογικών γεγονότων σε σχέση με τις μειονότητες, αφού πρώτα παραθέσουμε μερικά στοιχεία για την ζωή και την οργάνωση της μειονοτικής κοινωνίας. Θα υπενθυμίσουμε την πολιτική του ελληνικού κράτους, που συνεχίζει να διατηρεί (σε σιωπηρή συμφωνία με την τουρκική κυβέρνηση) τους θύλακες εξαθλιωμένων μουσουλμάνων (τούρκων, γύφτων και πομάκων), χωρίς να τους δίνει ευκαιρίες για μόνιμη απασχόληση και δυνατότητες για ίση μοιρασμένη της ευκαιριακές εργασίες που συνήθως κάνουν. Όσοι από τους μειονοτικούς είναι αυτοαπασχολούμενοι, είτε έχουν μικρομάγαζα είτε οικοτεχνίες χωρίς καμιά απολύτως δυνατότητα ανάπτυξης (ποιος θα τους δώσει δάνεια;) ενώ η πλειοψηφία τους ασχολείται με αγροτικές εργασίες, στις περιοχές γύρω από τα χωριά τους, τα τουρκοχώρια και τα πομακοχώρια. Αυτές οι περιοχές βρίσκονται μέσα στην επιτηρούμενη από τον στρατό ζώνη. Η επιτήρηση αυτή γίνεται με φυλάκια και μόνιμα μπλόκα με μπάρες στις διόδους διέλευσης, απ' όπου χρειάζεται άδεια από την Ασφάλεια Ξάνθης ή Κομοτηνής για να περάσεις – στην ουσία πρόκειται για δεύτερη γραμμή συνόρων, η οποία κλείνει στις 11.000 το βράδυ για να ξαναανοίξει νωρίς το πρωί. Μέσα στην επιτηρούμενη ζώνη οι συνθήκες ζωής είναι κακές: αρκεί μια επίσκεψη

λίγων ωρών για να το καταλάβει κανείς. Για να κατασκευάσει ή να ανακτίσει το σπίτι του κάποιος τουρκογύφτος ή πομάκος χρειάζεται άδεια από το Γραφείο Πολιτιστικών Υποθέσεων. Το ίδιο για να αγοράσει αυτοκίνητο ή τρακτέρ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της κατάστασης: Οι μειονοτικοί δίνουν εξετάσεις, όπως όλοι, δίπλωμα οδήγησης και κατά ένα συντριπτικό ποσοστό απορρίπτονται διάφορες προφάσεις. Αυτοί κάνουν ενστάσεις τους, οι οποίες αναβάλλονται συνέχεια. Αυτή την περίοδο, πολλές εκατοντάδες ενστάσεων, που κρεμούσαν από καιρό, εγκρίθηκαν έτσι πολλοί μειονοτικοί βρέθηκαν τέλους με το δίπλωμα στα χέρια (αλλά όχι και χωρίς ένα σταυρωμένο ψηφιδέλιο του ΠΑΣΟΚ επίσης...). Το Γραφείο αυτό είναι υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών(!) με έδρα στην θάλα και υποδιευθύνσεις στην Ξάνθη Κομοτηνή και Αλεξανδρούπολη και να ο οργανισμός που επιβλέπει τουρκική, γύφτικη και πομάκικη μειονότητα (οι οποίες, κατά τα άλλα, απτίζονται από Έλληνες πολίτες).

Το ελληνικό κράτος επιδιώκει κρατάει τους μειονοτικούς σε κατάσταση εξαθλίωσης για δύο λόγους: πρώτος είναι ότι έτσι έχει ένα φτηνό εργατικό δυναμικό (τα μεροκάματα των μειονοτικών είναι στο ένα τρίτο εκείνων που παίρνουν αντίστοιχα γνήσιοι Έλληνες) βοηθώντας έτσι ελληνικό πληθυσμό να αναπτυχθεί βάρος των πομάκων, των γύφτων των τουρκών. Δεν είναι τυχαίο όλες οι απαλλοτριώσεις για τις ζώνες ενεργού πολεοδομίας (έργα της ΕΚ ΝΕΠΟΛ), για τα πανεπιστήμια, για μηχανικές μονάδες και πρόσφατα αγροτικές φυλακές στις Σάπες γίνεται σε ιδιοκτησίες που ανήκουν μειονοτικούς με μηδανισμένες ή ανύκτες αποζημιώσεις. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι, με τους μειονοτικούς σ' αυτή την κατάσταση, η Ελλάδα έχει ένα πλέον διαπραγματευτικό ατού (η που σαν ομηρεία) στις διαπραγματεύσεις της με την Τουρκία. Η Τουρκία τη σειρά της, έχει συμφέρον να απολαύσουν ποτέ οι μειονοτικοί πλήρη δικαιώματα ενός Έλληνα πολίτη για να στρέφουν πάντα ένα «ευήλο» προς την προπαγάνδα της (και είναι η μόνη δύναμη που υπορίζει διεθνώς τα συμφέροντά τους σε στις συνδιασκέψεις των αραβικών χωρών – όπως εκείνη του Ριάτ – σε επίπεδο Ευρωπαϊκής κοινής γνώμης). Επιπλέον, έτσι σχηματίζεται φιλοτουρκικός θύλακας στο εσωτερικό της Ελλάδας, ακριβώς όπως είχε παθήσει να κάνει προς όφελος της λάδας, το ΠΑΣΟΚ παλιότερα, εκμε

λευόμενα χυδαία την απομόνωση και την αυτοεξορία κάποιων Κούρδων αγωνιστών.

Ας μην τολμήσει κανείς να μιλήσει για το δικαίωμα των τούρκων και των πομάκων (κι ακόμα περισσότερο των γύφτων) στην εκπαίδευση. Ελάχιστα μειονοτικά σχολεία υπάρχουν και τα περισσότερα από τα Δημοτικά είναι ιεροδιδασκαλεία, όπου αποστηθίζεται το Κοράνι στα αραβικά. Καμιά φροντίδα, φυσικά, από τη μεριά του ελληνικού κράτους για εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη της στοιχειώδους εκπαίδευσης στην περιοχή. Ιδιαίτερα οι πομάκοι και οι γύφτοι δεν έχουν καμιά δυνατότητα να διδαχθούν την γλώσσα τους και έτσι είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν τα τούρκικα μειονοτικά σχολεία. Υπάρχει περίπτωση μεικτού χωριού, όπου δεν έχει κτιστεί ελληνικό σχολείο, επειδή οι αρχές θα ήταν υποχρεωμένες από τις διεθνείς συνθήκες να χτίσουν και τουρκικό. *Μιλάμε για εξίσωση των ευκαιριών απ' την ανάποδη!*

Εδώ θα πρέπει να υπογραμμίσουμε και κάτι άλλο. Μέσα στη μειονότητα δεν επικρατεί ούτε ομόνοια, ούτε ισότητα στη δυστυχία. Υπάρχει έντονος ενδομειονοτικός ρατσισμός με θύματα, βέβαια τους γύφτους, που είναι και το εξασθλωμένο κομμάτι, *πλανήτες και ανέστιοι*. Γενικώς, οι τούρκοι είναι μέσα στην μειονότητα σε προνομιακή θέση (όσο προνομιακή μπορεί να είναι η θέση του λιγότερο ταλαιπωρου σε μια κοινωνία της εξαθλίωσης) μιας και είναι αριθμητικά περισσότεροι και επιπλέον έχουν μερικές δυνατότητες παραπάνω όπως την μετανάστευση στην Δ. Γερμανία ή την Τουρκία. Φυσικά, ούτε και μέσα στην τουρκική κοινότητα υπάρχει ομογένεια. Υπάρχουν οι κλασικοί διαχωρισμοί: μειονοτικοί του χωριού και μειονοτικοί της πόλης, μόνο που σ' αυτή την περίπτωση δεν σημαίνουν τίποτε περισσότερο από τη δυνατότητα να στείλουν τα παιδιά τους στο σχολείο ή να βρουν ευκολότερα ένα γιατρό σε ώρα ανάγκης αυτοί που κατοικούν στην Πόλη. Υπάρχει φυσικά και μια ηγετική ομάδα, των πολιτικών και επιστημόνων, που κι αυτή όμως έχει διαιρεθεί σε όσους επιδιώκουν τη λύση των προβλημάτων της μειονότητας μέσα από τους υπάρχοντες δίαυλους (τα ελληνικά κόμματα κ.λπ.) και σε όσους επιζητούν την ενίσχυση ενός αυτόνομου (από τους ελληνικούς πολιτικούς μηχανισμούς) ρεύματος διεκδίκησης των δικαιωμάτων και της εθνικής ταυτότητας της τουρκικής μειονότητας.

Η σχέση των πολιτικών κομμάτων με τη μειονότητα είναι σαφώς και μόνο εκλογική. Υπάρχουν από τη μια μεριά τα ελληνικά κόμματα που θυμούνται τους τούρκους σε κάθε προεκλογική περίοδο, τους τάζουν άδειες οικοδόμησης και αυτοκινήτων ή αγροτικών μηχανημάτων, βάζουν κι από έναν ή δύο μειονοτικούς υποψηφίους στους συνδυασμούς τους, για να υπαρπάξουν μειονοτικές ψήφους, τους οποίους είτε τους φιμώνουν, είτε τους απομακρύνουν προς όφελος του επόμενου (λέγεται ότι η εκλογή του Χάρη Ατματζίδη στην Ξάνθη, την προηγούμενη τετραετία, έγινε κάπως έτσι). Από την άλλη μεριά υπάρχουν και οι ανεξάρτητοι συνδυασμοί τούρκων μειονοτικών (ας μην μιλήσουμε για την αυτόνομη έκφραση των πομάκων και των γύφτων). Γενικά θεωρείται ότι οι ανε-



ξάρτητοι συνδυασμοί έχουν σχέση με τις μουφτείες (επικεφαλής του συνδυασμού «ΙΚΒΑΛ» - πεπρωμένο - της Ξάνθης ήταν ο Εμίν Αγγά, γιός του μουφτή) οι οποίες δεν είναι, βεβαίως, καθόλου άσχετες με ισλαμικά κινήματα και όλα τα σχετικά. Όλα αυτά είναι μια πολύ λογική διαπίστωση και ας μην παρεξηγηθούν. Αν πάρουμε υπόψη μας ότι οι μειονοτικοί τούρκοι αναζητούν απεγνωσμένα έναν αξιόπιστο πολιτικό σχηματισμό (κράτος, διεθνή οργανισμό ή οτιδήποτε άλλο) που να προστατεύει την ύπαρξη και τα συμφέροντά τους και αν αναγνωρίσουμε (με στοιχειώδη ειλικρίνεια) ότι υπάρχει συνωμοσία σιωπής και αδιαφορία απ' όλους τους πρωταγωνιστές της ελληνικής πολιτικής σκηνής, είναι πολύ λογικό να καταφεύγουν στη διεθνή ισλαμική κοινότητα (αφού υπάρχει έντονο θρησκευτικό στοιχείο στους κόλπους της μειονότητας) και στην τουρκική κυβέρνηση, η οποία βεβαίως ασκεί την πολιτική της εφόσον θρίσκει ελεύθερο πεδίο. Για όσους σπεύσουν να ξυνίσουν τα μούτρα τους, θα τους υπενθυμίσουμε, τηρουμένων των αναλογιών, τους δεσμούς της πολωνικής «αλληλεγγύης» με την καθολική εκκλησία και το πώς την έθλεπαν σαν πόλο συσπείρωσης ενάντια στους Σοβιετικούς «εισβολείς» και «αλλόπιστους». Επιπλέον θα υπενθυμίσουμε τις προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης για αποκατάσταση δεσμών με τις απανταχού ελληνικές κοινότητες μεταναστών ή άλλων.

Είναι σαφές ότι η αντιμετώπιση του θέματος θα ήταν εντελώς διαφορετική από την ελληνική κοινωνία, αν η Αριστερά είχε αναλάβει πρωτοβουλίες, προωθώντας έμπρακτα τις απόψεις της και αποφεύγοντας να κάνει την πάπια, όπως συνειδητά και με προσοχή έκανε. Έχουμε αναφερθεί και σε προηγούμενα τεύχη για τις θέσεις του ΚΚΕ (επιτροπή Αν. Μακεδονίας-Θράκης) σε σχέση με την μειονότητα, θέσεις τόσο προσηυμένες όσο και άγνωστες. Ο Συνασπισμός, σεβόμενος προφανώς τους κανόνες των εκλογών, απέφυγε να κάνει οτιδήποτε, ακόμα και κάτι που απλώς θα δικαιολογούσε το προσδιοριστικό του «της προόδου».

Σε μία τέτοια κατάσταση βρίσκονταν τα πράγματα, όταν ανακοινώθηκε η συμμετοχή στις εκλογές των συνδυα-

σμών «GÜVEN» και «ΙΚΒΑΛ». Παντού πέφτει πανικός... Οι εφημερίδες αρχίζουν την πρακτορολογία. Το ΠΑΣΟΚ και η Ν. Δημοκρατία αρχίζουν τις φωνές. «Δεν πρέπει η Τουρκία να ανακατεύεται στα εσωτερικά μας». Αντικειμενικά, αν το πάρουμε, η ανάμιξη δεν ήταν μεγαλύτερη από εκείνη της... Ελλάδας στην προεκλογική εκστρατεία στις Η.Π.Α., όταν όλοι οι Έλληνες κυκλοφορούσαν με αυτοκόλλητα «MIKE DUKAKIS». Ο κ. Μητσotάκης, με τον αέρα του αυριανού πρωθυπουργού (πού να το φανταζόταν ο έρμος!!!) πλειοδοτεί και απαιτεί την απέλαση του Τούρκου Πρόξενου της Κομοτηνής, θυμίζοντας σε όλους το «*θυθίσαι το Χόρα*», του Ανδρέα Παναδρέου προτού αναλάβει κι εκείνος τις πρωθυπουργικές ευθύνες.

Οι υποψήφιοι είναι πολιτικά πρόσωπα, γνωστοί στην περιοχή και μερικοί απ' αυτούς έχουν διακριθεί για τους αγώνες τους υπέρ των δικαιωμάτων της μειονότητας. Φυσικά, για να λέμε την αλήθεια, δεν είναι ό,τι πιο προσδευτικό θα μπορούσε να βγει από την τουρκική μειονότητα. Οι αναφορές τους στον Ισλαμισμό είναι αρκετές, αλλά ας μην ξεχνάμε και τον μέσο όρο της παιδείας της μειονότητας, για τον οποίο ευθύνεται αποκλειστικά το ελληνικό κράτος. Οι υποψήφιοι των ανεξάρτητων συνδυασμών, κάνουν πολιτική με βάση την ίδια την ύπαρξη του. Το μόνο που λένε είναι «*είμαστε Τούρκοι στην εθνικότητα, μουσουλμάνοι στο θρήσκευμα και Έλληνες πολίτες*». Όπως και να το κάνουμε αυτό είναι αλήθεια.

Οι υποψήφιοι της Ν. Δημοκρατίας πανικοβάλλονται. Είχαν ποντάρει πολλά στην απογοήτευση της μειονότητας από το ΠΑΣΟΚ. Σκανδαλισμένοι (και για να μην υποχρεωθούν να έλθουν σε κατά πρόσωπο αντιπαράθεση, άραγε;) υποβάλλουν τις παραιτήσεις τους, ανακοινώντας ότι αυτοί οι «έξαλλοι» κάνουν ζημιά στην υπόθεση της μειονότητας. Οι παραιτήσεις τους δεν γίνονται δεκτές. Έτσι, όλοι οι τούρκοι υποψήφιοι βουλευτές είναι υποχρεωμένοι να παραδεχτούν την τουρκική εθνικότητά τους, την οποία - αν δεν υπήρχαν οι ανεξάρτητοι συνδυασμοί για να τους πιέζουν - μάλλον ήταν πρόθυμοι να απαρνηθούν. Οι υποψήφιοι του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ. στις συ-

νευτεύξεις που δίνουν, προσπαθούν να παρακάμψουν τη δύσκολη ερώτηση που θέτουν μετά μανίας οι «ελληνάρες» δημοσιογράφοι. Τελικώς απαντούν ότι «... ναι... *συνάγεται ότι πρόκειται για τούρκικη εθνική μειονότητα*» και όχι γενικής μουσουλμανική, θρησκευτική, δηλαδή που θα αντιστοιχούσε λίγο πολύ στη μειονότητα των... καθολικών της Σύρας.

Και ενώ στην Αθήνα φαίνεται ότι η Ξάνθη και η Κομοτηνή θράζουν, μια επίσκεψη στην Ξάνθη μας έδειξε ότι η ένταση είναι πολύ πιο υπόγεια απ' ό,τι παρουσιάζεται. Έγιναν βέβαια οι προεκλογικές συγκεντρώσεις των ανεξάρτητων στις γύρω περιοχές, έγινε και η συγκέντρωση των Ελλήνων της «*Επιτροπής Αγώνα Ελλήνων Χριστιανών Ροδόπης*» στην Κομοτηνή, υπό την αιγίδα του μητροπολίτη Μαρωνείας, όλα όμως αυτά έληξαν με τις εκλογές. Η ένταση, που όντως υπάρχει, θα φανεί σε άλλες περιπτώσεις (και όχι στις εκλογές) όπως έχει φανεί πέρσι με τις εκρήξεις στο τζαμί της Κομοτηνής και με τις μεγάλες συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας των τούρκων μειονοτικών, όταν απαγορεύτηκε να λέγονται «τουρκικοί» οι σύλλογοί τους και προτάθηκε από τη μεριά του κράτους ο όρος «μουσουλμανικοί». Δεν πρέπει να ξεχάσουμε και την περσινή σύγκρουση των γύφτων με τα ΜΑΤ στην Καλκάντζα, όπου η «ελληνική τιμή» της αστυνομίας υπέστη δεινότερο πλήγμα.

Το ΠΑΣΟΚ έκανε ό,τι μπορούσε στην περίοδο των εκλογών για να καπαλώσει την χύτρα που έβραζε. Έγινε προσπάθεια να ψηφίσουν στη Ροδόπη μερικές μονάδες στρατού παραπάνω (μέχρι κι από την Κοζάνη) για να αλλοιωθεί η αναλογία των ψήφων. Τελικά αυτή η προσπάθεια δεν πέτυχε. Λέγεται πως μόνο το τοπικό σύνταγμα της πόλης και τα πληρώματα δύο πλοίων του Πολεμικού Ναυτικού κατάφεραν να ψηφίσουν. Από την άλλη, υπήρξε μια μαζική είσοδος στην χώρα μειονοτικών τούρκων (δηλ. με δικαίωμα ψήφου) αλλά από καιρό εγκαταστημένων στην Τουρκία, με μόνο σκοπό τη συμμετοχή τους στην ψηφοφορία. Αυτή η κινητοποίηση, που σαφώς δεν είναι άσχετη από τις πρωτοβουλίες της Τουρκικής κυβέρνησης «εξουδετερώθηκε» από την απεργία των τελωνειακών του Έβρου, μια πρωτοβουλία εξίσου καθόλου άσχετη με την Ελληνική κυβέρνηση.

Πάντως παρά τις φαινομενικές διαμάχες, θεωρείται ότι υπάρχει μια σιωπηλή συμφωνία ανοχής των ανεξάρτητων συνδυασμών κι από τις δυο εθνικές μεριές. Από την μεν ελληνική, γιατί καλύτερα να εκτονώνεται έτσι σε τακτά (και προβλεπόμενα) χρονικά διαστήματα το χρονίζον μειονοτικό θέμα και όχι μέσα από κάποιους άλλους δρόμους, κινήματα και αντιστάσεις. Παράλληλα, επειδή μερικές από τις προσωπικότητες των υποψηφίων είναι σε κάποια σημεία αμφιλεγόμενες και άρα ελέγξιμες. Από την τουρκική μεριά τα πλεονεκτήματα είναι προφανή: καλύτερα αυτοί που είναι ισλαμιστές, παρά κάποιοι άλλοι που μπορεί να σου δώσουν και τίποτα αντιδικτατορικά.

Τελικά η εικόνα παραμένει η ίδια. Μία σύνθετη μειονότητα στη μέση και δύο κυβερνήσεις, που διεκδικούν τον έλεγχο αλλά και διαιωνίζουν την εξαθλίωσή της.

Αρίστος ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ



ΟΙ ΠΟΛΛΟΙ ΝΙΚΗΤΕΣ ΜΙΑΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΜΑΧΗΣ

Ένα τριπλό κύμα, ροζ, πράσινο και μαύρο πλημμύρισε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Πράγματι, τα τελικά αποτελέσματα των Ευρωεκλογών του Ιουνίου του 1989, κατέγραψαν μια καθαρή νίκη για 3 πολιτικά ρεύματα: Τους σοσιαλιστές, τους πράσινους και την άκρα δεξιά.



Μένοντας για λίγο στο συσχετισμό δυνάμεων, όπως διαμορφώθηκε, ανάμεσα στις διάφορες πολιτικές δυνάμεις του Ευρωκοινοβουλίου θα μπορούμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

★

Η δεξιά στο σύνολό της (χριστιανοδημοκράτες, συντηρητικοί, φιλελεύθεροι, Ευρωπαίοι δημοκράτες) υπέστη σημαντική κάμψη, η οποία κυρίως οφείλεται στη συντριβή της θάτσερ και στην πτώση των ποσοστών των γερμανών χριστιανοδημοκρατών και των δανών συντηρητικών⁽¹⁾. Και αυτό παρά το γεγονός ότι η ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, αναθεώρησε βασικά σημεία του προγράμματός της στο συνέδριο του Λουξεμβούργου (Νοέμβρης 1988) κι εμπλούτισε το πρόγραμμα του 1984 (Συνέδριο Ρώμης), προσπαθώντας μ' αυτό τον τρόπο να δώσει ένα νέο πρόσωπο στην Ευρωπαϊκή Δεξιά. Το πρόγραμμα αυτό, αξίζει να σημειωθεί, ότι συντάχθηκε υπό την ηγεμονία της γερμανικής Χριστιανοδημοκρατίας⁽²⁾.

Σε γενικές γραμμές, το θεωρητικό

πλαίσιο του προγράμματος αυτής της ομάδας, που αποτελείται από 14 κόμματα προερχόμενα από 9 χώρες, είναι ο οικονομικός φιλελευθερισμός δεμένος με το κοινωνικό μήνυμα του χριστιανισμού. Κεντρικός στόχος τους παραμένει η δημιουργία μιας Ενιαίας Ευρωπαϊκής ανταγωνιστικής αγοράς. Ακόμα διακηρύσσουν την ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών και της δημοσίας τάξης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, δίνοντας ταυτόχρονα πρωταρχικό ρόλο στο διάλογο Ανατολής-Δύσης.

Η δεύτερη πανευρωπαϊκή συγκροτημένη ομάδα της δεξιάς, η φιλελεύθερη - δημοκρατική - μεταρρυθμιστική ομάδα με το «Μανιφέστο του 89»⁽³⁾ τοποθετήθηκε κυρίως στην αναγκαιότητα της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς, προτείνοντας ταυτόχρονα τη θεσμοποιημένη συνεργασία των αστυνομικών και δικαστικών αρχών πανευρωπαϊκά. Παράλληλα πρότειναν την αύξηση των προϋπολογισμών που αφορούν τις νέες τεχνολογίες, μιας και οι τελευταίες θα αποτελέσουν ισχυρή οικονομική βάση για την Ευρώπη στον ανταγωνισμό της με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία. Τέλος πρότειναν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις σε πανευρωπαϊκό

επίπεδο, τη συμμετοχή των εργαζομένων στις αποφάσεις των επιχειρήσεων και τον δραστικό περιορισμό των κρατικών επεμβάσεων.

★

Η άκρα δεξιά βγαίνει ενισχυμένη απ' αυτή την εκλογική αναμέτρηση. Η αύξηση της δύναμης της ακροδεξιάς ομάδας προέρχεται, κυρίως, από την είσοδο για πρώτη φορά στην Ευρωβουλή του γερμανικού νεο-ναζιστικού κόμματος του Franz Schönhuber (Ρεπουμπλικάνοι) το οποίο έφτασε στο 7,1 και πήρε 6 έδρες.

Το φαινόμενο της άκρας δεξιάς παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις στα πλαίσια του Ευρωκοινοβουλίου. Σε Ευρωπαϊκό όμως επίπεδο, εκτός από το παραδοσιακό MSI στην Ιταλία που παραμένει στάσιμο εδώ και χρόνια, η νέα έκφραση της άκρας δεξιάς που χαρακτηρίζεται από το ρατσισμό και την ξενοφοβία, περιορίζεται σε 2 μόνο ευρωπαϊκές χώρες: στη Γαλλία με το Εθνικό Μέτωπο του Le Pen και στην Δ. Γερμανία με το Ρεπουμπλικάνικο Κόμμα. Πρόκειται για χώρες με μεγάλο αριθμό

μεταναστών, γεγονός που επιτρέπει την καλλιέργεια ενός έντονου κλίματος ρατσισμού και ξενοφοβίας, που αποτελούν την πρώτη ύλη για την ανάπτυξη της ακροδεξιάς. Παρόμοιες τάσεις αρχίζουν να εμφανίζονται και στη Δανία όπου η ακροδεξιά αύξησε ελάχιστα τις δυνάμεις της χωρίς όμως να εκλέξει ευρωβουλευτές.

★

Η σοσιαλιστική ομάδα βγήκε σοβαρά ενισχυμένη απ' αυτή την εκλογική αναμέτρηση, συνιστώντας ταυτόχρονα τον ισχυρότερο ανταγωνιστικό πόλο απέναντι στο σύνολο της Δεξιάς.

Το «Μανιφέστο του 89», ένα είδος κοινού προγράμματος⁽⁴⁾, που συνέταξαν τα κόμματα της σοσιαλιστικής ομάδας, δήλωνε την προσπάθειά τους ν' απαντήσουν στη μονοδιάστατη και περιοριστική αντίληψη για την Ευρώπη της Δεξιάς (Ευρώπη = ενιαία οικονομική αγορά). Βέβαια το κείμενο αυτό ήταν ένας συμβιβασμός ανάμεσα στους διάφορους παρτενέρ της σοσιαλιστικής ομάδας και πολλά σημεία του, ιδιαίτερα τα πιο ριζοσπαστικά που ει-
σήχθηκαν με πρωτοβουλία των παρα-

δοσιακών θόρων σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων, δεν υιοθετήθηκαν πλήρως στις επιμέρους προεκλογικές καμπάνιες απ' όλα τα κόμματα που ανήκουν στη σοσιαλιστική ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Βασικά σημεία του κοινού αυτού προγράμματος ήταν: η σύνταξη της χάρτας των κοινωνικών δικαιωμάτων, η ελάττωση του χρόνου εργασίας σε 35 ώρες τη εβδομάδα, η συμμετοχή των εργαζομένων στις διοικήσεις των επιχειρήσεων, η άμεση δημιουργία θέσεων εργασίας, τα δικαιώματα των μεταναστών, η αύξηση των αρμοδιοτήτων του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου κ.λπ. Σ' ένα άλλο επίπεδο διακηρύσσουν την αλληλεγγύη της Ευρώπης με τον Τρίτο Κόσμο και την ανάπτυξη των σχέσεων της ΕΟΚ με την ΚΟΜΕΚΟΝ.

Με 2 λόγια, για τους σοσιαλιστές η Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά που προβλέπεται από την ενιαία πράξη, καθιστά απαραίτητη απ' τη μια τη διαδικασία θεσμικών μεταρρυθμίσεων στα όργανα της ΕΟΚ και απ' την άλλη την κατοχύρωση των κοινωνικών δικαιωμάτων των Ευρωπαίων εργαζομένων «που απειλούνται από τις πολιτικές του άκρατου δεξιού φιλελευθερισμού».

★

Η κομμουνιστική ομάδα φέρεται από τους μεγάλους χαμένους αυτών των εκλογών, αφού η δύναμή της μειώθηκε κατά 7 έδρες στη νέα Ευρωβουλή. Το χαρακτηριστικό εδώ είναι η νέα συντριβή του Κ.Κ. Γαλλίας και η εκλογική σταθεροποίηση του Ιταλικού Κ.Κ. Το ερώτημα που μπαίνει για την κομμουνιστική ομάδα είναι πώς θα επαναπροσδιοριστούν πλέον οι σχέσεις ανάμεσα στα διάφορα Κ.Κ. μετά την απόφαση των Ιταλών κομμουνιστών να εγκαταλείψουν την κομμ. ομάδα μιας και η παρουσία σ' αυτή των Γάλλων σε πρώτη φάση και των Πορτογάλων στη συνέχεια δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στη φυσιογνωμία του κόμματος του Α. Οκέτο.

★

Το πράσινο - οικολογικό - εναλλακτικό κίνημα αποτελεί το κατ' εξοχήν φαινόμενο αυτών των εκλογών. Κι αυτό όχι μόνο γιατί συνολικά τα πράσινα κόμματα στο σύνολό τους διπλασίασαν σχεδόν τις έδρες τους στη νέα Ευρωβουλή, αλλά κυρίως γιατί εμφάνισαν μια σταθερή και ομοιόμορφη ανάπτυξη σ' όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες.

Σημαντικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση έπαιξε και η επεξεργασία ενός κοινού προγράμματος απ' όλα ανεξαιρέτως τα πράσινα - οικολογικά - εναλλακτικά κινήματα της Ευρώπης. Το πρόγραμμα αυτό ξαναυιοθετήθηκε και συμπληρώθηκε στο 3ο συνέδριο των Ευρωπαίων Πράσινων στο Παρίσι τον Απρίλη του 1989.

Εκτός από τις αναφορές του στην οικολογική ισορροπία και τα περιβαλλοντικά προβλήματα, το ενδιαφέρον αυτού του προγράμματος επικεντρώνεται επίσης και στο μη καθαρό οικολογικό περιεχόμενο του του οποίου τα κυριότερα σημεία είναι τα εξής:

• Αντίθεση στο ΝΑΤΟ και σε κάθε άλλο στρατιωτικό συνασπισμό.

- Η πρόταση για μια άλλου τύπου ανάπτυξη.
- Η παραγραφή των χρεών του Τρίτου Κόσμου.
- Η κριτική στην «Ευρωπαϊκή Ιδέα» την οποία αποκαλούν «Ευρωσυντηρητισμό» μιας και περιορίζει την ΕΟΚ μόνο σε μερικά κράτη της Δ. Ευρώπης.
- Η αναδιανομή του πλούτου ανάμεσα στις πλούσιες και φτωχές χώρες.
- Η αναδιανομή μισθών και εισοδημάτων.
- Η αποκέντρωση και θεσμοποίηση της Ευρώπης των αυτόνομων περιοχών.
- Τα δικαιώματα των εθνικών και κοινωνικών μειονοτήτων κ.λπ.

Οι πράσινοι, λοιπόν, αποτελούν πλέον μια νέα πολιτική πραγματικότητα και στις 12 χώρες της ΕΟΚ. Η Ελλάδα, το Λουξεμβούργο και η Μ. Βρετανία αποτελούν τις 3 χώρες που δεν έστειλαν πράσινο βουλευτή στην Ευρωβουλή. Και αν στις 2 πρώτες, παρά τα ενθαρρυντικά αποτελέσματά τους, η επιρροή τους μένει ακόμα χαμηλή, στη Βρετανία η λίστα των οικολόγων έφτασε το 15% αλλά το ισχύον εκλογικό σύστημα δεν τους επέτρεψε την εκπροσώπησή τους⁽⁵⁾.

Παρ' όλα αυτά όμως οι πράσινοι φαίνεται ν' αντιμετωπίζουν στην νέα Ευρωβουλή ένα σημαντικό πρόβλημα: Αν η ομάδα του Ουράνιου Τόξου θα συνεχίσει να υπάρχει και να εκφράζει ενιαία τις πράσινες λίστες και μια σειρά από ριζοσπαστικά αριστερά κινήματα ή θα έχουμε νέες ανακατατάξεις. Ήδη μια τάση των Γάλλων πράσινων με επικεφαλής τον Antoine Waechter θέτει το θέμα της δημιουργίας μιας αυτόνομης οικολογικής ομάδας στην Ευρωβουλή, εκτιμώντας ότι η εμπειρία του Ουράνιου τόξου αλλοίωνε τη φυσιογνωμία των Οικολόγων⁽⁶⁾.

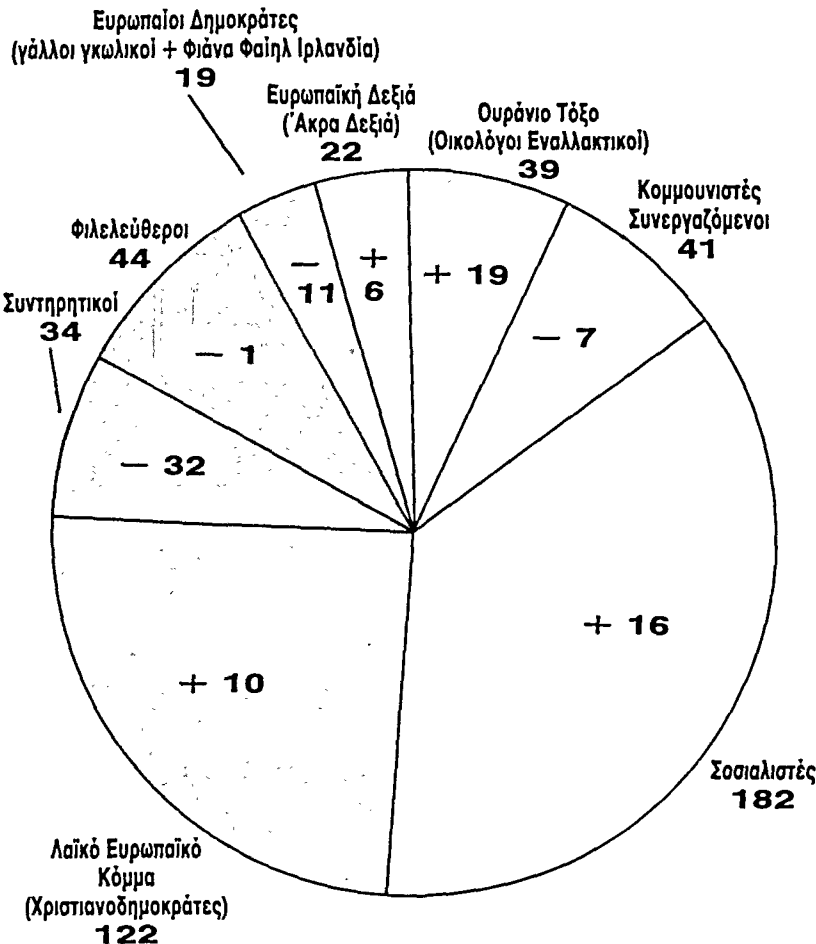
★

Επειδή οι νέοι συσχετισμοί δυνάμεων που προέκυψαν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μετά τις εκλογές του Ιουνίου βρίσκονται σε άμεση σχέση και με τις ιδιαίτερες πολιτικές συγκυρίες που διαμορφώθηκαν σε κάθε χώρα, είναι χρήσιμο να δούμε συνοπτικά την έκβαση της εκλογικής αναμέτρησης στις κυριότερες χώρες της ΕΟΚ.

ΑΓΓΛΙΑ

Η θατσερική νεοφιλελεύθερη πολιτική δέχεται μετά από 10 χρόνια την πρώτη σοβαρή εκλογική της ήττα από τους εργατικούς. Η οικονομική πολιτική και κυρίως οι νέες κοινωνικές ανισότητες που επέβαλλε στη δεκάχρονη μονοκρατορία της η Θάτσερ, θεμελιώνοντας έτσι την κοινωνία των 2 ταχυτήτων, αποτελούν τους σημαντικότερους παράγοντες της εκλογικής συντριβής των Τόρρις.

Οι άγγλοι εργατικοί, αφού αναθεώρησαν ριζικά υπό την ηγεσία του Κίνου τις θέσεις τους για μονομερή αφοπλισμό της Αγγλίας και εξαφάνισαν κάποιες αντι-ΕΟΚικές κορώνες, φάνηκαν ως φερέγγυα λύση απέναντι στο μοντέλο του «λαϊκού καπιταλισμού», ο οποίος περιθωριοποίησε σημαντικά



(τα + και - δηλώνουν τα συνολικά κέρδη ή απώλειες κάθε ομάδας σε σχέση με τον αριθμό των βουλευτών που διέθετε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του 1984).

Πηγή: Le Monde, 21.6.89

Σύνθεση του νέου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

τήματα της εργατικής τάξης και των μεσαίων μισθωτών στρωμάτων.

Η έντονη κοινωνική και πολιτική πόλωση ανάμεσα στους εργατικούς και τους συντηρητικούς είχε και ως αποτέλεσμα την κατακρήμνηση του Κεντρώου κόμματος των σοσιαλδημοκρατών/φιλελευθέρων του W. Owen.

Η συνεχής υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, τα τεράστια οικολογικά προβλήματα, η ανάπτυξη του ειρηνιστικού κινήματος και οι νέες κοινωνικές ανισότητες, φαίνεται ότι αποτέλεσαν το υπόβαθρο της εκλογικής έκρηξης των Πράσινων (14,99%). Το κόμμα αυτό υποστηρίζει μεταξύ άλλων την έξοδο της Αγγλίας από το ΝΑΤΟ και την αλλαγή της οικονομικής πολιτικής.

Μένει λοιπόν να δούμε στην Αγγλία αν στις προσεχείς βουλευτικές εκλογές οι εργατικοί θα κερδίσουν την κυ-

βέρνηση και αν οι πράσινοι θα διατηρήσουν ένα τέτοιο εθνικό ποσοστό που θα τους καταγράψει σαν τον τρίτο πόλο στην πολιτική ζωή της χώρας.

Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Οι Χριστιανοδημοκράτες (CDU-CSU) γνώρισαν σοβαρή πτώση της δύναμής τους σε σχέση με τις ευρωεκλογές του 1984, αλλά καταφέρανε να παραμείνουν πρώτο κόμμα, χωρίς κυρίως στις διεθνείς πρωτοβουλίες που πήρε ο Κολ (Συμβιβασμός για τα πυρηνικά όπλα στη διάσκεψη κορυφής του ΝΑΤΟ και τις επισκέψεις των Μπους Γκορμπάτσφ στην Δ. Γερμανία).

Καθοριστική είναι επίσης η άνοδος των φιλελευθέρων του Γκέσερ που οφείλεται κυρίως στη στάση του για τα

πυρηνικά και στις προτάσεις του για μια νέα πολιτική ισορροπίας ανάμεσα σ' Ανατολή και Δύση μακριά από τη λογική του ψυχρού πολέμου.

Οι σοσιαλδημοκράτες (S.P.D) δεν ήταν οι μεγάλοι κερδισμένοι από την πτώση της δεξιάς στη Δ. Γερμανία. Έφτασαν βέβαια σε απόσταση αναπνοής από το CDU-CSU, αλλά αδυνατούν ακόμα να πλησιάσουν σκορ του επιπέδου των 40%, όπως στις εποχές του Μπραντ και του Σμιτ, που θα τους επέτρεπαν να ξαναγίνουν κυβερνητικό κόμμα.

Το χειρότερο όμως για το SPD είναι ότι ένα κομμάτι της εκλογικής του βά-

σης απορροφήθηκε από την άκρα δεξιά (Ρεπουμπλικάνους), επιβεβαιώνοντας έτσι μια τάση που είχε διαφανεί στις τοπικές εκλογές του Βερολίνου και της Φραγκφούρτης. Το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε τώρα και στη Βαυαρία όπου το SPD έφερε το πιο χαμηλό μεταπολεμικό του αποτέλεσμα.

Παρ' όλα αυτά ο δρόμος για την επάνοδο του SPD στην κυβέρνηση είναι ανοικτός και εξαρτάται πλέον από την έκβαση, σε εθνικό επίπεδο, της συμμαχίας τους με τους Πράσινους. Ήδη σε 2 μεγάλες πόλεις της Γερμανίας οι τοπικές κυβερνήσεις στηρίζονται στη συμμαχία Πράσινων-SPD.



ΠΡΑΣΙΝΟ... ΒΑΘΥ ΠΡΑΣΙΝΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

■ Η αναμφισβήτητη άνοδος του οικολογικού ρεύματος σε ολόκληρη την Ευρώπη, όπως πρόσφατα κατέγραψαν τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών φαίνεται να ενισχύει περισσότερο την πράσινη εκδοχή του. Είναι δύσκολο αυτή τη στιγμή να μιλήσει κανείς για οριστική ήττα της εναλλακτικής τάσης στους κόλπους των πράσινων αλλά όλες οι ενδείξεις συνηγορούν ότι η ριζοσπαστική, εναλλακτική -και εν πολλοίς αντικαπιταλιστική- οικολογία βρίσκεται σε δύσκολη θέση. Αυτό φαίνεται από τις πρόσφατες συναντήσεις και ζυμώσεις στους Ευρωπαίους «Πράσινους» καθώς και στη διαδικασία συγκρότησης της νέας κοινοβουλευτικής ομάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Συγκεκριμένα, η πρόταση που υπερισχύει και υποχρεώνει τις μειοψηφούσες απόψεις σε συμβιβασμούς είναι: 1. Η νέα κοινοβουλευτική ομάδα θα ονομάζεται εφεξής «Ευρωπαίοι Πράσινοι» και θα εμφανίζει ως σύμβολό της το άνθος του ηλιοτρόπιου και όχι πλέον «Πράσινη - Εναλλακτική Συμμαχία» (GRAEL). 2. Βάση της συγκρότησης της ομάδας αποτελεί πλέον η κοινή δήλωση των «Ευρωπαίων Πράσινων» της 12 Μαρτίου 1989, στο περιεχόμενο της οποίας καλούνται να συμφωνήσουν αλλά και να υλοποιήσουν άλλοι βουλευτές, εκλεγμένοι από κόμματα όπως π.χ. η «Προλεταριακή Δημοκρατία», οι Ολλανδοί της «Συμμαχίας του Ουρανού Τόξου» στην οποία υπάρχουν και κομμουνιστές, κ.λπ. Οι Γερμανοί «Πράσινοι», παλιά ηγεμονική δύναμη στο κίνημα των Ευρωπαίων οικολόγων και στο κοινοβούλιο, παρά την επαναφορά της πρότασής τους για μια ενιαία «Πράσινη - Εναλλακτική ομάδα» χωρίς υποχρεωτική δέσμευση στην κοινή δήλωση της 12 Μαρτίου του 89, τελικά υποχωρούν στους όρους της ανερχόμενης δύναμης, δηλ. των Γάλλων Πράσινων, που αναφέραμε πιο πάνω. Σαν συνέχεια αυτής της μεταβολής αναμένεται η αύξηση του ρόλου της συνεργασίας των «Ευρωπαίων Πράσινων» (οργάνωσης στην οποία μετέχουν κινήματα απ' όλη την Δυτ. Ευρώπη και εκτός της ΕΟΚ) στις διαδικασίες χάραξης της πολιτικής της κοινοβουλευτικής ομάδας. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο οι έλληνες «Οικολόγοι - Εναλλακτικοί» μετά την μεγάλη τους επιτυχία στις ευρωεκλογές, υπέβαλλαν αίτηση συμμετοχής στους «Ευρωπαίους - Πράσινους». Πρακτικά αυτό σημαίνει και περισσότερη συμμετοχή τους στην παραγωγή πολιτικής γραμμής αλλά και περισσότερη παρουσία στη διαμόρφωση των παρεμβάσεων της νέας κοινοβουλευτικής ομάδας. Αυτή η τελευταία δυνατότητα είναι μια πολύτιμη εξέλιξη για τα ριζοσπαστικά και εναλλακτικά κινήματα στη χώρα μας που πρέπει να αξιοποιηθεί. Όμως επί του παρόντος, εκείνο που μένει ανοικτό και στην Ελλάδα είναι προς τα πού και με ποιες διαδικασίες θα φέρουμε πιο κοντά στο κόκκινο και το πράσινο, δηλαδή τα κοινωνικά εναλλακτικά κινήματα και την όποια παράδοσή τους με τις ριζοσπαστικές, νέες ιδέες της οικολογίας. Στις εθνικές και τις δημοτικές (εκλογές;) που έρχονται, είναι περισσότερο από σίγουρο πως δεν αρκεί μονάχα συμφωνία με τις θέσεις των «Ευρωπαίων Πράσινων», όσο κι αν αυτό ασκεί μια γοητεία στους ιδιώτες-εκλογείς...

Δημήτρης ΤΡΙΜΗΣ

Η αμηχανία των Πράσινων εμπρός σε μια τέτοια συμμαχία υπογραμμίζεται από την εκλογική τους στασιμότητα (η δύναμή τους αυξήθηκε μόλις κατά 0,2%) κι αυτό σε μια φάση όπου τα υπόλοιπα πράσινα κόμματα γνώρισαν μια πραγματική εκλογική έκρηξη. Οι πρόσφατες αλλαγές στην ηγεσία του κόμματος (κυριαρχεί πλέον η τάση που θέλει συνεργασία με το SPD) δεν κατάφεραν να δώσουν στους Πράσινους μια εκλογική ώθηση, ανάλογη μ' εκείνη που γνώρισαν όταν ηγεμόνευαν οι φουνταμενταλιστές (τάση που επιμένει στην αυτόνομη παρουσία των Πράσινων).

Ο μεγάλος κερδισμένος στη Γερμανία ήταν το νεοναζιστικό ακροδεξιό κόμμα (Ρεπουμπλικάνοι) οι οποίοι στην πρώτη τους συμμετοχή σε Ευρωεκλογές πήραν 7,1%. Έτσι είναι η πρώτη φορά μετά τον πόλεμο στην Δ. Γερμανία που ένα ακροδεξιό νεοναζιστικό κόμμα έχει μια σημαντική εθνική καταγραφή.

ΙΤΑΛΙΑ

Το κεντρικό πολιτικό παιχνίδι εκτυλίχθηκε γύρω από τη μελλοντική φυσιογνωμία της νέας πεντακομματικής κυβέρνησης, που αναμένεται να προκύψει από τις εκλογές, μετά την παραίτηση του Ντε Μίτα. Την νέα αυτή κυβερνητική κρίση προκάλεσε ο εταίρος του κυβερνητικού συνασπισμού, το Σοσιαλιστικό κόμμα, που μαζί με τους Χριστιανοδημοκράτες περίμενε να επωφεληθεί από τη συνεχή (μετά το 1984) πτώση του Ι.Κ.Κ.

Το Ι.Κ.Κ. κατάφερε όμως να σταθεροποιήσει το ποσοστό του στο 27,6% κυρίως γιατί πρόβαλε ένα νέο πολιτικό προφίλ πιο κοντινό προς τη σοσιαλδημοκρατία μπαίνοντας έτσι σφηνά στο Σ.Κ. του Μ. Κράξι, ο οποίος εδώ και χρόνια ονειρεύεται να γίνει ο Φ. Μιτερράν της Ιταλίας.

Η άνοδος του Σ.Κ. δεν ήταν τέτοια που να του επέτρεπε να επιβάλει τους όρους του τόσο στους Χριστιανοδημοκράτες όσο και στους Κομμουνιστές κι έτσι η επίθεση συμμαχίας που του κάνει το Ι.Κ.Κ. για τη «δημοκρατική εναλλακτική λύση», το βρίσκει ουσιαστικά σε αμυντική θέση.

Σημαντική θεωρείται επίσης η εκλογική επιτυχία των πράσινων, που εμφανίστηκαν για πρώτη φορά σε Ευρωεκλογές και παρά το γεγονός ότι παρουσιάστηκαν 2 οικολογικές λίστες:

- Το Ουράνιο Τόξο (το οποίο στελεχώνεται κυρίως από μέλη που αποχώρησαν πρόσφατα από την Προλεταριακή Δημοκρατία) και πήρε 2,4% και 2 έδρες.
- Οι Πράσινοι-Οικολόγοι που πήραν 3,8% και 3 έδρες.

ΓΑΛΛΙΑ

Παρά το γεγονός ότι οι εκλογές έγιναν σε μια ευνοϊκή συγκυρία για το Σοσιαλιστικό Κόμμα (αυξημένη δημοτικότητα των Μιτερράν, Ροκάρ, πρόσφατες εκλογικές νίκες των σοσιαλιστών

κ.λπ.), οι σοσιαλιστές ηττήθηκαν από τη λίστα της Ενωμένης Δεξιάς (Συμμαχία RPR-UDF). Έτσι η παρουσία μιας αυτόνομης λίστας ανανεωτών της δεξιάς και από τα 2 κόμματα (RPR-UDF) υπό την ηγεσία της Βέλ δεν μπόρεσε να ανατρέψει τη δυναμική που αναπτύχθηκε γύρω από την ενότητα των δύο μεγάλων δεξιών κομμάτων.

Πλάι στους σοσιαλιστές συνεχίστηκε το διαρκές κατρακύλισμα του Κ.Κ.Γ. του οποίου πλέον το ακροατήριο δε φαίνεται να υπερβαίνει τον κύκλο των μελών του και των στενών επιρροών τους. Το 7,1 του Κ.Κ.Γ. αντιμετώπισε μ' έναν ιστορικό κρετινισμό από την ηγετική ομάδα του Μαρσέ: Την επομένη των εκλογών η εφημερίδα του κόμματος στο κύριο άρθρο της παρουσίαζε τα αποτελέσματα των εκλογών «ως μια προειδοποίηση του εκλογικού σώματος απέναντι στις δυνάμεις της συναίνεσης, δηλαδή το Σοσιαλιστικό Κόμμα, τη δεξιά και τους ανανεωτές της Βέλ» καθώς επίσης και σαν «μια λαϊκή αποδοκιμασία απέναντι στην αποτυχία της Ενιαίας Ευρώπης και του διευθυντηρίου των Βρυξελλών»⁽¹⁾.

Οι Πράσινοι γνώρισαν τεράστια επιτυχία, απορροφώντας ένα σημαντικό μέρος από το εκλογικό σώμα του σοσιαλιστικού κόμματος, αγγίζοντας το 11% και εκπροσωπούνται για πρώτη φορά στην Ευρωβουλή με 9 βουλευτές.

Τέλος επιβεβαιώθηκε άλλη μια φορά τα τελευταία χρόνια στην Γαλλία, η σταθεροποίηση της άκρας δεξιάς του Le Pen σ' εθνικό επίπεδο με ένα ποσοστό που πλησιάζει περίπου το 12%.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Το κυβερνητικό PSOE (Σοσιαλιστικό Κόμμα), παρ' ότι αυτή την φορά δεν είχε την υποστήριξη των συνδικάτων, διατήρησε σχεδόν άφθαρτες τις δυνάμεις του. Αντίθετα η δεξιά και το κέντρο υπέστησαν σοβαρές ήττες, ενώ μικρή άνοδο παρουσίασε η Ισπανική Αριστερά.

Αλφόνσος ΒΙΤΑΛΗΣ
Θεόφιλος ΓΑΛΑΝΗΣ

(1) Η αύξηση του αριθμού των ευρωβουλευτών της Ομάδας του Λαϊκού Ευρωπαϊκού Κόμματος που παρουσιάζεται στον πίνακα με τα συνολικά αποτελέσματα, οφείλεται κυρίως στην απόσχιση από την συντηρητική ομάδα της Ισπανικής Δεξιάς (Λαϊκό Κόμμα) και την ένταξή τους στο Λαϊκό Ευρωπαϊκό Κόμμα.

(2) Για λεπτομέρειες πάνω στο πρόγραμμα βλέπε την Επιθεώρηση «OBJECTIF EUROPE» Nouvelle série no 2 Bruxelles Mai 1989.

(3) Για λεπτομέρειες βλέπε «OBJECTIF EUROPE» op. cit.

(4) Βλέπε στο «OBJECTIF EUROPE» op. cit.

(5) Στην Αγγλία για τις Ευρωεκλογές δεν ισχύει η απλή αναλογική αλλά το Εθνικό εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής.

(6) Δηλώσεις του Α. Waechter στην συνέντευξη τύπου των Γάλλων Πράσινων στις 10/5/89 στο Espace Voltaire στο Παρίσι.

(6) Βλέπε Humanité 20/6/89.

ΠΑΝΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ: ΑΡΝΟΥΜΑΙ

— Μετά από 2 ολόκληρα χρόνια στρατιωτικής θητείας, σαν Δόκιμος Έφεδρος Αξιωματικός, είμαι υποχρεωμένος να σας ενημερώσω, πως αρνούμαι την παράταση της θητείας μου, μετά από επιβολή ποινής για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των στρατευμένων.

— Πως ο στρατός, είναι ένας μηχανισμός, που αντίκειται στον άνθρωπο και στην κοινωνία και αντιπραγματεύεται από τη φύση του την ειρήνη.

— Τώρα πια, είμαι απόλυτα βέβαιος, πως η διαδικασία του στρατού, ευθύνεται για εγκλήματα και επιθετικές συμπεριφορές μέσα στο κοινωνικό πεδίο, αφού έχει διαμορφώσει ψυχολογία βίας, ξεπερνώντας, έτσι τις ηθικές και ψυχικές αντιστάσεις κατά της βίας.

— Ο στρατός εξακολουθεί να παραμένει μια εγκληματική τρομοκρατική μηχανή, που μέσα από το κλίμα φοβίας και καταράκωσης της ψυχικής υγείας του ριζοσπαστικού νέου, στοχεύει ξεκάθαρα, στη μετατροπή των ανθρώπων σε εξαρτήματα μιας εξουσιαστικής μηχανής, που φθείρει την ανθρώπινη φύση, αλλοιώνει τις ανθρώπινες σχέσεις, από σχέσεις φιλίας και αγάπης, σε σχέσεις εξάρτησης, μέσα από μια ιεραρχία τρόμου, που καθοδηγεί ένας ανελεύθερος καταπιεστικός κανονισμός 20-1, μητρώα φρονημάτων, κ.λπ.

— Έτσι μετά από την εμπειρία μου αυτή, έχει αναπτυχθεί μέσα μου η ελεύθερη συνείδηση, που μου απαγορεύει να συμμετέχω συνενοχικά σε αυτή την εγκληματική διαδικασία, όπως πραγματώνεται στη λειτουργία και στη δομή, αρνούμενος να φορέσω κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις, από εδώ και πέρα τη στολή.

(Απόσπασμα από την προσωπική δήλωση του Π. Γρηγοριάδη)



οι στρατιωτικοί, ενώ δεν θέλει όλη η υπόλοιπη κοινωνία.

Πραγματικό δίλημμα λοιπόν για τους δικαστές: Να αναγνωρίσουν ότι ο Γρηγοριάδης στα δυο χρόνια της θητείας πάλεψε, όσο του ήταν ανθρώπινα δυνατό, για να βελτιώσει τις συνθήκες στρατεύσεως και ότι αυτό κάνει και τώρα δηλώνοντας μπροστά τους με θάρρος ότι είναι πλέον πολίτης και ότι οι ποινές που του επιβλήθηκαν είναι άδικες ή να τον τιμωρήσουν παραδειγματικά; Στην πραγματικότητα δεν υπήρχε δίλημμα: Αν ο Γρηγοριάδης είχε μια

νών (έγγραφο αναφορά, «ταχύ» έγγραφο κ.λπ.), που είναι γνωστό τοις πάσι ότι δεν λειτουργούν. Περιορίστηκε μόνο να πει ότι ακόμη και ο γνωστός Σπυριούνης τον κάλεσε στο γραφείο του, του εξέφρασε τη συμπάραστασή του και... του εξήγησε ότι δεν μπορεί να προχωρήσει στην ανάκληση των ποινών για διαφόρους λόγους. (Αλήθεια πώς θα μπορούσε να λειτουργήσει ο στρατός, όταν ο κάθε ανώτερος καταργούσε τις ποινές που έχουν μοιράσει οι κατώτεροι;)

— Λοιπόν Γρηγοριάδη, αφού έκανε 24 μήνες θητεία κατάλαβες ότι ο στρατός είναι μια τρομακτική μηχανή και απέκτησες αυτές τις απόψεις; ρώτησε ο πρόεδρος.

— Τώρα επιβεβαιώθηκαν όμως από τα πράγματα, απάντησε ο κατηγορούμενος τονίζοντας ότι να μην δεν είμαι ένας αντιρρησίας όπως ο Μαραγκάκης, αλλά σήμερα αν με καλούσαν σε κατάταξη θα ζητούσα να κάνω κοινωνική θητεία!

— Και αλήθεια Γρηγοριάδη γιατί έφυ-

Η ΑΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

■ Στις 27 Ιούλη το στρατοδικείο Ιωαννίνων έγραψε ιστορία: καταδίκασε σε 22 συνολικά μήνες φυλακή τον Δόκιμο Έφεδρο Αξιωματικό Πάνο Γρηγοριάδη, 25 χρονών, θεωρώντας τον ένοχο για «λιποταξία» και «προσβολή στρατού». Ο Γρηγοριάδης μόλις τελείωσε τους 24 μήνες της θητείας του, αρνήθηκε να κάνει 75 συνολικά μήνες πειθαρχικών ποινών-παράταση θητείας, έλλειψε από τη μονάδα του 5 μέρες και γύρισε για να καταθέσει στο διοικητή του την προσωπική του δήλωση. Αφού τον πίεσαν και αφού τον παρακάλεσαν να ανακαλέσει, τον φυλάκισαν στις στρατιωτικές φυλακές Ιωαννίνων στις 15 Μάη του '89 (...συμπύηση: είναι η διεθνής μέρα των αντιρρησιών συνείδησης!). Στις 30 Μάη ξεκίνησε απεργία πείνας και μεταφέρθηκε στο στρατιωτικό νοσοκομείο Ιωαννίνων όπου έμεινε και μετά τη δίκη του. Ένας μήνας απεργίας πείνας τον αδυνάτισε 12 κιλά, επιδείνωσε τα προβλήματα που είχε με το στομάχι του, ενώ είχε επανειλημμένα προβλήματα με την πίεση του και καρδιακές αρρυθμίες. Στη δίκη του ωστόσο δεν αυτολογοκρίθηκε: επανέλαβε και αιτιολόγησε το γιατί «ο στρατός είναι ένας μηχανισμός που αντίκειται στον άνθρωπο και την κοινωνία» και πως «εξακολουθεί να παραμένει μια εγκληματική τρομοκρατική μηχανή» —πράγμα που στοίχισε και την καταδίκη του. Το ύψος της ποινής προδίδει έθελαι και τον φόβο αυτών που τον καταδίκασαν.

Ας δούμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

Τον Οκτώβριο του '87, όταν ο Γρηγοριάδης υπηρετούσε στο Κέντρο Εκπαιδεύσεως Υλικού Πολέμου στη Λαμία, τιμωρείται σε 10 μέρες φυλακή γιατί αρνείται να τραγουδήσει κάποιο από αυτά που λέγον «εμφυλιοπολεμικά άσματα». Το Νοέμβριο του '87 ενώ υπηρετεί στις Σέρρες (όπου είχε οργανώσει ομάδες αυτομόρφωσης σε αναλφάβητους Μουσουλμάνους), τιμωρείται με 15 μέρες φυλακή γιατί συμμε-

τείχε ένστολος στον εορτασμό του Πολυτεχνείου. Εισπράττει άλλες 10 μέρες φυλακή για σχετικούς λόγους, αλλά ο ίδιος δεν σταματάει: Η «Πρώτη» —στην οποία δούλευε σαν ανταποκριτής του γραφείου Θεσσαλονίκης πριν καταταγεί— δημοσιεύει ντοκουμέντα για τα φακελλώματα των φαντάρων στις 25-29 Φεβρουαρίου του '88. Τα έγγραφα είχαν βρει συνάδελφοι του Γρηγοριάδη και αυτός τα δημοσιοποίησε επικαλούμενος συνταγματικό δικαίωμα να αποκαλύπτει παράνομες πράξεις. («Δεν γίνεται φακέλλωμα στο στρατό, μόνο... οι κλέφτες καταγράφονται», δήλωσε μόλις προχθές στην δίκη των Ιωαννίνων ένας στρατοδίκης!). Περνάει από στρατοδικείο τον Ιούνιο του '88 καταδικάζεται, η ΚΕΕΔ και οι νεολαίες τον υποστηρίζουν και τελικά τον Ιανουάριο του '89 αθώνεται από τα στρατοδικεία για την «δημοσιοποίηση ήσσονος σημασίας στρατιωτικών μυστικών». Οι πειθαρχικές ποινές όμως —40 μέρες για την αποκάλυψη των φακελλωμάτων— παραμένουν και συνολικά φθάνουν τις 75 μέρες.

Ο αθώος λοιπόν Γρηγοριάδης για τα ποινικά δικαστήρια του στρατού, είναι ένοχος για τους διοικητές του και πρέπει να «μάθει» παραμένοντας άλλους 2,5 μήνες υπηρέτης της μηχανής. Αυτό είναι και το σημείο θραύσης: ο Γρηγοριάδης ΑΡΝΕΙΤΑΙ κάνοντας πράξη το αίτημα όλων των «αριστερών» και δεξιών προοδευτικών δυνάμεων, όλων των νεολαίων και όλων των κομμάτων και θέτουν όλων των φαντάρων για κατάργηση της αντισυνταγματικής και παράνομης παράτασης της θητείας μέσω της πειθαρχικής ποινής της φυλάκισης. Χωρίς δικαστήριο, επειδή έτσι θέλουν οι διοικητές, 200.000 φαντάροι εισπράττουν κάθε χρόνο κάποια εκατομμύρια μέρες παράταση θητείας, επειδή έχει... αργήσει η αναμόρφωση του στρατιωτικού ποινικού κώδικα, ώστε να είναι σύμφωνος με το σύνταγμα (...ουδείς στερείται του φυσικού του δικαστή κ.λπ.), επειδή έτσι θέλουν

χαμηλή ποινή, ώστε τουλάχιστον να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα και ήταν ελεύθερος σήμερα, το παράδειγμα του θα το ακολουθούσαν σύντομα οι επόμενοι δέκα δόκιμοι ή φαντάροι: Και αυτό θα σήμαινε ότι η φυλακή που παρατείνει τη θητεία, θα έπρεπε εντός μηνός να καταργηθεί! Και αυτό δεν φαίνεται να είναι μέσα στις αποδεκτές υποχωρήσεις από το λάμπι των στρατιωτικών, που τελευταίως αρχίζει και αυτονομείται επικίνδυνα.

Έτσι λοιπόν οι στρατοδίκες έθεσαν ένα άλλο ερώτημα στον κατηγορούμενο παρά το ότι η δήλωσή του ήταν σαφής και σ' αυτό: Είσαι Γρηγοριάδη αντιρρησίας συνείδησης, προδότης ουσιαστικά της πατρίδος και οπαδός του μονομερούς αφοπλισμού της χώρας ή αρνείσαι να κάνεις το υπόλοιπο της θητείας σου, οπότε είσαι απλά ένας από τους τόσους και τόσους λιποτάκτες; Και όταν λες Γρηγοριάδη ότι ο στρατός τρομοκρατεί εννοείς τον ελληνικό στρατό ή γενικώς τους στρατούς όλου του κόσμου;

150 άτομα συνολικά παρακολούθησαν τη δίκη στο στρατοδικείο Ιωαννίνων. Κατέθεσαν βουλεύτες, πανεπιστημιακοί, δημοσιογράφοι, ένας έφεδρος ταγματάρχης, ένας γιατρός και δυο αντιρρησίες. Η απόφαση είχε όμως ληφθεί: Καλό παιδί, αλλά δεν κλείνει λίγο στο στόμα του, πρέπει επομένως να καταδικαστεί.

Ματαίως πάλαιψε κυριολεκτικά λεονταρίσια η υπεράσπιση (Θόδωρος Ζευκλής από Θεσσαλονίκη και Γιάννης Παπαδημητρίου από Γιάννενα) να αποδείξουν ότι δεν έχουμε αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος, ότι υπάρχουν νομικά προηγούμενα, ότι υπάρχουν ήδη γνωματεύσεις επιφανών μονομαθών και ότι εξάλλου υπάρχει και το ζήτημα της συνείδησης.

Και ματαίως ο Γρηγοριάδης επανέλαβε ότι θα τον τρελάνουν με το να επιμένουν οι στρατοδίκες να ρωτάνε αν ακολούθησε τις τυπικές διαδικασίες ανάκλησης των πειθαρχικών ποι-

νες από τη μονάδα σου; Δεν γνωρίζεις ότι η λιποταξία Αξιωματικού «σε περίοδο γενικής επιστράτευσης» τιμωρείται μέχρι και θάνατο; ρώτησε ο επίτροπος.

— Είχε λήξει η θητεία μου και ενημέρωσα σχετικά τον κ. διοικητή, ότι για μένα δεν υφίστανται οι ποινές.

...Γι' αυτά όλα λοιπόν η ποινή ήταν 4 μόνον μήνες περισσότερο από τους 18 μήνες που θα επέτρεπαν να αποφυλακιστεί ο απεργός πείνας. Και η ποινή ήταν ακριβώς όσο άλλη μια θητεία, προς γνώση και συμμόρφωση.

Αλήθεια η τιμωρία παρήγαγε ένα καλό θέαμα όσον αφορά τους τίτλους των εφημερίδων —που σημειωτέον, έγραψαν πολύ λιγότερα απ' όταν ο δόκιμος αποκάλυπτε τα φακελλώματα: «Δύο χρόνια φυλακή στον έφεδρο εθνοπολογαγό» τα ΝΕΑ. «Στο σκαμνί ο δόκιμος-απεργός» και «Γερά καμπάνα σε δόκιμο λιποτάκτη» η ΕΞΟΡΜΗΣΗ. «2 χρόνια στον έφεδρο για τις καταγγελίες» η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ. «Νέα καταδίκη του δόκιμου για τις ιδέες του» η ΠΡΩΤΗ και «Προσβολή του στρατού το αίτημα για εκδημοκρατισμό» ο ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ. «29 ημέρες απεργίας πείνας για ανθρώπινα δικαιώματα στο στρατό» ο ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ και «Να μην τιμωρηθεί ο νεαρός δόκιμος» η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ των Ιωαννίνων.

Αλήθεια η διαφήμιση ή η καταγγελία της δίχρονης καταδίκης λειτουργεί κατασταλτικά, αφού δημοσιοποιεί ένα νέο κατόρθωμα του ελληνικού κράτους: Κράτάει άλλον έναν όμηρο μέσα για να προσέχουν το τι πρέπει να κάνουν οι απ' έξω.

Όμως όλες οι πράξεις τρομοκρατίας έχουν και την αντίστροφη όψη: Μπορεί να κινητοποιήσουν όλες εκείνες τις δυνάμεις που δεν θα επιτρέψουν την επανάληψή τους. Πέρα από τις δηλώσεις υποστήριξης του προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου και του Δημάρχου Ιωαννίνων, υπάρχει και το κίνημα συμπάραστασης... μέσα κι έξω απ' το στρατό.

Σπύρος ΨΥΧΑΣ

Σε λίγες μέρες κυκλοφορεί για πρώτη φορά στη χώρα μας η «Παραμορφωμένη Επανάσταση» του Λ. Τρότσκι, σε μετάφραση Έλλης Δυοβρυνιώτη από τις εκδόσεις Κοροντζή. Προδημοσιεύουμε την εισαγωγή του Μ.Ν. Ράπτη που επισημαίνει την επικαιρότητα και το ενδιαφέρον αυτού του κλασικού έργου.

Η ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΜΕΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

□ Άγνωστη στο ελληνικό κοινό η «Παραμορφωμένη Επανάσταση» του Λέοντα Τρότσκι, όπως δυστυχώς και τόσα άλλα βασικά έργα του, έρχεται τώρα να συμπληρώσει ένα μεγάλο κενό.

Ένα κενό όχι μόνο από την άποψη της πραγματικής ιστορίας της σχετιζόμενης με τον πρωταρχικό ρόλο που έπαιξε ο Λ. Τρότσκι στη ρωσική επανάσταση του 1917, αλλά και ιδίως με τις θεμελιώδεις ιδέες που υποστήριξε στην ΕΣΣΔ έως τη διαγραφή του από το Κόμμα το 1927.

Η τελευταία αυτή ημερομηνία αποτελεί σταθμό στην όλη εξέλιξη της Οκτωβριανής επανάστασης και της ΕΣΣΔ όπως θα εξηγήσουμε πιο κάτω.

Κενό επίσης από την άποψη ακριβώς της σημασίας των ιδεών που υποστηρίχθηκαν στην ΕΣΣΔ έως την επικράτηση του «σταλινισμού» και που έχουν σήμερα μια εξαιρετική επικαιρότητα.

Το πρώτο μέρος του έργου περιλαμβάνει την πληρέστερη και από πρώτο χέρι αδιάσειστα ντοκουμενταρισμένη μαρτυρία για τον ιστορικό ρόλο του Λ. Τρότσκι στην Οκτωβριανή επανάσταση έως το θάνατο του Λένιν.

Από το τμήμα αυτό του έργου γίνονται κυρίως ολοφάνερα τα ακόλουθα συμπεράσματα που έχουν μια πρωταρχική σημασία στο χώρο του μαρξισμού και των μαρξιστών. Ότι οι περίφημες διαφορές Λένιν-Τρότσκι στο διάστημα 1917-1924 είχαν περιορισμένο χαρακτήρα στα εντελώς κανονικά όρια συζητήσεων και ιδεολογικών πολεμικών ανάμεσα σε ισότιμα πρόσωπα της ηγεσίας του Μπολσεβίκου Κόμματος που υπήρξε σ' ολόκληρη αυτή την περίοδο αξεπέραστο παράδειγμα πραγματικής δημοκρατίας μέσα σ' ένα κόμμα οποιασδήποτε πολιτικής απόχρωσης. Η εσωτερική δημοκρατία που χαρακτηριζόταν εκείνο τον καιρό το επαναστατικό κατ' εξοχήν κόμμα των Μπολσεβίκων σε συνθήκες μιας επανάστασης, ενός εμφυλίου πολέμου, μιας εσωτερικής και εξωτερικής αντεπανάστασης, δεν έχει το ανάλογο της σε κανένα μετέπειτα κόμμα «μαρξιστικό», «εργατικό», «σοσιαλιστικό» ή «σοσιαλδημοκρατικό».

Οι μπολσεβίκοι ηγέτες, φυσιογνωμίες πολύ ανώτερες από τη διανοητική τους κατάσταση και τη γενική τους σοβαρότητα, από τους ηγέτες π.χ. της Γαλλικής επανάστασης, αλλά και κάθε άλλης συλλογικής πολιτικής ηγεσίας μετέπειτα, συζητούσαν ελεύθερα σε ένα αξεπέραστο έως την εποχή τους υψηλό επίπεδο τα προβλήματα της επανάστασης και της παγκόσμιας διεθνούς συγκυρίας.



Το άλλο βασικό συμπέρασμα από τις σχέσεις Λένιν-Τρότσκι είναι ότι πράγματι ο Λένιν που κάνει το λάθος να προωθεί τον Στάλιν για μια ολόκληρη περίοδο στην οργανωτική, δευτερεύουσα κατ' αυτόν, διαχείριση του κόμματος είναι επίσης ο πρώτος και πιο ο αποφασιστικός, πιο αποφασιστικός από τον Τρότσκι, στην αντίληψη ότι ο Στάλιν αναξιόπιστος, ύπουλος, θάναυσος, αγροίκος, τυπικός εκπρόσωπος του ανερχόμενου γραφειοκρατισμού, έπρεπε να παραμεριστεί.

Ο Λένιν αργά στις τελευταίες βδομάδες της συνειδητής ενεργού πολιτικής του ζωής φτάνει σ' αυτό το συμπέρασμα και προσεγγίζοντας ολοένα περισσότερο τον Τρότσκι του προτείνει να συμμαχήσουν εναντίον του Στάλιν.

Σήμερα το βασικό αυτό γεγονός που επίμονα προσπάθησε να αποκρύψει ο «σταλινισμός» δηλαδή το σύστημα ιδεών και μεθόδων που επεκράτησε για μια ολόκληρη ιστορική περίοδο στο παγκόσμιο κομμουνιστικό και φιλοκομμουνιστικό κίνημα έχει πια διαλευκανθεί τόσο από τις διάφορες ιστορικές εργασίες που έκτοτε μεσολάβησαν (όπως εκείνες π.χ. του Μοσέ Λεβίν) αλλά και από πλειάδα ερευνητών που ανεβάζει τώρα στο προσκήνιο η «ιστορική διαφάνεια» της σοβιετικής περestroϊκας.

Όμως στο σημείο αυτό πρέπει να σημειώσουμε ότι τόσο ο Λένιν όσο και ο Τρότσκι υπετίμησαν τη σημασία του οργανωτικού πόστου που με τη βοήθεια ιδίως του Λένιν είχε αποκτήσει ο Στάλιν, θεωρώντας και οι δύο τους

εκείνη την εποχή ότι στο κόμμα τους επικρατούσαν οι ορθές πολιτικές ιδέες και το θεωρητικό και πολιτικό ανάστημά κάθε ηγέτη.

Το λάθος αυτό συνδέεται με κάτι βαθύτερο: Την εμπιστοσύνη και των δύο στο Κόμμα, συνείδηση, πρωτοπορία της τάξης, από το οποίο και οι δύο περιέμεναν την αποσώθηση του γραφειοκρατικού κινδύνου αν και οι δύο τους έγκαιρα τον είχαν επισημάνει. Αλλά ενώ ακριβώς ο κίνδυνος αυτός που τελικά κατέστρεψε την επανάσταση, προέρχεται οργανικά από τη δύναμη του μηχανισμού στην οποία υποτάσσεται τελικά το Κόμμα, τόσο ο Λένιν όσο και ο Τρότσκι θέλουν να πιστεύουν πως το Κόμμα κυριαρχείται από τις ιδέες και το θεωρητικό και πολιτικό ανάστημά των στελεχών του.

Σήμερα έγινε, ή πρέπει να γίνει γενικότερα φανερό, πως το Κόμμα στην εξουσία αποκομμένο από την τάξη και την δικιά της διευρυνόμενη δημοκρατία στα Συμβούλια, στα συνδικάτα, και στις άλλες διάφορες μορφές δικιάς της άμεσης ή μερικής για ένα διάστημα έμμεσης εκπροσώπησης της μεταβάλλεται αναπότρεπτα σε όργανο μιας ανερχόμενης νέας κοινωνικής κατηγορίας: της κρατικής γραφειοκρατίας.

Ο κίνδυνος είναι τόσο μάλλον αναπόφευκτος όσο η πολιτική εξουσία του ενός και μόνου κόμματος συμβαδίζει μ' ένα οικονομικό σύστημα βασισμένο σε μία κυρίως κρατικοποιημένη οικονομία.

Γι' αυτό και στο παρόν έργο πολύ με-

γάλη σημασία έχουν όλες οι αναφορές του Λέοντα Τρότσκι στο θέμα της ΝΕΠ, δηλαδή της νέας «οικονομικής πολιτικής».

Ο Λέων Τρότσκι σημειώνει ήδη στο έργο του αυτό ότι η πολιτική που ακολουθήθηκε στον οικονομικό τομέα μετά τη νίκη της επανάστασης, και που έγινε γνωστή με το όνομα «Κομμουνισμός Πολέμου» ήταν εσφαλμένη, ότι ο ίδιος πρώτος το αντελήφθηκε και προσπάθησε αλλά κάπως άτολμα και πρόχειρα, «διοικητικά» να επανορθώσει αυτό το λάθος πριν ακολουθήσει ανεπιφύλακτα τον Λένιν στο δρόμο της ΝΕΠ από το 1922.

Σε κατοπινά του έργα ο Λέων Τρότσκι επανέρχεται συχνά και ολοκληρώνει κατά τρόπο πιο ισορροπο τις αντιλήψεις του για τη ΝΕΠ. Φθάνει στο συμπέρασμα (ιδίως στο άλλο βασικό του έργο που είναι η «Η προδομένη επανάσταση» του 1936) ότι η ΝΕΠ δεν είναι περιστασιακή τακτική υποχώρηση από το δρόμο της ολοκληρωτικά κρατικοποιημένης και γραφειοκρατικά σχεδιασμένης οικονομίας όπως αρχικά αναγκάστηκε να ακολουθήσει η Οκτωβριανή Επανάσταση, αλλά η αναγκαστική μεταβατική οικονομική πολιτική από τον «καπιταλισμό στον σοσιαλισμό» στα εθνικά πλαίσια και ακόμα όσο η επανάσταση δε βρει μια ικανοποιητική ανεπτυγμένη διεθνή βάση.

Σ' όλα αυτά το διάστημα μιας ολόκληρης ιστορικής περιόδου, η οικονομία είναι «μικτή» χαρακτηριζόμενη από ένα εθνικοποιημένο κυριαρχικό τομέα παράλληλα με ένα συνεταιριστικό και ακόμα ιδιωτικό τομέα.

Όμως ο Λέων Τρότσκι υπογραμμίζει ήδη στο παρόν έργο του ότι τέτοια αναγκαία οικονομία αναπτύσσει αναπόφευκτα οικονομικές και κοινωνικές δυνάμεις καπιταλιστικής φύσης που για να διατηρούνται σε ανεκτά αν και οπωσδήποτε αναπόφευκτα και χρήσιμα πλαίσια χρειάζεται ένα σύνολο άλλων προϋποθέσεων. Στον καθαρά οικονομικό τομέα ισορροπημένη οικονομική σχεδιασμένη ανάπτυξη βαριάς και ελαφριάς βιομηχανίας καθώς και της αγροτικής παραγωγής, κάθε σημαντική καθυστέρηση της βιομηχανικής παραγωγής (βαριάς και ελαφριάς) περικλείοντας τον κίνδυνο νεοκαπιταλιστικής ανάπτυξης της χώρας και ακόμα παρεμπόδισης, διαστρέβλωσης της καθαυτού αγροτικής της ανάπτυξης.

Στον πολιτικό τομέα χρειάζεται διαρκής διεύρυνση της σοσιαλιστικής δημοκρατίας ώστε η πολιτική εξουσία που παίζει τον κύριο ρόλο στην πρώτη μεταβατική περίοδο, το «Κράτος», να βρίσκεται πράγματι στα χέρια των ερ-

γαζόμενων μαζών.

Σήμερα με την πείρα που αποκτήθηκε οι απόψεις αυτές του Τρότσκι (και της «αριστερής αντιπολίτευσης» τότε μέσα στο Μπολσεβίκικο Κόμμα) χρειάζονται μεγαλύτερη διευκρίνιση και συμπλήρωση.

Ο «εθνικοποιημένος» τομέας της οικονομίας πρέπει να είναι ο «κοινωνικοποιημένος» της τομέας, δηλαδή να βρίσκεται υπό τον πραγματικό έλεγχο και τη διαχείριση των εργαζόμενων, δημοκρατικά οργανωμένων. Όχι του κράτους και της γραφειοκρατίας του. Η πολιτική εξουσία πρέπει να βρίσκεται στα χέρια όχι ενός μόνο κόμματος, και μάλιστα «μονολιθικού», αλλά στα χέρια των άμεσων παραγωγών και πολιτών οργανωμένων σ' ένα πλατύ πολύμορφο δίκτυο οργανισμών με άμεση εξουσία ή και για ένα διάστημα έμμεση, όμως ελεγχόμενη κι αυτή από τη «βάση» της. Η δημοκρατία αυτή για να λειτουργεί, να βελτιώνεται διαρκώς και να ολοκληρώνεται χρειάζεται το μεταβατικό θεσμό των Κομμάτων όπως άλλωστε και του Κράτους. Όμως το δικαίωμα σε περισσότερα του ενός κόμματα ελεύθερα υποδεικνυόμενα από τις μάζες συμπληρώνεται με την απαίτηση πραγματικής δημοκρατικής λειτουργίας των κομμάτων που συνεπάγεται το δικαίωμα ιδεολογικών τάσεων στο εσωτερικό τους, περισσότερο ή λιγότερο περιστασιακών. Από την άποψη αυτή ήταν λάθος η έστω και πρόσκαιρη αναστολή των τάσεων στο 10ο συνέδριο του Μπολσεβίκικου κόμματος του 1921 και ακόμα μεγαλύτερο λάθος ότι δεν επιτράπηκε η προσφυγή των μαζών σε ενδεχομένως και άλλα σοβιετικά κόμματα μετά τη λήξη του εμφύλιου πολέμου.

Ο Λέων Τρότσκι κάπως αναγνωρίζει και τα δυο αυτά λάθη αργότερα.

Σημασία απολύτως επίκαιρη έχουν στο παρόν έργο του οι αναφορές του σχετικά με τους κινδύνους μιας ΝΕΠ μη οικονομικά και πολιτικά ελεγχόμενης όπως πρέπει. Ο Λέων Τρότσκι υπογραμμίζει στο έργο του τον κίνδυνο του «Θερμιδώρα» από μια τέτοια ενδεχόμενη παρατεινόμενη ανεξέλεγκτη εξέλιξη. Όμως χρησιμοποιεί τον όρο του «Θερμιδώρα» αναφερόμενος στην Γαλλική Επανάσταση με μια έννοια που αναθεώρησε αργότερα. Σαν το «Θερμιδώρα» να σήμαινε μετακίνηση της πολιτικής εξουσίας από μια τάξη σε κάποια άλλη με αλλαγή του κοινωνικού καθεστώτος, ενώ σημαίνει μετακίνηση της εξουσίας στα πλαίσια του ίδιου κοινωνικού καθεστώτος όπως πραγματικά έγινε με την Γαλλική Επανάσταση. Η πολιτική εξουσία, με το Θερμιδώρα (27 Ιουλίου 1794), την πτώση του Ροβεσπιέρου, πέρα από τους ριζοσπαστικούς Γιακωθίνους στους μετριοπαθείς ανθρώπους του «Διευθυντηρίου» και μετά στο Βοναπάρτη στα πλαίσια όμως του ίδιου αστικού καθεστώτος που εδραίωσε η Γαλλική Επανάσταση.

Όλες οι αναφορές του Λέοντα Τρότσκι στη ΝΕΠ και το Θερμιδώρα έχουν σήμερα μεγάλη επικαιρότητα σχετιζόμενες με τη σοβιετική «περεστρόικα» του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ. Γιατί ενώ είναι απολύτως αναγκαία η προσφυγή σε μια νέα οικονομική πολιτική ύστερα από το όργιο και την κατάρρευση στην οποία οδήγησε το σταλινικό σχήμα ανάπτυξης της ΕΣΣΔ από το 1924 και ιδιαίτερα από το 1928, μια ΝΕΠ χωρίς φραγμό χωρίς θεωρία και αρμόζουσα πρακτική μπορεί τελικά να οδηγήσει σε καπιταλιστική παλινδρόωση.

Ο κίνδυνος αυτός δικαιολογείται από δύο διαπιστώσεις. Γιατί η ολοκληρωτική κατάρρευση του σταλινισμού στον οικονομικό, πολιτικό και πολιτι-

στικό τομέα έχει αφήσει ένα τεράστιο κενό. Γιατί δεν υπάρχει προηγούμενη πρακτική πείρα αναδόμησης μιας κοινωνίας εξελισσόμενης από τον «καπιταλισμό στο σοσιαλισμό».

Ό,τι σκιαγραφήσαμε προηγούμενα σ' αυτό το σημείο δεν είναι παρά γενικές ενδείξεις που χρειάζονται να πληρωθούν με πιο συγκεκριμένο οικονομικό και πολιτικό περιεχόμενο. Έτσι η «επαναστατική αναδόμηση» της σοβιετικής κοινωνίας που επιχειρεί η περεστρόικα είναι μια αναγκαστική φυγή προς το άγνωστο, τόσο μάλλον δύσκολη και αβέβαιη όσο χρειάζεται να γίνει γρήγορα, θιαστικά, υπό αφόρητη πίεση και χωρίς θεωρία. Όμως θα ήταν ένα ολέθριο λάθος όσων έχουν την υπευθυνότητα της ιστορικής τύχης της Μεγάλης Οχτωβριανής Επανάστασης αν παραγνωρίσουν το τεράστιο ηθικό και θεωρητικό κεφάλαιο που αποτελεί η πάλη μιας ολόκληρης τάσης μέσα στο Μπολσεβίκικο Κόμμα εναντίον του Στάλιν και του συστήματός του.

Αρχίζοντας από τον ίδιο τον Λένιν και σε συνέχεια από τον Λέοντα Τρότσκι αλλά και ένα ολόκληρο ρεύμα στο οποίο πρωτοστατούσαν οι πιο σημαντικοί ηγέτες και στελέχη της Οχτωβριανής Επανάστασης και της Τρίτης Διεθνούς, προβλήθηκε η πιο σθεναρή αντίσταση εναντίον μιας θανάσιμης παρθέκκλισης, παραμόρφωσης, του αυθεντικού μαρξισμού που κατέληξε στο εκφυλιστικό φαινόμενο του «σταλινισμού».

Από το έργο αυτό διαφαίνεται καθαρά ότι τον «σταλινισμό» πριν από οποιοδήποτε άλλο πρώτος διέκρινε και καταπολέμησε με ένα απaráμัลλο θάρρος και μια καταπληκτική θεωρητική διαύγεια ο πυρήνας των Μπολσεβίκων ανатаσσόμενος γύρω από τον Λένιν και τον Τρότσκι. Ιδιαίτερα ο τελευταίος, επειδή επιζεί ύστερα από τον πρόωγο θάνατο του Λένιν μέσα στις πιο δύσκολες νέες ιστορικές συνθήκες, όταν αρχίζει η παλινόρτια της επανάστασης, όταν ανεβαίνει ο σурφетός των μικροαστών σφετεριστών, και κοπάει η επαναστατική έξαρση που υψώνει τον εαυτό μας πάνω από την καθημερινή του μετριότητα και ενεργούν οι βολεωτικοί μικροπολογισμοί και οι εξευτελιστικές προσαρμογές, τίθεται επικεφαλής μιας ολόκληρης ηρωικής φάλαγγας πρωτεργατών της Επανάστασης που αυτή πρώτη καταναγγέλλει αδυσώπητα την παραμόρφωση και την προδοσία της επανάστασης και πληρώνει στις φυλακές, στην εξορία και στις αγχόνες το τίμημα της πίστης της στις αρχές και τα ιδεώδη του μαρξισμού και της τόλης της στην ανένδοτη υπεράσπισή της.

Στο δεύτερο ιδίως μέρος του έργου αυτού που περιλαμβάνει τους τελευταίους λόγους του Λέοντα Τρότσκι πριν τη διαγραφή του είναι ανάγλυφη η δραματική έξαρση των γεγονότων και η προφητική προβολή του απίστευτα αιματηρού μέλλοντος του «σταλινισμού» στην περίπτωση που τυχόν «θριάμβευσε».

Όπως δυστυχώς κι έγινε. Σήμερα οι υπεύθυνοι της αναδόμησης της σοβιετικής κοινωνίας από τα ερείπια της σαιξπηρικής αυτής ιστορικής τραγωδίας έχουν συμφέρον να προστρέξουν στο τεράστιο ηθικό και θεωρητικό κεφάλαιο που απετέλεσε η πάλη αυτή εναντίον του «σταλινισμού» στη γένεσή του και να δείξουν έτσι στις νέες γενιές της χώρας τους και του κόσμου ολόκληρου τη δικιά τους αληθινή ηθική ποιότητα αλλά και πολιτική οξυδερκεία και ικανότητα. Απ' αυτό, εκτός άλλων, θα κριθούν.

Μ.Ν. ΡΑΠΤΗΣ

enki bilal – patrick caivin

ΕΚΤΟΣ ΠΑΙΔΙΑΣ

8^Η ΕΙΚΟΝΑ

Μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι από το έτος 032, οι 90 στους 100 αγώνες ήταν σικέ. Την ίδια περίοδο, τα κέρδη που απέφεραν οι αγώνες πήραν κολοσσιαίες διαστάσεις, και με μια διεθνή συνθήκη απαγορεύτηκε στους κοινούς θνητούς να συμμετέχουν σ' αυτά. Πράγματι, από κείνη την εποχή, τα στοιχήματα επιτρέπονταν μόνο στις 400 μεγαλύτερες περιουσίες σ' όλο τον κόσμο, στους ομίλους τραπεζών και στις σημαντικότερες βιομηχανικές ή εμπορικές εταιρίες.

Το παιχνίδι ήταν διπλό: πλήρωνες μια ομάδα για να χάσει και στοιχημάτιζες πάνω στην αντίπαλη. Οι δυο ομάδες, που τις καθοδηγούσαν δικηγорικά γραφεία, προκαλούσαν την άνοδο των στοιχημάτων, και έρχονταν σε συμβιβασμό μεταξύ τους. Τις περισσότερες φορές νικήτρια αναδεικνυόταν η ομάδα που είχε πληρωθεί λιγότερο για να υποκύψει. Ο νόμος του χρήματος λειτουργούσε μόνο σε περίπτωση σχετικής ισοδυναμίας των ανταπάλων. Εκείνος που γνώριζε με ακρίβεια τα πραγματικά ποσά που είχαν καταβληθεί σε κάθε ομάδα, μπορούσε να προβλέψει με σιγουριά τον νικητή.

Υπήρχε αυτός ο άνθρωπος: ονομαζόταν Έρνι Τζον Νπουίτ. Και ήταν ο δράσης της πιο ωραίας απάτης της δεκαετίας του 030.

Παλιός προπονητής της Ιρλανδίας ο Νπουίτ, πήρε μέρος στο εμπόριο όπλων κατά την περίοδο των ευρωπαϊκών πολέμων. Κατόρθωσε να στήσει ένα εξαιρετικά πυκνό δίκτυο με πληροφοριοδότες μέσα στα σημαντικότερα χρηματιστικά κέντρα και ιδιαίτερα στον τομέα των στοιχημάτων. Μ' αυτό τον τρόπο ήταν ενήμερος για το ύψος των δωροδοκιών πριν από κάθε αγώνα. Αυτό σημαίνει ότι γνώριζε εκ των προτέρων όλα τα αποτελέσματα. Όμως δεν έπαιρνε ο ίδιος μέρος στο παιχνίδι. Θα μπορούσε εξίσου να πουλήσει χρυσές τις πληροφορίες του. Αλλά ούτε αυτό έκανε. Έτσι φτάσαμε στις 17 Απριλίου 030. Την επομένη θα γινόταν ο αγώνας Μεγάλη Στιό - ΕΣΣΔ. Τα στοιχήματα άφηναν να διαφανεί ένα ελαφρό προβάδισμα υπέρ της Μεγάλης Στιόας.

Εκείνη τη στιγμή έσκασε η είδηση σαν βόμβα: Ο Έρνι Τζον Νπουίτ, ο άνθρωπος που γνώριζε τους αγώνες πριν την τέλεσή τους, είχε στοιχηματίσει για πρώτη φορά στη ζωή του. Το νέο εμφανίστηκε στις 19.45' στους τηλεγραφείς: Ο Νπουίτ είχε στοιχηματίσει 35.000 δολάρια στη Μεγάλη Στιόα. Όταν τον ρώτησαν τα ραδιοτηλεοπτικά δίκτυα, ο Νπουίτ το επιβεβαίωσε. Οι δημοσιογράφοι πίεσαν έναν απ' τους ανθρώπους του και του απέσπασαν κάποιες εμπιστευτικές πληροφορίες: σύμφωνα μ' αυτές, ο Νπουίτ αντιμετώπιζε τους τελευταίους μήνες υψηλές δαπάνες (αναφέρθηκε και κάποιος εκβιασμός εναντίον του), και έτσι υποχρεώθηκε να στοιχηματίσει. Και αφού στοιχημάτιζε ο Νπουίτ, θα κέρδιζε.

Ένα-ένα τα μαζικά φαινόμενα εξαφανίζονται: ο κινηματογράφος, η μουσική, το ποδόσφαιρο. Ο τελευταίος επιζών αθλητικός σχολιαστής Σταν Σκάβελιτς, θυμάται το τέλος του ποδοσφαίρου ανασύροντας φωτογραφικά ντοκουμέντα από το αρχείο του. Η εικονογράφιση είναι του Ε. Bilal και το κείμενο του Patrick Cauvin.

Σ Τ Ο Ι Χ Η Μ Α Τ Α

ΕΡΝΙ ΤΖΟΝ ΝΤΙΟΥΙΤ

Σε λίγες ώρες οι άλλοι παίκτες τον ακολούθησαν. Η Μεγάλη Στοά έγινε το φαβορί 25 προς ένα, δώδεκα ώρες πριν τον αγώνα.

Στις 18 Απριλίου, μια ώρα πριν από την έναρξη της συνάντησης, ο Ντιούιτ μπήκε στο γραφείο του μέσα στο κεντρικό στάδιο. Οι άνδρες που τον παρακολουθούσαν τον είδαν να τραβά ένα Δερμικό Πιστόλι από το συρτάρι και να πυροβολεί με τη σύριγγα το κεφάλι του. Αμέσως έτρεξαν στα τηλέφωνα και μετέδωσαν την είδηση.

Η αντίδραση όσων το πληροφορήθηκαν ήταν ακαριαία. Αν σκοτώθηκε ο Ντιούιτ, αυτό σήμαινε ότι έκανε λάθος που ποντάρισε πάνω στη Μεγάλη Στοά. Η υπόληψή του φαίνεται ότι κηλιδώθηκε, δεν μπορούσε πλέον να ζει. Στα επόμενα δεκαπέντε λεπτά, όσοι είχαν

προειδοποιηθεί άλλαξαν τα στοιχήματά τους υπέρ της ΕΣΣΔ. Οι περισσότεροι διπλασίασαν ή τριπλασίασαν το ποσό.

Η Μεγάλη Στοά κέρδισε 4-3.

Δεν ανακαλύφθηκαν τα ίχνη του Ντιούιτ. Η αστυνομία ανακάλυψε το Δερμικό Πιστόλι, και καταγής βρήκε μια ψεύτικη βελόνα. Ο Ντιούιτ, που είχε βέβαια διατηρήσει το στοιχήμά του πάνω στη Μεγάλη Στοά, εισέπραξε εκείνη τη μέρα 4.5 δισεκατομμύρια δολάρια, χωρίς το ποσό που πρόσφερε στην ΕΣΣΔ για να υποκύψει. Ο Ντιούιτ εξαφανίστηκε. Έζησε δεκαοκτώ χρόνια στις Αλεουτίους. Στα εβδομηντατέσσερά του χρόνια παντρεύτηκε μια δεκαπεντάχρονη, και πέθανε τον επόμενο χρόνο, εξαντλημένος αλλά ευτυχισμένος.



ΑΚΡΩΤΗΡΙ:

Η ΔΙΠΛΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Στο θαλάσσιο χώρο της ελληνικής επικράτειας, στις νησιώτικες και ηπειρωτικές περιοχές, υπάρχουν πάνω από 20 στρατιωτικές εγκαταστάσεις υψηλής ασφαλείας (όπως χαρακτηρίζονται) που υπάγονται στην ελληνική διοίκηση είτε στο ΝΑΤΟ. Νότια των Κυθίων και της Κρήτης το σοβιετικό ναυτικό έχει 2 αγκυροβόλια που λειτουργούν σαν πλωτές βάσεις. Αν σε όλες αυτές τις στρατιωτικές συγκεντρώσεις συμπεριληφθούν οι 35 σημαντικές βάσεις (και των δυο συνασπισμών) που βρίσκονται στην ευρύτερη μεσογειακή λεκάνη κι ακόμα οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις υψηλής τεχνολογίας που εδρεύουν στην παραμεθόριο ζώνη των γειτονικών μας κρατών, μπορούμε να καταλάβουμε εύκολα γύρω από τι είδους κλοιό βρίσκεται παγιδευμένο το περιβάλλον του γεωγραφικού μας χώρου.

Πρόσφατα είδε το φως της δημοσιότητας μία έκθεση της διεθνούς οικολογικής οργάνωσης GREENPEACE, στα πλαίσια ενός γενικότερου προγράμματος χαρτογράφησης της θαλάσσιας ρύπανσης στη λεκάνη της Μεσογείου. Στη θαλάσσια περιοχή που βρίσκεται μπροστά και γύρω από το Πεδίο Βολής Κρήτης (Π.Β.Κ.) διαπιστώθηκε έντονη ραδιενεργή μόλυνση.

Το Π.Β.Κ. κατασκευάστηκε με δαπάνες του ΝΑΤΟ από το 1964 ως το 1968. Βρίσκεται εγκαταστημένο στο Ακρωτήριο Χανίων, χρησιμοποιείται από 6 χώρες του ΝΑΤΟ και μαζί με τα ραντάρ, το αεροδρόμιο, τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις, τις υπόγειες αποθήκες πυρηνικών όπλων και μια μοναδική στην Ευρώπη εγκατάσταση εκτόξευσης πυραύλων του ΝΑΤΟ (North Atlantic Missile Firing Installation), όπου εκπαιδεύονται οι αξιωματικοί του στη χρήση πυραύλων μικρού βεληνεκούς (κυρίως Lance), θυμίζει ένα μικρό Κανάβεραλ (Σημ.: ο χαρακτηρισμός ανήκει στον τώως διοικητή του Π.Β.Κ. και νυν αντιστράτηγο ε.α. Σπύρο Πολίτη).

Η περιοχή γύρω από τα χωριά που βρίσκονται στο Ακρωτήριο είναι γεμάτη από υπολείμματα πυραύλων που, όταν δεν σκάνε στον αέρα, δηλητηριάζουν με τα τοξικά τους απόβλητα τη θάλασσα ή σκάνε πάνω από κάποιο χωριό. Τον Απρίλιο του 1978 οι τότε βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Α. Βερυβάκης, Σ. Βαλυνάκης, Σ. Μιχαλογιάννης, Στ. Γιώτας και Κ. Ασλάνης, σε επερώτηση που είχαν κάνει στη βουλή προς τον τότε υπουργό Εθνικής Άμυνας Ευάγγ. Αθέρωφ, τόνιζαν την επικινδυνότητα των πυραύλων Lance με αφορμή προκήρυξη μειοδοτικού διαγωνισμού για την εκτέλεση έργων εγκατάστασης συσκευής καύσης των εν λόγω πυραύλων. Τόσο ο κ. Αθέρωφ όσο και ο κ. Χαραλαμπίδης σαν μέτεπειτα υπουργός Εθν. Άμυνας (Σεπτέμβριος '86) και με αφορμή πτώση ίδιου πυραύλου μέσα στη θάλασσα, διαβεβαίωναν ότι δεν υπάρχει κίνδυνος τόσο για την υγεία

των κατοίκων όσο και για το φυσικό περιβάλλον. Όμως από φυλλάδια και εμπιστευτικά έγγραφα που έχουν κυκλοφορήσει σε βάσεις τέτοιων πυραύλων, αναφέρεται ότι οι Lance είναι το πρώτο σύστημα πυραύλων του αμερικανικού στρατού που χρησιμοποιεί ως καύσιμα τοξικά χημικά. Τα πιο δραστικά από αυτά είναι το UDMI (Unsymmetrical Dimethyl Lazine ή ασυμμετρική διμεθυλαζίνη) που όταν έρθει σε επαφή με οποιοδήποτε οξειδωτικό προκαλεί έκρηξη ή πυρκαγιά και το IRFNA (Inhibited Red Fuming Nitric Acid ή αδρανές ερυθροφώδες νιτρικό οξύ). Ο θάνατος, η τύφλωση ακόμα και η τρέλα είναι οι άμεσοι κίνδυνοι που απειλούν τον άνθρωπο που θα έρθει σε επαφή με τις παραπάνω τοξικές ουσίες. Είναι σχετικά γνωστή άλλωστε η περίπτωση του κατοίκου του χωριού Μουζουρά Γιώργου Γιαννικάκη (γύρω στο 1970), που θρήκε υπολείμματα ενός τέτοιου πυραύλου και τα μετέφερε σπίτι του. Άμεσως έφτασε επιτόπου μια ομάδα αξιωματικών με ειδικές φόρμες και μάσκες ασφαλείας, που αφού τον μετέφεραν σε ειδική μονάδα της πτέρυγας 115, τον κράτησαν σε απομόνωση πριν τον αφήσουν. Πέθανε λίγα χρόνια αργότερα προσβεβλημένος από ραδιενέργεια και αφού έζησε τα τελευταία χρόνια της ζωής του με ζαλάδες, τρομερούς πονοκεφάλους και πόνους στην καρδιά.

Βέβαια για τις ασκήσεις του ΝΑΤΟ και για την προστασία του περιβάλλοντος των βάσεων, η CCMS (αρμόδιος φορέας του ΝΑΤΟ για τις περιβαλλοντικές καταστροφές που γίνονται από τα εθνικά και ΝΑΤΟικά στρατιωτικά γυμνάσια) εκδίδει μερικές γενικόλογες ανακοινώσεις, στις οποίες συνιστά στους επιτελείς να προσπαθούν να μην γίνονται εκτεταμένες ζημιές, γιατί η κοινή γνώμη θα στραφεί εχθρικά απέναντι στις στρατιωτικές επιχειρήσεις. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο φαίνεται ότι πραγματοποιήθηκε και η άμεση κινητοποίηση ταχύπλων σκαφών του Π.Β.Κ., μετά από πτώση πυραύλου στη

θαλάσσια περιοχή του κόλπου Χανίων (20.8.86), προκειμένου να μαζευτούν τα ψόφια ψάρια και να μην εκθρασθούν στη στεριά.

Σύμφωνα με άλλη επισημάνση της CCMS πρέπει το γρηγορότερο δυνατόν να μεταφερθεί από 30 ΝΑΤΟϊκές βάσεις των ΗΠΑ και της Ευρώπης (μεταξύ αυτών που αναφέρονται είναι και της Σούδας) το χύμα που βρίσκεται στο σημείο απόρριψης των τοξικών υλικών, γιατί έχουν ξεπεραστεί κατά πολύ τα επιτρεπτά όρια.

Δεν ξεχνάμε βέβαια ότι το 1988 έληξε η συμφωνία της παρουσίας των αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα. Παρόλη την επίσημη πολιτική κατά των βάσεων, οι διαπραγματεύσεις για μια νέα συμφωνία συνεχίζονται ακόμη. Εντωμεταξύ, τον Δεκέμβριο του 1988 η θέση της ελληνικής κυβέρνησης φαίνεται ότι «άλλαξε», αφού το ελληνικό κράτος υπέβαλε αίτηση για την ένταξη της Ελλάδας στην Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (το ΕΥΡΩ-ΝΑΤΟ), της οποίας η αμυντική πολιτική περιλαμβάνει τη χρήση πυρηνικών όπλων. Έτσι μπορούμε να αναμένουμε τον εκσυγχρονισμό των υπάρχοντων πυρηνικών όπλων και στην Κρήτη και στις υπόλοιπες βάσεις στην Ελλάδα, ανάλογα με όσα συμβαίνουν στη Δυτική Ευρώπη όπου οι παλαιότεροι τύποι πυραύλων έχουν ήδη αποσυρθεί.

Η ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΜΙΑΣ «ΣΚΟΥΠΙΔΟΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ»

Μια υποβαθμισμένη περιοχή, όπως χαρακτηρίζεται πλέον η περιοχή του Ακρωτηρίου Χανίων, από όπου έχει φύγει ο περισσότερος κόσμος (και άρα δεν αποτελεί ισχυρή ψηφο-πολιτική δύναμη), μπορεί να γίνει πόλος έλξης και για άλλες δραστηριότητες. Το φάργγι του Κουρουπιτιού, μια πανέμορφη στο παρελθόν χαράδρα, χρησιμοποιείται προσωρινά από το... 1966 σαν σκουπιδοδόχος των Χανίων με αποτέλεσμα να έχει μετατραπεί στην κυριολεξία σε τόπο θανάτου. Κάθε χρόνο 30

έως 50 χιλιάδες τόννοι κάθε λογής απορριμμάτων αδειάζονται εκεί, μεταξύ των οποίων θραύσματα πυραύλων, λύματα και τοξικά υπολείμματα υγρών καυσίμων της αμερικανικής βάσης, τα σκουπίδια και τα βοθρολύματα του νομού Χανίων, καθώς και τα λύματα από το νοσοκομείο Χανίων, τις κλινικές, τα σφαγεία και τις εργοστασιακές μονάδες του νομού. Χιλιάδες τόννοι σκουπιδιών που σιγοκαίγονται μόνιμα έχουν μετατρέψει το φάργγι σε επικίνδυνο χημικό εργαστήριο, αφού η καρκινογόνα ιξίνη που παράγεται και που απλώνεται με τον καπνό στη γύρω περιοχή δηλητηριάζει κάθετι που έχει σχέση με τη ζωή, εκτός από τα ποντίκια και τα μολυσμένα έντομα που βέβαια έχουν κατά ποσότητες αυξηθεί. Τον Σεπτέμβριο του 1986 μετά από μεγάλη νεροποντή έπαυσε το φράγμα της χαράδρας προς τη μεριά της θάλασσας με αποτέλεσμα χιλιάδες τόννοι σκουπιδιών να εκθρασθούν στη θάλασσα και να φτάσουν έως και το Ηράκλειο... Σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ο δείκτης νοσηρότητας και θνησιμότητας στο νομό Χανίων (ιδιαίτερα από καρκίνο και λευχαιμίες) είναι υψηλός.

Όλες οι κοινότητες του Ακρωτηρίου έχουν ζητήσει από το 1982 την κατάργηση του Κουρουπιτιού σαν σκουπιδοδόχο. Από τότε προχώρησαν σε δυναμικές κινητοποιήσεις αποκλείοντας επανειλημμένα το δρόμο προς το σκουπιδοδόχο (Σεπτέμβριος '86, Φλεβάρης-Μάρτης '88), με αποτέλεσμα να αντιμετωπίσουν την αστυνομική βία, συλλήψεις και δίκες. Τόσο ο νομάρχης Χανίων Μ. Παντουβάκης όσο και ο δήμαρχος Γ. Κατσανεδάκης εμπλέκουν τους κατοίκους, δίνοντας ψεύτικες υποσχέσεις και φτιάχνοντας «συμβόλαιο τιμής» για προσωρινή λειτουργία του σκουπιδοδόχου. Το θέμα προβλήθηκε δε σαν τοπικιστική εκδήλωση ενάντια στους Χανιώτες τόσο από τις αρμόδιες αρχές, όσο και από τον ημερήσιο αθηναϊκό τύπο: «Ο σκουπιδοδόχος» είναι ο τίτλος της ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ (5.11.86) ενώ στα ΝΕΑ (10.8.88) διαβάζουμε ότι «Στο Ακρωτήριο οι κάτοικοι προετοιμάζονται για μια νέα σκουπιδοεπαναστάση».

Προς το παρόν η κατάσταση παραμένει η ίδια, ενώ κανένα από τα κόμματα δεν έκανε καν νύξη για το θέμα στην προεκλογική περίοδο. Οι λύσεις που έχουν προταθεί μέχρι τώρα δεν φαίνεται να ικανοποιούν τους κατοίκους, αφού στον καθορισμό των τόπων και των τρόπων διάθεσης των σκουπιδιών ακολουθήθηκαν μόνο κεντρικά κατευθυνόμενες διαδικασίες και επιλογές ερήμην των φορέων τους.

Η παράταση της «λειτουργίας» του Κουρουπιτιού συνεχίζει να είναι απαράδεκτη. Το Ακρωτήριο Χανίων έχοντας υποστεί μια ανυπολόγιστη οικολογική καταστροφή τόσο από την αμερικανική βάση και τις λοιπές στρατιωτικές εγκαταστάσεις, όσο και από την αλόγιστη χρησιμοποίηση του Κουρουπιτιού σαν σκουπιδοδόχο λειτουργεί πλέον σαν εργοτάξιο αυτής της καταστροφής.

Οι ευθύνες που ίσως καταλογιστούν αργότερα θα είναι άχρηστες και αχρείαστες τόσο για το φυσικό περιβάλλον όσο και για τη ζωή των κατοίκων που ήδη βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο.

Τάσος ΣΑΡΑΝΤΗΣ

ΑΝΤΙΜΙΛΙΤΑΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ

Διεθνής Αντιμιλιταριστική Κατασκήνωση διοργανώνεται στο Ακρωτήριο του νομού Χανίων από τις 17 Αυγούστου - 3 Σεπτέμβρη. Μια ομάδα ανθρώπων, «που συμμετέχουν σε διάφορους χώρους ή σε κανένα χώρο», σε συνεργασία με Χανιώτες και Χανιώτισσες καθώς και με κατοίκους χωριών του Ακρωτηρίου, δουλεύουν από τον περασμένο Σεπτέμβριο για να γίνει η κατασκήνωση αυτή ένα πανευρωπαϊκό γεγονός.

Η κατασκήνωση δεν θα επικεντρωθεί μόνο στην παρουσία των αμερικανικών και ΝΑΤΟϊκών βάσεων στην Ελλάδα, αλλά θα προσπαθήσει να ασχοληθεί με τα θέματα του μιλιταρισμού συνολικότερα. Σε σχετική ανακοίνωση που εξέδωσαν οι διοργανωτές, υποστηρίζουν ότι έχουν σαν στόχο να προωθήσουν «την φιλοσοφία και την πρακτική των δυναμικών και άμεσων μη βίαιων ενεργειών, που ενώ έχουν γίνει αντικείμενο μαζικής πρακτικής από το διεθνές αντιμιλιταριστικό και οικολογικό κίνημα, στην Ελλάδα δεν έχουν αναπτυχθεί ιδιαίτερα».

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν πληροφορίες από τα τηλέφωνα: 6815731 και 6536038.



ΤΟ ΞΕΡΑΤΕ ΠΑΙΔΙΑ ΠΩΣ Ο ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΣ
ΉΤΑΝΕ ΓΥΝΑΙΚΙΣΤΟΣ;



ΑΦΟΥ'ΝΑΙ ΤΕΤΟΙΟΣ, ΑΝΤΙ ΝΑ ΤΟΥ ΑΝΟΙΞΟΥΜΕ
ΤΗΝ ΚΟΙΛΙΑ, ΝΑ ΤΟΥ ΖΚΙΣΟΥΜΕ ΤΟΝ
ΠΙΣΙΝΟ.



ΒΡΥΚΟΛΑΚΙΑΣΑ
ΚΑΛΕ,
ΒΡΥΚΟΛΑΚΙΑΣΑ.

ΣΤΗ ΜΠΑΝΤΑ ΚΑΙ ΕΑ ΜΑΣ
ΔΑΓΚΩΣΕΙ Η ΑΦΟΡΕΖΜΕΝΗ.





ΜΕΤΑΝΟΙΩΣΕ ΛΟΙΠΟΝ ΚΑΙ ΚΛΑΨΕ ΠΙΚΡΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΜΑΡΤΙΕΣ ΣΟΥ
ΑΘΛΙΟ ΣΑΡΚΙΟ, ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ, ΑΓΙΟΓΔΥΤΗ, ΜΟΙΧΕ, ΠΑΡΑΔΟΠΙ-
ΣΤΕ, ΑΠΛΗΣΤΕ, ΑΠΙΣΤΕ, ΚΛΕΦΤΗ, ΦΟΝΙΑ, ΠΡΟΣΕΥΚΗΣΟΥ ΣΤΟΝ
ΚΥΡΙΟ, ΖΗΤΑ ΤΟ ΜΕΓΑ ΕΛΕΟΣ ΤΟΥ!



ΕΞΕΝΑ ΤΟ ΛΕΩ ΚΑΠΕΤΑΝΙΕ, ΠΟΥ
ΑΚΟΜΑ ΚΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΥΣΤΑΤΗ ΣΡΑ
ΕΝΩ ΕΓΩ ΚΗΡΥΤΤΩ ΤΟ ΛΟΓΟ ΤΟΥ
ΚΥΡΙΟΥ, ΕΣΥ ΚΟΥΒΕΝΤΙΑΖΕΙΣ, ΛΕΞ
ΚΑΙ ΒΡΙΣΚΕΖΑΙ ΣΤΟ ΠΑΖΑΡΙ.



ΔΕ ΦΤΑΙΕΙ Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ, ΑΓΙΕ ΔΕΣΠΟΤΑ.
ΕΓΩ ΤΟΥ ΕΠΙΑΣΑ ΤΗΝ ΠΑΡΛΑ, Ο ΘΕΟΣ ΝΑ
ΜΕ ΣΥΧΩΡΕΣΕΙ.



ΑΠ' ΟΣΑ ΕΙΠΕ Η ΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΥ, ΕΓΩ ΚΑΤΑΛΑΒΑ, ΠΩΣ
ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΣΥΜΦΟΡΕΣ ΦΤΑΙΕΙ ΑΥΤΟΣ Ο ΒΡΥ-
ΚΟΛΑΚΑΣ. ΡΩΤΗΣΑ ΛΟΙΠΟΝ ΠΩΣ ΜΟΙΑΖΕΙ, ΜΗΠΩΣ ΤΟΥ
ΒΡΩ ΚΑΙ ΤΟΝ ΦΕΡΩ, ΝΑ ΤΟΝ ΚΑΦΟΥΜΕ ΜΕ ΤΙΣ
ΕΥΧΕΣ ΣΟΥ.



ΚΙ ΕΤΣΙ ΝΑ ΚΑΝΩ ΚΙ ΕΓΩ
ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΜΟΥ, ΣΑΝ
ΚΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙ
ΕΛΛΗΝΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ.

ΑΝ ΠΕΡΙΜΕΝΑ ΝΑ ΚΑ-
ΝΕΤΕ ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΣΑΣ
ΣΑΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ...
ΧΑΘΗΚΑΜΕ!



ΑΚΟΥΣΤΕ! ΟΠΟΙΟΣ ΤΟΝ ΠΙΑΣΕΙ, ΘΑ ΠΑΡΕΙ
ΒΡΑΒΕΙΟ 100 ΤΑΛΛΗΡΑ ΑΠ' ΤΟ ΚΟΙΝΟ
ΤΑΜΕΙΟ.



ΚΑΙ ΠΟΥ ΘΑ ΒΡΕΘΟΥΝΕ ΤΟΣΑ ΛΕΦΤΑ . ΠΑΠΑ ΜΟΥ; ΕΙΝΑΙ
ΦΤΕΧΟ ΤΟ ΝΗΣΙ .



ΕΧΕΙΣ ΔΙΚΙΟ ΚΑΠΤΑ-ΜΙΧΑΛΑΚΗ. ΕΙΝΑΙ
ΦΤΕΧΟ ΤΟ ΝΗΣΙ ΑΛΛΑ ΕΙΣΑΙ ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΕΣΥ.
ΓΙ ΑΥΤΟ ΘΑ ΤΑ ΔΟΣΕΙ Η ΑΦΕΝΤΙΑ ΣΟΥ
ΤΑ 100 ΤΑΛΛΗΡΑ . ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΤΙ ΛΕΕΙ
Η "ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ" ΓΙΑ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ
ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥΣ ;



" ΚΑΙ ΩΣ ΟΡΟΣ ΜΕΓΑ ΠΥΡΙ ΕΒΛΗΘΗ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΘΑΛΑΣΣΑΝ ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΤΗΣ
ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΑΙΜΑ ΚΑΙ ΑΠΕΘΑΝΕΝ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ
ΤΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΗ . ΤΑ
ΕΧΟΝΤΑ ΨΥΧΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ
ΔΙΕΦΘΑΡΗΣΑΝ .



ΜΠΡΟΣ ! ΑΜΟΛΗΘΗΤΕ ΤΩΡΑ . ΣΤΑΥΡΟΚΟΠΗΘΗΝΤΕ ΚΑΙ ΣΚΟ-
ΛΑΣΑΜΕ . ΦΑΣΤΕ ΠΑΝΤΟΥ . ΠΑΡΤΕ ΤΑ ΒΟΥΝΑ , ΚΑΠΟΥ
ΚΑΠΟΙΟΣ ΘΑ ΤΟΝ ΒΡΕΙ .



ΠΡΟΧΤΕΣ ΤΟΝ ΕΙΔΑΝΕ ΝΑ ΚΟΒΕΙ ΞΥΛΑ
ΝΑ ΒΓΑΖΕΙ ΝΕΡΟ ΑΠ' ΤΗ ΣΤΕΡΝΑ ΚΑΙ
ΧΤΕΣ - ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΑ - ΝΑ ΤΡΥΓΑΕΙ
ΣΡΑ ΜΕΖΑΝΥΧΤΑ ΓΥΜΝΟΣ Τ' ΑΜΠΕΛΙΑ !



ΑΓΙΕ ΠΑΤΕΡΑΑΑΑ





ΕΙΜΑΙ
ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΗΣ!

ΣΥΧΩΡΕΜΕΝΟΣ
ΝΑΣΑΙ.



ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΥΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ.



ΛΕΓΕ ΤΩΡΑ! Ο ΒΡΥΚΟΛΑΚΑΣ ΠΟΥ
ΕΙΝΑΙ; ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ;;; ΞΕΡΕΙΣ;



ΤΟ ΕΙΔΩΛΟ
ΤΗΣ
ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ
ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ;
ΞΕΡΕΙΣ;

ΤΙ ΤΟ ΘΕΣ ΜΩΡΕ ΕΝΑ ΠΡΑΜΑ ΜΑΥΡΟ ΣΑΝ ΚΑΤΡΑ-
ΜΙ; ΟΥΤΕ ΓΙΑ ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ!..



ΠΟΥ
ΕΙΝΑΙ;

ΤΟ' ΧΕΙ Ο ΒΡΥΚΟΛΑΚΑΣ!



ΠΑ'ΝΑ ΠΙΑΣΟΥΜΕ ΤΩΡΑ ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ
ΤΡΙΣΚΑΤΑΡΑΤΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΧΑΡΙΣΜΑ
ΣΟΥ ΤΟ ΕΙΔΩΛΟ.



ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ
ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Β'
ΚΡΥΦΤΟ
ΣΤΟ ΚΟΚΚΑΛΟ
ΤΟΥ ΓΑΪΔΑΡΟΥ



Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ Οικολογική τράπεζα;

Το δίλημμα είναι τουλάχιστον τόσο παλιό, όσο και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία. Από το κίνημα κατά του επανεξοπλισμού και της εγκατάστασης ατομικών όπλων στην Δ. Γερμανία ως τις πρωτοβουλίες κατά του πόλεμου στο Βιετνάμ. Το δίλημμα όλων αυτών, που έμμεσα χρηματοδοτούσαν, μέσω των τραπεζικών λογαριασμών, όλα αυτά, που πολεμούσαν στους δρόμους.

Η ιδέα για μία τράπεζα στην οποία οι μέτοχοι θα μπορούν να ελέγχουν την τραπεζική πολιτική, μία τραπεζική πολιτική που θα είναι οριοθετημένη από πολιτικές αρχές, αυτή η ιδέα δεν ήταν καινούργια. Στις αρχές αυτής της δεκαετίας, μέσα από το κίνημα ειρήνης και στις πρωτοβουλίες κατά της ατομικής ενέργειας, άρχισε να παίρνει συγκεκριμένο σχήμα.

Δύο ήταν ίσως οι παράγοντες που έκαναν απαραίτητη την ίδρυση της οικολογικής τράπεζας. Ο ένας ήταν η οικολογική καταστροφή, που συντελείται με μαθηματική ακρίβεια, ένα γεγονός, που από μία άποψη ξεφεύγει από την πολιτική πεποίθηση. Ο δεύτερος παράγοντας ήταν η συνεχής αύξηση αυτοδιαχειριζόμενων επιχειρήσεων και αγροτικών συνεταιρισμών βιολογικής παραγωγής. Η οργάνωση και ανάπτυξη εναλλακτικών εργατικών θέσεων σπάνια μπορούσε όμως να βασιστεί στην οικονομική υποστήριξη των τραπεζών.

Σκοπός των ομάδων εργασίας, που δημιουργήθηκαν σε πολλές πόλεις ήταν, πέρα από την συλλογή των απαραίτητων έξι εκατομμυρίων, η συλλογική επεξεργασία ενός συγκεκριμένου σχεδίου. Η κοινή πολιτική βάση ήταν η μη χρηματοδότηση παραγωγής και εμπορίας όπλων και ατομικής ενέργειας και η υποστήριξη αυτοδιαχειριζόμενων και οικολογικών επιχειρήσεων.

Σύντομα αποδείχθηκε ότι η συγκέντρωση του απαραίτητου κεφαλαίου ήταν το μικρότερο πρόβλημα που είχαν να αντιμετωπίσουν οι εναλλακτικοί τραπεζίτες. Η παραδοσιακή τραπεζική κλίκα ήταν το μεγαλύτερο εμπόδιο στην ίδρυση της τράπεζας. Ο νόμος προβλέπει συγκεκριμένες προϋ-

ποθέσεις, η εκπλήρωση των οποίων εξαρτάται από τα κέρφη και τις ορέξεις των ανάλωγων τραπεζικών οργάνων.

Τέσσερα χρόνια εντατικής προετοιμασίας χρειάστηκαν τελικά, μέχρι να ανοίξει τις πόρτες της στην Φρανκφούρτη η πρώτη οικολογική τράπεζα. Οι οικολόγοι τραπεζίτες ήταν σίγουροι από την αρχή, ότι η επιχείρηση θα στεφθεί

από επιτυχία. Κι όπως φαίνεται, δεν έπεσαν έξω στις εκτιμήσεις τους. 38 εκ. έχουν καταθέσει, μέσα σ' ένα χρόνο, τριάντα χιλιάδες πελάτες, οι οποίοι μάλιστα αρκέστηκαν σε μικρότερο τόκο, με τη σκέψη να χορηγηθούν χαμηλότοκα δάνεια σε εναλλακτικές επιχειρήσεις. Οι αριθμοί μιλάνε μόνοι τους, τουλάχιστον για τους υπεύθυνους της τράπεζας,

που ετοιμάζονται τώρα να ανοίξουν παραρτήματα και σ' άλλες πόλεις.

Η αρχική όμως ευφορία των υποστηρικτών της τράπεζας, μετά από ένα χρόνο, έχει προσαρμοστεί στην πραγματικότητα. Μόνο το ένα τέταρτο του προγραμματισμένου κεφαλαίου διατέθηκε σε εναλλακτικές επιχειρήσεις. Κι αυτό μετά από χρονοβόρες διαδικασίες και

με όρους, σε πολλές περιπτώσεις, πολύ χειρότερους από τις άλλες τράπεζες. Το υπόλοιπο κεφάλαιο έχει επενδυθεί, υπό μορφή κρατικών ομολογίων, σε άλλες τράπεζες, «για τις οποίες δεν εξετάσαμε, αν λίγο πιο μακριά χρηματοδοτούν ένα εργοστάσιο παραγωγής ατομικής ενέργειας», όπως δήλωσε ο υπεύθυνος τύπου της τράπεζας.

Σίγουρα είναι ακόμη νωρίς για να πούμε με βεβαιότητα, αν η οικολογική τράπεζα είναι μία εγγύηση για μία διαφορετική συναναστροφή με το χρήμα ή απλώς χρησιμοποιεί τον όρο «οικολογική» σαν όργανο του μάρκετινγκ. Ίσως δεν είναι όμως καθόλου απίθανο να

ΕΣΣΔ

Η επερχόμενη πείνα και το φάσμα της εξέγερσης

Τι συμβαίνει στη Σοβιετική Ένωση; Αν κρίνουμε από τις εφημερίδες που διαβάζουμε, δεν πρόκειται παρά για «εθνικιστικές ταραχές» που σαρώνουν την Κεντρική Ασία. Οι μεν σφάζουν τους δε, τα πογκρόμ διαδίδονται το ένα το άλλο, και οι μειονότητες τρέμουν περιμένοντας να έλθει η σειρά τους...

Τα πράγματα δεν είναι όμως τόσο «απλά». Μια ματιά στον χάρτη μας αποκαλύπτει κατ' αρχήν, ότι έχουμε να κάνουμε με μian επέκταση των «ταραχών» σε τέσσερις -τουλάχιστον- ασιατικές δημοκρατίες (Τουρκμενιστάν, Ουζμπεκιστάν, Τατζικιστάν και Καζακιστάν καθώς και σε κάποιο βαθμό, στην Κιργιζία) με συνολικό πληθυσμό που ξεπερνάει τα 80 εκατομμύρια! Κατόπιν, μια πιο προσεκτική εξέταση των μορφών με τις οποίες εκδηλώνονται αυτές οι «ταραχές», μας πείθει γρήγορα ότι είναι πολύ περισσότερο κοινωνικές παρά «εθνικιστικές»: ομάδες των τριών, τεσσάρων, ακόμα και των πέντε χιλιάδων ατόμων οπλισμένων με ντουφέκια, μαχαίρια, αλλά και με... αυτόματα(!) επιτίθενται κατά δημόσιων κτιρίων, κομματικών γραφείων και αστυνομικών σταθμών που πυρπολούν κατά εκατοντάδες! Τέλος, υπάρχουν και οι διεκδικήσεις των ξεσηκωμένων για να μην έχουμε καμιά αμφιβολία για το ακριβές στίγμα της εξέγερσής τους: ψωμί, δουλειά, καθαρός αέρας, νερό(!) και πάταξη της διαφθοράς. Όσο κι αν εκπλήσσει εκείνους που πίστεψαν στο παραμύθι της αιφνίδιας παρακρούσης των Μουσουλμάνων της Σοβιετικής Ένωσης, η αλήθεια είναι ότι αυτό που συμβαίνει εδώ και ένα μήνα στην Κεντρική Ασία δεν είναι παρά η πρώτη γεύση εκείνου που θα ακολουθήσει πολύ σύντομα σε όλη τη χώρα!...

Και πριν απ' όλα, η φτώχεια. Ενώ σε όλη την ΕΣΣΔ, οι φτωχοί (ή μάλλον, οι λιμοκτονούντες, μια και -σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία- κερδίζουν λιγότερο από 75 ρούβλια το μήνα) αντιπροσωπεύουν το 12,6% του συνολικού πληθυσμού, στο Ουζμπεκιστάν είναι το 44,7, στην Κιργιζία το 37,1, στο Τατζικιστάν το 58,6 και στο Τουρκμενιστάν το 36,6% του πληθυσμού! Με άλλα λόγια, εδώ έχουμε να κάνουμε με μαζική εξαθλίωση.

Όμως, υπάρχει και συνέχεια. Σα να μην έφτανε η πείνα που επιδεινώνεται από τον πληθωρισμό που καλπάζει και από την εμφάνιση των «συνεταιρισμών» (δηλαδή, των ιδιωτικών μικροεπιχειρήσεων) που κερδοσκοπούν (στο Ουζμπεκιστάν, το κύριο αίτημα των διαδηλωτών είναι το κλείσιμό τους), οι δυστυχείς κάτοικοι αυτών των περιοχών αντιμετωπίζουν την μεγαλύτερη ίσως οικολογική καταστροφή σε όλο τον κόσμο. Το νερό είναι λιγιστό, ο αέρας που αναπνέουν μολυσμένος τουλάχιστον 10 φορές πάνω από το ανώτατο επιτρεπτό όριο, και η γη που καλλιεργούν όλο και φτωχότερη εξαιτίας της εγκληματικής μονοκαλλιέργειας (π.χ. το μπαμπάκι στο Ουζμπεκιστάν) που τους έχει επιβληθεί από τη Μόσχα και από τις τοπικές Μάφιεσ! Η κατάσταση είναι μάλιστα τόσο αφόρητη ώστε σε μια πόλη όπως στο Νόβου Ουζέν του Καζακιστάν (όπου σημειώνονται μερικές από τις χειρότερες «ταραχές»), να μην επιτρέπεται η συνεχής παραμονή των εργαζομένων παρά για μερικούς μήνες, ακριβώς όπως και στο Τσέρνομπιλ... Όσο τέλος, για τα εκατομμύρια εργάτες στα μπαμπακοτόκια, ο Αντίλ Γιακούμποφ, πρόεδρος του συνδικάτου Συγγραφέων του Ουζμπεκιστάν, τους παρομοιάζει με τους Αφρικανούς δούλους που δούλευαν πριν από έναν αιώνα στον αμερικάνικο Νότο!

Αδυστυχώς, μας λείπει ο χώρος για να περιγράψουμε πιο εκτενώς την τραγωδία αυτών των λαών που αριθμούν έναν πληθυσμό σχεδόν ίσο μ' εκείνο της Γαλλίας και της Ισπανίας

μαζί. Προς το παρόν, περιοριζόμαστε σε μια τολμηρή, αλλά και δικαιολογημένη πρόβλεψη: οι «ταραχές» στην Κεντρική Ασία δεν είναι παρά η αρχή ενός φαινομένου που απειλεί ήδη να εξαπλωθεί σε όλη σχεδόν τη Σοβιετική Ένωση. Και ας μην σπεύσει ο αναγνώστης να σοκαριστεί από την «αυθαίρετη» διαπίστωσή μας, πριν διαβάσει την συνέχεια που ανήκει σε μερικούς από τους έγκριτους οικονομολόγους και πολιτικούς της χώρας.

Λεονίντ Αμπάλκιν (οικονομολόγος και αντιπρόεδρος της Σοβιετικής κυβέρνησης): «οι μελέτες μας δείχνουν καθαρά ότι αν δεν σταθεροποιηθεί η οικονομία στο επόμενο ενάμισιο-δυο χρόνια, και αν δεν αρχίσει μια κάποια βελτίωση της κατάστασης, τότε η κοινωνία θα αποσταθεροποιηθεί. Απρόβλεπτη παραμένει η μορφή που θα πάρει αυτή η αποσταθεροποίηση, αλλά το βέβαιο είναι ότι θα είναι αναπόφευκτη».

Βλαντίμιρ Τίχονοφ (ακαδημαϊκός, ειδικός της αγροτικής πολιτικής): «αν δεν εφαρμοστεί γρήγορα η μεταρρύθμιση που δίνει την γη στους αγρότες, τότε μπορούμε να περιμένουμε να έλθει η πείνα στο πολύ προσεχές μέλλον, δηλαδή μέσα στον χρόνο που έρχεται!»

Μπαρίς Γέλτσιν: «Δεν νομίζω πως η υπομονή του λαού θα κρατήσει παραπάνω από ένα ή δυο χρόνια. Αυτό είναι το μάξιμουμ. Κατόπιν, ο λαός θα πάρει την τύχη του στα δικά του χέρια. Η επανάσταση από τα πάνω θα δώσει τη θέση της σε μian αυθόρμητη επανάσταση από τα κάτω!»

Γιούρι Βλασόφ (βουλευτής, παλιός ολυμπιονίκης): «ο κόσμος δεν είναι απλώς απογοητευμένος, είναι έξαλλος και γίνεται δύσκολο πια να τον ελέγχεις και να τον κατευθύνεις. Στην τελευταία συγκέντρωση με τους ψηφοφόρους μου (στη Μόσχα), στη συνοικία Λουμπλίνσκι, δεν ανανώριζα πια την αίσθηση. Ενώ μιλούσα, από παντού έρχόταν η ίδια κραυγή: "Δώστε μας τον Γκορμπατσόφ", "Έξω ο Γκορμπατσόφ", "Έξω το Κόμμα". Με δεδομένο αυτό το πλαίσιο, η κρίση μπορεί να ξεσπάσει ή μπορεί να την κάνουν να ξεσπάσει εύκολα και παντού, όπως το δείχνει το Ουζμπεκιστάν»...

Με λίγα λόγια, το αντικείμενο της συζήτησής μας μεταξύ των σοβιετικών οικονομολόγων δεν είναι αν θα έλθει η πείνα, αλλά μάλλον αν θα έλθει σε έξι μήνες, σε ένα χρόνο ή στα τέλη του 1990! Εδώ δίστανται οι γνώμες των ειδικών και εμείς δεν μπορούμε να πάρουμε θέση. Απλώς αναφέρουμε πως οι «αισιόδοξοι» Αμπάλκιν, Μπογκομόλοφ, Ποπόφ και Αγκαμπεγκιάν δίνουν διαφορά από ένα έως δυο χρόνια, ενώ οι «απαισιόδοξοι» Τίχονοφ, Βλασόφ, Γέλτσιν και Μπέλκιν βλέπουν την καταστροφή να έρχεται πολύ πιο γρήγορα. Κατά τον **Βίκτωρ Μπέλκιν** (ερευνητή στην Ακαδημία Επιστημών), «η οικονομική κατάσταση είναι πολύ χειρότερη απ' ό,τι μπορούσαμε να φανταστούμε. Μερικές φορές αναρωτιέμαι αν θα μπορούσαμε να θγάσουμε το φθινόπωρο. Η οικονομία γίνεται όλο και πιο καννιβαλική, τρώει τον εαυτό της για να παραμείνει ζωντανή»...

Ίδου λοιπόν, από πρώτο χέρι, το ζοφερό αμέσως προσεχές μέλλον της Σοβιετικής Ένωσης. Βέβαια, το ζήτημα δεν εξαντλείται στις λεγόμενες «αντικειμενικές συνθήκες». Όμως, για την κατάσταση του «υποκειμένου», δηλαδή του σοβιετικού λαού, ας περιοριστούμε προς το παρόν να συμπεριστούμε τη διαπίστωση που κάνουν πια οι πάντες στην ΕΣΣΔ: «υπάρχει μια μετατόπιση του λαού προς τ' αριστερά. Μια μετατόπιση γρήγορη και που ξεφεύγει από κάθε έλεγχο» (Γιούρι Βλασόφ).

Γιώργος ΜΗΤΡΑΛΙΑΣ

συμβεί αυτό που μία θεατρική ομάδα παρουσίασε σαν σκετς στο πάλκο: δύο «αναρχοαυτόνομοι» ληστεύουν την οικολογική τράπεζα.

Αμβούργο
Νίκος ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΙΝΑ Δεκατρείς αιώνες μετά

■ Στην Κίνα του 7ου μ.Χ. αιώνα, επί διακυβέρνησής της δηλαδή από τη δυναστεία Τανγκ, τους κατηγορούμενους για τους οποίους υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις ενοχής τους υπέβαλλαν μέσα στην αίθουσα του δικαστηρίου, επίσημα και δημοσία, σε διάφορες μορφές θασανιστηρίων για να ομολογήσουν. Ο δι-



ΠΟΛΩΝΙΑ

Η ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ετοιμάζεται για το 1993

«Η γεωπολιτική κατάσταση της Πολωνίας δεν έχει αλλάξει, όπως δεν έχουν αλλάξει κι εκείνοι που κατέχουν την εξουσία».

Ο Άνταμ Μίτονικ και άλλα ηγετικά στελέχη της ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ είναι πολύ προσεκτικοί όταν τους ζητείται να σχολιάσουν τα αποτελέσματα των εκλογών στην Πολωνία, όπου το εργατικό συνδικάτο -νόμιμο πλέον- κατήγαγε σαρωτική νίκη. Την εξουσία την κατέχει πάντα η νομενκλατούρα, λέει ο Γιάτσεκ Κουρόν, και οποιαδήποτε προσπάθεια «κάθαρσης» από τη μεριά του καθεστώτος θα κατέληγε σε εμφύλιο πόλεμο. Στρατηγική της ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ στη συνέχεια θα είναι «η οικοδόμηση δημοκρατικών δομών σε όλα τα επίπεδα, αρχίζοντας από τη βάση. Ανοικοδόμηση του μηχανισμού στη βάση και συγκεκριμένα στην τοπική αυτοδιαχείριση και σύσταση πολιτικών και συνδικαλιστικών δομών για την εκπαίδευση στελεχών» (MONDE 13/6).

Οι ηγέτες του συνδικάτου δεν κρύβουν βέβαια τον ενθουσιασμό τους για την ανέλιξη της έκτασης νίκης: τα ποσοστά 65% για την κυβερνητική και 35% για την αντιπολίτευση που είχαν συμφωνηθεί αναφορικά με τη σύνθεση της Βουλής στις συζητήσεις στοργυλλής τραπέζης ανατράπηκαν στην πράξη αφού οι ψηφοφόροι υπερψήφισαν όλους τους υποψηφίους της ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ (με αποτέλεσμα η Γερουσία, όπου δεν υπήρχαν ο μφωνημένα ποσοστά, να αποτελεί πλέον εσωτερική υπόθεση του συνδικάτου) και μαύρισαν όλους τους κυβερνητικούς. Από τα 35 ονόματα της «εθνικής λίστας» διασώθηκαν στον πρώτο γύρο μόνο δύο: κάποιος Μίκολας Κοζάκιεβιτς χάρις σε μια τολμηρή ανάλυσή του για την πολιτική κατάσταση και κάποιος Άνταμ Ζιελίνσκι γιατί, κατά την εφημερίδα EL PAIS, το όνομά του ήταν τελευταίο στον με αλφαβητική σειρά καταρτισμένο κατάλογο και το τεράστιο Χ που έβαζαν οι ψηφοφόροι δεν το σκέπαζε σε πολλά ψηφοδέλτια...

Η ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ έχει τώρα ν' αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα. Και πρώτα, τις απεργίες των εργαζομένων προς τους οποίους, τονίζει ο Μίτονικ, «πρέπει να εξηγήσουμε ότι η εναλλακτική λύση στις διαπραγματεύσεις είναι η Τυφλίδα ή το Πεκίνο» (MONDE 7/6). Έπειτα, τις γνωστές συζητήσεις για το αν πρέπει το συνδικάτο να μετεξελιχθεί σε πολιτικό κόμμα, να διαλυθούν ή όχι οι εκλογικές επιτροπές και άλλα κρίσιμα ερωτήματα στα οποία ο Λεχ Βαλέσα δεν μπορεί να εξακολουθήσει να δίνει απάντηση μόνος του. Ο ηγέτης της ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ έχει ακόμα δηλώσει ότι μπορεί να ψηφίσει και τον Γιαρουζέλσκι για τη θέση του προέδρου της Δημοκρατίας, θέμα που επίσης έχει προκαλέσει έντονες διαμάχες στους κόλπους του συνδικάτου.

Πολλά θα κριθούν βέβαια από τις εξελίξεις στη Σοβιετική Ένωση και τις άλλες χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Ο Γιάτσεκ Κουρόν πάντως είναι αισιόδοξος: σε τέσσερα χρόνια, οπότε έχουν προγραμματιστεί οι πρώτες ελεύθερες εκλογές στην Πολωνία, «θα είμαστε έτοιμοι να διεκδικήσουμε την εξουσία».

Μιχάλης ΜΗΤΣΟΣ

καστής έπρεπε μόνο να προσέχει να μη του μείνει ο κατηγορούμενος στα χέρια γιατί τότε ήταν εκείνος που πλήρωνε, συχνά με τη ζωή του. Όσο για τις εκτελέσεις των καταδικασμένων σε θάνατο, αυτές εποίκωναν.

Ο ολλανδός συγγραφέας Ρόμπερτ Βαν Γκούλικ, στα δυο κινέζικα αστυνομικά μυθιστορηματά του που κυκλοφόρησαν πρόσφατα από τις εκδόσεις «Θεμέλιο» (ΣΚΕΛΕΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΜΠΑΝΑ και ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΣΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΤΩΝ ΛΟΥΛΟΥΔΙΩΝ), περιγράφει δυο τρόπους εκτελέσεων. Ο ένας εγκληματίας αποκεφαλίζεται, το σώμα του κόβεται σε κομμάτια και μοιράζεται στα σκυλιά, ενώ το κεφάλι του εκτίθεται για τρεις μέρες στην πύλη της πόλης, προς παραδειγματισμό. Ο άλλος εκτελείται με διαμελισμό από τέσσερα παχιά αλυσινικά θουβάλια...

Δεκατρείς αιώνες μετά, στην «κομμουνιστική» Κίνα του Ντενγκ Σιαοπίνγκ, η εξουσία δεν έχει αλλάξει πολύ σε σχέση με τη διεφθαρμένη αυτοκρατορία. Τηρουμένων των αναλογιών, ίσως σήμερα διακρίνεται από μεγαλύτερο σαδισμό. Έτσι, μετά την κτηνώδη καταστολή από ντοπαρισμένους στρατιώτες στην πλατεία Τιεν Ανμέν, η ανθρωπότητα παρακολουθεί άναυδη την εκ των υστέρων επίσημη δικαιολόγηση της μέσω της κρατικής τρομοκρατίας, που εκδηλώνεται αφενός με την από τη-

λεοράσεως πλήση εγκεφάλου και αφετέρου με τις απίστευτου κυνισμού τελετουργικές εκτελέσεις των «αντεπαναστατών».

Γιατί αν στην Κίνα που περιγράφει ο Βαν Γκούλικ οι αρχές διέτασαν το στρατό να περιβάλλει με σφιχτό κλοιό τους μελλοθάνατους ώστε ο κόσμος να μη μπορεί να δει τα πρόσωπά τους την ώρα που ξεψυχούσαν, στην Κίνα του 1989 γίνεται ακριβώς το αντίθετο. Ο Πατρίκ Σαμπατιέ της «Λιμπερασόν» περιγράφει ως εξής την εκτέλεση στις 21 Ιουνίου των τριών πρώτων «ταραχοποιών», τριαντάχρονων παιδιών που αγωνίστηκαν για τη δημοκρατία, στη Σανγκάι:

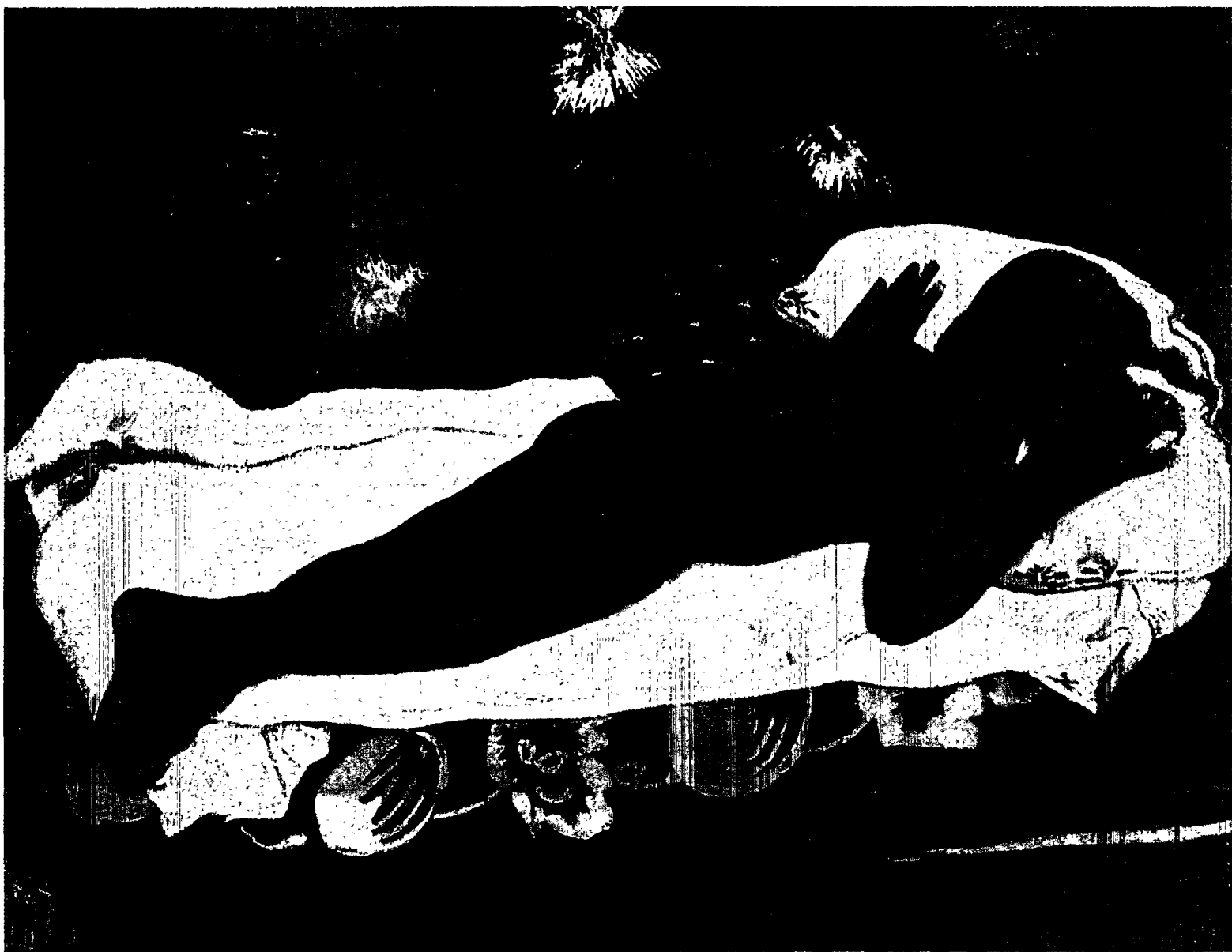
«Οι τρεις μελλοθάνατοι, με τα χέρια δεμένα στην πλάτη και με κρεμασμένη μια ταμπέλα που έγραφε το όνομα και το έγκλημά τους («αντεπαναστάτης») οδηγήθηκαν σε μια περιοχή του Πουτού, βορειοδυτικό προάστιο της μητρόπολης. Αρκετές χιλιάδες ατόμων είχαν συγκεντρωθεί και τους είχαν μοιραστεί χαρτιά όπου αναφερόταν το «εξαιρετικής σοβαρότητας έγκλημα» για το οποίο οι τρεις καταδικάστηκαν στις 15 Ιουνίου, δηλαδή η πυρπόληση ενός τρένου που είχε προηγουμένως σκοτώσει έξι διαδηλωτές. Τον ένα μετά τον άλλο, ανάγκασαν τους μελλοθάνατους, που τους είχαν ξυρίσει τα κεφάλια, να γονατίσουν. Ο

δήμιος τους πλησίασε και έριξε στον καθένα μια σφαίρα ντουμντουμ στον αυχένα, από απόσταση μικρότερη των τριάντα εκατοστών. Οι οικογένειές τους θα λάβουν σε λίγες μέρες το λογαριασμό γι' αυτή τη σφαίρα, συνοδευόμενο ίσως από τα τελευταία λόγια των παιδιών τους. Τουλάχιστον ο ένας απ' αυτούς, σύμφωνα με τους συναδέλφους του στο εργοστάσιο, ήταν διανοητικά καθυστερημένος...»

Ο διαμελισμός από βόδια, μεταδιδόμενος απευθείας από τη Γιουροβίζιον, θα ήταν ασφαλώς μια πολύ επεικής ποινή για τους χασάπηδες του Πεκίνου. Για το αφεντικό τους άλλωστε, τον Ντενγκ Σιαοπίνγκ που δεν διστάσε να δικαιολογήσει τις χυλιάδες συλλήψεις λέγοντας πως και οι σκοτωμοί έχουν όρια, δεν υπάρχει πολύς χρόνος: σύντομα θα απαλλάξει τον κόσμο από την παρουσία του και η ιστορία θα τον κατατάξει δίπλα στον Φράνκο, τον Σομόζα, τον Πινোসέτ, τον Σαμίρ και τον Μπόθα. Οι συνεργάτες του όμως θα εξακολουθούν να προκαλούν την ανθρωπότητα και τα ξυρισμένα, γονατισμένα θύματά τους δεν θα μας αφήσουν να τους ξεχάσουμε - όπως δεν θα ξεχάσουμε εκείνους που τους δικαιολογούν, συνεργάζονται και θα συνεργαστούν μαζί τους, ή ευπειθώς εκφράζουν τη «λύπη» τους.

Μιχάλης ΜΗΤΣΟΣ





ΜΑΝΑΟ ΤΥΡΑΡΑΥ

Το πνεύμα των νεκρών επαγρυπνά

«Καλημέρα κ. Γκογκέν»: Ο χειμώνας που πέρασε ήταν για το Παρίσι – και όχι μόνο – αφιερωμένος στον Paul Gauguin. Για πρώτη φορά(!) πραγματοποιήθηκε στο Grand Palais, απ' τις 14 Ιανουαρίου μέχρι τις 24 Απριλίου, μια τόσο μεγάλη έκθεση του πρώτου μοντέρνου καλλιτέχνη που ενδιαφέρθηκε για τη λαϊκή τέχνη και τους λεγόμενους πρωτόγονους πολιτισμούς. Περισσότερα από 250 έργα απ' όλο τον κόσμο (ΕΣΣΔ, ΗΠΑ, Ιαπωνία και ιδιωτικές συλλογές) αποκάλυψαν τη ζωγραφική διαδρομή του καλλιτέχνη απ' το Παρίσι, τη Βρετάνη και το Νότο της Γαλλίας ως τη Μαρτινίκα, την Ταϊτή και τα Νησιά Μαρκήσοι της Ωκεανίας.

«Καλημέρα κ. Γκογκέν»: Ο τίτλος του έργου που έκανε το 1889 (αναφορά στο έργο του Courbet «Καλημέρα κ. Courbet») επιβεβαιώνει την περηφάνεια του καλλιτέχνη, τη βεβαιότητά του, την πρόκληση που έκανε στην ιστορία της ζωγραφικής· αυτός ο παρίας μιας αστικής κοινωνίας, δεν διστάζει να σημειώσει στα γράμματά του: «Είμαι μεγάλος καλλιτέχνης και το ξέρω. Και επειδή το ξέρω έχω υποφέρει τόσο πολλά. Για ν' ακολουθήσω το δρόμο μου· κατά τα άλλα θα θεωρούσα πως είμαι άτιμος».

ΓΙΑ ΔΙΓΑ ΕΡΓΑ του ο Γκογκέν έδωσε τόσο πολλές εξηγήσεις όσες για το *Manao Tupapaui*. Αρχικά αναφέρθηκε στη «γένεση» του έργου στο γράμμα με το οποίο συνόδευσε τα έργα που έστειλε στην γυναίκα του Mette στο Παρίσι. Στο ίδιο γράμμα καθόριζε τις τιμές με τις οποίες έπρεπε να πουληθούν τα έργα και ακόμη ζητούσε να τηρηθούν οι τίτλοι, όπως ήταν γραμμένοι στη γλώσσα της Ταϊτής, εξηγώντας τη σημασία τους. Τον επόμενο χρόνο, 1893, εμπλουτίζει τη θεωρητική περιγραφή του έργου σ' ένα κεφάλαιο του τετραδίου που φτιάχνει για την κόρη του Aline, συνοδεύοντάς την με μια ακουαρέλα που αναπαριστά το έργο. Τέλος, όταν ξαναγυρνάει στην Ταϊτή, για δεύτερη και τελευταία φορά δίνει καινούργια στοιχεία για την ερμηνεία του έργου στο χειρόγραφο *Νοα-Νοα*¹. Η αφήγηση που περιλαμβάνεται στο τελευταίο προτείνει την απλούστερη ανάγνωση, αφού εκεί εκτίθεται το ανεκδοτολογικό σημείο απαρχής του έργου:

«Μια μέρα ήμουν υποχρεωμένος να πάω στην *Papeete*². Είχα υποσχεθεί ότι θα επιστρέψω το ίδιο θράδυ, αλλά το αυτοκίνητο που πήρα με άφησε στα μισά του δρόμου· έπρεπε να κάνω το υπόλοιπο με τα πόδια και όταν έφτασα ήταν μία η ώρα το πρωί.

Τύχαινε εκείνες τις μέρες να έχουμε ελάχιστα κεριά· οι προμή-

θείες μας έπρεπε να αναντεωθούν.

Μόλις άνοιξα την πόρτα η λάμπα είχε χάσει τη λάμψη της και το δωμάτιο ήταν στο σκοτάδι. Ένωσα ένα ακαθόριστο συναίσθημα φόβου και ανασφάλειας: σίγουρα το πουλί εξαφανίστηκε. Γρήγορα άναψα τα σπέρτα και είδα...

Ακίνητη, γυμνή, ξαπλωμένη μπρούμυτα στο κρεβάτι, με υπερβολικά μεγάλα, από το φόβο, μάτια, με κοίταζε η Tehura* και φαινόταν ότι δεν με αναγνώριζε. Εγώ, έμεινα μερικές στιγμές σε μια παράξενη αβεβαιότητα. Ένα πράγμα σαν μεταδοτική αρρώστια, μου μετέφερε τους φόβους της Tehura. Μου φάνηκε ότι απ' το ακίνητο βλέμμα των ματιών της αναδυόταν μια φωσφορίζουσα ακτίνα. Ποτέ δεν την είχα δει τόσο όμορφη, προ παντός ποτέ με μια τόσο συγκινητική ομορφιά*. Εξάλλου μέσα σ' εκείνο το μισοσκόταδο, που αναμφίβολα ήταν γεμάτο από επικίνδυνες οπασίες και διφορούμενους υπαινιγμούς, φοβήθηκα μην κάνω κάποια κίνηση που θα όξυνε τον τρόπο του παιδιού. Μήπως ήξερα τι ήμουν για κείνην, τη στιγμή αυτή; Αν δεν με νόμιζε, βλέποντας το ανήσυχο πρόσωπό μου, για κάποιο δαίμονα ή φάντασμα, για κάποιο απ' τα τυραραύς, με τα οποία οι θρύλοι της φυλής της γεμίζουν τις άυπνες νύχτες; Μήπως, ακόμη, ήξερα τι ήταν εκείνη στην πραγματικότητα; Η ένταση του συναισθήματος που την κατείχε, με την φυσική και ψυχική εξουσία που της ασκούσαν οι δεισιδαιμονίες της, την είχαν μετατρέψει σ' ένα ον τόσο ξένο για μένα, τόσο διαφορετικό απ' αυτό που είχα μπορέσει να δω μέχρι τότε.

Τελικά συνήλθε και προσπάθησα να την καθησυχάσω, να της ξαναεμπνεύσω εμπιστοσύνη(...).



Γκογκέν, Ξύλινη μάσκα - πορτραίτο της Teha'amana - Tehura, 1892-1893.

«Ο Γκογκέν είχε δύο ανθρώπους μέσα του: έπαιρνα το μέρος του ενός – πολλές φορές με τη συμφωνία του Γκογκέν – εναντίον του άλλου: ο θεωρητικός μιλούσε πολύ και όχι καθαρά, αλλά μπροστά στο καθαλέτο ο καλλιτέχνης ήταν σιωπηλός. Αμυνόταν. Νεκρός αμύνεται καλύτερα».

Δήλωση το Jean Dolant, όταν μαθεύτηκε, πέντε μήνες αργότερα, στο Παρίσι, ο θάνατος του Γκογκέν



Γκογκέν, Μαρμάρινο μπούστο της γυναίκας του, 1880.



Ο Γκογκέν - κέντρο - με φίλους στο παρισινό ατελιέ του το 1894. Πίσω του διακρίνεται η Άννα η Χαθονέζα που τον συνόδευσε απ' την Ταϊτή.

1. «Ταϊνός Παράδεισος, nave nave fenua... Και η Εύα αυτού του Παράδεισου παραδίδεται όλο και πιο υπάκουα, ερωτικά. Είμαι ποτισμένος με το άρωμά της: Noa-Noa!»

Ο Γκογκέν έζησε κατά την τριχρονή πρώτη διαμονή του στην Ταϊτή τα πιο ευτυχισμένα και δημιουργικά χρόνια της ζωής του. Στο Noa-Noa (που σημαίνει στα ταϊτινά κάτι «που ευωδιάζει») περιγράφει αυτά τα χρόνια και τις εντυπώσεις του μπροστά στην «ταϊτινή ψυχή», που ο αισθησιασμός της τον προσέλκυε, και στην οποία αποφάσισε να παραδοθεί.

2. Ο Γκογκέν είχε εγκατασταθεί σ' ένα μικρό χωριό, την Mataiea, 45 περίπου χιλιόμετρα απ' την Papeete, πρωτεύουσα της Ταϊτής.

3. «Δουλεύω συνέχεια, τώρα ξέρω το έδαφος, το άρωμά του και τους Ταϊτινούς, που τους ζωγραφίζω μ' ένα πολύ αινηματικό τρόπο: τους Ταϊτινούς που δεν είναι περισσότερο Μαορίσ απ' όσο Ανατολίτες της Batiignolles*. Μου πήρε κάπου ένα χρόνο για να το καταλάβω» (Ιούλιος 1892).

Ο Γκογκέν παραλείπει μια σημαντική λεπτομέρεια σ' αυτό το γράμμα προς τη γυναίκα του Mette: αν ήξερε πια, με τόσο αυθεντικό τρόπο, τους Ταϊτινούς αυτό οφείλεται στο ότι ο ίδιος ζει με μια όμορφη και πολύ νέα – δεκατριών χρονών – Πολυνήσια. Αυτή θα είναι η πρωτόγονη Εύα των ονείρων του, όμορφη, σιωπηλή και το μοντέλο για τα καλύτερα έργα αυτής της χρονιάς (1892-1893). Ο Γκογκέν διηγήθηκε πως, αφού αποφάσισε να εξερευνησει το νησί, έφτασε σε κάποια λιγότερο πολιτισμένη περιοχή, όπου του πρότειναν μια vahiné (γυναίκα): ήταν η Teha'amana που θα ονομάσει Tehura στο Noa-Noa.

* Batiignolles: φτωχή περιοχή του Παρισιού.

4. Υπάρχει ένα θηρίο μέσα στον Γκογκέν, ένα αιλουροειδές: ένα όνομα καλοδαρμένο με κόκκινο και ώχρα, λίγο θραχνό και αιμάτινο... Τίποτα το διάσπικτο, τίποτα το φευγάλο, όπως συμβαίνει με τους ιμπρεσιονιστές. Καμιά θολούρα και κανένα φλερτ, μόνο ο μεγάλος έρωτας για τη γη και τη γυναίκα. Το ρούμι. Ο Γκογκέν είχε στη διάθε-

«Όμως «σ' εκείνους που θέλουν πάντα να ξέρουν το γιατί και το διότι» ο Γκογκέν, όχι χωρίς σαρκασμό αφιερώνει ένα κεφάλαιο του Τετράδιου για την Aline, με τον τίτλο Η γένεση ενός έργου. Σ' αυτό συνεχίζει την εξήγηση που έδωσε στη γυναίκα του στο γράμμα που της έστειλε τον Δεκέμβριο του 1892 και προτείνει μια ανάγνωση του έργου σε δύο επίπεδα: το ένα, αυτό που ονομάζει «μουσικό μέρος», καθαρά πλαστικό, το άλλο, «φιλολογικό μέρος», συμβολικό:

«Μια νεαρή Κανάκ είναι ξαπλωμένη μπρούμυτα αφήνοντας να φανεί ένα μέρος του τρομαγμένου προσώπου της. Βρίσκεται σ' ένα κρεβάτι στραμένο μ' ένα μπλε παρέσ* κι ένα σεντόνι με χρώμα φωτεινό κίτρινο του χρωμίου. Ένα πορφυρό - βιολετό φόντο διάσπαρτο με λουλούδια που μοιάζουν σαν ηλεκτρικοί σπινθήρες» μια λίγο παράξενη φειγούρα στέκεται πάλι στο κρεβάτι.

Δελεασμένος από ένα είδος συγκίνησης τις ζωγραφίζω χωρίς καμιά άλλη ανησυχία εκτός από το να φτιάξω ένα γυμνό - Χωρίς αμφιβολία πρόκειται για μια σπουδή λίγο άσεμνη - Αν και ήθελα να φτιάξω ένα έργο αγνό που να δείχνει το πνεύμα των Κανάκ, το χαρακτήρα τους, την παράδοσή τους - Δοθέντος ότι το παρέσ



Γκογκέν, Σπουδή γυμνού ή Η Suzanne ενώ ράβει, 1880, Κοπεγχάγη - Γλυπτοθήκη Ny Carlsberg.

είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ύπαρξη μιας κανάκ, το χρησιμοποίησα σαν κάλυμμα του κρεβατιού. Το σεντόνι ενός υφάσματος από φλούδα δέντρου πρέπει να είναι κίτρινο – Γιατί – με τέτοιο χρώμα προκαλείται στο θεατή μια εντύπωση απροσδόκητου. Γιατί υπαινίσσεται το είδος του φωτισμού που δίνει μια λάμπα κι έτσι δεν χρειάζεται να αναπαραστήσω πουθενά τη λάμπα. Μου χρειάζεται ένα φόντο λίγο τρομακτικό – το θιολέ χρώμα ενδείκνυται απολύτως. Να λοιπόν, το μουσικό μέρος του έργου είναι ήδη φτιαγμένο – Σ' αυτή την τολμηρή στάση τι μπορεί να κάνει μια νεαρή κανάκ, εντελώς γυμνή πάνω στο κρεβάτι. Ετοιμάζεται για τον έρωτα! Αυτό (sic) είναι σίγουρα στο χαρακτήρα της, αλλά είναι άσεμνο και δεν θέλω κάτι τέτοιο. Κοιμάται! Η ερωτική πράξη θα είχε τελειώσει: αυτό είναι επίσης άσεμνο. Δεν βλέπω παρά μόνο φόβο. Τι είδους φόβο. Σίγουρα όχι το φόβο μιας Suzanne που ξαφνιάζεται απ' τους γέροντες αυτό (sic) δεν υπάρχει στην Ωκεανία – Το Τυραραύ – (το πνεύμα των νεκρών) είναι το καταλλήλότερο. Για τους Κανάκ είναι ο μόνιμος φόδος – Τη νύχτα είναι πάντα αναμμένη μια λάμπα. Κανέναν δεν κυκλοφορεί στο δρόμο όταν δεν υπάρχει φεγγάρι, αν δεν έχει μαζί του μια λάμπα, αλλά



Γκογκέν, Otahi (Μόνη), 1893, λάδι σε μουσαμά, 50 x 73, ιδιωτική συλλογή.

και τότε πάνε πολλοί μαζί – Κάποια στιγμή το Τυραραύ μου θρέθηκε και το έβαλα έτσι όπως ήταν κι έφτιαξα μ' αυτό το θέμα του έργου μου. Το γυμνό περνάει σε δεύτερο πλάνο.

Τι μπορεί να είναι ένα φάντασμα για μια Κανάκ. Μια Κανάκ δεν γνωρίζει το θέατρο, την ανάγνωση μυθιστορημάτων και όταν σκέφτεται ένα νεκρό σκέφτεται αναγκαστικά κάποιον που έχει ήδη δει – Το δικό μου φάντασμα δεν μπορεί παρά να είναι μια οποιαδήποτε γυναικούλα. Το χέρι της απλώνεται σαν για ν' αρπάξει τη λεία. Η διακοσμητική αίσθηση με κάνει να σκορπίσω στο φόντο λουλούδια. Αυτά τα λουλούδια είναι τα λουλούδια του Τυραραύ· φωσφορίζουν, σημάδι ότι το φάντασμα είναι απασχολημένο μαζί σας. Ταϊτινές πεποιθήσεις – Ο τίτλος Μανάδ Τυραραύ έχει δύο έννοιες – σκέψη – φάντασμα – πίστη ή εκείνη σκέφτεται το φάντασμα ή το φάντασμα σκέφτεται εκείνη.

Ας ανακεφαλαιώσουμε – Μουσικό μέρος – Οριζόντιες κυματοειδείς γραμμές – συμφωνία πορτοκαλιών και μπλε συνδυασμένων με τα παράγωγά τους κίτρινο και θιολέ· φωτισμένα με πρασινωπές ακτίνες – Φιλολογικό μέρος – Το πνεύμα μιας ζωντανής συνδεδεμένο με το πνεύμα των Νεκρών.

Η νύχτα και η μέρα

Αυτή η γένεση γράφτηκε για εκείνους που θέλουν πάντα να ξέρουν τα γιατί και τα διότι.

Κατά τα άλλα πρόκειται πολύ απλά για τη σπουδή ενός γυμνού της Ωκεανίας.»

επιμέλεια:
Σπύρος ΠΑΝΤΕΛΑΚΗΣ

σή του τους πιο πρώιμους καρπούς ενός χαρμιού κάτω απ' τον ήλιο. Τις έλεγαν Otahi, Tehura, Pahura, Vairumati. Είναι ονόματα που τραγουδούν τον έρωτα, ονόματα λουλουδιών, φρούτων, τοτέμ και μαγικών ζώων. Ο Γκογκέν ζωγράφισε ποιμενικά και Αρκαδίες, αλλά χωρίς την υπολογισμένη γλυκεράδα του ειδύλλιου. Χαϊδεύει τις δεκατετράχρονες και δεκαπεντάχρονες εφήβους του και τις παίρνει για να τις ζωγραφίσει. Αυτό το παθιασμένο κυνήγι κάνει το αίμα να φουσκώνει κάτω από την σάρκα. Δεν μας μεταφέρει σε κάποια μακάρια και ανόητη ερημιά. Τα πάντα στον Γκογκέν είναι ακριβή, γι' αυτό ο κόσμος του είναι εξαιρετικός. Τα κορίτσια του είναι σταθερά, το πινέλο υπογραμμίζει τα περιγράμματα σαν ένα λαιμαργό δάκτυλο. Τα στήθη είναι τωρενυτά αλλά προβάλλουν λίγο, με πορτοκαλίες αιχμηρές θηλές. Το σώμα είναι κόκκινο. Το άγουρο πρόσωπο πολύ γλυκό.

Τα κορίτσια του Γκογκέν είναι στο κέντρο του Παράδεισου. Μερικές φορές το πατέο τους μένει μισάνοιχτο... Μια ανθισμένη μαυρίλα στην κορυφή των μηρών. Ο ζωγράφος ήλθε. Ζωγραφίζει την ήδη των κοριτσιών του.

5. Πατέο λέγεται το παραδοσιακό ρούχο των γυναικών στην Ταϊτή. Είναι ένα μεγάλο τετράγωνο κομμάτι ύφασμα που φοριέται με διάφορους τρόπους. Στο έργο Otahi (Μόνη), του 1893, ο τίτλος που διάλεξε ο Γκογκέν είναι μάλλον δυσκολονόητος· η στάση του μοντέλου δεν είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική της μοναξιάς ενώ η έκφραση του προσώπου του δεν είναι πιο διαφωτιστική και ο χειρισμός του χρώματος δεν εκφράζει κάποιο ειδικό ψυχολογικό κλίμα. Οι κυματοειδείς λουρίδες ενιαίου χρώματος που συνθέτουν το τοπίο μοιάζουν καθαρά διακοσμητικές, προορισμένες να παίζουν ένα παιχνίδι γειτονικών και συμπληρωματικών χρωμάτων με το κόκκινο πατέο της γυναίκας. Αυτό το έργο με τον εξαιρετικά διακοσμητικό χαρακτήρα είναι ένα απ' τα πιο μοντέρνα που έφτιαξε ο Γκογκέν κατά την πρώτη διαμονή του στην Ταϊτή. Προαναγγέλλει τη λατρεία της τέχνης για την τέχνη που επρόκειτο να υπερισχύσει στο ξεκίνημα του αιώνα μας.

6. Το όνομα «Suzanne» το χρησιμοποιούσε όταν ήθελε να αναφερθεί στις γυναίκες που επαγγελματικά έκαναν το μοντέλο για ζωγράφους στο Παρίσι. Απ' την άλλη στα πρώιμα ιμπρεσιονιστικά του έργα, μιμούμενος τον Degas, έβλεπε τα μοντέρνα γυμνά του σαν πρόεκταση του παραδοσιακού θέματος «Η Suzanne και οι γέροι».



Γκογκέν, Νοα-Νοα, 1893-1894, (35,7x20,4). Ξυλογραφία προορισμένη για την εικονογράφηση του ομώνυμου κειμένου. Ινστιτούτο Τέχνης του Chicago.

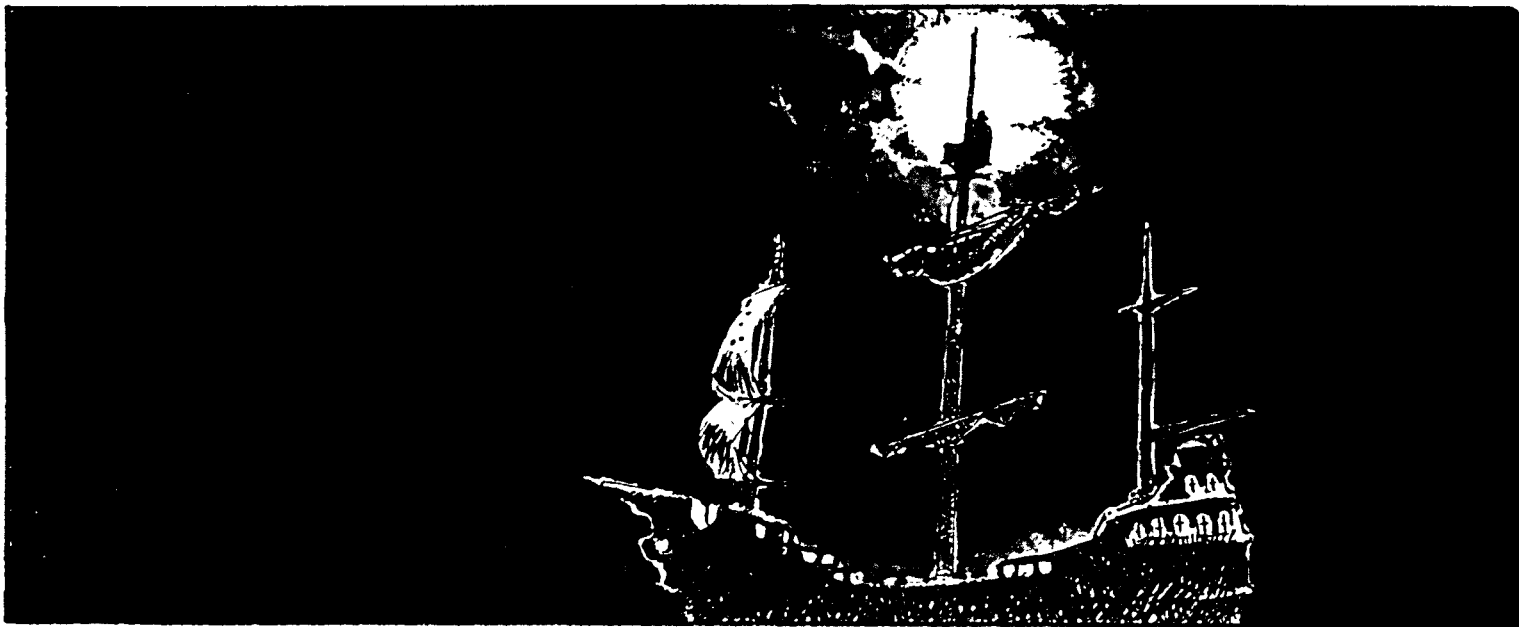
ΠΗΓΕΣ

- Gauguin, Edition de la Réunion des musées nationaux, Paris, 1989
- κατάλογος της έκθεσης.
- L' événement Gauguin, Le Nouvel Observateur, No 1261, du 5 au 11 janvier 1989.
- Gauguin, Le bon sauvage, Beaux Arts Magazine, No 64, janvier 1989.
- Gauguin, «Ce malgré noi de sauvage», Editions Gallimard, Paris 1989.
- Paul Gauguin, Noa-Noa, Séjour à Tahiti, Editions Complexe, Bruxelles 1989.

PAUL GAUGUIN ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ

- 1848 Γεννιέται στις 7 Ιουνίου, στο Παρίσι, ο Πολ Γκογκέν.
- 1849 Στις 8 Αυγούστου η οικογένεια Γκογκέν μπαρκάρει για το Περού. Πεθαίνει ο πατέρας του Πολ.
- 1855 Επιστροφή στη Γαλλία.
- 1865 Ο Γκογκέν μπαίνει στο εμπορικό ναυτικό και κάνει το γύρο του κόσμου.
- 1871 Προσλαμβάνεται σ' ένα χρηματομεσιτικό γραφείο στο Παρίσι.
- 1873 Παντρεύεται τη Δανέζα Mette Gad.
- 1874 Γεννιέται το πρώτο του παιδί ο Emil. Θ' αποκτήσει, από την Mette, άλλα τέσσερα: 1878 Aline, 1879 Clovis, 1881 Jean-René, 1883 Paul Rollon.
- 1883 Η οικογένειά του πρέπει να ζήσει από την ζωγραφική του: έτσι αποφασίζει ο κύριος του σπιτιού.
- 1884 Αναχώρηση για τη Δανία. Οι υποθέσεις του δεν προχωρούν καλά.
- 1885 Επιστροφή στο Παρίσι, χωρίς χρήματα.
- 1886 Πρώτη διαμονή στη Βρετανία.
- 1887 Αναχώρηση για τον Παναμά. Πρώτη διαμονή στη Μαρτινίκα. Επιστροφή στο Παρίσι.
- 1888 Δεύτερη διαμονή στη Βρετανία. Διαμονή στην Arles, κοντά στον Van Gogh.
- 1891 Αναχώρηση για την Ταϊτή.
- 1892 Ζει με την Tehura.
- 1893 Επιστροφή στη Γαλλία.
- 1894 Τρίτη διαμονή στη Βρετανία.
- 1895 Δεύτερη αναχώρηση για την Ταϊτή.
- 1897 Θάνατος της αγαπημένης του κόρης Aline.
- 1901 Αναχώρηση για τους Μαρκήσιους. Κατασκευή του «Σπιτιού της απόλαυσης».
- 1902 Ο Γκογκέν βαριά άρρωστος. Δεν μπορεί πια να ζωγραφίσει.
- 1903 Πεθαίνει στις 8 Μαΐου. Κηδεύεται στην Atuona (Νησιά Μαρκήσιου).

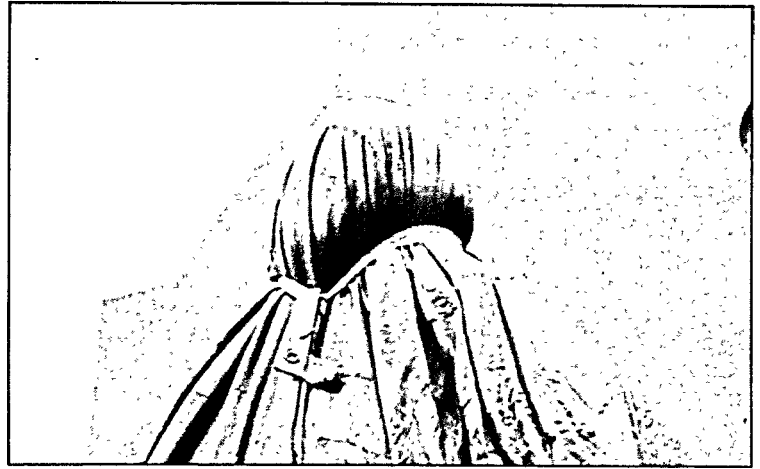
ΤΣΟΝΤΕΣ







Από τον Τάσο Τσαούσογλου που εργάζεται στο ΚΕΘΕΑ λάβαμε ένα άρθρο-απάντηση σε προηγούμενα δημοσιεύματα του Σχολιαστή. Περιγράφει τη λειτουργία της «Ιθάκης» και δίνει τη δική του άποψη στο θέμα. Ακολουθεί η ανταπάντηση του συνεργάτη μας Γιώργη Οικονομόπουλου.



ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΙΘΑΚΗ»

Εναλλακτικές προτάσεις απεξάρτησης ή πολιτική και χημική νάρκωση επαναστατών;

Δομή-μονάδες Κ.Ε.Θ.Ε.Α.

Το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, ΝΠΙΔ, που δημιουργήθηκε με το Ν. 1729/87. Ήδη, από το 1983 λειτουργούσε η θεραπευτική κοινότητα «Ιθάκη» σαν παράρτημα του Εθνικού Οργανισμού Προνοίας, Ε.Ο.Π. Σήμερα το ΚΕΘΕΑ αποτελείται:

α. Κ.Ε.Ε.Θ. Το Κέντρο Ενημέρωσης και Εισαγωγής Θεσ/νίκης, που από άποψη λειτουργίας είναι συμβουλευτικός σταθμός και αποτελεί τον τρόπο επαφής του χρήστη ναρκωτικών ουσιών, με το συνολικό πρόγραμμα και τη φιλοσοφία - δόμηση του ΚΕΘΕΑ.

β. Κ.Ε.Ε.Α.Θ. Το Κέντρο Ενημέρωσης και Εισαγωγής Αθήνας που έχει αντίστοιχη λειτουργία με το ΚΕΕΘ.

γ. ΠΗΓΑΣΟΣ. Είναι διώροφο λεωφορείο, με ειδική διαρρύθμιση στο εσωτερικό του, και λειτουργεί σαν κινητή μονάδα Ενημέρωσης, ταξιδεύοντας σε επαρχιακές πόλεις.

δ. Κ.Σ.Α.. Είναι Κέντρο Σωματικής Αποτοξίνωσης στη Ραφήνα (Νταού Πεντέλης), όπου μετά τη σωματική του απεξάρτηση, ένας χρήστης δηλώνει τη θέλησή του να συνεχίσει ή όχι την ένταξή του σε κοινότητα.

ε.Θ.Κ. «Ιθάκη». Η Θεραπευτική Κοινότητα «Ιθάκη» στη Σίνδο Θεσ/νίκης που αυτή τη στιγμή παρακολουθούν πρόγραμμα απεξάρτησης πάνω από 100 πρώην χρήστες.

στ. Ε.Κ. «Έξοδος». Η Εναλλακτική Κοινότητα «Έξοδος» στη Χαλδόστρα Θεσ/νίκης, που έχει χωρητικότητα 35 ατόμων και στόχο την επέκταση στο διπλάσιο.

ζ. Α.Θ.Ε.Κ. «Στροφή». Η Ανοιχτή Θεραπευτική Κοινότητα «Στροφή» στην Αθήνα, που λειτουργεί για χρήστες ηλικίας κάτω των 20 χρονών.

η. Εργαστήρια. Λειτουργούν μονάδα λιθογραφείου, συνεργείο αυτοκινήτων, εργαστήριο κεραμικής, ξυλουργείο, αγροτική και κτηνοτροφική μο-

νάδα παραγωγής. Πέρα από την παραγωγική τους δραστηριότητα, μαζί με την οικονομική λειτουργία - διαχείριση του ΚΕΘΕΑ, αποτελούν τους μέχρι σήμερα χώρους επαγγελματικής κατάρτισης και κοινωνικής επανένταξης για τα μέλη των κοινοτήτων.

Οικονομικά - Διοικητικά Κ.Ε.Θ.Ε.Α

Ο τρόπος λειτουργίας και διοίκησης καθορίζεται αναλυτικά στο ΦΕΚ 577/4.11.87 τεύχος δεύτερο. Συγκεκριμένα με την απόφαση Α26/ΟΙΚ 3983 ορίζεται ότι όργανα του ΚΕΘΕΑ είναι:

α. Διοικητικό Συμβούλιο, β. Γενική Συνέλευση, γ. Διευθυντής, δ. Συμβούλιο Πολιτικής ΚΕΘΕΑ (ΣΠΟΚ).

Επειδή πολλές λόγος γίνεται, είτε από έχοντες άγνοια, είτε από δεδομένα κακοπροαίρετους, και αναφέρομαι σε χαρακτηρισμούς «κρατική ΙΘΑΚΗ», «Παράρτημα του υπουργείου υγείας», «εξάρτημα του ΠΑΣΟΚ» κ.λπ., λίγες διευκρινίσεις είναι ικανές και αναγκαίες να πείσουν για το αντίθετο (φυσικά αυτόν που δεν θέλει να πειστεί...).

α. Δ.Σ. είναι επταμελές (7) και εκλέγεται από τη Γ.Σ. Έχει θητεία ενός χρόνου και δικαίωμα επανεκλογής ενός μέλους του, μετά την πάροδο ενός χρόνου από τη θητεία του.

β. Γ.Σ. Συμμετέχουν με δικαίωμα ψήφου το θεραπευτικό προσωπικό του ΚΕΘΕΑ, τα μέλη των κοινοτήτων που είναι στη φάση της Κοινωνικής Επένταξης, τα μέλη των Δ.Σ. των συλλόγων γονέων και φίλων και τέλος τα επίτιμα μέλη του Δ.Σ. του ΚΕΘΕΑ που είναι μέλη παρελθόντων Δ.Σ. Δικαίωμα συμμετοχής, χωρίς ψήφο, έχουν το σύνολο του προσωπικού του ΚΕΘΕΑ, των μελών των συλλόγων γονέων και φίλων καθώς και τα μέλη των κοινοτήτων που βρίσκονται στην πρώτη φάση του προγράμματος. Αυτή η Γ.Σ. εκλέγει το Δ.Σ. ΚΕΘΕΑ και κανείς άλλος. Όποιος θέλει μπορεί να μάθει για την



πειραινή και φετινή σύνθεση του Δ.Σ. Δεν είναι χαρακτηριστικό δικό μου και του ΚΕΘΕΑ η χρησιμοποίηση ονομάτων ή τίτλων για να στηρίξω αυτά που γράφω.

γ. Διευθυντής. Προσλαμβάνεται από το Δ.Σ. ΚΕΘΕΑ με σύμβαση εργασίας, Ιδιωτικού Δικαίου, ορισμένου χρόνου (ένα έτος).

δ. Σ.Π.Ο.Κ. Αποτελείται από τους διευθυντές των επί μέρους μονάδων.

Τέλος, για να λήξει το θέμα αυτό στο σύνολό του, τρεις απλές - καθαρές διευκρινίσεις.

- Καμιά σχέση δεν έχει οποιοσδήποτε κρατικός φορέας με το θεραπευτικό πρόγραμμα που ακολουθούν οι μονάδες του ΚΕΘΕΑ.

- Από την αρχή έως το τέλος του, το σύνολο του προγράμματος είναι εθελοντικό.

- Υπάρχει κρατική επιχορήγηση για τους στόχους του ΚΕΘΕΑ. Ο έλεγχος από την πολιτεία αφορά τη διαφάνεια των εσόδων-δαπανών και όχι τον καθορισμό μεθόδων υλοποίησης του προγράμματος και των στόχων του (διαφορετικά θέβαια θα κυριαρχούσε μια ιδρυματική λογική και θα στερούσε τις δυνατότητες επιτυχίας που έχει το πρόγραμμα).

Φιλοσοφία - απόψεις - πρακτική

Είναι κοινοτοπία πλέον η επανάληψη της εναντίωσης στις κοινωνικές αιτίες-δομές που γεννούν και συντηρούν το πρόβλημα χρήσης ναρκωτικών ουσιών από τη νεολαία. Η εξελικτική πορεία της κοινωνίας που ζούμε κάνει ευδιάκριτα τα όρια ανάμεσα στις υλικές ανάγκες και τη συναισθηματική ζωή. Ο τρόπος ανάπτυξης που κυριαρχεί, μαζί με τον καταναλωτισμό και τις τεχνητές ανάγκες που επιβάλλει, επιτείνει το ρυθμό αύξησης της χρήσης εξαρτητικών ουσιών. Το αλκοόλ, ο καπνός, τα ατελείωτα χαπάκια της κάθε είδους χημείας, συμπεριλαμβανομένου του θίντεο και της ρολς-ρόυς, η μορφίνη, μεθαδόνη, ηρωίνη και πάει λέγοντας, έχουν ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΗΣΕΙ την επικοινωνία, τις ανθρώπινες σχέσεις, τη συλλογικότητα, την ισορροπία σχέση με τη φύση και το περιβάλλον, τη διάθεση για αυτογνωσία-αυτοπραγμάτωση, την αλληλοκάλυψη στο φόβο, την αλληλεγγύη στις δυσκολίες, την αλληλοβοήθεια στη συναισθηματική ανασφάλεια...

Αν όμως μένουμε στην κριτική της υπάρχουσας κατάστασης, αν αναθεματίζοντας την πολιτική εξουσία και τις αξίες της ΞΕΧΑΣΟΥΜΕ ΕΝΣΥΝΕΙΔΗΤΑ την κοινωνία των πολιτών, την ανθρώπινη προσπάθεια, τον υποκειμενισμό σε αντιπαράθεση με την παντοδυναμία του συστήματος, τότε δεν θα έχει λόγο ύπαρξης το ΚΕΘΕΑ. Εδώ ακριβώς όμως βρίσκεται το κοινωνικό σύνολο. Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας στο πρόβλημα των ναρκωτικών και κατ' επέκταση στη μειοψηφική μερίδα των πολιτών που είναι χρήστες. Η στάση των ανθρώπων δεν καθορίζεται από το «εν γένει πολιτικό γίγνεσθαι», δεν θεωρείται κάτι απομακρυνόμενο, οι δυνάμεις του θα δράσουν «μετακαπιταλιστικά». Δηλώνουμε απερίφραστα τη στήριξη μας στους υποκειμενικούς παράγοντες, τις μικρές συλλογικότητες, τα άτομα και την προσωπική ένταξη σε τελική ανάλυση.

Πιο ειδικά οι διαφορετικές απόψεις

Μέσα στα άτομα - ομάδες - φορείς διακρίνουμε διαφοροποιήσεις στις προτεινόμενες λύσεις. Οι καταληκτικές προτάσεις του καθένα είναι αποτέλεσμα του τρόπου που αντιλαμβάνεται την εξάρτηση, θεωρητικά, αλλά και τη διάθεση να δράσει, στην πράξη. Βασικά διαγράφονται δύο διαμετρικά αντίθετες απόψεις.

α. Η ιατρική-συμπτωματολογική αντίληψη που χαρακτηρίζει τους χρήστες ναρκωτικών ουσιών «άτομα με ιδιαίτερες φαρμακολογικές ανάγκες» και μοιραία καταλήγει στη χορήγηση υποκαταστάτων ουσιών, μεθαδόνης, ή καθαρής ηρωίνης από τα νοσοκομεία.

β. Η αντιμετώπιση των αιτιών (μονάδας ατόμου - κοινωνικής ολότητας) που οδηγούν στη χρήση και επακόλουθα εμμένει στην πρόληψη από σήμερα και στον απεγκλωβισμό-απεξάρτηση των ήδη χρηστών.

Είναι φανερό ότι στη δεύτερη άποψη, των αιτιών, επιμένουν το ΚΕΘΕΑ και όλες τις θεραπευτικές κοινότητες παγκόσμια, ανεξάρτητα από τις ιδιαιτερότητες των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στο δικό τους χώρο. Όσοι θεωρούν τους χρήστες παράσιτα της κοινωνίας, αντιπαραγωγικούς και επικίνδυνους εγκληματίες έχουν δύο επιλογές. Είτε να εφαρμόσουν άμεση καταστολή όπως τη φυσική εξόντωση, τις φυλακές, τα ψυχιατρεία κ.λπ., είτε να νεοφιλελευθερώσουν παραγωγικά μέσα από προτάσεις για προγράμματα μεθαδόνης. Στο Σχολιαστή του Μαΐου, ο Γ. Οικονομόπουλος, έκανε επίκληση ακόμα και του κόστους κατά κεφαλήν χρήστη λέγοντας ότι οι θ.κ. στοιχίζουν διπλάσια απ' ό,τι η χορήγηση, πάντα κατά κεφαλήν, μεθαδόνης. Έστω όμως για την ηρωίνη υπάρχει η χορήγηση υποκαταστάτων ή ηρωίνης από τα νοσοκομεία, για το νέο κατασκεύασμα, το κρακ, τι υποκατάστατο θα υπάρξει; Μήπως κοκαΐνη; Μα αφού αυτή θλάπτει; ή μήπως ξαναλλάξατε θέση στην ΕΣΕΑΝ; Ξέρεις Οικονομόπουλε και 'γω μαζί σου «ανέξοδα» υποστήριξα ότι η κοκαΐνη δεν θλάπτει, είναι το ναρκωτικό της αστικής τάξης κ.λπ., κ.λπ. Όσον αφορά προσπάθειες εναγκαλισμού του οικολογικού-εναλλακτικού χώρου, «πλην του λαομίστου καθηγητού κυρίου Γ. Καραμπελιά για σένα, λαομίστου αριστοτεριστή αναρχικού για την πολιτεία» πιστεύω ότι και λαλιά έχει και πολυγραφότατος είναι και προσωπικά σε γνωρίζει.

Όσον αφορά την κυριολεκτικά περιθωριοποιημένη και κατασκευασμένη του DAY-TOP από σένα και τον κ. Γρίβα μέσω *Ελευθεροτυπίας* και *Σχολιαστή*, έχουν τελειώσει και απεξαρτηθεί πολλές δεκάδες χιλιάδες χρήστες των ΗΠΑ στο πρόγραμμα αυτό, έχουν κάνει σωματική αποτοξίνωση εκατοντάδες χιλιάδες και υπήρξε παράδειγμα για μίμηση σε δεκάδες χώρες για αφετηρία δημιουργίας θεραπευτικών κοινοτήτων. Αλήθεια, όπου εφαρμόστηκε πρόγραμμα μεθαδόνης ή χορηγήθηκε ηρωίνη από τα Νοσοκομεία έπαψε ο κοινωνικός στιγματισμός-ρατσισμός απέναντι στους χρήστες; Μειώθηκε μήπως η εγκληματικότητα ή τόσο πολύ σας ενδιαφέρει ο «αθώος πολίτης» που χωρίς να φταίει δέχεται επιθέσεις από τον πρεζάκια που ψάχνει λεφτά για τη δόση του; Αφήστε τις υποκρι-

σίες και παρακαλέστε την επίσημη πολιτεία να δημιουργήσει προγράμματα μεθαδόνης για να κάνετε ως επιστημόνες τους πειραματισμούς σας. Ναι, κύριε Γρίβα σε σας το λέω που δίχως ίχνος αυτοσεβασμού, και αυτό δεν μας πειράζει, αλλά δίχως στοιχειώδη ευαισθησία απέναντι σε ανθρώπους που δίνουν αγώνα ζωής δηλώνετε περίτρανα στο άρθρο σας στην *Ελευθεροτυπία* «ΔΥΣΤΥΧΩΣ ΛΥΣΗ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ». Ποιος χρειάζεται «σκυλάκια του Παυλώφ»;

Μερικές απαντήσεις ακόμη και λίγα ερωτήματα

α. Υπάρχει διαφορά ανάμεσα στα ποσοστά θεραπείας και τα ποσοστά που μπαίνουν και ολοκληρώνουν τα προγράμματα του ΚΕΘΕΑ. Τα ποσοστά λοιπόν διακοπής τα τρία (3) τελευταία χρόνια είναι γύρω στο 70%, τον τελευταίο χρόνο, 1988, γύρω στο 34% και το 1989 16%. Από αυτούς που τελείωσαν το πρόγραμμα, 50 περίπου, έχει ξαναχρησιμοποιήσει ναρκωτικά 1 άτομο το οποίο ξαναήρθε στο πρόγραμμα του ΚΕΘΕΑ. Αυτά για τους αριθμούς και τις συνειδητές παρερμηνείες τους, που αυτοδίκαια χαρακτηρίζονται διάστρεθλώσεις.

β. Το ΚΕΘΕΑ δεν «χωράει» 30-35 άτομα ή 40-45 άτομα (οι διαφορετικοί αριθμοί είναι του κ. Γρίβα σε διαφορετικά κείμενα, σε παραπλήσιες ημερομηνίες στην *Ελευθεροτυπία*) αλλά αυτή τη στιγμή είναι 100 και πλέον πρώην χρήστες στην Θ.Κ. «Ιθάκη» 20 στην Ε.Κ. «Έξοδος», 20 στην ΑΘΕΚ «Στροφή» και δεκάδες που επισκέπτονται τα Κέντρα Ενημέρωσης σε Αθήνα - Θεσσαλονίκη ή κάνουν σωματική αποτοξίνωση στο Κ.Σ.Α στη Ραφήνα.

γ. Ετοιμάζεται ο διπλασιασμός της χωρητικότητας των Κοινοτήτων στη Θεσ/νίκη καθώς και μία νέα πτέρυγα στην ΑΘΕΚ. Επίσης γίνεται προσπάθεια δημιουργίας νέας κοινότητας 100 μελών στο λεκανοπέδιο Αττικής.

δ. Μέσα από τις διαδικασίες του ΔΙΑΤΙ, και όχι μόνο, γίνεται προσπάθεια δημιουργίας στελεχών πρόληψης σε όλα τα επαγγέλματα και τις κοινωνικές διαστρωματώσεις, όπως: Κοινωνιολόγοι, δικαστικοί, ψυχολόγοι, αστυνομικοί, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενοι σε συμβουλευτικούς σταθμούς των ΟΤΑ, κληρικοί, πολιτιστικοί σύλλογοι κ.ο.κ.

ε. Πρώην χρήστες, κατά τη γνώμη μου πιο πειστικά από τους ψυχι-ή-αντιψυχιάτρους, κάνουν ενημερώσεις επί της ουσίας για τις ναρκωτικές ουσίες, σε σχολεία, λύκεια, συλλόγους, επαρχιακές πόλεις κ.λπ. Είναι αυτό που αδιάντροπα χαρακτηρίστηκε «θίασος ποικιλιών και μάλιστα περιφερόμενος».

στ. Από τα μέλη που μπαίνουν στην τελευταία φάση του προγράμματος υλοποιούνται τα προγράμματα αυτοβοήθειας των ομάδων φυλακών και μάλιστα με πολλές συγκρούσεις με το σωφρονιστικό-δικαστικό κατεστημένο.

ζ. Το βιβλίο του DAY-TOP δεν κρύβεται αλλά απεναντίας εδώ και μήνες έχει δρομολογηθεί η έκδοσή του με τη συνεργασία του λιθογραφείου «Ιθάκης» και των εκδόσεων «Κομμούνα».

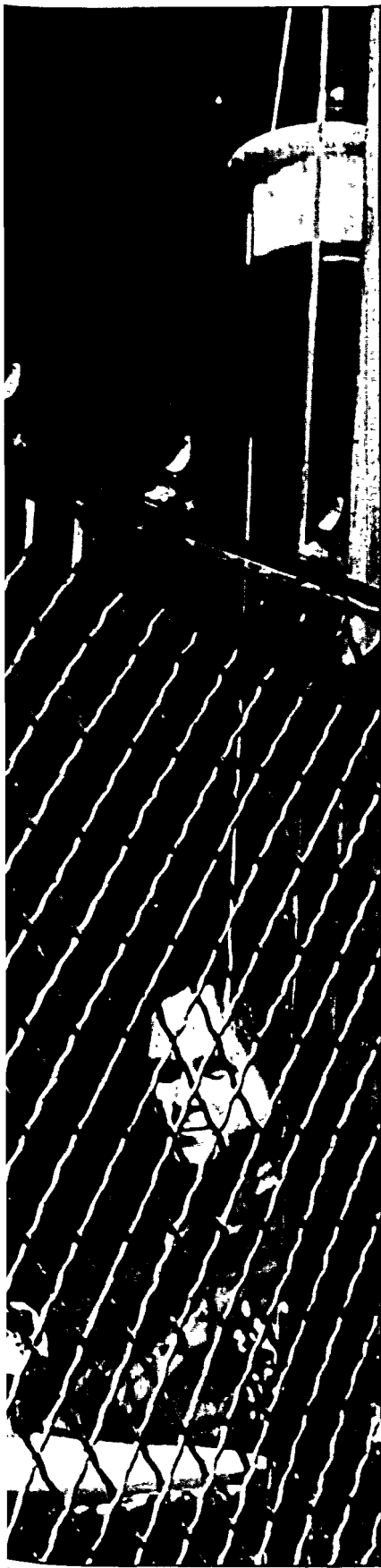
η. Κανείς στο ΚΕΘΕΑ δεν μιλάει για καταστολή των χρηστών ναρκωτικών ουσιών. Η ποινικοποίηση της χρήσης σίγουρα δεν είναι απάντηση στα ναρκωτικά. Άλλο όμως θέμα η αποποινικο-



ποίηση της χρήσης και τελειώς διαφορετικό ζήτημα «η νέα κουλτούρα χρήσης» στα πλαίσια αυτοδιάθεσης το κορμιού μας και επικινδυνότητας πο θέλει ο καθένας να ζει στον α' ή ε' βαθμό.

θ. Σε πολλές περιοχές των ΗΠΑ χρήση γίνεται σε ηλικία 8 χρονών και σε πολύ περισσότερες ο μέσος όρος ηλικίας των χρηστών είναι 11 χρονών. Μήπως πρέπει να πούμε σ' αυτούς τους νέους «πάρτε μεθαδόνη ή ακόμη και ηρωίνη από τα Νοσοκομεία νόμ»;

ι. Είπε ποτέ το ΚΕΘΕΑ ότι είναι μόνη λύση; ή εύχεται να γίνουν χίλιες Ιθάκες και όχι μόνο για τα ναρκωτικά? Άσχετα αν διαφωνεί, κατηγορήσε πι



τέ την ΕΣΕΑΝ;

κ. Να συμφωνήσουμε ότι ο όρος τοξικομανία είναι ψυχιατρικός; Να τον αντικαταστήσουμε με τον όρο χρήστης ναρκωτικών ουσιών που και πιο πραγματικός είναι αλλά και ιδεολογικά υπεύθυνος;

λ κ. Γρίβα, έχεις ασχοληθεί ποτέ με χρήση ναρκωτικών ουσιών πρακτικά και όχι θεωρητικά; Πριν γράψεις για το «αυταρχικό θεραπευτικό κράτος» σκέφτηκες ότι η αιχμή του δόρατος ενάντια σε ένα τέτοιο κράτος θα είσαι εσύ, ο αντιψυχίατρος ή αντιπολιτευτικός, στην κατεστημένη ψυχιατρική, ψυχίατρος; «Αυτοί που δεν είναι ψυχίατροι, που δεν έχουν τελειώσει τρεις βαθμίδες εκπαίδευσης, που δεν έχουν κάνει εργασίες-διατριβές, που δεν γεννήθηκαν σε ευνοϊκό οικογενειακό

περιβάλλον», είναι δικά σου λόγια όλα αυτά, έχουν δικαίωμα γνώμης για τα ναρκωτικά;

Κλείνω με μια ερώτηση και μια δέσμευση: Έχετε επισκεφθεί, όπως εκατοντάδες ενδιαφερόμενοι, ποτέ το χώρο της Θ.Κ. «Ιθάκη»; Έχετε επαναληφθεί σαν υβριστές της, δίχως ποτέ να τη γνωρίσετε παρά το ότι δημόσια καλεσθήκατε; Όπου βρεθείτε και σταθείτε φέρεστε ενάντια στο ΚΕΘΕΑ γιατί έχετε προσωπικό μένος με το διευθυντή του; Αλήθεια μου θυμίζετε το «χαλίφης στη θέση του χαλίφη». Πάντως δεσμεύομαι προσωπικά να σας κάνω ξενάγηση σε όλους τους χώρους του ΚΕΘΕΑ και για όσο διάστημα χρειαστεί για να σχηματίσετε σαφή

προσωπική γνώμη. Με αυτή την έννοια σας καλώ και πάλι δημόσια να επισκεφθείτε τα προγράμματα του ΚΕΘΕΑ.

Τάσος ΤΣΑΟΥΣΟΓΛΟΥ
Εργαζόμενος στο ΚΕΘΕΑ

Υ.Γ.1: Αν τυχόν δεν έρθετε και πάλι αγοράστε την εφημερίδα «τα νέα της ΙΘΑΚΗΣ».

Υ.Γ.2: Σε τυχόν απάντησή σας, αν δεν έρθει κανείς από τους δύο για επίσκεψη, φυσικά δεν θα ανταπαντήσω. Καλοπροαίρετος διάλογος απαιτεί τουλάχιστον γνωριμία του αντικείμενου συζητήσης και από τις δύο πλευρές.

Υ.Γ.3: Το ΚΕΘΕΑ, παρά τις επικρίσεις που δέχεται από δεξιά και αριστερά (και δεν είναι τυχαίο), έχει αρχή να μην απαντάει. Σαν άτομο όμως δεν άντεξα στον πειρασμό να δώσω κάποια στοιχεία απάντησης.

Το «Σύμπλεγμα του Σωτήρα» και η πολιτική καθήλωση «πρώην» αριστεριστών.

Το κείμενο του «αντι»-καπιταλιστή Τ. Τσαούσογλου¹, που είναι αφιερωμένος στον «αντι»-ναρκωτικό αγώνα, μας προκάλεσε θλίψη όχι μόνο για τις διαστροφές και παραποιήσεις που κάνει στα αποδιδόμενα σε μας, αλλά γιατί θλέπουμε ακόμα μια φορά την αλήθεια της φράσης που λέει: «Ο δρόμος για την κόλαση είναι στρωμένος με τις καλύτερες προθέσεις» ή αλλιώς «πίσω από κάθε Σωτήρα ακολουθεί ένας Δήμιος». Είναι χαρακτηριστικό των ατόμων ή ομάδων που τάσσονται στη σωτηρία της «ανθρωπότητας», της «εργατικής τάξης», της «νεολαίας» κ.ο.κ. ένα διπλό φαινόμενο: Από την μια, η εξαγγελία προθέσεων σαν θεωρητική ταύτιση με τις καλύτερες αξίες και οράματα των πολιτών, όπως: «επικοινωνία», «ανθρώπινες σχέσεις», «συλλογικότητα», «ισορροπία με τη φύση», «αυτογνωσία», «αλληλεγγύη», κ.ά. από την άλλη, πρακτική στάση μονολιθική, με ουσιαστικό περιεχόμενο την επιβολή, τις διακρίσεις, την ιεραρχία και υπακοή. Η μικρή δράκα των «σωτήρων» που θα σώσουν τη νεολαία από τα «Ναρκωτικά», με ιδρύματα όπως το Day Top και η «Ιθάκη», μοντέλα «που ταιριάζουν στο μοντέλο ιδρυμάτων ολότητας ή ολοκληρωτικότητας (φυλακές, νοσοκομεία) όπου τα μέλη δεν έχουν δικαίωμα ατομικότητας και οι εκδηλώσεις είναι υποχρεωτικές (σ.45) αλλά πιο πολύ έχει ομοιότητες με θρησκευτικά τάγματα (σ. 46) και ανήκει στις κλειστές κοινωνικές ομάδες (σ. 2) και έχει αυστηρά όρια που το χωρίζουν από τον έξω κόσμο (σ. 119) και είναι αφοσιωμένο στις αρχές της Ιουδαίο-χριστιανικής κληρονομιάς και της πουριτανικής ηθικής (σ. 2)² δεν κάνει τίποτ' άλλο, από το να αναπαράγουν την κρατιστική-εξουσιαστική αντίληψη, καλυμμένη με ανθρωπιστικό-εναλλακτικό» προσωπείο. Η υποταγή του προσώπου και του υποκειμένου στην «κοινή γνώμη» που «αν του πει: είσαι άλογο, πρέπει να πάει να βρει σαμάρι»³ είναι ο κοινός επιδιωκόμενος στόχος.

Γι' αυτό και όταν λέμε ότι η «Ιθάκη» είναι κρατική, δεν εννοούμε μόνο ότι το θεραπευτικό προσωπικό και οι ερ-

γαζόμενοι (όπως ο κος Τσαούσογλου) είναι έμμισθοι κρατικοί υπάλληλοι⁴, αλλά ότι λειτουργεί ιδεολογικά σαν παράγοντας υποστήριξης και απενοχοποίησης του κρατικού συστήματος καταστολής, αποπροσανατολίζοντας τους πολίτες από τα πολιτικο-οικονομικά και κοινωνικά αίτια του προβλήματος της κατάχρησης και εγκληματικότητας των Ναρκωτικών. Είναι γνωστό ότι «η ποινικοποίηση της χρήσης οίγουρα δεν είναι απάντηση στα Ναρκωτικά», αλλά είναι αντιληπτό ότι συντελεί τα μέγιστα σε μια ατμόσφαιρα φόβου, αγριότητας και πρόκλησης για εναντίωση που αυξάνουν τις τάσεις φυγής και τη χρήση; Είναι αντιληπτό ότι η απαγόρευση της αυτοδιάθεσης του κεφαλαίου των πολιτών, τρέφει την υποταγή και την εξάρτηση σε «κάτι άλλο» έξω από εμάς, είτε τρόμος του νόμου είναι αυτό, είτε φάρμακο; Κι εδώ αποκαλύπτεται η ουσία των διαφορετικών απόψεων στη θεραπεία και τους θεσμούς. Η μία άποψη πιστεύει πως «οι τοξικομανείς είναι πολύ ανεύθυνοι (σ. 54), ανώριμοι (σ. 122), παιδιά που δεν μεγάλωσαν (σ. 23) και που υποχρεώνονται να ζήσουν με περιορισμούς πιο κατάλληλους για παιδιά ή μωρά παρά για μεγάλους (σ.153) που είναι απρόθυμοι να προσαρμοστούν στους τύπους της παραδοσιακής κοινωνίας (σ. 29) και δεν δέχονται την εξουσία (σ. 39)⁵». Έτσι όλο το θάρος πέφτει – απ' αυτή την άποψη – στην αναμόρφωση, αναδόμηση και εκπαίδευση των «μωρών» να «είναι έτοιμοι να εκτελέσουν εντολές και να το κάνουν χαρούμενα (σ. 11)⁶». Κι αυτό γίνεται είτε με την τρομοκρατία αυτών των «ανευθύνων» με τη φυλακή, είτε με την «εβελοντική» – αντί για τη φυλακή – είσοδό τους στο κλειστό μοντέλο ολότητας. Τα πολιτικο-οικονομικά αίτια της απαγόρευσης – υποταγή, κερδοσκοπία, καταστολή – απλά θίγονται απ' αυτή την Άποψη, αλλά γρήγορα εξορκίζονται γιατί «αν μείνουμε – εννοεί συμπεριλάβουμε – στην κριτική της πολιτικής εξουσίας και ξεχάσουμε... την ανθρωπινή προσπάθεια ΤΟΤΕ ΔΕΝ ΘΑ ΕΧΕΙ ΛΟΓΟ ΥΠΑΡΞΗΣ ΤΟ ΚΕΘΕΑ»⁷ κι αυτό γιατί «η στάση των ανθρώπων δεν καθορίζεται από το πολιτικό γίγνε-

σθαι» αλλά προφανώς αποκλειστικά ή πρωταρχικά από «ανεύθυνους» υποκειμενικούς παράγοντες που οι κρατικά επιχορηγούμενοι «ειδικοί» θα επιδιορθώσουν. Το τρομακτικό αυτής της άποψης είναι ότι με πρόφαση τα Ναρκωτικά, δίνει στον εαυτό της το δικαίωμα να επιθυμεί, να επικαλείται και να προετοιμάζει τον ολοκληρωτικό έλεγχο όλων όσων κάνουν το εγκλημα να έχουν αντικαταστήσει την «επικοινωνία» και τις «ανθρώπινες σχέσεις» με βίαιο, αλκοόλ, καπνό ή ό,τι καταναλωτικό το πολιτικό σύστημα της εξάρτησης, πλασάρει: «Το ΚΕΘΕΑ εύχεται να γίνουν χίλιες Ιθάκες και όχι μόνο για τα Ναρκωτικά».

Η άλλη Άποψη, πιστεύει ότι κανένα ανθρωπινό ον δεν επιδιώκει την αυτοκαταστροφή ή το θάνατο: ότι μόνο μέσα σε συνθήκες καταναγκασμού, τρομοκρατίας και στέρησης της επιλογής, διαστρέφονται οι φυσικές ανάγκες σε παθολογία προσωπική και κοινωνική⁸ κι ότι δρώντας συνδυασμένα και διαλεκτικά τόσο στο προσωπικό όσο και στο κοινωνικό πολιτικό επίπεδο, μπορείς να έχεις ατομικά και κοινωνικά αποτελέσματα. Γι' αυτό η εξάλειψη των συνθηκών εμπορίου κι εγκληματικότητας – με την ελεγχόμενη χορήγηση ηρωίνης – μειώνει έως εξαφανίζει την κοινωνική παθολογία κι έτσι επιδρά και προσωπικά. Χωρίς ν' αναφερθώ στις ασύστολες διαστροφές και ψευδολογίες ότι δήθεν έκανα επίκληση του κόστους κατά κεφαλή χρήση στις Θ.Κ. και στη χορήγηση μεθαδόνης, ότι δήθεν απεκάλεσα «λαομίσητο καθηγητή» τον Γ. Καραμπελιά⁹ και στην ειρωνία μήπως μας ενδιαφέρει ο «αθώος» πολίτης, θα θυμίσω μόνο ότι η ΕΣΕΑΝ λειτουργώντας με τις Ομάδες Αυτοβοήθειας από το 1982 μέσα σε αντίξοες έως δραματικές συνθήκες – από τεχνικής και ανθρώπινες πλευράς, έχει συμπαρασταθεί με επιτυχία στην απεξάρτηση δεκάδων πολιτών σε προσωπικό επίπεδο. Η Άποψη λοιπόν της ελευθερίας και της αυτοδιαχείρισης της Συνείδησης – που δεν είναι «η νέα κουλτούρα χρήσης» – «σκέφτεται Συλλογικά και δρα τοπικά», πολεμάει την καταστολή και την απαγόρευση που δημιουργούν το εμπόριο και την κοινωνική θία (συλλογικά) και εργάζεται σε πρόσωπα και ατομικότητες με την έμπρακτη βιωματική του ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ-ΑΠΕΞΑΡΤΗΤΙΚΟΥ αγώνα (τοπικά). Η έμφαση μονολιθικά στον υποκειμενικό παράγοντα και, μάλιστα όχι σαν τονισμό της αυτοδιαχείρισης, αλλά της Υπακοής, δεν είναι μόνο λάθος – όντας αντιδιαλεκτική – αλλά επικίνδυνη, φυσική εξέλιξη κάθε μονολιθικού ολοκληρωτικού τρόπου σκέψης – όπως ο Σταλινισμός – του οποίου ο κος Τσαούσογλου υπήρξε ένθερμος θιασώτης στο παρελθόν, ακριβώς όπως τώρα είναι ένθερμος θιασώτης του «αντι»-ναρκωτικού αγώνα, και των ιδρυμάτων «Ολότητας».

Γιώργης Α. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

1. Ο Τσαούσογλου κατέβηκε υποψήφιος βουλευτής της ΕΑΣ στην περιφέρεια Κοζάνης.

2. Από το βιβλίο του DAY-TOP που ελπίζουμε να εκδοθεί χωρίς λογοκρισία.

3. Φ. Ζαφειρίδης «Ρήξη» τ. 34, σελ. 55.

4. Κρατική επιχορήγηση πάνω από 200 εκατ. δρχ. το χρόνο.

5. Σε σύντομη συνάντηση με τον Γ. Καραμπελιά – μετά τη δημοσίευση του άρθρου στο Σχολιαστή Μαΐου – μου δήλωσε ότι παρεξήγησα και δεν υποστηρίζει τον ναρκωτικό νόμο της καταστολής. Ζήτην συγγνώμη και τον παρακαλώ να τοποθετηθεί δημόσια πάνω στον Νόμο.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ 75 (Απρίλιος 1989), του «Σχολιαστή», ο πανεπιστημιακός κ. Παντελής Μπασάκος, σε μια συνέντευξη του, για τον Κορνήλιο Καστοριάδη, υποστηρίζει, ότι ο Καστοριάδης επιχειρεί μια «ριζική καταδίκη του λόγου».

Θα θέλαμε να ρωτήσουμε: ας πούμε, ο Foucault, ο Deleuze, ο Derrida, ο Lyotard, επιχειρούν, επίσης, ο καθένας με τον τρόπο του, μια «ριζική καταδίκη του λόγου»; Σε άλλο σημείο της συνέντευξης ο κ. Π.Μ. λέει: Ο Καστοριάδης «σε υποχρεώνει να αποδεχθείς την ταύτιση του μαρξισμού με το ξύλινο ομοίωμά του». Ρωτάμε: υπάρχει και ζωντανός μαρξισμός;

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Φώτης ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ

σμού»), προσεγγίσεις με το μπρεζνιεφικό τμήμα της ΚΝΕ. Ενώ άλλοι γράφουν ευφάνταστες ιστορίες στην «Ελευθεροτυπία», τολμώντας να γίνουν μια τρίτη εναλλακτική λύση απέναντι στους 2 Καρατζαφέρηδες. Το μόνο που θα τους αναστάτωνε θα ήταν η εξαφάνιση των μπαρ. Μας έχουν πρήξει άλλωστε να διαφημίζουν αμερικάνικα τσιγάρα και ρώσικα οικονομιακά, πολύ φυσικό λοιπόν να τους ενοχλεί που η «οικολογία αποτελεί ένα νέο τόπο πανεθνικής συνεύρεσης με ευρύτατα κοινά αποδεκτά πλαίσια» μια και (δυστυχώς ή ευτυχώς), ένα από τα «λίγα» που δεν χωράει είναι η γιάπικη ιδεολογία.

Ο Γ. Καλαντζόπουλος βέβαια το παρατράβηξε (Ιούνιος 1989): Δεν είναι «απλά» η οικολογία ξενόφερτο προϊόν στη χώρα μας, λοιπόν! Ευτυχώς που η σκέψη του δεν είναι τόσο απλοϊκή όσο θα μπορούσε να είναι, του χρωστάμε και χάρη που μπήκε

προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει τους Αθηναίους με τη βοήθεια ήχων και εξατμίσεων από μοτοσυκλές (κατά προτίμηση από χιλιάδες και άνω) ενώ άλλοι (π.χ. Οικολόγοι ή το ΚΚΕσστ. Α.Α.) προτιμούν λιγότερο σύγχρονες και επιβλητικές μεθόδους.

Ο κυνισμός είναι αποτελεσματικός όταν κανείς τον ακολουθεί ως το τέλος. Ο Γ.Κ. λοιπόν επισημαίνει το φόβητρο μιας ελληνικής κοινωνίας... κυριαρχούμενης από την οικολογική ιδεολογία. Και μάλιστα ενδογενή, οργανική όχι επιφανειακή μμητισμό επαρχιωτών. Αθηναίοι και Θεσσαλονικείς Υπρίεις τρέμετε! Και προπαντός αντιδράστε, πριν σας πάρουν οι οικολόγοι τον αέρα, πριν κλείσουν το κέντρο της πόλης για τα αυτοκίνητά σας και τις μηχανές σας. Πριν αρχίσουν να σας ταίζουν με το ζόρι με είδη υγιεινής διατροφής και πριν σας εξορίσουν στην Πίνδο για να φυλάγεται τις αρκούδες από τους κυνηγούς. Σε ποια χώρα ζούμε τέλος πάντων; Παρόλα αυτά αναγνώστης σου

Γ. Ριτζούλης
Θεσσαλονίκη

ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΒΟΛΕΣ ΣΤΟ Π.Β.Α.Ε. ΑΝΑΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΜΕΧΡΙ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ

Κάπως έτσι μας πληροφορούσε το Δ' Σώμα Στρατού ότι το Πεδίο Βολής Αρμάτων Ξάνθης εξακολουθούσε να είναι επικίνδυνο και μετά το τραγικό «ατύχημα» όπου 14 οπλίτες κομματιάστηκαν κατά την διάρκεια της εκπαίδευσης.

Πράγματι, μετά από δέκα μέρες είχε κοκκινίσει ο τόπος από σημαϊκά, που έδειχναν την θέση άσκαστων θλημάτων.

Θα περιμένουμε για πολύ καιρό ακόμα τη διαταγή του Δ' Σ.Σ. που θα αναβάλλει τους θανάτους μέχρι νεωτέρας διαταγής.

Τα γεγονότα είναι λίγο πολύ γνωστά. Ομάδα φαντάρων, που πήγε να προπαρασκευάσει το πεδίο βολής για την εκτέλεση βολής αρμάτων, θρήκε ένα άσκαστο θλήμα όλμου, το οποίο εξερράγη κάτω από παράξενες συνθήκες (δεν μπορούμε να πιστέψουμε ότι έπαιζαν θόλευ μ' αυτό) με αποτέλεσμα 4 νεκρούς και 10 τραυματίες ακρωτηρια-

σμένους.

Αμέσως μετά, το θλιβερό σκηνικό μεταφέρθηκε στο Νοσοκομείο. Οι γιατροί, ειδοποιημένοι από τοπικό ραδιοσταθμό, έτρεξαν - προς τιμήν τους - αμέσως. Αυτό έφτανε για να δείξει τις σημαντικές ελλείψεις του Στρατιωτικού Νοσοκομείου, που αντιμετώπισε τα «ελαφρά» περιστατικά. Τόσο ελαφρά που οι δύο «ελαφρά» τραυματίες πέθαναν στο χειρουργείο του Στρατ. Νοσοκομείου.

Όλοι μέσα στις μονάδες αντιμετωπίσαμε ένα τείχος σιωπής όταν ζητήσαμε να μάθουμε τι ακριβώς συμβαίνει ή οδηγίες για το τι αίμα χρειάζεται και πού να το δώσουμε.

Η μυστικοπάθεια και η διατήρηση της διτρινίστικης ψυχραιμίας στο απόγειό τους.

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ

Κατά γενική ομολογία οι προσπάθειες των γιατρών (στρατιωτικών και πολιτών) ήταν υπεράνθρωπες. Ο κόσμος της Ξάνθης πληροφορούμενες από τοπικό ραδιοσταθμό έτρεξε αμέσως να δώσει αίμα (μέσα στην πρώτη ώρα είχαν συγκεντρωθεί γύρω στους 200 αιμοδότες).

Όλα αυτά γίνονταν από στοιχειώδη κοινωνική αλληλεγγύη μέσα σε ένα τρομερά φορτισμένο από συγκίνηση κλίμα. Την άλλη μέρα φάνηκε πόσο εύκολα μπορούσαν να ξεχάσουν.

Από την δεύτερη μέρα όλοι έπαψαν να ριγούν ή έστω να μιλούν για το συμβάν. Όταν τα ματωμένα νέα μπαγιάτεψαν και οι συζητήσεις για ακρωτηριασμένους φαντάρους έπαψαν να συκινούν, όλοι πεισματικά έξεχσαν αυτό που έγινε σε 1.000 μέτρα απόσταση από τα σπίτια τους. Όπως είχαν ξεχάσει και τον φαντάρο, που είχε σκοτωθεί ενάμιση μήνα νωρίτερα στο ίδιο πεδίο βολής. Όπως θέλουν να ξεχνούν κάθε ενοχλητική σκέψη για τα «ατύχηματα» στο στρατό.

Όλοι οι πολιτικοί φορείς έσπευσαν να εκφράσουν την θλίψη τους και θιάστηκαν να σιωπήσουν ανακουφισμένοι. Ούτε καν τόλμησαν να εκμεταλλευτούν προεκλογικά την κατάσταση.

Όταν πέθαναν όσοι ήταν να πεθάνουν και ξεράθηκαν τα αίματα, το θέμα πέρασε από τα πρωτοσέλιδα στα ψιλά των εφημερίδων και κανείς



δεν αναρωτήθηκε γιατί. Το Δ' Σ.Σ. εξακολούθησε τις ανεξίτηλες ενέργειες και έρευνες του, που θα οδηγήσουν στο κλείσιμο και αυτής της υπόθεσης.

Και μεις θα παραμείνουμε με το κρύο στην καρδιά για να συμμετέχουμε στις επόμενες εκπαιδευτικές βολές, ευχόμενοι στον Θεό ή το διάβολο μην τύχει και είμαστε στο επόμενο πρωτοσέλιδο.

Πρόσφατα σε διάλεξη μας ανακοινώθηκε ότι οι πιθανότητες θανάτου στο Στρατό είναι μεγαλύτερες από αυτές του θανάτου από Αids. Αναρωτιέται κανείς γιατί να υπάρχει τέτοια δημοσιότητα και πανικός για το Αids και να θεωρούνται φυσιολογικοί και άνευ συζητήσεως οι θάνατοι των φαντάρων.

Θα πρέπει να πεθάνουν και πολίτες για να αγανακτήσει κανείς γι' αυτό τον μηχανισμό και με όσους παίζουν ακόμα τα στρατιωτικά;

Μ' αυτό το γράμμα ζητάμε να σπάσει ο κλοιός της σιωπής γύρω από τα στρατιωτικά ατυχήματα. Ζητάμε να ανακοινωθεί δημόσια και να διωχθεί με διαφανείς διαδικασίες ο διοικητής του τάγματος, που έκανε βολή πριν το ατύχημα, για τρεις λόγους:

α. Επειδή δεν περισυ-

νέλεξε όλα τα άσκαστα θλήματα.

β. Επειδή υπέγραψε ψεύτικο πιστοποιητικό ή περιουσιολόγισαν όλα και γ. Επειδή δεν ανέφερε ποθενά ότι υπήρχε άσκαστο θλήμα.

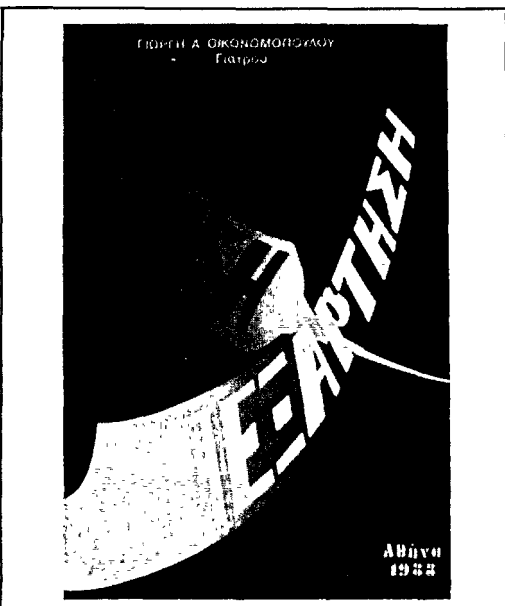
Ζητάμε την κοινωνική καταδίκη των επιτελών και του Διοικητή Δ' Σ. Αντιστράτηγου Σειραδάκη Γεώργιου, γιατί έδρασε μόνο να ελέγχουν το μέρος των μαλλιών μας και την πειθαρχία μας στις ασκήσεις ακριβείας τους ξεφεύγουν θλήματων 20 κιλών.

Καταγγέλλουμε την εκκλησιαστική αδιαφορία των πολιτικών κομμάτων οργανώσεων και το υπερεκδικτικό ενδιαφέρον τους για τους φαντάρους.

Καταγγέλλουμε τα καίμερινα ψυχικά «ατυχήματα» με θύματα φαντάρους, που οφείλουν στην αυθαιρεσία των στρατοκρατών. Αν οι κροί φαίνονται λίγοι «εντός των ποσοστών» ψυχικά ακρωτηριασμένοι δεν μπορούν να μετρηθούν, ξαναφωνάζουμε: ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΦΑΝΤΑΡΕΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΟΙ ΕΙΝΑΙ ΘΗΤΕΙΑ ΕΞΟΝΤΩΤΙΚΗ.

- Ζητάμε την 12μηνη θητεία και τον συνδικαλισμό στο Στρατό σαν μέσο προφύλαξης των φαντάρων απέναντι στον μιλιταριστικό μηχανισμό.

Φαντάροι από την Ξάν



ΟΙ YUPPIES όλου του κόσμου, ανεξάρτητα αν το κοστίζουν είναι γκρι, μπλε ή με κοκκινωμένες ρίγες, όταν ακούν τη λέξη «αρκούδα» γελούν ειρωνικά. Δεν δίνουν δεκάρα αν απειλείται με εξαφάνιση, όπως ακριβώς δεν δίνουν δεκάρα και για την εξαφάνιση κάποιων άλλων πραγμάτων (π.χ. της κοινωνικής αλληλεγγύης). Έχουν να ασχοληθούν με σοβαρότερα πράγματα, π.χ γκάλοπ στα μαπαράκια, μανιφέστα της κρύας πλάκας (που σκεπάζει ήδη τον τάφο του «αριστερι-

στον κόπο να σκεφθεί «σύνθετα». Πάντως, επειδή ζω και εγώ σε ελληνική πόλη (η Θεσσαλονίκη μόνον ποσοτικά διαφέρει από την Αθήνα), δεν παραγνωρίζω πόσο οδυνηρό είναι να θελήσεις να έλθεις σε αντίθεση με τους όρους που αναπαράγουν τον τρόπο ύπαρξής σου. Γι' αυτό... και τον καταλαβαίνω. Όπως έλεγε και ο θείος Κάρολος, το είναι καθορίζει τη συνείδηση και όχι αντιστρόφως. Ας μη ζητάμε λοιπόν από το μανάβη να μας πουλήσει ψάρια.

Έχει πάντως άδικο όταν λέει ότι «οι προβληματικές για το νέφος ελάχιστα διαφέρουν». Είναι γνωστό π.χ. ότι η ΕΑΣ



Η ΝΕΑ

«ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ»

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΧΙΝΑ

του ΝΑΝΟΥ ΒΑΛΛΩΡΙΤΗ

ΜΕ ΤΗΝ «ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ», ο Σχινάς φέρνει πάλι κάτι εντελώς καινούριο στον τόπο μας. Πολύ περισσότερο από μια παράθεση ασυνήθιστων τρόπων γραφής και μία κλίμακα ιδιότυπων τόνων, στο βιβλίο αυτό περιέχεται μια προσωπική στάση – ιδιαίτερα τολμηρή εν σχέσει με τη συντηρητική παράδοση της λογοτεχνίας μας.

Έτσι άρχισε μια κριτική μου που η δημοσίευσή της ματαιώθηκε από το πραξικόπημα. Εκείνα τα λόγια ισχύουν πολύ περισσότερο τώρα για τη σχεδόν τριπλασιασμένη επανέκδοση αυτού του βιβλίου. Διερωτώμαι αν η στατιστική άνοδος των εκδόσεων και ιδιαίτερα των μεταφράσεων ξένης λογοτεχνίας από τότε εγγυάται σήμερα για μια ευκολότερη προσέλασή του. Γι' αυτό προτιμώ για την ώρα μια κατατοπιστική παρουσίαση, ακολουθώντας τη σειρά των περιεχομένων του που κατατάχτηκαν σε τρεις ενότητες.

Η πρώτη ενότητα ερεθίζει την περιέργεια με τον τίτλο «Περιπτώσεις κατασκευής κόσμων» και τον υπότιτλο «Δείξεις και δείγματα». Αυτές οι «δείξεις» χρησιμοποιούν υποτίθεται για την αναγγελία και την αλληλοσύνδεση τελείως διαφορετικών μεταξύ τους «δειγμάτων κοσμοκατασκευών», αλλά, όπως καταφαίνεται αμέσως, συνιστούν και οι ίδιες μια «κοσμοκατασκευή». Με την επανοδική διατύπωσή τους, μοιάζουν σαν γενική προειδοποίηση αρχίζοντας μ' ένα χτύπημα στην καθημερινή εμπειρία και την κοινή λογική. Με αληθοφανή αναλυτικότητα, μέσα από μαιάνδρους μιας υπνωτιστικής συλλογιστικής, υποβάλλεται η εντύπωση μιας σειράς αποκαλύψεων. Μόλις ανακτηθεί όμως κανείς τη νηφαλιότητα του διαπιστώνει πως του αποκαλύπτονται τα πιο αυτονόητα. Το γνωστό μετατρέπεται σε άγνωστο για να γνωστοποιηθεί με ριζικά ανανεωτικό τρόπο. Με την πρώτη φράση κιόλας παρέχεται μια εικονικά σημαντική συμβολή σε μια δήθεν σπάνια κατηγορία ειδικών: τους «κατασκευαστές κόσμων». Ποιοι είν' αυτοί άραγε; Όλοι ανεξαιρέτως οι άνθρωποι. Μ' αυτή τη μετονομασία όμως όλα τα προϊόντα της ασαμάρτητης φαντασίας τους μας γίνονται συνειδητά ως αυτό που πράγματι είναι: πρωτοφανείς και ανεπανάληπτες «κοσμοκατασκευές». Βέβαια και η πιο τολμηρή φαντασία δεν μπορεί να κάνει τίποτε περισσότερο από αναδιτάξεις παραστάσεων που προέρχονται απ' αυτόν τον κόσμο. Και πώς εκφράζεται εδώ κι αυτή ακόμα η στοιχειώδης γνώση; Σαν σύσταση που θα ενδέχονταν να λησμονηθεί από κάποιους και που θα κινδύνευαν έτσι να κατασκευάσουν κάτι ανύπαρκτο. Με τέτοιες καλοϋπολογισμένες μεταμφιέσεις της διατύπωσης και τεχνητές εξυψώσεις του πασίγνωστου σε απόκρυφο κατασκευάζεται μες στις σελίδες αυτών των εισαγωγικών «δείξεων» ένας ιδιότυπος κόσμος όπου παρελαύνουν εκπρόσωποι αλληλοσυγκρουόμενων τάσεων και σχολών, όπως εκείνοι που θα ήθελαν να μιμηθούν για σιγουριά την κοσμογονία ή εκείνοι που δεν εμπιστεύονται στον υπάρχοντα κόσμο ή εκείνοι που παθαίνουν ήλιγγο αναλογιζόμενοι την απειρία των υπάρξεων κόσμων. Και

όλα αυτά σαν αλληπάλληλες παρενθέσεις και παρεκκλίσεις εκτός του θέματος, που εντέλει απλώς αναφέρεται και που δεν είναι κι αυτό παρά μια ακόμα αυτονόητη διαπίστωση: Από τα αναρίθμητα δημιουργήματα της φαντασίας δισεκατομμυρίων ανθρώπων, που παραμένουν για πάντα άγνωστα, απαντανάτιζται μόνο ένα απειροελάχιστο και ίσως όχι το πιο αξιόλογο ποσοστό, ανάμεσα σε άλλες και με τη μορφή της λογοτεχνίας. Όλη αυτή η διατυπωτική και διανοητική ακροβασία οδηγεί σ' ένα επίτευγμα, χαρακτηριστικό και για πολλά άλλα σημεία των κειμένων του Σχινά: Ό,τι προϋποθέταμε ως γνωστό και αυτονόητο αποκτάει ξαφνικά μια νέα χροιά, μια αναπάντεχη διάσταση. Φυσικά τέτοια κείμενα είναι σαν καρδιάς όπου καθένας μπορεί να κεντήσει με τις κλωστές που διαθέτει. Κανείς όμως δεν θα επιτρεπόταν να τα θεωρήσει αυτοσκοπικά παιχνίδια.

Το πρώτο «δείγμα» είναι ένα σχολικό πρωτόλειο με τον τίτλο «Ο κατήφορος» που εμφανίζεται – προκλητικά, αλλά όχι και αυθαίρετα – ως εκπροσωπευτικό του αγοραίου ύφους και των αφελών συλλήψεων «ενός δυσθεώρητου ποσοστού της παγκόσμιας λογοτεχνίας». Αναδρομική αυτοειρωνεία και συγχρόνως καταδίκη μιας παραδοσιακής παιδείας που ευνοεί ως σήμερα μια τέτοια γραφή.

Στην «Απόγνωση της μονάδας», που ακολουθεί, μια από τις «διαπομπεύσεις του αξιοπρεπούς ύφους», η παρομοίωση, εξωθείται, πρωτότυπα και δασκευαστικά, ως ένα έσχατο άκρο. Η κατεχόμενη αφηρημένη έννοια του βασικού φορέα των αριθμών εμφανίζεται σαν μια ζηλόφθονη κυράτσα, και αυτό με ολέθριες συνέπειες για όλους τους άλλους αριθμούς και επομένως για ολόκληρη την ύπαρξη.

Εντελώς άλλου είδους πειραματικό κομμάτι είναι το επόμενο που τιτλοφορείται «Ένας ήρωας της εποχής μας». Πρωτοδημοσιεύτηκε γαλλικά στο «Πάλι» σαν παράδειγμα «κειμενοκαλλήσεως» και έχει συνθεθεί πράγματι αποκλειστικά με την αναδιτάξη και τη συγκόλληση όλων των λέξεων ή φράσεων στις περιλήψεις των υποθέσεων περισσότερων από πενήντα κινηματογραφικών έργων σε τρία τεύχη ενός παρισινού περιοδικού. Η ασφυκτική επισόρευση των περιπετειών ή των κατορθωμάτων των ηρώων τους στη βιογραφία ενός και μόνου προσώπου αποδίδει με κωμική παραστατικότητα την τραγική σύγχυση των καιρών μας.

Μετά απ' αυτά τα τρία «δείγματα» η αναγνωστική ένταση αρχίζει να ανεβαίνει με το 20σελίδο αφήγημα «Το αντίκρουσμα της κυριαρχίας». Μεταφερόμαστε σ' έναν μελλοντικό κόσμο, όπου μια ολιγαρχία υπερραφινारीσμένων ηδονιστών εξουσιάζει την ανθρωπότητα. Πρόκειται για μια λογοτεχνική εκδοχή της «επιστημονικής φαντασίας» ή μάλλον για ένα είδος «οραματικού ρεαλισμού» με «αναδρομικές» νύξεις σε κινδύνους εφιαλτικών εξελίξεων που κυφορούνται ίσως στον αιώνα μας.

Η «Προβάμνη» και ο «Σχοινοβάτης» είχαν παρεμβληθεί στην προηγούμενη έκδοση ως «Δύο περιπτώσεις οξύσεως». Στην πρώτη η έννοια «ενοχλώ» κοροϊδεύοντας, μαλώνοντας ή βρίζοντας εξωθείται στην έν-

νοια «προκαλώ το μέγιστο της ενοχλήσεως», δηλαδή σκοτώνω. Μια κατάσταση οικογενειακού καυγά στη μια φάση παρουσιάζεται στην άλλη σαν αλληλεξόνωση των μελών μιας οικογένειας με πιστόλια. Στη δεύτερη η περιγραφή αρχίζει με δύο σκαλοπάτια της λογικής κλίμακας: Ο schoiνοβάτης βρίσκεται, υποτίθεται, πάνω απ' το σημείο όπου συγκλίνουν οι προβολείς στην οροφή του τσίρκου, τόσο ψηλά που είναι αδύνατο να τον δει κανείς, και επομένως να τον ελέγξει. Και: Ο schoiνοβάτης μπορεί να βρίσκεται πάλι εξίσου ψηλά ή μια πιθαμή πάνω απ' τα κεφάλια των θεατών ή να κάνει βόλτες στον στίβο ή, ακόμα, να μην εμφανίζεται και καθόλου – το κοινό είναι αδύνατο να ξέρει τι γίνεται μα, γιατί οι προβολείς στρέφονται καταπάνω του και το τυφλώνουν. Η τελευταία φάση λαμβάνει έτσι μια πολύ επίκαιρη διάσταση. Το θέαμα γίνεται το όπιο του λαού. Ένα άλλοτε ρομαντικό μεταφυσικό νούμερο ακροβασίας, εκτελούμενο από έναν αόρατο μυστηριώδη εκτελεστή, μετατρέπεται σήμερα σε χυδαίο βάνουσο «συμβάν» (happening), μ' έναν απαίσιο παχύσαρκο σαδιστή πάνω σ' έναν τερατώδη ελέφαντα, που σε δεδομένη στιγμή εξαπολύεται για να ποδοπατήσει το πανικόβλητο κοινό. Το θέατρο της βαναυσότητας όπως το ονειρεύτηκε ο Αλταυδ γίνεται εδώ μια καθημερινή πραγματικότητα, μια επιτακτική ανάγκη ικανοποίησης των μωδιασμένων αισθήσεων και ανακούφισης έτσι από το συλλογικό αίσθημα ενοχής ενός ολόκληρου πολιτισμού.

Η επιδεικτική συντομία του επόμενου «δείγματος», με τον τίτλο «Επικίνδυνη επίσκεψη», υποσημαίνει τη δυνατότητα προέκτασής του στο διηνεκές, σε «υψίστης ελαστικότητας, αλλά και υψίστης ευκολίας» κόσμους, που προκύπτουν αυτόματα από αυθαίρετες αντικαταστάσεις των αναμενόμενων λέξεων («μυκηθμοί των πουλιών») και τη σύμμιξη ασυμδιδαστων μεταξύ τους εικόνων και λειτουργιών (καταιόνηση με ακουστικό τηλεφώνου). Έτσι προαναγγέλλεται έμμεσα το τελευταίο μέρος αυτής της πρώτης ενότητας:

«Η υπερδιεύρυνση της εκφραστικότητας» – μια επεξεργασμένη επιλογή από τη δημοσίευση στο «Πάλι» για τον «υπερλεξισμό». Εδώ περιέχεται ένα ολόκληρο δειγματολόγιο κόσμων που κατασκευάζονται με εφευρημένες λέξεις. Σε μια εισαγωγική επεξήγηση (που «ήταν γραμμένη σε γλώσσα –και τι καλά φιλολογικά ελληνικά που ήξερε ο άθλιος!– που θυμίζει την αττικήζουσα των βυζαντινών λογίων»: Κώστας Ταχτσής) επιχειρείται ο διαχωρισμός αυτού του -ισμού από «τα φθογγικά τεχνάσματα» των ντιανταϊστών ή «τας ανταλληλουχικάς μηχανάς» των υπερρεαλιστών. Το «ημερολόγιο», που αποδίδεται σ' έναν παλιό συμμαθητή και υποτιθέμενο ιδρυτή αυτής της σχολής, περιέχει απολαυστικές και αξιοπρόσεκτες, εγκεφαλικές και συγχρόνως ποιητικότερες συλλήψεις.

Στη δεύτερη ενότητα που τιτλοφορείται «Περιπτώσεις εμπλοκής του Εγώ μέσα στο Άλλο», ο Σχινάς παρουσιάζει αφηγήματα από κείνα που έγραψε ή είχε αρ-

χίσει να γράφει στην περίοδο του εμφύλιου. Ήταν η μυστική του αντίδραση στη διακοπή των σπουδών του στη Φυσικομαθηματική Σχολή και την εξαναγκασμένη θητεία. Για να το πω αμέσως: Οι υποθέσεις, το ύφος και η ατμόσφαιρά τους παραμένουν ως σήμερα κάτι ασυνήθιστο για την ελληνική λογοτεχνία. Τα τρία μικρότερα πρώτα και η «Επιστολή», που δημοσιεύθηκαν βολιδοσκοπικά το 1951, προσκρούσαν σε ακατανοησία, σ' ένα περιοδικό μάλιστα χαρακτηρίστηκαν ως «παρανοϊκά κατασκευάσματα». Απ' όσο γνωρίζω από τον ίδιο, το ανέτοιμο περιβάλλον τότε ήταν ένας από τους λόγους για την αναβολή της παρουσίασης και των άλλων. Ένας άλλος ήταν οι «κάθε λογής επουσιώδεις περισπαρμοί» (έτσι ένας στίχος σε κάποιο από τα σκόρπια ποιήματά του) και προπαντός τα αλλεπάλληλα ταξίδια του στο εξωτερικό, όπου και εγκαταστάθηκε από τα τέλη της δεκαετίας του 50. Και ο κυριότερος: το ότι εντωμεταξύ πέρασε σε άλλες περιοχές λογοτεχνικών αναζητήσεων, όπως αποτυπώθηκαν κατά ένα μέρος στην προηγούμενη «Αναφορά περιπτώσεων», που εκδόθηκε τον Δεκέμβριο του 1966. Λίγο αργότερα μου αποκαλύφθηκε κι ένας λόγος που δεν υποψιάζομουν: Ο Σχινάς άρχισε να μισεί κυριολεκτικά εκείνα τα γραμμένα σε πρώτο πρόσωπο αυτοβιογραφικής υφής αφηγήματα. Πιστεύω πως αυτή η ιδιωτική ανάμνηση αποκτά τώρα χαρακτήρα ντοκουμέντου για τη λογοτεχνία μας: Τον πρώτο χρόνο της δικτατορίας, όταν είχε αρχίσει από την πρώτη μέρα την αντιστασιακή του δράση στη Γερμανία, του έστειλε εκείνη την αδημοσίευτη κριτική μου, και όταν αργότερα με πληροφόρησε πως θα τη χρησιμοποιούσε μαζί με άλλες για την απόκτηση κάποιας υποτροφίας, του πρότεινα να την επεκτείνω με μια μνεία προηγούμενων αναζητήσεών του και κυρίως εκείνων των αφηγημάτων. Όταν μου έστειλε τις σχετικές υπενθυμίσεις που του ζήτησα δεν πίστευα στα μάτια μου: Ήταν κάτι σαν άρθρο για τον ίδιο, όπου σημείωνε τις περιλήψεις μερικών απ' αυτά και τα καταδικάζε, στα πλαίσια μιας εξοντωτικής αυτοκριτικής που θύμιζε μαύρο χιούμορ. Συμπλέκοντας αντιθετικά το πρόσωπό του με το πρώτο πρόσωπο των ηρώων του, δήλωνε ότι υπήρχε ένα από κάποια αποκομμένα άτομα που τα πνευματικά τους καμώματα δεν αντιστοιχούσαν στις ανάγκες ενός βασανισμένου λαού. Η αντισκοταδιστική του στράτευση συντηρήθηκε και ύστερα από τη μεταπολίτευση: μόνο που δεν εμποδίζει πια ευτυχώς την επιστροφή του στη βαθύτερα στρατευμένη λογοτεχνία του.

Εκείνα τα αφηγήματα, από τα οποία πρωτοπαρουσιάζονται τώρα το «Ναυάγιο» και ο «Πόλεμος», θα μπο-

ρένα επίθετα, παρομοιώσεις και παραδοσιακά στολίδια. Επιδίδεται το μέγιστο με τα ελάχιστα και απλούστερα δυνατά μέσα. Η επιβολή απουσιάζει εντελώς: το κυριότερο στοιχείο είναι η υποβολή. Το μεγαλύτερο μέρος της αφήγησης βρίσκεται ανάμεσα στις γραμμές ή «κάτω απ' το χαρτί» —όπως ο όγκος ενός παγόδουλου κάτω από την επιφάνεια του νερού. Ό,τι συνιστά αυτό που «έχει» είναι σχολαστικά προϋπολογισμένο. Το κείμενο ναρκοθετείται με καθημερινές εκφράσεις και μνείες φαινομενικά ασημαντών περιστατικών, που λίγες σελίδες πιο πέρα θα προσλάβουν αναπάντεχα εκρηκτική σημασία. Ανυποψίαστο για ό,τι επίκειται, το «πρώτο πρόσωπο» εισέρχεται στην αφήγηση γεμάτο αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία. Με τα πρώτα βήματα κιόλας, οδηγείται στην εμπλοκή μ' έναν πολυπρόσωπο και απρόσωπο συγχρόνως μηχανισμό, που γίνεται όλο και πιο πολύπλοκο, όλο και πιο απελπιστική. Κάθε βήμα από δω και πέρα, κάθε κίνηση διαφυγής, δεν έχει πια άλλο αποτέλεσμα από την καταδύθιση στην κινούμενη άμμο του κόσμου. Η λογική του ατόμου δεν ανταποκρίνεται στην υπερλογική της εξωτερικής αιτιότητας. Κάθε δοκιμή επαφής, μετάδοσης, ανταλλαγής είναι τελείως μάταιη. Οι αντιδράσεις του ατόμου είναι λανθασμένες, άστοχες, επιζήμιες, οι εναλλασσόμενες στάσεις του δεν αναλογούν ποτέ στις συνεχώς διαφοροποιούμενες φάσεις μιας αυθαιρέτης πραγματικότητας γύρω του —η ακατάσχετη αυτοεξέλιξη της οδηγεί μες από μια διαδοχή απότομων, απρόβλεπτων εναλλαγών στη μόνη εναπομένουσα λύση, στην τελεσιδική καταστροφή. Το Εγώ είναι εκ των προτέρων καταδικασμένο μέσα στο Άλλο, που ένα κομμάτι του είναι οι άλλοι. Πάνω, γύρω απ' όλους κι απ' όλα κυριαρχεί μια τυφλή, απροσπλάστη και ανεξίτηλη δύναμη, που βρίσκεται συγχρόνως μέσα σ' όλα και σ' όλους, που συγχωνεύει εντέλει μέσα της το Εγώ με το Άλλο.

Μέσα σ' αυτό το κοσμοθεωρητικό πλαίσιο, με αυξομειώσεις της εντάσεως αυτής της ατμόσφαιρας, με ποιήσεις εφαρμογές των μέσων αυτού του ύφους, ο Σχινάς επενόησε δεκάδες ολόκληρες πρωτότυπων υποθέσεων —ουσιαστικά: ένα πλήθος διαφορετικών κάθε φορά εκδοχών της ίδιας υπόθεσης, μια μακριά σειρά δοκιμών προσπέλασης του ίδιου πάντα αρχέγονου πυρηνικού προβλήματος: του νοήματος της παρουσίας του ατόμου μέσα στον κόσμο, του νοήματος της υπάρξεως, εντέλει, αυτού του ίδιου του κόσμου.

Όλα αυτά τα αφηγήματα είναι παραβολές —ένα είδος που δεν έχει καλλιεργηθεί στην Ελλάδα. Έτσι μοιάζουν και σήμερα να προβάλλονται σ' ένα ανύπαρκτο φόντο. Κι όπως ένας κάκτος στην έρημο μας εκπλήτ-



τούν.

Στην τρίτη ενότητα επαναδημοσιεύονται, ως «Περίπτωσης από το ελάχιστο ως το τίποτα», τα τρία κυρίως πεζογραφήματα της προηγούμενης «Αναφοράς περιπτώσεων»: «Με κόκκινο φως», «Ενώπιον πολυλητού» (και τα δύο με κάποιες επεξεργασίες που είχαν γίνει από τον ίδιο στη γερμανική έκδοση) και «Η πεπρωσι μηδέν». Πρόκειται για μια τολμηρή προσπάθεια εξωθήσει η κατάργηση της υπόθεσης ως την πλήρη εξαφάνιση των προσώπων, του χώρου, του χρόνου. Λατρεύω εδώ εκτεταμένα αποσπάσματα από εκείνη την αδημοσίευτη κριτική μου.

Στο πρώτο πεζογράφημα διασχίζεται βιαστικά εν δρόμο μέσα στην ουδέτερη στιγμή μεταξύ του κόκκινου φωτός για τους πεζούς και του πράσινου για τ' ετοκίνητα από ένα απροσδιόριστο άτομο, που βάσει μι- ιδιότυπης τεχνικής συγγέεται διαρκώς με άλλους. αναγνώστης αντιλαμβάνεται από τις πρώτες κιόλα γραμμές ότι έχει να κάνει με κάτι έξω από το συνηθμένο. Βρίσκεται ξαφνικά σε μια φωτεινή δίνη εν ρεύματος λέξεων που τον παραέρνουν και τον ανταγκλούν προς όλες τις κατευθύνσεις, που τον διασπλουν και τον περιέχουν απ' όλες τις μεριές. Είναι ο μ- γικός καθρέφτης της πολλαπλής πραγματικότητας. συμβατικοί φραγμοί του συνειδητού πέφτουν σαν π- γοι από τραπουλόχαρτα κι εμφανίζονται, άνετα, πλ- σια, θεαματικά, αλλεπάλληλα πλάνα οραματικών πα- στάσεων και εμπειριών που βυθίζουν το νου μας σε μ- γεωμετρική μέθη, τετραγωνίζοντας τον κύκλο του- ταχυδακτυλουργική άνεση και ωρολογιακή ακρίβη- Έχουμε την εντύπωση ότι παρακολουθούμε μια ταιν- όπου βλέπουμε τον εαυτό μας να πολλαπλασιάζεται μ- να ενεργεί, συγχρόνα, παράλληλα, σε διαφορετικά ε- πεδα, σε άλλες χωροχρονικές διαστάσεις και οντότη- ζώντας μια μοναδική περιπέτεια με πολλές κατόψ- όπως ενός πολύπλευρου κρυστάλλου. Το «Κόκκι- φως» είναι ένα υπερπραγματικό επίτευγμα, ένα καλ- δοσκοπικό νιόκοπων οραμάτων που θρυσματίζουν τ- προσωπικότητα για να την ανασυνθέσουν αργότε- που προκαλούν τη σμίκρυνση και τη μεγέθυνσή τ- ως την εξαφάνιση, που την κάνουν να περιέχει και περιέχεται, να προχωρεί, να υποχωρεί στον χώρο, στ-

Η υπερδιεύρυνση της εκφραστικότητας

(...)Το δείγμα που παρουσιάζουμε τώρα εντάσσεται σ' ένα ενδιαμέσο στάδιο, όπου στα πολλαπλώς αλληλοσχετιζόμενα ετερόκλητα όντα προστίθεται και ο άνθρωπος:

Το Μπούθι είναι ένα έκφυλο μεγαθήριο, που λυμαίνεται την περιοχή Μουδάγκα. Από σκαντζόχοιρο μέχρι ελέφαντα και ιθαγενή, δεν έχει αφήσει κανέναν που να μην έχει επανειλημμένως ασελήσει μαζί του κατά τον αισχρότερο τρόπο. Μια μέρα συναντά τον μόλις αφιχθέντα ιεραπόστολο Ιερώνυμο Τεγ, τον καταδιώκει και τον αποκλείει σε μια σπηλιά. Παρά τις προσευχές του, αλλά και τις συνεχείς φλαμούσεις του αχώριστού του πίκρι-πίκρι, ο Ιερώνυμος Τεγ δεν θα μπορέσει να γλυτώσει. Το Μπούθι θα τον μακλαβαρώσει τελικά και θα διαπράξει μαζί του γλουτοθλεννώσεις, οπισθοπεθουσίες και άλλα ακατονόμαστα όργια.

Με τα τρία επόμενα δείγματα περνάμε στο επίπεδο των ανθρώπινων σχέσεων:

Ένας γεωπαταθισμένος υπάλληλος εγκαταλείπει το πάρκο, ξαναγυρίζει στο γραφείο του και ζητάει να συνεχίσει τη δουλειά του. Ο προϊστάμενος και οι συνάδελφοί του γίνονται έξω φρενών. Του λένε ότι είναι γεωπαταθισμένος και ότι δεν έχει καμιά δουλειά εκεί πια. Αυτός επιμένει, γίνεται μεγάλος σαματάς και καταφθάνει η αστυνομία. Με τη βοήθεια της αστυνομίας, τον παίρνουν, τον ξαναπάνε στο πάρκο και τον γεωπαταθίζουν πάλι, για καλά αυτή τη φορά(...)

(Από την πρώτη ενότητα, σελ. 83-84)

ρούσαν να χαρακτηριστούν ως ένα είδος ακραίας αφαι- ρεσης ενός «καφκικού» δεδομένου, κάπου στην «τρίτη ζώνη», μεταξύ πραγματικότητας και ονείρου. Ο χώρος τους είναι ένα ασαφές τοπίο, μια άγνωστη, αχανής, δαι- δαλώδης πόλη ή ένα γυμνό δωμάτιο, που η ελαστική έκτασή τους μειώνεται συνήθως προς το τέλος μέχρι τα σύνορα του κρανίου του ήρωα. Το ανασφαλές αυτό πε- ριβάλλον παρουσιάζεται σαν ένα αποκλειστικά και μό- νο για το Εγώ προετοιμασμένο σκηνικό, σαν ένας κό- σμος-παγίδα. Ο χρόνος τους αποτελείται κυρίως, ύστε- ρα από μια απροσδιόριστη νύχτα που πρέπει να προη- γήθηκε, από μια και μόνη ημέρα που περνάει σε άνισα, αργόσυρτα ή αστραπιαία, διαστήματα, και τελειώνει με την αιφνιδιαστική εισβολή της ίδιας αρχικής αιώνιας νύχτας. Η αφήγηση γίνεται λιτά, ξηρά, χωρίς εξεζητη-





χρόνο, να είναι και να μην είναι –μια ολόκληρη φαινομενολογική ανάπτυξη, από το εκτυφλωτικό φως του άπειρου αριθμού ως το απόλυτο σκοτάδι του μηδενός.

Ο Σχινάς κινείται, ζει, υπάρχει με απόλυτη φυσικότητα μέσα στην καρδιά του χωρόχρονου της δικής του σχετικότητας, στην εσωτερικοεξωτερική δομή του κόσμου του. Γίνεται αναπόσπαστο τμήμα αυτού του ασταμάτητου πάρε-δώσε, ταυτίζεται μαζί του, οδυνηρά, ευχάριστα, διαμελίζεται απ' αυτό, διαπερνάται από ερσιτανά κύματα μηνυμάτων που δέχεται αδιάκοπα, αυτοεκτοξεύεται προς όλες τις κατευθύνσεις σαν να βρίσκεται μέσα σε μια μαγνητική θύελλα, ερευνάει την ανθεκτικότητα των τοιχωμάτων του κόσμου, ανιχνεύει οριακές καταστάσεις έκστασης, παράκρουσης, χωρίς να χάνει ποτέ την αυτοκυριαρχία του. Τ' όνειρο και η δράση, η νύχτα και η μέρα, το αυτό και το εκείνο, το εγώ και το εσύ αποτελούν μια ενιαία συνέχεια σ' αυτό το πεζογράφημα. Με αυτή την έννοια ο Σχινάς αγγίζει εδώ μια από τις βασικές επιδιώξεις του υπερρεαλισμού, ευρισκόμενος ταυτόχρονα στην αιχμή της πρωτοπορίας.

Η γραφή του σπάει το κέλυφος του συμβατικού λόγου, ενσωματώνει μέσα της όλους τους παραδοσιακούς και τους σύγχρονους τρόπους έκφρασης. Αυτό που τον ενδιαφέρει όμως δεν είναι μια παράθεση ασύνδετων μεταξύ τους παιχνιδισμάτων του ύφους, αλλά οι δυνατότητες υπολογισμένων συνδυαστικών τεχνικών που κάνουν τα πάντα να φαίνονται διαφορετικά μέσα σε νέες συνθέσεις. Κάθε αυθορμησία διυλίζεται, ό,τι χρησιμοποιείται εξάγει κάτι προσχεδιασμένο. Επαναλήψεις σε καίρια σημεία δίνουν την αίσθηση κυμάτων σε μια έρμη ακρογιαλιά και εμβάλλουν τον αναγνώστη σε κατάσταση καταληπτικής δεκτικότητας. Ολόκληρο το κείμενο του τελευταίου μέρους (από τη σελίδα 314) συντίθεται αποκλειστικά με «συγκόλληση» λέξεων και φράσεων των σελίδων που προηγούνται. Η εφαρμογή αυτής της τεχνικής εδώ τονίζει υποδηλωτικά μια κεντρική σύλληψη: Οι πράξεις, τα λόγια, οι σκέψεις του καθενός μπορούν να είναι και του κάθε άλλου, το άτομο βρίσκεται μέχρι ανυπαρξίας πολυμερισμένο στο περιβάλλον του. Καταρράκτες φράσεων-εικόνων που συν-

τρέπουν την οικεία μας αιτιότητα. Αυτομειώσεις της ταχύτητας ή της χρονικής ροής της αφήγησης, όπως με μια μαγνητοφωνική ή κινηματογραφική ταινία, δείχνουν τη συμβατικότητα της καθημερινής εμπειρίας. Μια άλλη τεχνική, που δίνει εκ πρώτης όψεως την εντύπωση παρωδίας, συνίσταται στην αναπαραγωγή του κλισέ, ουσιαστικά όμως στον λογοτεχνικό του προδιδακτικό με την ένταξη του σ' ένα ανώτερο επίπεδο: Κοινότοπες εκφράσεις, στερεότυποι λυρισμοί από φτηνά ρομάντζα («τη φιλούσε σαν τρελός στα μαλλιά, στα μάτια, στο στόμα»), μελοδραματικές εξάρσεις που μετατρέπουν αξιοδράκρυτες επιδράσεις σε «μια νίκη, έναν θρίαμβο, μια αποθέωση», τοποθετούνται ανάληψη μέσα στο γενικό πλαίσιο ξηρής απარიθμησης απρόσωπων δεδομένων, τονίζοντας έτσι την κωμικοτραγικότητα κάθε βιώματός μας μέσα σ' ένα σύμπαν που, όπως μας εμφανίζεται εδώ, δεν ενδιαφέρεται πολύ περισσότερο για τη στιγμιαία δασταύρωση δυο θεωρητικών γραμμών απ' ό,τι συγκινεί εμάς.

Όλες αυτές οι τεχνικές, πλάι σε επίσης ευρηματικές άλλες, αξιοποιούνται και στο «Ενώπιον πολυβόλου». Ένας ανυποψίαστος «χειριστής» προσπαθεί απεγνωσμένα να συμβιβάσει τον τυχαίο αυτόν τίτλο με τη ζωή ενός τυχαίου επίσης ήρωα μέσω μιας τερατικής «αφηγηματικής συσκευής», και που «εγγράφεται» παρεμπιπτόντως στο τέλος, μετά μια αλλεπαλληλία διακεκομμένων περιπλανήσεων συμπαντικής εκτάσεως. Με την ευρηματική σύμβαση της συμβολικής αυτής «συσκευής», επισημοποιείται ό,τι ο αναγνώστης διαισθάνεται ήδη στο προηγούμενο κομμάτι, ό,τι χαρακτηρίζει γενικά όλα αυτά τα δείγματα πρόζας: Η αφήγηση δεν προέρχεται ούτε από συγγραφέα ούτε από όποιους ήρωες. Δεν είναι καν απλώς αντικειμενική με την τρέχουσα έννοια αυτού του όρου. Γίνεται βάση ενός ανεξίτηλου λογισμού πιθανοτήτων, από έναν τυφλό μηχανισμό που εγγράφει στο κενό ό,τι συλλαμβάνει ένα «χωροχρονικά νεκρό», θεικό μάτι.

Μετά μια «προθέρμανση» στις πρώτες σελίδες, όπου διατρέχονται προστάδια της γλώσσας κι αρχίζουν να γίνονται φανερά οι δυσκολίες συνεννόησης ανάμεσα στον «χειριστή» και τη «συσκευή», ξεχύνεται μια σειρά συνεχώς διακοπόμενων «εγγραφών». Τα εναλλασσόμενα είδη γραψίματος που χρησιμοποιεί ο ηλεκτρονικός εγκέφαλος με συχνές διακοπές, αποτελούν στο τέλος ένα μακρύ κολλάζ κομματιών, ξεροχισμένων από την κοίτη τους και τοποθετημένων έτσι ώστε να προκαλούν ανάμεσά τους απότομες πτώσεις ή αντιθέσεις, σαν αποτυχημένες απόπειρες αναπτύξεως ενός θέματος που αυτοδημιουργείται μέσα από αυτές τις αραβουργηματι-

κές αντιδράσεις, προγραμματισμένο τυφλά, και αυτοκαταργούμενο με την τυραννική άρνηση της μηχανής να πάει πάρα πέρα σε μια δεδομένη κατεύθυνση.

Η στυλιστική κλίμακα επεκτείνεται στο έπακρο. Το κοινότοπο, το παιδαριώδες, το δραματικά κωμικό εναλλάσσονται με το πονηρό, το παραπλανητικό, το αναπάντεχο –απόλυτα εξισωμένα σ' ένα εξωανθρώπινο επίπεδο ουδετερότητας. Ήδη κάπου στην αρχή, με μια ανασύνθεση βάσει του «λεξικογραφικού υποσυνειδήτου» ενός κειμένου, καταφαίνεται αυτό που ισχύει για τη «συσκευή»: Η εξωλογική ισοότητα όλων των τρόπων έκφρασης. Για μας όμως είναι δύσκολο να ισχύσει όταν διαβάζουμε κάθε τόσο ανώτερης λογοτεχνικής ποιότητας κομμάτια, όπως π.χ. στις σελίδες 359-362, όπου με εφαρμογή τεχνασμάτων της κλασικής ρητορικής κατασκευάζεται ένα μοναδικό για την ελληνική κείμενο. Η αίσθηση του ανθρώπινου κόπου που δίνουν εκεί ανάμεσα σε άλλα αναγραμματισμοί με περισσότερους από μισή εκατοντάδα φθόγγους προξενεί ίλιγγο με τη σκέψη ότι παραχθήκανε υποτίθεται ηλεκτρονικά μες σ' ένα κλάσμα του δευτερολέπτου, κι αμέσως μετά ένα μεταφυσικό ρίγος μόλις αναλογιστούμε ότι, στο πλαίσιο του γενικού νοήματος, οι λεπτειλίπτες αυτές κατασκευές έγιναν εντελώς μάταια. Αλλά σ' αυτό το πεζογράφημα μας προσφέρεται σχεδόν σε κάθε σελίδα μια γόνιμη έκπληξη: Μια κηδεία περιγράφεται σαν ποδοσφαιρική συνάντηση, το φέρετρο μετατρέπεται σε μπάλα για τις «ομάδες» των συγγενών και των νεκροθαπτόν –εφιαλτική συγχώνευση δύο ασχέτων πραγματικότητας όπως θα τις ήθελε ο Λατρεαμόν. Η μετακίνηση του ήρωα σ' έναν δρόμο είναι μια από τις οπτικές απάτες που προκαλούνται με αλλαγές της σκοπιάς. Ίδωμένος από μέσα του, παραμένει βαδίζοντας ακίνητος, καθλωμένος στο σταθερό σημείο της συνειδήσεώς του, και θέτει έτσι τα πάντα σε κίνηση γύρω του. Όλα σχετικοποιούνται μέσα σ' αυτές τις «εγγραφές», όλα αντιστρέφονται, περιστρέφονται, συνωστίζονται, λυώνουν, πηλύνουν, μπαίνωθαίνονται, αλληλοαντικαθιστώνται, επαναλαμβάνονται, «τα πάντα ρει» με ηρακλειπιακή σχετικότητα, με κινηματογραφική ενάργεια ολοκληρωτικού υπερθεάματος.

Αυτά σαν νύξεις. Κανονικά θα έπρεπε να αναλυθεί κάθε «εγγραφή» αυτού του πεζογραφήματος, που δεν είναι απλώς μοναδικό στο είδος του, αλλά δημιουργεί ένα νέο είδος. Η ανάγνωση του κάνει τον κόσμο να φαίνεται διαφορετικός στα μάτια μας.

Μετά από τις δύο αυτές διεξοδικές ανατομίες του ελάχιστου, η τελευταία ενότητα και μαζί ολόκληρο το βιβλίο κλείνουν με μια έκρηξη του τίποτα, μες στην

Επικίνδυνη επίσκεψη

Στέκεται ολόγυμνος επάνω στο γραφείο του κρατώντας με το ένα χέρι όσο μπορεί ψηλότερα από το κεφάλι του το ακουστικό του τηλεφώνου που τον καταβρέχει με χλιαρό νερό και δείχνοντας με το άλλο προς ένα σημείο όπου συμβαίνει κάτι. Με συντριβή αντιλαμβάνεται ότι δεν συμβαίνει τίποτε, αλλά δεν διαμαρτύρεται εφόσον η καταιόνησι συνεχίζεται. Όχι, δεν θα αφεθεί να μη γνωρίζει πώς συντελείται η μετάβασι από το χλιαρό στο κρύο. Οι μυκηθμοί των πουλιών από το ανοιχτό παράθυρο τον παρωθούν να αποκτήσει το ταχύτερο αυτή τη γνώσι. Η καταιόνησι εντείνεται. Τα συναισθήματα που του προμηθεύει μεταδίδουν από την πληκτική φρίκη στην επώδυνη απόλαυσι. Αποφασίζει αμέσως να μην αφεθεί γενικώς. Τότε ανηχεί το κουδούνισμα του μελανοδοχείου. Επιρρηπής πάντοτε προς το ψεύδος, δούλος της υποκρισίας, πρωταθλητής της υπεκφυγής, καμώνεται πως δεν το ακούει. Η άγνωστη του επιστολογράφος όμως, στην οποίας τα γράμματα δεν έχει ποτέ απαντήσει, γεμίζει ήδη με τον όγκο της το άνοιγμα της πόρτας και τον προσφωνεί, τον αποδοκιμάζει, τον μέμφεται, τον εκπλήττει, τον συγκλονίζει, με τόσο πάθος ώστε η καταιόνησι σταματά και το ακουστικό πέφτει μαραμένο απ' το χέρι του. Είναι δυνατόν να σωθεί; Μέχρι σημείου: Ναι! Χάρης στην ετοιμότητα της σπιτονοικοκυράς του που προβάλλει επιτυχώς στην άκρη του διαδρόμου κρατώντας μια πελώρια τούρτα. Η άγνωστη είναι υποχρεωμένη έτσι να εγκαταλείψει το αντικείμενο του πάθους της και να πάρει, θερμώς ευχαριστούσα, ένα κομμάτι. Στιγμές δοσιμένης αθεταϊότητας. Θα το πάρει; Πάρνει κατησχυμμένη πολλά κομμάτια, δεν ευχαριστεί θερμώς, πέφτει στο πάτωμα και αρχίζει να τα αξιοποιεί στενάζοντας. Μια συνταρακτική σιωπή διαχέεται από το ακουστικό. Η ειρήνη, η ανάρρωση και η αποζημίωσι επιδίδονται αθόρυβα στην αθλιότητα της ευπρόσδεκτης εισβολής τους.

(Από την πρώτη ενότητα, «Περιπτώσεις κατασκευής κόσμων», σελ. 66-67)



«Περίπτωση μηδέν». Ο αφηγηματικός τρόπος φαίνεται εδώ να προσλαμβάνει μια ανθρώπινη ζεστασιά με το πέρασμα στο πρώτο πρόσωπο τριών παράλληλων εσωτερικών μονολόγων –ενός άντρα, της γυναίκας του και της μικρής τους κόρης. Ο άντρας όμως δεν βρίσκεται «τώρα εδώ». Σκοτώθηκε μόλις σ' ένα αεροπορικό δυστύχημα. Η ροή της συνειδήσεώς του υπάρχει μόνο σαν θεωρητική δυνατότητα ανάμεσα στα ξέφτια συνειρμών των δύο άλλων, και είναι «ορατή» μόνο για κείνο το θεικό μάτι. Η τραγικότητα αυτού του κομματιού οφείλεται στην πραγματική του θερμικρασία, που έχει κατεβασει στο απόλυτο μηδέν. Αυτό το βιβλίο είναι ένας σταθμός στη λογοτεχνία μας. Ας το μελετήσουν όσοι διαβάζουν. Και όσοι γράφουν.

N.B.

Η ΑΡΓΚΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΝΕΚΡΗ ΓΛΩΣΣΑ

Καθηγήτρια της Γλωσσολογίας στη Σορβόνη, η Ντενίζ Φρανσουά-Ζεζιέρ, ασχολείται με τις αργκό από το 1960. Το 1986 ίδρυσε το Κέντρο Αργκοτολογίας, που εδρεύει στη Σορβόνη, με σκοπό να συστηματοποιήσει τις έρευνές της. Το Κέντρο Αργκοτολογίας διοργανώνει, τον Οκτώβριο του 1989, στο Μπεζανσόν, το πρώτο Διεθνές Συνέδριο Αργκοτολογίας. Ερευνητές από διάφορες χώρες – καθώς και από την Ελλάδα – θα συναντηθούν για να ανταλλάξουν απόψεις. Με αυτή την ευκαιρία πραγματοποιήθηκε η συνέντευξη που ακολουθεί.

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Τι ακριβώς είναι το Κέντρο Αργκοτολογίας και σε ποιο τμήμα του Πανεπιστημίου εργάζεσαστε;

Ν.Φ. ΖΕΖΙΕΡ: Είμαι γλωσσολόγος στη Σορβόνη. Ασχολούμαι με τη γενική γλωσσολογία. Ως γλωσσολόγος ενδιαφέρομαι για την αργκό – ή μάλλον για τις αργκό γιατί υπάρχουν πολλές.

Το 1986 δημιούργησα το Κέντρο Αργκοτολογίας. Είναι μια λέξη θάρβαρη, πανεπιστημιακή, άσχημη, αλλά φυσικά είναι με μια δόση χιούμορ που κατέληξα σ' αυτή την ονομασία. Μερικοί όμως δεν το κατάλαβαν αυτό το χιούμορ. Αργκοτολογία είναι μια λέξη φτιαχτή και σημαίνει ότι ασχολούμαστε με τις αργκό. Δεν υπήρχαν τρόποι για να το δηλώσουμε.

Αυτό το Κέντρο το ίδρυσα λοιπόν το 1986 αφού πρώτα ασχολήθηκα με τις αργκό από το 1960. Σ' αυτή την απόφαση βοήθησε και η γλώσσα που χρησιμοποιεί η κόρη μου, ηλικίας 21 χρόνων. Εδώ και τρία χρόνια παρακολουθώ πώς εκφράζεται, διότι η ομιλία των νέων μου διέφευγε κατά κάποιο τρόπο.

Ετοιμάζουμε ένα συνέδριο για τον Οκτώβριο, είναι το πρώτο διεθνές συνέδριο της Αργκοτολογίας, θα πραγματοποιηθεί στο Μπεζανσόν. Στο συνέδριο αυτό θα παρουσιάσουμε τις έρευνες που έχουμε ήδη κάνει. Θα οργανώσουμε μια έκθεση καθώς και ένα χορό επειδή θέλουμε να έχει το συνέδριο ένα τόνο ελαφρύ και λιγότερο πανεπιστημιακό.

Σ: Ποιες είναι οι άλλες χώρες που συμμετέχουν στο συνέδριο;

Ν.Φ.Ζ: Δεν ξέρουμε ακόμη ποιοι θα συμμετάσχουν, αλλά το Κέντρο, ταπεινόφρονα, ενδιαφέρθηκε αρχικά για τις γαλλικές αργκό. Χωρίς να το επιδιώξουμε και εντελώς τυχαία γίναμε γνωστοί στο εξωτερικό. Υπάρχουν πολλοί ξένοι που ενδιαφέρονται για την δουλειά μας.

Υπάρχει μια σημαντική ομάδα στην Ελλάδα που είναι οι αντιπρόσωποί μας και που θα έρθουν να παρουσιάσουν τις έρευνές τους στο συνέδριο. Τέτοιες ομάδες υπάρχουν ακόμη στη Δυτική Γερμανία, στην Αγγλία, στην Ιταλία, στο Μαρόκο, στην Αλγερία, στο Λίβανο, στις ΗΠΑ, στον Καναδά, και, υπάρχει και κάποιος στην Αυστραλία.

Σιγά-σιγά δημιουργούμε ένα διεθνές δίκτυο με σκοπό να συγκρίνουμε την κατάσταση των αργκό σε διάφορες χώρες που δεν μοιάζουν καθόλου μεταξύ τους.

Σ: Τι είναι για σας μια γλώσσα αργκό, είναι μια γλώσσα συνθηματική; Μια γλώσσα με κώδικες;

Ν.Φ.Ζ: Αν ξέραμε να απαντήσουμε σ' αυτό το ερώτημα δεν θα μας έμενε παρά να κλείσουμε το Κέντρο. Τα πράγματα είναι αρκετά πολύπλοκα. Εμείς ασχολούμαστε με την παραδοσιακή αργκό, που είναι η αργκό που ανθίζει γύρω στο τέλος του 19ου αιώνα, μέχρι το τέλος του πρώτου παγκόσμιου πολέμου ή μέχρι τη δεκαετία του είκοσι - τριάντα. Ήταν η αργκό του υποκόσμου και ταυτόχρονα του όχλου: Αυτή η αργκό χάνεται. Λίγοι είναι σήμερα αυτοί που μιλούν πραγματικά την αργκό «του δρόμου». Διαφορετικά υπάρχει μια αργκό που ξαναδημιουργήθηκε, κατά κάποιο τεχνητό τρόπο, από τους σύγχρονους συγγραφείς. Γύρω από αυτό το φαινόμενο υπάρχει μια νοσταλγία που περι-

δεν ασχολούμαστε μόνο με τούτη την αργκό. Ενδιαφερόμαστε πο- για την ζωντανή αργκό. Τι είναι ο- μερα η αργκό; Παρατηρούμε δ- πράγματα που είναι ενδιαφέροντα

Πρώτο, η αργκό εισέρχεται όλο- περισσότερο στην κοινή γλώσσα. κοινή γλώσσα πάντα δανειζόταν αι- τις αργκό. Σήμερα στα γαλλικά χρ- σιμοποιούμε λέξεις της αργκό τ- 15ου αιώνα. Η εισοδος της αργ- στην κοινή γλώσσα είναι πολύ ισχ- ρή και τα λεξικά δεν ξέρουν ποια ε- κέτα να βάλουν.

Υπάρχουν εκφράσεις της αργ- που οι πολιτικοί προφέρουν στην τ- λεόραση, οι δημοσιογράφοι τις χρ- σιμοποιούν, οι συγγραφείς τις γρ- φουν. Η χρήση τους δεν περιορίζ- ται μόνον σε μια κοινωνική τάξη μόνον σε μια κοινωνική ομάδα. Έ- ναν κατά κάποιο τρόπο σχεδόν «- πίσημες», «ακαδημαϊκές», σχεδόν- όχι ολότελα. Τα παιδιά τιμωρούντ- στο σχολείο όταν τις γράφουν. Δ- τους επιτρέπεται να τις γράφου- αλλά μπορούν να τις προφέρου- Πρέπει να προσέξουμε ποιος απε- θύνεται σε ποιον. Αν το παιδί απαν- στο δάσκαλο που το εξετάζει με μ- έκφραση της αργκό αυτό γίνεται- άσχημα αποδεκτό. Αλλά αν λέει- ίδιο πράγμα στο συμμαθητή το- στην αυλή του σχολείου, αυτό είν- κάτι φυσικό. Υπάρχει επίσης ο ρόλ- που παίζουν τα μέσα ενημέρωσης, τηλεόραση και το ραδιόφωνο, π- κάνει να συνυπάρχουν η καθομιλο- μένη με την αργκό.

Δεύτερο, υπάρχει επιπλέον κ- που είναι πολύ ζωντανό. Δίπλα αι- την κοινή αργκό υπάρχει η «ομιλ- της μόδας» των νέων. Αυτή είναι π- λύ ενδιαφέρουσα, γιατί βρίσκου- μια πολλαπλότητα «ομιλιών της μ- δας» ανάλογα με τις ομάδες. Οι πα- έχουν τη δική τους, οι ροκάδες τ- δική τους και ούτω καθεξής. Π- στεύουμε πως είναι γλώσσες αργ- όταν – όπως στην παραδοσιακή α- γκό – υπάρχει μια μεγάλη επιθυμ- συνεννοχής. Να έρχεται κανείς ε- επαφή με κάποιον δηλώνοντάς τ- πως βρίσκεται στο ίδιο μήκος κύμ- τος με κείνον. Αυτό θέβαια μπορεί- με να το κάνουμε και σε μια κοι- συνομιλία, αλλά εδώ πρόκειται γ- κάτι πολύ έντονο. Αν αρχίσω να μ- λώ αργκό με έναν φοιτητή, αυ- σημαίνει πως είμαστε φίλοι. Δεν ν- μίζω πως η αργκό είναι απαραίτη- για να κρύψει αυτό που κάποιος θ-

**Τιμωρούν
τα παιδιά
που μιλούν
αργκό**

φέρεται, που προσκολλάται στις πέ- τρες, στους τοίχους που αντικατα- στάθηκαν από το τσιμέντο, στα μι- κρά δρομάκια, στα παλιά καλντερί- μια, στα μικρά μπιστρό και γιατί όχι και στα μπουρδέλα. Όλα αυτά πάνε μαζί με την απώλεια κάποιας γλώσ- σας.

Είναι αρκετά διασκεδαστικό, γιατί υπάρχουν διάφοροι που μας λένε: «Είσαθε στη Σορβόνη, ασχολείστε με την αργκό, πολύ σωστά γιατί η αργκό είναι μια νεκρή γλώσσα». Αυ- τό θέβαια δίνει μια κακή εικόνα της Σορβόνης, που ασχολείται μόνο με νεκρά πράγματα... Βρίσκω κάπως πι- κρόχολο το αστείο τους. Αλλά εμείς



Η Ντενίζ Φρανσουά-Ζεζιέρ μιλά στον Σχολιαστή



λει να εκφράσει από έναν τρίτο. Μπορεί όμως αυτό να συμβαίνει, όπως στη φυλακή. Οι φυλακισμένοι μιλάνε ένα ιδίωμα το οποίο ανανεώνεται πολύ συχνά, για να μην το καταλαβαίνουν οι φύλακες. Σ' αυτήν την περίπτωση είναι μια γλώσσα συνθηματική. Συνήθως όμως είναι για διασκέδαση, με τον καιρό παρατηρούμε ότι η αργκό μεταβάλλεται σε παιχνίδι. Θα λέγαμε μια συνηγορία για ένα παιχνίδι. Αυτό είναι που μας ενδιαφέρει. Προσπαθούμε να δούμε αυτό που βρίσκεται στο περιθώριο της γλώσσας και που επιτρέπει, με ευχάριστο τρόπο να δημιουργήσει με το συνομιλητή σχέσεις περισσότερο οικείες.

Σ.: Γιατί και πώς γεννιούνται οι αργκό; Στον υπόκοσμο για παράδειγμα.
Ν.Φ.Ζ.: Στον υπόκοσμο ήταν φυσικά επειδή δεν ήθελαν να γίνουν αντιληπτοί ιδιαίτερα από την αστυνομία. Γι' αυτόν το λόγο έχουμε κάθε τόσο την ανανέωση της αργκό. Οι σημασίες αποκαλύπτονται γρήγορα και γι' αυτό ανανεώνουν το απόθεμα. Έτσι δικαιολογούνται τα πολλά συνώνυμα, για να πούμε το ίδιο πράγμα έχουμε πολλές λέξεις, που είναι λέξεις που διαδόχθηκαν ή μια την άλλη για να καλύψουν το προηγούμενο νόημα.

Παρατηρήσαμε επίσης πως οι αργκό γεννιούνται αυθόρμητα μέσα σε κάθε ομάδα που ζει κλεισμένη στον εαυτό της. Μπορεί να είναι ένα σχολείο, όπως είναι το Πολυτεχνείο που έχει τη δική του αργκό που είναι πολύ διανοούμενη, δεν είναι η αργκό του δρόμου. Μπορεί να είναι το περιβάλλον του Θεάτρου, του Κινηματογράφου. Είναι πολύ δύσκολο για μας να διακρίνουμε αν πρόκειται για την επαγγελματική τεχνική γλώσσα αυτών των χώρων ή για την αργκό τους.

Σ.: Σήμερα ποιοι είναι αυτοί που χρησιμοποιούν περισσότερο την αργκό, οι νέοι ή οι ηλικιωμένοι;

Ν.Φ.Ζ.: Η κοινή αργκό χρησιμοποιείται από όλες τις ηλικίες. Η «ομιλία της μόδας» λανσάρεται από τους νέους αλλά στη συνέχεια χρησιμοποιείται και από τους ηλικιωμένους.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Φρανσουά Μιτεράν, μια μέρα στην τηλεόραση, σε μια σοβαρή προσώψη του χρησιμοποίησε μια έκφραση των νέων, επίτηδες για να δείξει πως είναι της μόδας.

Εγώ προσωπικά χρησιμοποιώ πολλές λέξεις που ακούω από το στόμα της κόρης μου και των φίλων της. Σήμερα οι νέοι χρησιμοποιούν πολύ τα επίθετα «γιγάντιος», «γιγαντιώδης», «μεγάλος». Διάφορες τέτοιες εκφράσεις είναι σήμερα της μόδας. Από αυτές άλλες θα χαθούν κι άλλες θα διατηρηθούν.

Σ.: Μπορέσατε μήπως να παρατηρήσετε σε ποια κοινωνικά στρώματα ανήκουν αυτοί που χρησιμοποιούν την αργκό σήμερα;

Ν.Φ.Ζ.: Έχουμε ξεχωριστές αργκό που ανταποκρίνονται χοντρικά σε επαγγελματικές κατηγορίες. Υπάρχει το ιδίωμα των χασάπηδων,

ρωνακτικό, που κάνει να δημιουργούνται όροι για να εκφράζουν με περισσότερη διαύγεια τα πράγματα.

Σ.: Υπάρχει η πρόθεση να κρύψουν πράγματα από τους πελάτες ή από αυτούς που δεν είναι του συναφιού;

Ν.Φ.Ζ.: Είναι ακριβώς εδώ που τα πράγματα μπερδεύονται στις σχέσεις ανάμεσα στα επαγγελματικά ιδιώματα και στην αργκό. Αν εξετάσουμε την περίπτωση ενός γιατρού, μπορεί πολύ καλά να χρησιμοποιήσει το ιατρικό λεξιλόγιο μπροστά στον ασθενή μόνο με σκοπό να κρύψει από τον ασθενή αυτό που λέει. Σ' αυτήν την περίπτωση υπάρχει η διαφάνεια του λεξιλογίου του για τους μνημένους που είναι οι άλλοι γιατροί ή οι νοσοκόμες, δεν υπάρχει όμως για τους μη μνημένους που είναι οι ασθενείς. Λοιπόν είναι πολύ λεπτό το θέμα. Υπάρχει η διπλή αναγκαιότητα της τεχνικής γλώσσας με τη δυνατότητα ταυτόχρονα να συσκοτίσει και να διαφωτίσει, ανάλογα με το συνομιλητή. Όπως και στη γλωσσολογία χρησιμοποιούμε όρους που καθορίσαμε τη σημασία τους από πριν.

Σ.: Κάθε περιοχή μιας χώρας έχει τη δική της διάλεκτο, έχει όμως και τη δική της αργκό ή μια διάλεκτος θεωρείται ήδη αργκό;

Ν.Φ.Ζ.: Σας απαντώ μόνο για τη Γαλλία, παρατηρήσαμε ότι η αργκό ήταν ουσιαστικά Παριζιάνικη. Αλλά βέβαια αυτό είναι λάθος γιατί σίγουρα υπάρχουν αργκό σε όλες τις μεγάλες πόλεις, όπως στη Λυόν, στη Μασσαλία, που είναι διαφορετικές από την Παριζιάνικη. Αυτές δεν έχουν μελετηθεί, διότι όλοι όσοι ασχολήθηκαν με την αργκό συγκεντρώσαν το ενδιαφέρον τους στο Παρίσι. Εμείς σκεφτόμαστε να αρχίσουμε έρευνες στην επαρχία.

Μίλησα για τις πόλεις διότι πιστεύεται πως η αργκό είναι μάλλον ένα αστικό φαινόμενο. Αυτό πρέπει να το διερευνήσουμε, αλλά μοιάζει πολύ πιθανό.

Σ.: Με το πέρασμα του χρόνου μια γλώσσα αλλάζει, ποια είναι λοιπόν η εξέλιξη της αργκό;

Ν.Φ.Ζ.: Η αργκό όπως είπα και παραπάνω ανανεώνεται. Δεν δέχομαι την παρατήρηση πως η αργκό είναι νεκρή. Η αργκό εξελίσσεται και μάλιστα συχνά πολύ γρήγορα. Όταν κανείς είναι αναγκασμένος να κρύβεται πρέπει να αλλάζει το λεξιλόγιό του γιατί ο αντίπαλος το αποκωδικοποιεί. Οι μπάσοι ή οι φύλακες των φυλακών μαθαίνουν γρήγορα τα

γλωσσικά ιδιώματα, έτσι οι λέξεις πρέπει ν' αλλάξουν. Γι' αυτό έχουμε πολλά συνώνυμα, που είναι και ο πλούτος της αργκό.

Όλα αυτά κάνουν δυσπρόσιτες, χωρίς λεξικό, τις αργκό του μεσαίωνα. Αυτές οι αργκό μεταμορφώθηκαν σιγά-σιγά και από ντοκουμέντα που έχουμε θάβουμε ήδη πως οι αργκό του 17ου και 18ου αιώνα είναι διαφορετικές και δύσκολα αντιληπτές για μας. Φθάνουμε, λοιπόν στην αργκό του 19ου αιώνα, που είναι και η σπουδαιότερη περίοδος της αργκό. Αν ακούσει κανείς σήμερα κάποιον που χειρίζεται πολύ καλά την αργκό καταλαβαίνει περί τίνος πρόκειται αλλά δεν καταλαβαίνει τα πάντα.

Αυτό που είναι ενδιαφέρον, πέρα από την κάθε τόσο ανανέωση της αργκό, είναι ότι συχνά παλιοί όροι επανέρχονται. Η εξέλιξη της αργκό έχει το δικό της ρυθμό που διαφέρει από εκείνον της καθομιλουμένης.

Σ.: Πριν, όταν η αργκό χρησιμοποιούνταν από τον υπόκοσμο είχε κάτι το αυθεντικό, κάτι το «ιερό». Σήμερα – όπως λέτε – χρησιμοποιείται μάλλον από μόδα, θα μπορούσε να θεωρηθεί κανείς πως έχει «παρακμάσει»;

Ν.Φ.Ζ.: Ακριβώς. Εγώ πιστεύω πως το καθ' αυτό αργκοτικό φαινόμενο είναι το παλιό, τέλος 19ου – αρχές 20ου αιώνα. Εδώ θα έπρεπε να απαντήσουν οι κοινωνιολόγοι. Έχουμε μια σημαντική μετατόπιση του πληθυσμού. Αύξηση των βιομηχανικών κέντρων, αύξηση της διαφθοράς.

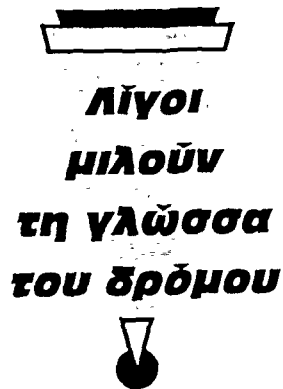
Υπάρχει ένας σωρός οικονομικών και κοινωνικών αιτιών που βοηθούν την ανάπτυξη της αργκό. Η αργκό, αποτελεί εκείνη την εποχή, σχεδόν τη μητρική γλώσσα ορισμένων οικογενειών, δηλαδή τη γλώσσα που μιλούσαν οι γονείς.

Σ.: Πώς εργάζεστε, πώς κάνετε τις έρευνες σας;

Ν.Φ.Ζ.: Η αργκό είναι κυρίως προφορικός λόγος. Η αργκό του 19ου αιώνα δε γραφόταν. Έτσι λοιπόν εργαζόμαστε με μαγνητόφωνο για να συλλέξουμε την προφορική αργκό χωρίς να αδιαφορούμε για τον τύπο που χρησιμοποιεί ή ασχολείται με την αργκό. Επίσης υπάρχουν και ανθολογίες κειμένων που γράφτηκαν στην αργκό. Αλλά εμείς ενδιαφερόμαστε κυρίως για την προφορική μορφή των αργκό γιατί η γραπτή αργκό είναι άλλο πράγμα...

Παρίσι

Γιώργος ΜΠΙΖΙΟΥΡΑΣ



των μουσικών...

Υπάρχουν ιδιώματα επαγγελματικά καθώς και αθλητικά...

Δίπλα σ' αυτά έχουμε την κοινή αργκό που συναντάται κυρίως στα χαμηλά κοινωνικά στρώματα αλλά χρησιμοποιείται, συχνά από ονομιπισμό, στα υψηλότερα κοινωνικά στρώματα.

Παλαιότερα ήταν ο όχλος και ο υπόκοσμος που χρησιμοποιούσαν την αργκό.

Σ.: Τι αποδεικνύουν οι έρευνές σας για την ύπαρξη των επαγγελματικών αργκό;

Ν.Φ.Ζ.: Υπάρχει η αναγκαιότητα, θεωρητική ή τεχνική, ανάλογα αν το επάγγελμα είναι πνευματικό ή χει-

ΚΥΠΡΟΣ – ΙΟΥΛΗΣ 1989 «ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ» ΚΑΙ ΑΜΝΗΣΙΑ

Ο Ιούλης είναι ο μήνας που κάθε χρόνο οι ελληνοκύπριοι και μαζί τους αρκετοί Έλληνες συγκεντρώνονται στην πλατεία Ελευθερίας στη Λευκωσία με την ευκαιρία των επετείων του «προδοτικού πραξικοπήματος» και της «θάρβαρης τουρκικής εισβολής». Το σύνθημα «ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ», που είναι δύσκολο να το ξεχάσει κανείς γιατί το θάλεπει συνέχεια, παντού, στους τοίχους, στα πανώ, στο ραδιόφωνο, την τηλεόραση, κάθε Ιούλη εκτοπίζει όλα τα άλλα και κυριαρχεί προκλητικά μόνο. Είναι το σύνθημα που εδώ και δεκαπέντε χρόνια έγινε το σύμβολο όλων όσων θέλουν μια ρεβάνς απέναντι στην Τουρκία για την ήττα του 1974 (και όχι μόνο). Ένα σύμβολο που το αγκάλιασαν και οι αριστεροί και που έχει επισκιάσει όλα έγιναν στην Κύπρο πριν το '74.

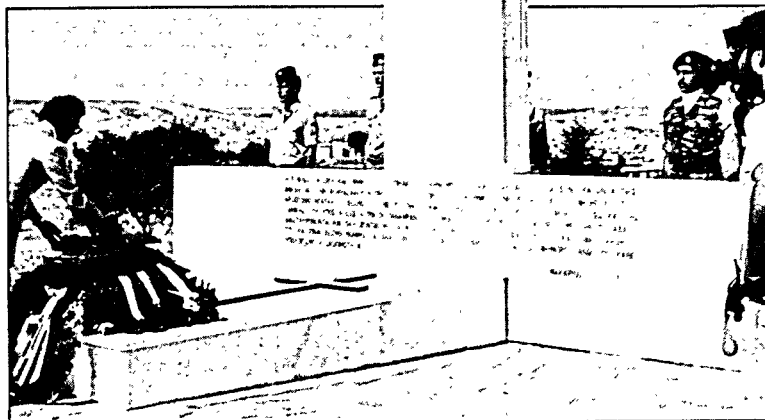
Η κυρίαρχη αμνησία επιτρέπει στην ελληνοκυπριακή πολιτική να στηρίζει το μύθο του αθώου θύματος. Ο υπουργός εξωτερικών Ιακώβου μιλώντας τον Μάη στο Παρίσι στην πρώτη συνάντησή της συνόδου για την «ανθρώπινη διάσταση» της διάσκεψης για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη, συγκίνησε τους ξένους εκπροσώπους δίνοντας «ανθρώπινη διάσταση» στο σύνθημα «ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ». Παρουσίασε φωτογραφία του σπιτιού του στην Αμμόχωστο, περιγράφοντας πώς «γέμιζε το σαλόνι τους» από τη «μυρωδιά του γιασεμιού και των ανθών της λεμονιάς», και λέγοντας «αυτός στην φωτογραφία είμαι εγώ, μικρό παιδί στο σπίτι μου», και άλλα παρόμοια.

Υπάρχουν όμως κι άλλες «ανθρώπινες ιστορίες» που ο κύριος υπουργός προτίμησε να τις ξεχάσει, έστω κι αν ήταν πολύ πιο πρόσφατες από τις δικές του αναμνήσεις, όπως είναι...

...Η ΑΠΙΣΤΕΥΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΛΕΞΙΑΣ ΧΡΟΝΙΑ

Μια ιστορία εφηβικής αγάπης, από αυτές που συμβαίνουν καθημερινά γύρω μας, η οποία εξελίχθηκε σε πολιτικό ζήτημα, δίνοντας ταυτόχρονα την ευκαιρία να αποκαλυφθεί όλος ο ρατσισμός που υπάρχει ακόμα μέσα στην ελληνοτουρκική κοινωνία...

Το περασμένο καλοκαίρι η Αλεξία Χρονιά, μια 16χρονη ελληνοκύπρια, επισκέφθηκε τους γονείς της στην Καρπασία στη θόρεια Κύπρο για να περάσει μαζί τους τις καλοκαιρινές της διακοπές. Εκεί ερωτεύθηκε έναν νεαρό Κούρδο από την Τουρκία που ζούσε με την οικογένειά του στον βορρά από το '74, τον Τζιενγκίζ. Η απόφαση των δύο νέων να ζήσουν μαζί μετατράπηκε από τους γονιούς της Αλεξίας και κάποιους παράγοντες προσφυγικών σωμάτων σε θρίλερ απαγωγής και κράτησης, με την απαραίτητη σάλτσα από



ναρκωτικά, βασανιστήρια, κ.λπ.

Εκτός από προσφυγικές και άλλες οργανώσεις και κόμματα που είναι γνωστά για τον εθνικισμό τους, το θέμα απασχόλησε το Εθνικό Συμβούλιο (σ' αυτό συμμετέχουν οι αρχηγοί των κομμάτων και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας). Για μια εβδομάδα η Λευκωσία γνώρισε μαχητικές διαδηλώσεις μαθητών που κραδαίνοντας ελληνικές σημαίες συγκρούονταν με τα Ηνωμένα Έθνη με συνθήματα όπως «δώστε μας πίσω την Αλεξία», και πύρινους λόγους από παράγοντες ενάντια στο «νέο παιδομάζωμα».

Σε αυτή τη χορωδία δεν άντεξε στο τέλος να μη προσχωρήσει και η ίδια η Κ.Ε. του ΑΚΕΛ. Με ανακοίνωσή της «απαιτούσε την άμεση και χωρίς όρους απελευθέρωση της Αλεξίας Χρονιά».

Όλα αυτά, ενώ συγχρόνως γίνονταν απανωτές δηλώσεις της Αλεξίας στον Μπαϊράκ (τουρκοκυπριακή τηλεόραση) και σε εκπροσώπους των Ηνωμένων Εθνών που την συναντούσαν μόνη της, ότι έφυγε με τη θέλησή της, ότι αγαπά τον Τζιενγκίζ, και ότι προσκαλεί όλους στο γάμο της. Αυτά όμως ερμηνεύονταν με τη μεγαλύτερη άνεση, ακόμα και από θεωρούμενες σοβαρές εφημερίδες, σαν αποτελέσματα της επίδρασης των ναρκωτικών και εκφοβισμού.

Φυσικά η τουρκοκυπριακή πλευρά εκμεταλλεύθηκε και αυτή με τη σειρά της την ιστορία. Ενώ ανάγκαζε την πλειοψηφία των εποίκων να ζουν στη φτώχεια και την εξαθλίωση, χρησιμοποιώντας τους σαν φτηνό εργατικό δυναμικό, ξαφνικά απόκτησε τις πιο τρυφερές διαθέσεις απέναντι στην καινούργια οικογένειά του Τζιενγκίζ και της Αλεξίας. Τους πρόσφεραν γαμήλιο δώρο και τους υποσχέθηκαν κάθε βοήθεια στη νέα τους ζωή.

Η νέα ζωή, όμως, όπως ήταν φυσικό κάτω από αυτές τις συνθήκες, δεν ήταν και τόσο ροδινή. Έτσι η ολοφάνερα χυδαία αντιμετώπιση της ελληνοκυπριακής μεριάς φάνηκε «παράδοξα» να δικαιώνεται μετά τέσσερις μήνες. Τον Γενάρη, η Αλεξία γύρισε «μετανιωμένη» και «επιβεβαίωσε» από την τηλεόραση την ιστορία της απαγωγής και

του ξυλοδραμού της.

Μετά από λίγο όμως την ακολούθησε και ο Τζιενγκίζ ο οποίος συνελήφθη αμέσως και φυλακίστηκε. Μετά από αυτή την εξέλιξη η Αλεξία έτρεξε να τον δει στην φυλακή και δήλωσε δημόσια ότι τον αγαπά και είναι έτοιμη να τον ακολουθήσει και «στην άκρη του κόσμου». Κατάγγειλε μάλιστα ότι τα προηγούμενα τα είχε κάτω από την πίεση του οικογενειακού της περιβάλλοντος και «παραγόντων προσφυγικού σωματείου». Γκρέμισε έτσι με μιας όλο το οικοδόμημα του «οθωμανικού παιδομαζώματος» και των ναρκωτικών και βασανιστηρίων που τόσο αβασάνιστα πρόβαλαν ακόμη και σοβαρές εφημερίδες.

Αν κανείς περίμενε ότι μετά από αυτή την τελική αποκάλυψη η ιστορία θα τελείωνε εδώ και ότι η Αλεξία και ο Τζιενγκίζ θα αφήνονταν πια ήσυχοι να έχουν την ιδιωτική τους ζωή, έπεσε πολύ έξω. Η κυβέρνηση, αφού δεν κατάφερε να κατηγορήσει τον Τζιενγκίζ ούτε για παράνομη είσοδο (όπως κάνει συνήθως στους διάφορους αυτομόλους κ.λπ. που έρχονται από τον βορρά) ούτε για «απαγωγή», αποφάσισε να απελάσει τον Τζιενγκίζ χαρακτηρίζοντάς τον «ανεπιθύμητο».

Ούτε εδώ όμως σταμάτησε η ιστορία. Στην απόφαση για απέλαση του Τζιενγκίζ αντέδρασε μια πρωτοβουλία κύρια από την εξωκοινοβουλευτική αριστερά και ιδιαίτερα από αυτούς που έδειξαν και σε άλλες περιπτώσεις την ευαισθησία τους στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε μια ειλικρινή επαναπροσέγγιση, όπως στην υπεράσπιση του Γ. Πάρπα. Η πρωτοβουλία αυτή υποστηρίχθηκε και από προσωπικότητες, στελέχη και μέλη του ΑΚΕΛ και της ΠΕΟ με δεσπόζουσα φυσιογνωμία τον πρόεδρο της ΠΕΟ και βουλευτή του ΑΚΕΛ Α. Ζιαρτίδη, και άλλο κόσμο. Αργότερα με δημόσια δήλωσή του υποστήριξε έμμεσα την πρωτοβουλία και δεύτερος βουλευτής του ΑΚΕΛ.

Αυτό θεωρήθηκε σαν μεγάλο σκάνδαλο από τις εφημερίδες του «απορριπτικού χώρου» (η ντόπια ονομασία για τις πολιτικές δυνάμεις σαν το ΔΗΚΟ, την ΕΔΕΚ και την Εκκλησία που κρα-

τούν «σκληρή» γραμμή σε σχέση με την λύση του Κυπριακού) που το χαρακτήρισαν σαν «εθνικά απαράδεκτη στάση» και «πισώπλατη μαχαιριά στην εθνική μας υπόθεση» και επιτέθηκαν ενάντια στους επώνυμους και ανώνυμους που υποστήριξαν την πρωτοβουλία.

Μετά από αυτά και σε λιγότερο από 48 ώρες από την εκδήλωση της διαμαρτυρίας με το μάζεμα υπογραφών ενάντια στην απόφαση απέλασης, ο Γ.Γ. του ΑΚΕΛ Χριστόφιας μιλώντας σε δημοσιογραφική διάσκεψη δήλωσε χωρίς κανένα ενδοιασμό ότι όλοι οι έποικοι πρέπει να φύγουν από την Κύπρο και μαζί με αυτούς και ο Τζιενγκίζ παρά το ότι αναγνώριζε ότι «σε αυτή την περίπτωση υπήρχαν κάποιοι ανθρωπιστικοί λόγοι». Σε ερώτηση δημοσιογράφου αν αυτή η δήλωση σήμαινε ότι διαφωνεί με τους δύο βουλευτές του κόμματος που που υποστήριξαν την παραμονή του Τζιενγκίζ δήλωσε, «αυτά του είπα είναι η θέση του κόμματος και βγάλε τα συμπεράσματα μόνοι σας».

Αυτό προκάλεσε ένα γενικό πάγωμα ιδιαίτερα στον κόσμο του ΑΚΕΛ και περιόρισε αρκετά τις δυνατότητες για μάζεμα υπογραφών. Είναι αξιοσημείωτο όμως ότι κάποιοι κόσμος μέσα από το ίδιο το ΑΚΕΛ όχι μόνο έδωσε την υπογραφή του μετά τη συνέντευξη Χριστόφια αλλά μάζερε ο ίδιος υπογραφές δείχνοντας φανερά την αντίθεσή του με τη στάση του κόμματος.

Αυτή η αντίδραση στην απόφαση απέλασης του Τζιενγκίζ ήταν και το μόνο φως μέσα στο ρατσιστικό σκοτάδι που κυριάρχησε μέσα στην ελληνοκυπριακή κοινωνία σ' αυτή την απίστευτη ιστορία. Την ίδια περίπου εποχή βγήκε στη δημοσιότητα και μια άλλη ιστορία με παρόμοια κατάληξη για τους πρωταγωνιστές της που ήταν...

...Ο ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΖΕΜΑΛ ΜΟΥΣΤΑΦΑ

Πρόκειται για μια ιστορία που έχει σχέση με τη φασαρία που έγινε πρόσφατα για την τροποποίηση του συντάγματος από την ελληνοκυπριακή βουλή για την καθιέρωση του πολιτικού γάμου.

Τρία από τα τέσσερα κόμματα της ελληνοκυπριακής βουλής, το ΑΚΕΛ το ΔΗΣΥ και η ΕΔΕΚ υποστήριξαν την τροποποίηση του συντάγματος ενώ το ΔΗΚΟ ψήφισε αντίθετα. Η εκκλησία της Κύπρου αντέδρασε έντονα και οι παπάδες οργάνωσαν διαδήλωση έξω από τη Βουλή την ημέρα που περιμέναν να συζητηθεί το θέμα ενώ ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος έθγαζε πύρινους λόγους από τον άμβωνα και απειλούσε τους βουλευτές που θα ψήφιζαν το νόμο για τον πολιτικό γάμο με αφορισμό. Απειλούσε ακόμα όσους θα τολ-

μούσαν να κάνουν πολιτικό γάμο ότι δεν θα τους βάφτιζε τα παιδιά και θα τους αφήσουν χωρίς κηδεία όταν θα πεθάνουν. Ο Κληρίδης απαντώντας στις απειλές της εκκλησίας είπε ότι «δημιουργείται αμφισβήτηση αν θα πρέπει να εμπιστευόμαστε τους ιερωμένους» και ότι η «Κύπρος δεν χρειάζεται δικό της Χομεϊνί».

Έτσι ξέσπασε σοβαρή κρίση στις σχέσεις των κομμάτων και της εκκλησίας και φαινόταν να δίνεται μια μεγάλη μάχη ανάμεσα στις δυνάμεις της προόδου από τη μια, και τις αναχρονιστικές και σκοταδιστικές δυνάμεις της εκκλησίας από την άλλη.

Όμως τα πράγματα δεν ήταν καθόλου έτσι γιατί αυτοί που εμφανίζονταν να είναι οι νεωτεριστές, οι δημοκράτες και προοδευτικοί τροποποίησαν τελικά το σύνταγμα ανοίγοντας το δρόμο για να ψηφιστεί νόμος για τον πολιτικό γάμο που αφήνει άδικο το ρατσιστικό καθεστώς που διέπει τους γάμους των τουρκοκυπρίων με αλλοθρήσκους που ζουν στην επικράτεια της «Κυπριακής Δημοκρατίας».

Ο Νόμος περί γάμου που ισχύει μέχρι σήμερα είναι του 1949 και προβλέπει τον πολιτικό γάμο μεταξύ ετεροδόξων. Με τροποποίηση που έγινε το '54 καθιερώνεται εξαίρεση από τις πρόνοιες αυτές περί πολιτικού «αν ο ένας από τους δύο ανήκει στους τούρκους μουσουλμάνους». Ποια είναι η σημασία αυτού αξίζει να το αφήσουμε να φανεί μέσα από ανοιχτή επιστολή που έστειλε τουρκοκύπριος στον πρόεδρο Βασιλείου, την Κυβέρνηση και τους βουλευτές της ελληνοκυπριακής βουλής στην οποία εξηγεί την ιστορία του και το πρόβλημα που αντιμετωπίζει εξαιτίας αυτής της διάκρισης σε βάρος των τουρκοκυπρίων:

«Είμαι τουρκοκύπριος, κάτοικος Λεμεσού. Το 1987 αρραβωνιάστηκα με Αγγλίδα, με την οποία επιδίωξα να παντρευτώ. Εδώ όμως και ενάμιση χρόνο οι προσπάθειές μας να παντρευτούμε με πολιτικό γάμο αντιμετωπίζουν την άρνηση των δημοτικών αρχών οι οποίες δεν δέχονται καν την αίτησή μας. Επικαλούνται νόμο του 1949, της αποικιοκρατίας, ο οποίος εξαίρει ειδικά τους Τούρκους μουσουλμάνους από τις πρόνοιες του νόμου περί γάμου, ενώ προβλέπει τη δυνατότητα τέλεσης πολιτικού γάμου ανάμεσα σε όλους τους άλλους ετερόδοξους.

Παρά τις πολλές προσπάθειές μου, τρεις επιστολές που έστειλα σε σας προσωπικά κύριε Πρόεδρε, και πολλές συναντήσεις με τον Υπουργό Εσωτερικών και αρμόδιους γραμματείς, στάθηκε αδύνατο να βρεθεί κάποια λύση στο πρόβλημά μας. Μας συμβούλεψαν ή να αλλάξει ο ένας από τους δύο μας θρησκεία, και να τελεσθωμε θρησκευτικό γάμο, ή να πάμε στο εξωτερικό να παντρευτούμε με πολιτικό γάμο.

Το οικονομικό βάρος μιας τέτοιας μετάβασης στο εξωτερικό για να παντρευτούμε είναι δυσβάσταχτο για μας. Εκτός όμως από αυτό, μπορεί να αντιμετωπίσουμε και εμείς περιπέτειες σαν αυτές που αντιμετωπίσαμε πριν λίγα χρόνια γνωστός μου τουρκοκύπριος, επίσης κάτοικος Λεμεσού που ακολουθούσε παρόμοια συμβουλή, και παντρεύτηκε στο εξωτερικό με πολιτικό γάμο την επίσης αλλοδαπή γυναίκα του. Στην επιστροφή τους στην Κύπρο τους ζητήθηκε μεγάλη χρηματική εγ-

γύση για να επιτρέψουν την είσοδο στη σύζυγό του. Ποσό που δεν είχαν να πληρώσουν, με αποτέλεσμα να αναγκαστεί η γυναίκα του να φύγει, και να διαλυθεί τελικά η οικογένειά τους.

Στο παρελθόν μας ζητήθηκε και μας, για παράταση της παραμονής της αρραβωνιαστικιάς μου, εγγύηση 1000 λιρών, η οποία μετά από έντονες διαμαρτυρίες μου μειώθηκε στις 200 λίρες. Ζούμε σε συνεχή ανασφάλεια, επειδή της έχει ζητηθεί στο παρελθόν να εγκαταλείψει την Κύπρο.

Έτσι η μόνη λύση που μας προσφέρουν οι αρχές είναι να αλλάξει τη θρησκεία του ο ένας από τους δύο μας. Θεωρούμε απαράδεκτο να υποχρεωθούμε σε αυτόν τον εξευτελισμό για να ασκήσουμε ένα ανθρωπινό δικαίωμα το οποίο για όλους τους άλλους πολίτες είναι κατοχυρωμένο, εκτός αν έχουν την ατυχία να είναι τουρκοκύπριοι.

Μέχρι τώρα μας έφερναν τη δικαιολογία ότι δεν μπορούσε να γίνει τίποτα για μας γιατί θα έπρεπε να αλλάξει το σύνταγμα. Πρόσφατα όμως διάβασα στις εφημερίδες ότι έγινε πρόταση από βουλευτές τριών κομμάτων για τροποποίηση του συντάγματος ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί ο πολιτικός γάμος και ανάμεσα στους ελληνοκύπριους. Με λύπη και με μεγάλη έκπληξη διαπίστωσα ότι και πάλι οι τουρκοκύπριοι θα εξαιρούνται από τις πρόνοιες του νόμου για τον πολιτικό γάμο, με αποτέλεσμα οι τουρκοκύπριοι που ζουν στον νότο να συνεχίζουν να είναι υποχρεωμένοι να παντρευτούν σε άλλη χώρα ή να αλλάξουν θρησκεία, είτε αυτοί είτε το ταίρι τους, για να παντρευτούν. Όλα αυτά μάλιστα, την στιγμή που στο βορρά εφαρμόζεται από καιρό ο πολιτικός γάμος μεταξύ τουρκοκυπρίων ή τουρκοκυπρίων και αλλοδόξων!

Μετά την τροποποίηση του συντάγματος που συνεχίζει να εξαιρεί τους τουρκοκύπριους ο Τζεμάλ και η αρραβωνιαστικιά του η Τζόη έχουν αποφασίσει να υποστούν τον εξευτελισμό και να αλλάξει ο ένας από τους δύο τη θρησκεία του για να παντρευτούν και να ζήσουν χωρίς την ανασφάλεια του διωγμού από το τμήμα μετανάστευσης.

Αν για τον Τζεμάλ χρειάστηκε να ζητήσει αυτή την περιπέτεια για να αμφισβητήσει την ελκρινεία των διακηρύξεων για επαναπροσέγγιση και δημοκρατική λύση, για άλλους είχε φανεί αρκετά πιο πριν με....

...ΤΗ ΦΥΛΑΚΙΣΗ ΤΟΥ Γ. ΠΑΡΠΑ

Τον περασμένο μήνα, στις 8.6.89, ο Γιάννης Πάρπας ο πρώτος και μόνος μέχρι στιγμής ελληνοκύπριος Αντιρρησίας συνείδησης καταδικάστηκε από το Στρατοδικείο Λευκωσίας σε φυλάκιση 4 μηνών για την άρνησή του να συμμετέχει στις τακτικές ασκήσεις της εθνικής φρουράς. Αυτή είναι η δεύτερη φορά που ο Γ. Πάρπας φυλακίζεται για τον ίδιο λόγο. Το περασμένο καλοκαίρι είχε καταδικαστεί και εκτίσει δίμηνη φυλάκιση για παρόμοια άρνηση.

Ο 25χρονος Γ. Πάρπας υπηρέτησε τη θητεία του όταν ήταν δεκαοχτώ χρόνων και όπως οι περισσότεροι ελληνοκύπριοι άρχισε να καλείται κάθε δυο με τρεις μήνες σε τακτικές ασκήσεις

της εθνικής φρουράς που έχει διάρκεια από πέντε ώρες μέχρι μερικές μέρες. Τα δύο τελευταία χρόνια ο Γ. Πάρπας αρνείται να συμμετέχει σε αυτές τις ασκήσεις επικαλούμενος λόγους συνείδησης.

Όπως δήλωσε από παλιά ο ίδιος, θεωρεί υποκρισία από την μια να προβάλλεται η επαναπροσέγγιση με τους τουρκοκύπριους, και από την άλλη να δυνάμυνουμε το στρατό και να στρατιωτικοποιείται όλο και περισσότερο η κοινωνία και η ζωή μας. Ακόμα, ότι δεν θέλει να δυνάμώσει ένα στρατό για τον οποίο δεν υπάρχει καμιά εγγύηση ότι άμα γίνει αρκετά δυνατός δεν θα χρησιμοποιηθεί ξανά για να κάνει «ανδραγαθήματα» σαν αυτά που έκανε πριν το '74 εναντίον των τουρκοκύπριων και το '74 εναντίον και των ελληνοκύπριων εργαζόμενων.

Το σύνολο του τύπου, προοδευτικού και μη, κράτησε στάση σιωπής, σαν να μην υπήρξε ποτέ ο Γ. Πάρπας. Την ίδια στάση κράτησαν και το ΑΚΕΛ και η νεολαία του η ΕΔΟΝ που εμφανίζεται να ασχολείται ιδιαίτερα με τα θέματα νεολαίας και στρατού. Για την ΕΔΕΚ, βέβαια, που προωθεί μια «απορριπτική» εθνικιστική πολιτική και υποστηρίζει ολόψυχα τις στρατιωτικές προετοιμασίες, ούτε λόγος μπορεί να γίνεται για συμπαράσταση. Όμως και η «αριστερή Πτέρυγα της ΕΔΕΚ» μία οργάνωση που δημιουργήθηκε από διαγραμμένους από το κόμμα το '80, που είναι η μεγαλύτερη οργάνωση στο χώρο της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς, αρνήθηκε να υποστηρίξει τον Πάρπα. Έτσι η επιτροπή συμπαράστασης και η καμπάνια για υποστήριξη του Γ. Πάρπα περιορίστηκε σε δυο μικρότερες ομάδες, την «εκδοτική ομάδα Εργατική Δημοκρατία» και την «πρωτοβουλία ενάντια στον κοινωνικό ρατσισμό» και σε άτομα.

Παρά το ότι η επιτροπή συμπαράστασης ήταν στο περιθώριο, κατάφερε να δημιουργήσει κάποιες κινητοποιήσεις και να ευαισθητοποιήσει ένα μικρό και πολύ μειοψηφικό κομμάτι της ελληνοκυπριακής κοινωνίας αλλά αρκετό ώστε να βγάλει το θέμα από την αφάνεια και να αναγκάσει σε κάποιο βαθμό τον τύπο να ασχοληθεί με το θέμα. Ιδιαίτερο ρόλο σ' αυτό έπαιξε η συμπαράσταση από το εξωτερικό, από διάφορες οργανώσεις αντιρρησιών, υποστηριχτών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αριστερές οργανώσεις, προσωπικότητες και άλλα άτομα.

Το γεγονός ότι οι λόγοι που επικαλείται ο Γ. Πάρπας είναι η ελκρινής επαναπροσέγγιση με τους τουρκοκύπριους δεν έμεινε απαρατήρητο από τους τουρκοκύπριους και τούρκους προοδευτικούς.

Είναι χαρακτηριστικό ότι για τον Πάρπα έδειξαν ενδιαφέρον και έκφρασαν τη συμπαράστασή τους τούρκοι πολιτικοί πρόσφυγες στην Ελλάδα, η τουρκική οργάνωση Soslist isci και τουρκοκύπριοι που ζουν στο Λονδίνο. Για τον Πάρπα ενδιαισθηθήκαν και προοδευτικοί τουρκοκύπριοι στη συνάντηση που έγινε στο Λήδρα Παλάς στη Λευκωσία τον περασμένο Απρίλη.

Η νέα καταδίκη του Πάρπα συνδυάστηκε με μια σκλήρυνση της στάσης της κυβέρνησης στο θέμα των αντιρρησιών και γενικά του στρατού και των εξοπλισμών. Μεγάλα ποσά επενδύονται για στρατιωτικούς σκοπούς, για

εξοπλισμούς, για αξιωματικούς, δημιουργείται θεσμός στρατιωτών μακράς θητείας και πολιτοφυλακής με την εκπαίδευση ατόμων πάνω από τα πενήντα για την επάνδρωση της πράσινης γραμμής σε περίοδο σύγκρουσης και μελετάται η στράτευση των γυναικών. Η επιτροπή άμυνας της Βουλής, η οποία είχε αναλάβει να επεξεργαστεί νομοσχέδιο για τους αντιρρησίες, το έβαλε στο ράφι.

Με αυτά τα δεδομένα ο Γιάννης Πάρπας αντιμετωπίζει τον κίνδυνο νέων διώξεων και πολύμηνων φυλακίσεων για κάθε άρνησή του να συμμετέχει σε άσκηση της εθνικής φρουράς. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι ο Γ. Πάρπας κινδυνεύει να βρεθεί στη φυλακή για πολλά χρόνια επειδή τόλμησε να δείξει έμπρακτα την πίστη του σε μια ελκρινή επαναπροσέγγιση με τους τουρκοκύπριους. Έξω από το Στρατοδικείο και πριν μεταφερθεί στις Κεντρικές Φυλακές Λευκωσίας ο Γ. Πάρπας ανάμεσα σε άλλα δήλωσε:

«Θα συνεχίσω να αγωνίζομαι για μια ελκρινή επαναπροσέγγιση με τους τουρκοκύπριους εργαζόμενους τους οποίους αρνούμαι να δω σαν εχθρούς μου και να προετοιμαστώ για να τους πολεμήσω».

Εναντίον του Γ. Πάρπα εκκρεμούν ακόμη δύο δίκες για παλιότερες αρνήσεις του. Η μια ορίστηκε να γίνει στις 5.7.89.

Όσοι πιστεύουν ότι οι διακηρύξεις της ελληνοκυπριακής πλευράς για τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι μονόδρομος προς τα δικαιώματα εκείνα που εξυμνούνται τον ελληνοκυπριακό εθνικισμό δέχτηκαν ένα γερό χαστούκι όταν ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος δήλωνε στον «Φιλελεύθερο» της 22.6.89 ότι πρέπει οι αντιρρησίες συνείδησης να... «στερούνται... ορισμένων δικαιωμάτων – πολιτικών, οικονομικών κ.λπ. – που απολαμβάνουν οι υπόλοιποι πολίτες». Στην ίδια δήλωσή του ο Αρχιεπίσκοπος «εξέφρασε την απογοήτευσή του για ορισμένες αντιλήψεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων που επικρατούν στις χώρες μέλη της Ευρώπης». Η ίδια εφημερίδα ανέφερε ότι υπήρξαν φήμες ότι ήταν ο Αρχιεπίσκοπος που αντέδρασε ώστε να αποσυρθεί το νομοσχέδιο για τους αντιρρησίες.

Έτσι λοιπόν και τον Ιούλη του '89 όλος ο πολιτικός κόσμος θα καλεί τους ελληνοκύπριους να τραγουδήσουν το «ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ» (είναι και τραγουδάκι!) ενώ θα «ξεχνούν» και θα αγνοούν με μανία την άλλη πλευρά του νομίσματος, τη φυλάκιση του Πάρπα, τον εξευτελισμό του Τζεμάλ και την δυστυχία της Άλεξιας. Είναι σίγουρο ότι και στον βορρά οι αρχές έχουν όχι μόνο τα δικά τους «δεν ξεχνώ», αλλά και τα αντίστοιχα «ξεχνώ».

Και στις δύο πλευρές, το ζητούμενο είναι το δυνάμωμα και η ανάπτυξη εκείνης της αριστεράς που θεωρεί σαν κύριο της καθήκον να θυμάται και να θυμίζει αυτά ακριβώς που η άρχουσα τάξη στην πλευρά της θα προτιμούσε να ξεχάσουν όλοι. Αυτός φαίνεται να είναι ο μόνος δρόμος για το δυνάμωμα της εμπιστοσύνης και της ενότητας ανάμεσα στους εργαζόμενους των δυο κοινοτήτων.

Λευκωσία
Ντίνος ΑΓΙΟΜΑΜΙΤΗΣ

ΤΑ ΚΟΙΝΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ

ΓΙΑΤΙ ΔΕ ΜΑΘΑΜΕ ΤΟ ΑΦΕΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΚΟΣΚΩΤΑ

Τσάτσος και Κοσκωτάς. Γαλαζοπράσινα σκάνδαλα με «φόντο» την σιωπηλή στάση αναμονής και εγκαρτέρησης της κοινοβουλευτικής αριστεράς. Δύο τεράστια οικονομικά σκάνδαλα, με ανυπολόγιστο ακόμη, το οικονομικό και κοινωνικό τους κόστος, που για το σύνολο του πολιτικού κόσμου της χώρας αλλά και του καθημερινού τύπου στην Ελλάδα θεωρούνται «απαγορευμένος καρπός» και καθόλου πρόσφορα για διςρεύνηση, τουλάχιστον σ' ό,τι αφορά τις πιθανές διασυνδέσεις και σχέσεις τους με σκοτεινά συμφέροντα του εξωτερικού και χρήματα άγνωστης πηγής και κατεύθυνσης.

Τσάτσος και Κοσκωτάς. Δύο, ανεξάρτητα κατ' αρχήν, οικονομικά σκάνδαλα που ξαφνικά βρέθηκαν να έχουν τις ίδιες «ρίζες» δημιουργίας και τα ίδια, άσχημα, αποτελέσματα. Η «εν μέρει» και μόνον αποκάλυψή τους όμως στάθηκε δυνατή να καταδείξει τα αίτια παραίτησης πανίσχυρων υπουργών (Γεράσιμος Αρσένης) και το ρόλο στενών φίλων του ίδιου του Πρωθυπουργού (Γιώργος Λούβαρης) ή να συμβάλει στην απόδειξη της εμπλοκής (Γ. Πέτσος, Γ. Παπανδρέου, Γ. Μαντζουράνης και Ι. Μεταξάς) και χρηματισμού (Μ. Κουτσόγιωργας) ανθρώπων με σημαντικά πόστα στο «γκοθέρνο».

Η «εν μέρει» αποκάλυψή τους και η μετέπειτα απροθυμία του συνόλου, σχεδόν, του ελληνικού τύπου ν' ασχοληθεί με τις ακριβείς σχέσεις και διασυνδέσεις των εταιριών που πρωταγωνίστηκαν σ' αυτά τα σκάνδαλα (ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ και ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΡΗΤΗΣ) μ' άλλες εταιρίες και τραπεζοπιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού, άφησε αδιευκρίνιστη και ανεξερεύνητη την πλέον ενδιαφέρουσα πτυχή της δημιουργίας αυτών των σκανδάλων.

Ακόμη και οι ανακριτικές αρχές της χώρας δεν θέλησαν να σπάσουν το άτυπο «μορατόριουμ» που, κατά τα φαινόμενα, έχουν συνάψει όλα τα πολιτικά κόμματα και το σύνολο (του εντρυφούντος, κατά τα άλλα, σε ανώδυνα οικονομικά σκάνδαλα) ελληνικού τύπου και να ζητήσουν τη συνδρομή των αντίστοιχων αρχών άλλων χωρών, για την παροχή στοιχείων και ντοκουμέντων που, αναμφισβήτητα, θα οδηγούσαν στην πλήρη διελεύκανση των συγκεκριμένων σκανδάλων και στην αποκάλυψη των ιδιών, ενδεχόμενα, συμφερόντων που βρίσκονται πίσω τους.

Έτσι, με την σιωπηλή συναίνεση της κοινοβουλευτικής αριστεράς, τα δύο μεγάλα πολιτικά κόμματα (ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ.) και η συντριπτική πλειοψηφία του τύπου κατόρθωσαν ν' αποσυνδέσουν τα δύο αυτά οικονομικά σκάνδαλα από τις πιθανές σχέσεις τους με ξένα συμφέροντα ή συμφέροντα ελλήνων στο εξωτερικό και ν' αποκρύψουν από τον ελληνικό λαό την μεγάλη αλήθεια:

Ότι παρόμοιες έκτασης οικονομικά σκάνδαλα, που η κυριότερη επίπτωση τους στην εθνική οικονομία είναι η συναλλαγματική αιμορραγία των διαθεσίμων της χώρας προς άγνωστη κατεύθυνση, δεν μπορούν να στηθούν και ν' αποδώσουν, χωρίς την έξωθεν βοήθεια και συμμετοχή.

Παράλληλα, δεν δόθηκε η ευκαιρία, έστω και κάτω από την προεκλογική φρενιτιδα των ημερών, ν' αποκαλυφθεί η δομή και δράση του οικονομικού εγκλήματος και στην Ελλάδα αλλά οι «αποκαλύψεις» εντοπίστηκαν μόνον στις επιπτώσεις αυτών των σκανδάλων στο εσωτερικό και τα αίτια της δημιουργίας τους αποδόθηκαν, «ελαφρά τη καρδία», στην καταποσίωση ή την ατζαμοσύνη των πρωταγωνιστών τους.

Βέβαια —κι αυτό αποδείχθηκε από τη στάση όλου σχεδόν του τύπου στο όλο ζήτημα— οι αποκαλύψεις που αφορούσαν τα τεκταινόμενα στην «ψωροκώστα» και είδαν το φως της δημοσιότητας, συνέβαλλαν τα μέγιστα στην εκτόξευση απειλών μεταξύ των εκπροσώπων των δύο μεγάλων κομμάτων, βοήθησαν την κοινοβουλευτική αριστερά στην άσκηση κριτικής κατά των «μη εντίμων» του ΠΑΣΟΚ και των πλέον ανέντιμων της Νέας Δημοκρατίας και έδωσαν την ευκαιρία στο πανίσχυρο εκδοτικό συγκρότημα να «μανιπουλάρει» αυτές τις αποκαλύψεις (είτε δημοσιεύοντας είτε

λέγοντας πως θα τις δημοσιεύσει) κατά πώς το συνέφερε και με στόχο την εξασφάλιση μεγαλύτερου μεριδίου στη νομή της αυριανής εξουσίας.

Όμως, τα γνωστά και άγνωστα στοιχεία που υπάρχουν γύρω από το σκάνδαλο της ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ αλλά και της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΡΗΤΗΣ και που, αυταπόδεικτα, οδηγούν στα ίδια κέντρα αντιπροσώπευσης ξένων και σκοτεινών συμφερόντων, αναγκαστικά δίνουν μια ευρύτερη διάσταση σ' αυτά και προκαλούν, από μόνα τους, για μια πιο ουσιαστική προσέγγιση, διερεύνηση και ενασχόληση.

Παράλληλα, το παρασκήνιο, οι πληροφορίες, καθώς και τα ερωτήματα που βγαίνουν απ' αυτές τις ιστορίες, καταδεικνύουν τη συμμετοχή υψηλά ιστάμενων προσώπων στην προσπάθεια συγκάλυψης αυτής της πτυχής των δύο μεγάλων σκανδάλων και δεν αφαιρούν κανένα ποσοστό ευθύνης από τους κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους της αριστεράς που μπορούσαν και δεν πίεσαν (μέσα και έξω από το Κοινοβούλιο) για την πλήρη διελεύκανσή τους.

**Γιατί δεν μάθαμε
τ' αφεντικό
του Κοσκωτά**

Εκκινώντας από τα στοιχεία που είδαν το φως της δημοσιότητας και συνεκτιμώντας και εκείνα που θα μπορούσαμε να είχαμε πληροφορηθεί αν οι ανακριτικές αρχές της χώρας έκαναν έγκαιρα (από τον περασμένο Νοέμβριο) μια απλή αίτηση δικαστικής συνδρομής στις αντίστοιχες αρχές του Λουξεμβούργου, μπορούμε ανεκβίαστα να πούμε ότι χάσαμε στο «παρα πέντε» την ευκαιρία να μάθουμε ποιος ή ποια συμφέροντα κρύβον-

ται πίσω από τον Γιώργο Κοσκωτά και τον ομώνυμο σκάνδαλο που συνταράσσει, ένα σχεδόν χρόνο, την πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας.

Τα στοιχεία αυτά, εκτός του ότι δεν θεωρήθηκαν ικανά να ευαισθητοποιήσουν τις ανακριτικές αρχές και την Εξεταστική των πραγμάτων Επιτροπή της Βουλής για το σκάνδαλο Κοσκωτά, δεν μπόρεσαν να προκαλέσουν και τη δημοσιογραφική έρευνα, που εξάντλησε όμως τις δυνατότητές της, στο να παρακολουθεί τον Κοσκωτά στη Βραζιλία και να πληροφορεί «έγκαιρα» την ελληνική επικράτεια αν ο απατεώνας βρήκε ή όχι καταφύγιο στη Βοστώνη!

Ουδείς εξάλλου εκ των πολιτικών μας αρχηγών και «κομισσαρίων», που αναλώθηκαν σε σωρεία προφορικών και γραπτών καταγγελιών, για το «πόθεν έσχες» του Κοσκωτά, για τη συμμετοχή και το χρηματισμό κυβερνητικών στελεχών στο μεγάλο αυτό σκάνδαλο και για την ένοχη στάση του Πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου, δεν σκέφθηκε να επισείσει τη σημαία της αμφοιόλητης για το ποια είναι η εταιρία «Μέντιν Φιν» που έστησε ο απατεώνας στο Λουξεμβούργο, ποιοι έβαλαν τα κεφάλαια για την ίδρυσή της, ποιος ο ρόλος της στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κρήτης και ποιος οι ακριβείς σχέσεις και δοσοληψίες της με διεθνή τραπεζοπιστωτικά συγκροτήματα που θρέθηκαν ανακατεμένα στο ευρωπαϊκό Ιράν-Γκέιτ (Κρέντιτ Μπανκ) ή στο ξεπλύμα ναρκοδολαρίων (Μπι Σι Σι 'Αι).

Οι αναφορές, όμως, στο «μυστήριο» που περιέβαλλε τις συναλλαγές της Τράπεζας Κρήτης με την εταιρία χαρτοφυλακίου («χόλντινγκ») Μέντιν Φιν του Λουξεμβούργου υπήρχαν (υπό μορφή ένορκων καταθέσεων) στα χέρια των ανακριτικών αρχών, πολύ πριν το σκάνδαλο Κοσκωτά προσλάβει τις ήδη γνωστές διαστάσεις του.

Όπως επίσης είχε διαφανεί, μέσα από τις ίδιες καταθέσεις, η σαφής άρνηση του Κοσκωτά να δώσει στα όργανα του ελέγχου το παραμικρό διαφωτιστικό στοιχείο σχετικά με τις σχέσεις της Τράπεζας του και την Μέντιν Φιν και τις διεθνείς δραστηριότητες και συναλλαγές της τελευταίας.

Πράγματι, όπως για πρώτη φορά αποκαλύπτεται σήμερα από τον «Σ», από τον περασμένο Ιούλιο είχαν ενόρκως καταθέσει στον αντεισαγγελέα εφετών Αθήνας Γεώργιο Κουβέλη, μεταξύ άλλων και οι:

- Αθανάσιος Στεφανίδης, προϊστάμενος της υπηρεσίας ελέγχου λοιπών εργασιών σε συνάλλαγμα της Διεύθυνσης Ελέγχου για την εφαρμογή των συναλλαγματικών κανόνων της Τράπεζας της Ελλάδος που, ανάμεσα στ' άλλα είχε πει ότι:

- «Στις 18.11.1986 δραχμοποιήθηκε συνάλλαγμα ύψους 8 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ από την εταιρία Μέντιν Φιν Ιντερνσιοναλ, με χρέωση λογαριασμού καταθέσεων της σε συνάλλαγμα.

- ...Το ποσό αυτό χρησιμοποιήθηκε πράγματι για τη συμμετοχή της εταιρίας Μέντιν Φιν στην 6 και γ' φάση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κρήτης.

- ...Οι πιστωτικές-χρεωτικές εγγραφές και οι αντίθετες τους καθώς και το υπόλοιπο του λογαριασμού καταθέσεων της εταιρίας Μέντιν Φιν δεν ελέγχθηκαν λόγω του ισχύοντος τραπεζικού απορρήτου, το οποίο επικαλέσθηκαν και οι αρμόδιοι της ελεγχθείσας τράπεζας.

Ομοίως, στις 12.12.1986 η ίδια πιο πάνω εταιρία Μέντιν Φιν δραχμοποίησε συνάλλαγμα ύψους 7 εκατομμυρίων δολαρίων με χρέωση του λογαριασμού καταθέσεων της σε συνάλλαγμα, όπως αναγράφεται στην Βεβαίωση Αγοράς Συναλλάγματος (ΒΑΣ) που εκδόθηκε ταυτόχρονα με τη δραχμοποίηση του συνάλλαγματος. Η δραχμοποίηση αυτού του συνάλλαγματος αντιστοιχούσε σε 994.000.000 δραχμές και από το ποσό αυτό, 993.997.250 δραχμές χρησιμοποιήθηκαν πράγματι για τη συμμετοχή της εταιρίας ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΕ, προς την οποία η Μέντιν Φιν δάνεισε το πιο πάνω ποσό στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κρήτης.

Στο σημείο αυτό θεωρώ και πάλι σκότσο να τονίσω ότι δεν έγιναν οποιoδήποτε έλεγχοι που αφορούν το λογαριασμό καταθέσεων σε συνάλλαγμα της Μέντιν Φιν ούτε συμφωνία ταμειακή για τις 12.12.86 για τους ίδιους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω.

- Δημοσθένης Κεραμίδας, ελεγκτής της Τράπεζας της Ελλάδος που, μεταξύ άλλων, κατέθεσε ότι:

- «Ελέγχθηκε η εισαγωγή 8.000.000 δολαρίων από την εταιρία Μέντιν Φιν και διαπιστώθηκε η εισαγωγή του συνάλλαγματος για συμμετοχή της στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κρήτης (αγορά μετοχών της) και διαπιστώθηκε συγχρόνως ότι, καταχωρήθηκε το συνάλλαγμα αυτό στην «ποζίσιον» συνάλλαγματος και εκχωρήθηκε στην ελληνική αγορά. Επίσης ελέγχθηκε η εισαγωγή επί 8 εκατομμυρίων δολαρίων από την ίδια εταιρία, σαν δάνειο προς την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΕ, προκειμένου να συμμετάσχει η τελευταία στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κρήτης (αγορά μετοχών).

- ...συνεχίζοντας τον έλεγχο της «ποζίσιον» ορισμένων ημερομηνιών του 1986 αντιμετωπίσαμε προβλήματα και συγκεκριμένα, μας χορηγούσαν αντίγραφα «εξτρέ» ανταποκριτών διαμορφωμένα κατά την κρίση των αρμοδίων της Τράπεζας Κρήτης (με σθυσίματα, αριθμών, ονομάτων κ.λπ.) καθιστώντας τον έλεγχο αδύνατο για τη διαπίστωση της αυθεντικότητας κάθε συναλλαγής.

- ...Στην ερώτησή σας γιατί αρνήθηκε να κάνουμε τον έλεγχο των στοιχείων των ΒΑΣ επικαλούμενος το τραπεζικό απόρρητο, η γνώμη μου είναι ότι δεν ήθελε (σ.σ. ο Κοσκωτάς) να πληροφορηθούμε την προέλευση του συνάλλαγματος.

- Βασίλης Κελεπούρης, υπάλληλος της Τράπεζας Ελλάδος στο τμήμα ελέγχου για την εφαρμογή των συναλλαγματικών κανόνων στις Τράπεζες που υπογράφισε, μεταξύ άλλων, ότι:

- «Ο λογαριασμός προθεσμίας συμφωνήθηκε εκτός του ανταποκριτού της Τράπεζας (Ιρβινγκ Τραστ Κόμπα-νυ – Νέα Υόρκη) του οποίου η κίνηση και το υπόλοιπο δεν μας επιδείχθηκαν. Στο σημείο αυτό, σε σχέση δηλαδή με τους λογαριασμούς προθεσμίας σε συνάλλαγμα, αναφέρω ότι οι «εξτρέ» των ανταποκριτών που μας επιδείχθηκαν, ήταν σε φωτοτυπίες από τις οποίες φαινόταν ότι είχαν σθηνστεί κάποια στοιχεία τα οποία αφορούσαν ιδιώτες που καλύπτονται από το τραπεζικό απόρρητο και δεν μπορούν να δοθούν τα πρωτότυπα.

- Παναγιώτης Βακάλης, τέως αντιπρόεδρος της Τράπεζας Κρήτης και σήμερα προφυλακισμένος στις φυλακές Κορυδαλλού που, στην κατάθεσή του, ανέφερε συγκεκριμένα ότι «ο κ. Κοσκωτάς στη δική της εφημερίδας ΕΘΝΟΣ τόνισε και απέδειξε ότι ένα σημαντικό μέρος των ενενδύσεων του στην Ελλάδα προέρχεται από δανεισμούς του από Τράπεζες του εξωτερικού».

Αποδεικνύεται λοιπόν ότι, από τον Ιούλιο του 1988, οι ανακριτικές αρχές της χώρας είχαν στα χέρια τους ένορκες καταθέσεις ελεγκτικών οργάνων, από τις οποίες προέκυπε ότι, η Μέντιν Φιν είχε συμμετάσχει στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κρήτης, με 15.000.000 δολάρια που φαινομενικά είχαν εισαχθεί και δραχμοποιηθεί στη χώρα μας αλλά δεν υπήρχαν τα πρωτότυπα παραστατικά για την επαλήθευση αυτών των γεγονότων.

Παράλληλα, σύμφωνα με τις ίδιες καταθέσεις, αποκαλύφθηκε ότι δεν υπήρχαν και πρωτότυπα παραστατικά που να αποδείκνυαν τις συναλλαγές της Τράπεζας Κρήτης με τον διεθνή Τραπεζοπιστωτικό Οργανισμό «Ιρβινγκ Τραστ» των ΗΠΑ.

Αντίθετα, όπως προκύπτει από το 1896 Πόρισμα Ελέγχου της Τράπεζας της Ελλάδος, επιβεβαιώθηκαν οι συναλλαγές της Τράπεζας Κρήτης με τον πολυεθνικό τραπεζοπιστωτικό κολοσσό «Μπανκ οφ Κρέντιτ εντ Κόμερς Ιντερνσιοναλ» (Μπι Σι Σι 'Αι) που, σύμφωνα με αποκαλύψεις του αμερικάνικου Τύπου, είχε διαπιστωθεί ότι, μέσω των υποκαταστημάτων του σ' όλο τον κόσμο και κυρίως μέσω της Μπι Σι Σι 'Αι Λονδίνου, ξέπλενε χρήματα που προέρχονταν από λαθρεμπόριο ναρκωτικών σ' όλο το κόσμο.

Αναλυτικότερα, σχετικά με τις συναλλαγές της Τράπεζας Κρήτης τόσο με την «Ιρβινγκ Τραστ» όσο και με την «Μπι Σι Σι 'Αι», ο έλεγχος είχε διαπιστώσει, σύμφωνα με το πόρισμα, ότι:

- «Τοποθετήσεις σε συνάλλαγμα στην Ιρβινγκ Τραστ»: Η μοναδική σε συνάλλαγμα προθεσμιακή (με την πλατιά του όρου έννοια) τοποθέτηση της Τράπεζας Κρήτης στην Ιρβινγκ Τραστ, με κλείσιμο εργασιών 31.12.1987, ήταν αυτή που αφορούσε την επένδυση, από την πρώτη για μια εργασία μέρη και συγκεκριμένα από τις 31.12.1987 μέχρι και την πρώτη εργάσιμη ημέρα του χρόνου 4.1.1988, ποσού 1.300.000 δολαρίων.

Σύμφωνα με κατηγορηματική δήλωση της Ιρβινγκ Τραστ η Τράπεζα Κρήτης δεν είχε καμία άλλη προθεσμιακή κατάθεση στην εν λόγω αμερικάνικη Τράπεζα με κλείσιμο εργασιών της 31.12.87.

- «Τοποθετήσεις σε συνάλλαγμα στην Μπανκ οφ Κρέντιτ εντ Κόμερς Ιντερνσιοναλ Λονδίνου»: Έχει επιβεβαιωθεί η αίτηση της Τράπεζας Κρήτης, από προθεσμιακές τοποθετήσεις της στην Μπι Σι Σι 'Αι Λονδίνου, με κλείσιμο εργασιών 31.12.87 και για ποσό 3.500.000 δολαρίων από το πρωτότυπο «κονφιδέρ-σον», το οποίο αν και δηλώθηκε ότι απωλέσθηκε κατά τους προηγούμενους ελέγχους μας, παραδόθηκε στην Τράπεζα Κρήτης μετά τον διορισμό του Προσωρινού Επιτρόπου. Αναμένεται πρόσθετη επιβεβαίωση της εν λόγω Τράπεζας με κλειδωμένο μυστικό τέλος.

Οι επιστημονικές αυτές (διαπιστώσεις άλλωστε του

επίσημου ελέγχου στην Τράπεζα Κρήτης) έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις πιθανές σχέσεις μεταξύ Μέντιν Φιν, Τράπεζας Κρήτης και Ιρβινγκ Τραστ, δεδομένου ότι, σύμφωνα με αποκαλύψεις του συντάκτη αυτού του κειμένου στην εφημερίδα «ΠΡΩΤΗ» στις 12 Δεκεμβρίου 1988, αποδείχθηκε ότι:

- Στον έναν και μοναδικό ισολογισμό, χρήσης 1986 και 1987, της Μέντιν Φιν, εμφανίζεται η εταιρία να έχει συνολικά χρέη 15.010.757,49 δολαρίων και να έχει προβεί σε μια και μοναδική πράξη δικαιοπραξίας, την αγορά μετοχών αξίας 9.507.463 δολαρίων.

- Στο έγγραφο της Ιρβινγκ Τραστ που, στις 21.10.88, στάλθηκε στον τότε αντιπρόεδρο της κυβέρνησης Μέντιο Κουτσόγιωργα, αποκαλύφθηκε ότι η αμερικάνικη πολυεθνική ήταν εκείνη που δάνεισε την «Μέντιν Φιν» με το ποσό των δεκαπέντε εκατομμυρίων δολαρίων που, όπως προκύπτει, διατέθηκε για την συμμετοχή της Μέντιν Φιν στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κρήτης.

- Το δάνειο αυτό, όπως είχε διαβεβαιώσει η Ιρβινγκ Τραστ, δόθηκε στην Μέντιν Φιν έναντι της φύλαξης ενός ομολόγου κατάθεσης 2.125.937,35 δολαρίων.

Απ' αυτά και μόνον τα στοιχεία προκύπτει εμφανώς ότι «κάποιοι» στο εξωτερικό παρεχώρησαν, για φύλαξη, στην Ιρβινγκ Τραστ, ένα ομόλογο κατάθεσης 2,2 εκατομμυρίων δολαρίων περίπου, προκειμένου αυτή να δανειοδοτήσει την Μέντιν Φιν με 15 εκατομμύρια δολάρια και να μπορέσει η τελευταία να συμμετάσχει στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κρήτης.

Επειδή δε το δάνειο που δόθηκε είναι υψηλότερο της «εγγύησης» που παραχωρήθηκε γίνεται επίσης εμφανές ότι, «κάποιοι», με αυξημένη επιχειρηματική φερεγγυότητα, εδώ ή στο εξωτερικό, εγγυήθηκαν ταυτόχρονα στην Ιρβινγκ Τραστ για τη χορήγηση του συγκεκριμένου δανείου.

Αυτή είναι τουλάχιστον η Τραπεζική πρακτική στο εξωτερικό όπου, σπανίως συμβαίνει να δανειοδοτείται, χωρίς επαρκείς εγγυήσεις, μία άγνωστη εταιρία «χόλντινγκ» από πιστωτικό συγκρότημα του κύρους και της επιφάνειας της «Ιρβινγκ Τραστ».

Αυτές οι διαπιστώσεις και τα συγκεκριμένα στοιχεία που είδαν το φως της δημοσιότητας, καθώς και τα ερωτήματα που αναπόφευκτα προέκυψαν, δεν στάθηκαν ικανά να ευαισθητοποιήσουν τις ανακριτικές αρχές της χώρας και να ζητήσουν τη δικαστική συνδρομή των αντιστοίχων αρχών του Λουξεμβούργου, προκειμένου ν' αποκαλυφθεί:

- Ποιος είχε καταθέσει το ομόλογο στην Ιρβινγκ Τραστ και ποιος είχε εγγυηθεί για λογαριασμό της Μέντιν Φιν ώστε η τελευταία να δανειοδοτηθεί από το αμερικάνικο τραπεζοπιστωτικό συγκρότημα με 15 εκατομμύρια δολάρια.

- Ποιος είχε στην κυριότητά του το «πακέτο» των μετοχών της Τράπεζας Κρήτης που αγοράσθηκε από την Μέντιν Φιν, με το δάνειο της Ιρβινγκ Τραστ;

- Η όμως, μια τέτοια ενέργεια (αίτηση δικαστικής συνδρομής), μπορούσε να γίνει στο πλαίσιο των ήδη απλουστευμένων διαδικασιών επικοινωνίας των χωρών μελών της ΕΟΚ, με βάση τις ισχύουσες διατάξεις της σύμβασης για Δικαστική Συνδρομή που έχει υπογραφεί, μεταξύ Ελλάδος και Λουξεμβούργου, από τις 20 Απριλίου 1959!

Αντίθετα, όπως στη συνέχεια προέκυψε, ούτε ο τότε υπουργός Δικαιοσύνης Μέντιος Κουτσόγιωργας ούτε ο ανακριτής Γιώργος Παπανδρέου, έδωσαν εντολή ή σκέφθηκαν να προχωρήσουν στην υποβολή της σχετικής αίτησης στις ανακριτικές αρχές του Λουξεμβούργου, για να απαντηθούν τα καυτά και καιρία ερωτήματα που προαναφέρθηκαν. Η διερεύνηση εξάλλου, αυτής της πτυχής του σκανδάλου Κοσκωτά – της τόσο ουσιαστικής για την αποκάλυψη του μεγάλου μυστικού για το ποιος κρύβεται πίσω από τον μεγαλοαπατεώνα – δεν φάνηκε να ενδιαφέρει ούτε τον Προσωρινό Επίτροπο της Τράπεζας Κρήτης Ι. Καμάρια αλλά ούτε και την Εξεταστική των πραγμάτων Επιτροπή της Βουλής για το σκάνδαλο Κοσκωτά.

Και σ' ότι αφορά τον Επίτροπο κ. Καμάρια πιθανολογείται ότι δεν θα ήθελε ν' ανοίξει τότε «νέες πληγές» στο ήδη διογκωμένο σκάνδαλο Κοσκωτά, μετά τον – για πολλούς ανεξήγητο – θάνατο του προκατόχου του Σπύρου Παπαδάτου. Σ' ότι αφορά όμως τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής της Βουλής (στην οποία τότε συμμετείχαν εκπρόσωποι τόσο της Ν.Δ. και του ΠΑ.ΣΟΚ όσο και της Κοινοβουλευτικής Αριστεράς) η απροθυμία τους αποδίδεται στο άτυπο «μορατόριουμ» που προαναφέρθηκε και που στόχο είχε την αποσύνδεση του σκανδάλου Κοσκωτά από τις διεθνείς επιπλοκές του και την μη αποκάλυψη των στενών δεσμών της Τράπεζας Κρήτης με άγνωστης προέλευσης χρήματα

Ποια είναι η «Μέντι Φιν»

Εδώ όμως αξίζει να σταθούμε και να δούμε ποια είναι η Λουξεμβουργιανή εταιρία Μέντι Φιν, ποιοι την «έστησαν» και το γιατί ο Γιώργος Κοσκωτάς και η οικογένειά του δεν ήταν ιδιοκτήτες της αλλά απλοί διαχειριστές της. Όπως επίσης αξίζει να δούμε όλη την μεθοδευση που -κατά τα ειωθότα στο Λουξεμβούργο- ακολουθήθηκε για να μην αποκαλυφθεί ο πραγματικός κύριος μέτοχος αυτής της εταιρίας και πώς αυτός θα μπορούσε πιθανά ν' αποκαλυφθεί.

Η Μέντι Φιν ιδρύθηκε στις 22.5.86 στο Λουξεμβούργο (οδός Βουλεβάρντ Ρουαγιάλ 15) από τον πρόεδρο του ΔΣ της Κρέντι Τραστ κ. Βίκτωρα Κνάιπ, με αρχικό κεφάλαιο 200.000 δολάρια, διαιρούμενο σε 2.000 μετοχές και σκοπό επενδύσεις και εμπορικές και βιομηχανικές δραστηριότητες.

Από το σύνολο των μετοχών οι 1996 μένουν στα χέρια του κ. Κνάιπ (που θεωρείται αρχιτέκτονας στο στήσιμο τέτοιων εταιριών στο Λουξεμβούργο) και 4 εκχωρούνται στην δικηγόρο Φρανσουάζ Αμέλιους, συνεργάτη του κ. Κνάιπ και μέλος του πρώτου ΔΣ της εταιρίας μαζί με, τους επίσης συνεργάτες του Κνάιπ, Ζαν Πωλ Λόος και Τιέρυ Σμιτ.

Τους επόμενους τρεις μήνες από την ίδρυση αυτής της εταιρίας ο Βίκτωρ Κνάιπ εφάρμοσε, με πιστή συνέπεια, την τακτική της απόκρυψης του πραγματικού κύριου μέτοχου της εταιρίας Μέντι Φιν, ακολουθώντας τις διατάξεις του Λουξεμβουργιανού Νόμου που επιτρέπει την λήψη έγκυρων αποφάσεων, στις γενικές συνελεύσεις τέτοιων εταιριών, με τη συμμετοχή τεσσάρων μόνο ψήφων-μετοχών από το σύνολο των μετοχών που έπρεπε να συμμετάσχουν.

Έτσι, με τη συμμετοχή των άμεσων συνεργατών του που προαναφέρθηκαν και σε γενικές συνελεύσεις που συμμετείχαν μόνον αυτοί, εκπροσωπώντας ισάριθμες μετοχές της εταιρίας, πήραν αποφάσεις για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Μέντι Φιν, από 200.000 σε 10.000.000 δολάρια και για την ανάθεση της καθημερινής διαχείρισης της εταιρίας στον Γιώργο Κοσκωτά, τη σύζυγό του Κάθυ και τον αδελφό του Στήβ. Λογιστής της Μέντι Φιν διορίστηκε ο Γ. Μουρελάτος ο ίδιος άνθρωπος που είχε και την ευθύνη των λογιστικών της Τράπεζας Κρήτης.

Η δημοσιογραφική έρευνα του συντάκτη αυτού του κειμένου αποκάλυψε ότι, σύμφωνα με τις τότε υπάρχουσες ενδείξεις, είχε υπογραφεί ένα ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ του κ. Κνάιπ και του άγνωστου μεγαλομέτοχου της Μέντι Φιν. Στο συμφωνητικό αυτό θεωρήθηκε ότι έπρεπε να περιλαμβάνονται οι όροι και προϋποθέσεις που ο Γιώργος Κοσκωτάς διορίστηκε εντολοδόχος της εταιρίας, από τον άγνωστο μεγαλομέτοχο, καθώς και οι εγγυήσεις που -γραπτά πλέον- παρείχε ο κ. Κνάιπ στον κύριο μέτοχο της Μέντι Φιν, ότι ο διορισθείς εντολοδόχος δεν πρόκειται να «ξεστρατίσει» στην πορεία.

Τόσον το ιδιωτικό αυτό συμφωνητικό (που θα οδηγούσε στην αποκάλυψη του πραγματικού αφεντικού του Κοσκωτά στην Μέντι Φιν και -γιατί όχι- και στην Τράπεζα Κρήτης) όσον και άλλα στοιχεία και αποδείξεις για τις ακριβείς συναλλαγές της Μέντι Φιν μ' άλλες εταιρίες και τραπεζοπιστωτικά ιδρύματα θα μπορούσε να εξασφαλίσει, έγκαιρα, η ελληνική ανακριτική αρχή, με την αίτηση δικαστικής συνδρομής που προαναφέρθηκε.

Δυστυχώς όμως, τόσον η τότε ηγεσία του υπουργείου Δικαιοσύνης όσον και αυτές καθ'αυτές οι ανακριτικές αρχές δεν πήραν από μόνες τους καμία τέτοια πρωτοβουλία. Ούτε δέχθηκαν και κανενός είδους πιέσεις από τη μεγάλη μερίδα του καθημερινού Τύπου που, μήνες τώρα, κόπεται, σε σειρά άρθρων και ρεπορτάζ, ν' αποκαλύψει το πόθεν έσχες του πρώην Τραπεζίτη.

Είναι ενδεικτικό ότι, με εξαίρεση την εφημερίδα «ΠΡΩΤΗ» που φιλοξένησε κάποια σχετικά δημοσιεύματα και σχόλια του υπογράφοντος, καμία άλλη εφημερίδα δεν έγραψε κάποιο σχόλιο προς την κατεύθυνση της άσκησης πίεσης για την υποβολή της αίτησης δικαστικής συνδρομής στο Λουξεμβούργο, για την πλήρη διελεύκανση του σκανδάλου Κοσκωτά. Ούτε επίσης κανείς από τους πολιτικούς που έδειξαν ότι ενδιαφέρονται για την μεγάλη αυτή αποκάλυψη συνηγόρησε δημόσια για την υποβολή αυτής της αίτησης.

Κι είναι επίσης ενδεικτικό ότι, εκτός από την αναμενόμενη αδιαφορία και ολιγωρία των πάσης φύσεως εκπροσώπων του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας (που έχοντας λερωμένη τη φωλιά τους κάθε άλλο παρά θα επιθυμούσαν την επέκταση του σκανδάλου και στα

άδρια των εταιριών χόλντινγκς στο Λουξεμβούργο), ανάλογη υπήρξε και η στάση των εκπροσώπων της κοινοβουλευτικής αριστεράς που εξαντλήθηκαν, κατά τα άλλα, να εξαπολύουν μύδρους κατά των υπαιτιών της δημιουργίας του μεγάλου αυτού σκανδάλου και απαιτούσαν το «βάθεμα και πλάτεμα» της έρευνας για την απονομή ευθυνών στους ενεχόμενους σ' αυτό το σκάνδαλο.

Ποιοι είναι οι «γονείς» της Μέντι Φιν

Το ψάξιμο όμως στις «ρίζες» της Μέντι Φιν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το σκάνδαλο Κοσκωτά στην Ελλάδα, εκτός του ότι παρουσιάζει πολλές ομοιότητες μ' άλλα παρόμοια σκάνδαλα που αποκαλύφθηκαν πρόσφατα στην Ευρώπη, συνδέεται άμεσα ή έμμεσα, μ' άλλα, περισσότερο «χοντρά» σκάνδαλα της γηραιάς ηπείρου.

Έτσι, η δημοσιογραφική έρευνα στο Λουξεμβούργο, μπόρεσε να πληροφορηθεί ότι η Κρέντι Τραστ (στην οποία προεδρεύει ο Βίκτωρ Κνάιπ) υπήρξε θυγατρική της Κρέντι Μπανκ, αφομοιώθηκε πλήρως απ' αυτήν και συστεγάζεται σήμερα στην οδό Βουλεβάρντ Ρουαγιάλ 15 στο Λουξεμβούργο, όπου και η έδρα της Μέντι Φιν.

Δημοσιεύματα του Ευρωπαϊκού Τύπου έφεραν την Κρέντι Τραστ αναμεμιγμένη στο μεγάλο οικονομικό σκάνδαλο που ξέσπασε το 1982 στο Βέλγιο, στο οποίο αποδείχθηκε ότι συμμετείχε και ο πρώην υπουργός Άμυνας του Βελγίου Πωλ Βάντεν Μπούνατς που έχει εξαφανιστεί. Στην υπόθεση αυτή αποδείχθηκε ότι ο Μπούνατς είχε πληρώσει περισσότερα χρήματα απ' όσα έπρεπε στις ΗΠΑ, προκειμένου να παραλάβει όπλα για λογαριασμό του υπουργείου Εθνικής Άμυνας του Βελγίου και ότι, σ' όλες τις φανερές και αφανείς συναλλαγές συμμετείχε η Κρέντι Τραστ.

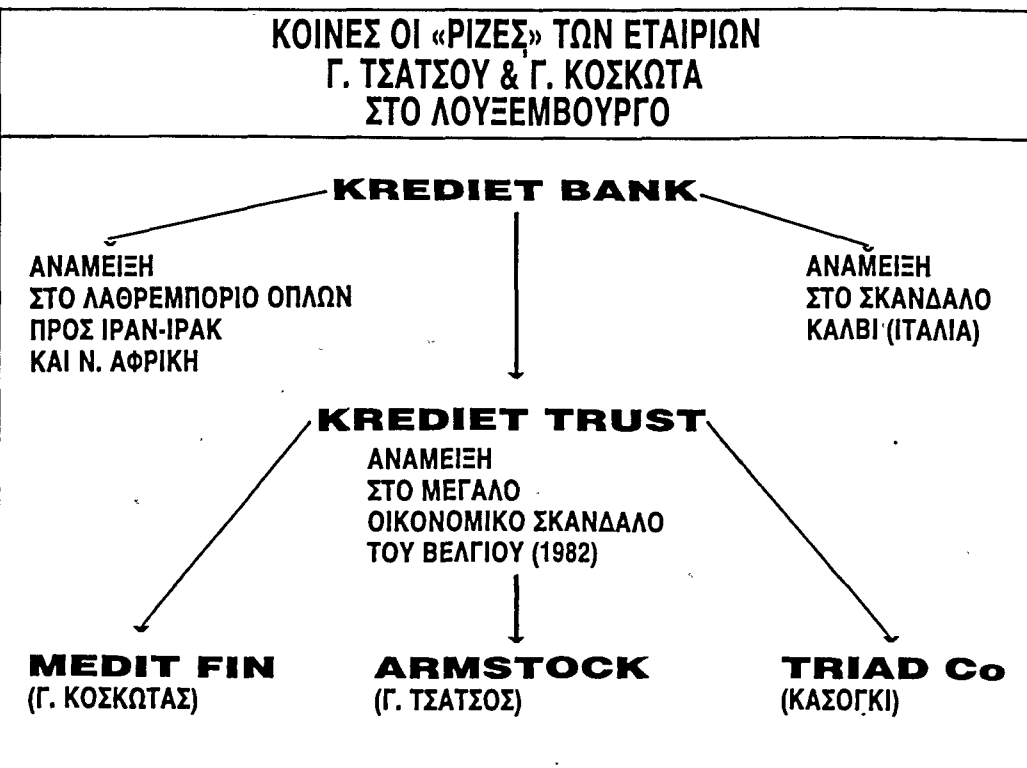
σπραξη χρημάτων από το Ιράν, που προορίζονταν για την αγορά όπλων από τη Σουηδία.

Θυγατρική της Κρέντι Μπανκ υπήρξε, προτού αφομοιωθεί κι αυτή πρόσφατα, η Φίνιμ Τραστ η οποία, όπως προκύπτει από το ειδικό μητρώο των εταιριών του Λουξεμβούργου, έχει συστήσει δεκάδες εταιρίες «χόλντινγκ» για λογαριασμό του γνωστού μεσάζοντα στο εμπόριο όπλων και φίλου του έλληνα πρώην Πρωθυπουργού Αντνάν Κασόγκι, που τώρα βρίσκεται κλεισμένος στις Ελβετικές φυλακές και περιμένει την έκδοσή του στις ΗΠΑ ύστερα από την υποβολή σχετικού αιτήματος, για να δικασθεί για αδικήματα που διέπραξε, διαχειριζόμενος την περιουσία του πρώην δικτάτορα των Φιλιππίνων Μάρκος.

Είναι εμφανές λοιπόν ότι, σύμφωνα μ' αυτές τις ενδείξεις, οι διεθνείς προεκτάσεις του σκανδάλου Κοσκωτά οδηγούν σε δύσκολα μονοπάτια στην Ευρώπη όπου το οικονομικό έγκλημα, άρτια οργανωμένο, έχει τη δυνατότητα να παρεμβαίνει στις αγοραπωλησίες όπλων και να ξεπλένει θρόνικα χρήματα από το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, μετατρέποντας τα σε νομιμοφανείς επενδύσεις.

Από την ίδια «μήτρα» και η Άρμστοκ του Γ. Τσάτσου

Στα ίδια όμως μονοπάτια εμπλέκεται, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, και η εταιρία χόλντινγκ «Άρμστοκ» που στήθηκε, στα τέλη του 1976, για λογαριασμό του Γεωργίου Τσάτσου (πρώην αφεντικού της ήδη κρατικής ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ), από τον ίδιο άνθρωπο που έφτιαξε την «Μέντι Φιν» του Κοσκωτά, τον Βίκτωρα Κνάιπ, και από το ίδιο αμαρτωλό τραπεζοπιστωτικό συγκρότημα,



Η «μητρική» της Κρέντι Τραστ είναι ο πολυεθνικός Τραπεζοπιστωτικός Οργανισμός Κρέντι Μπανκ, που έχει έδρα στο Λουξεμβούργο. Σύμφωνα με παλαιότερα δημοσιεύματα του Ευρωπαϊκού Τύπου, η Κρέντι Μπανκ είχε άμεση ανάμειξη τόσο στο σκάνδαλο ΚΑΛΒΙ της Ιταλίας όσο και στο αντίστοιχο ΠΑΡΡΕΤΙ της Ισπανίας. Είναι ενδεικτικό ότι οι πρωταγωνιστές και των δύο αυτών σκανδάλων, όπως και ο Γ. Κοσκωτάς, πλάσαρισθηκαν σαν αυτοδημιούργητοι επιχειρηματίες που στις κύριες δραστηριότητες τους συμπεριέλαβαν την αγορά εφημερίδων, περιοδικών, ραδιοσταθμών, ποδοσφαιριστών και ποδοσφαιρικών σωματείων και βέβαια Τραπεζών. Οι ίδιοι πρωταγωνιστές -και του Κοσκωτά συμπεριλαμβανομένου- είχαν σαν κοινό σημείο την απευθείας σύνδεση με την Κρέντι Μπανκ και την Κρέντι Τραστ, που τους έστησαν εταιρίες «χόλντινγκ» στο Λουξεμβούργο.

Ο ίδιος τραπεζοπιστωτικός κολοσσός εμφανίστηκε, σύμφωνα με σχετικά δημοσιεύματα, σαν ο άμεσος διαμεσολαβητής της εν είσοδω χρημάτων από την πώληση όπλων της Βουλγαρίας στην Νότιο Αφρική ενώ, στο βιβλίο του Φλαμανδού δημοσιογράφου Βάλτερ ντε Μπोक «Όπλα στο Ιράν», αποκαλύφθηκε ότι η Κρέντι Μπανκ του Λουξεμβούργου μεσολάβησε για την εί-

την Κρέντι Τραστ.

Παραδόξως, η σύνδεση αυτή επιχειρήθηκε, στις 16 Νοεμβρίου 1988 (όταν το σκάνδαλο Κοσκωτά θρυσκόταν στο «φόρτε» του), από τον γιο του Πρωθυπουργού και τότε υπουργό Παιδείας Γιώργο Παπανδρέου, που κατέθεσε μάλιστα στη Βουλή και τα σχετικά έγγραφα από τα οποία προέκυπταν οι εν λόγω ενδείξεις. Την ίδια εποχή, όπως είχε διαφανεί, η ποινική δίωξη εναντίον των Τσάτσων όδευε για το χρονοντούλαπο της ιστορίας, ενόψει της κρίσης του απαλλακτικού βουλεύματος (595/88) του Συμβουλίου Εφετών από τον Άρειο Πάγο, ύστερα από αίτηση αναιρέσης που είχε υποβάλει η διορισμένη διοίκηση της ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ.

Η ποινική αυτή διώξη είχε ασκηθεί από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών αλλά το Συμβούλιο Εφετών, μετά από δύο διαμετρικά αντίθετα πορίσματα, εξέδωσε απαλλακτικό βούλευμα.

Τελικά, μόλις πριν λίγες μέρες, έγινε γνωστό ότι ο Άρειος Πάγος δεν αποφάσισε για την οριστική απαλλαγή των Τσάτσων, οι οποίοι, ύστερα από την μήνυση που είχε καταθέσει, το 1983, το υπουργείο Οικονομικών, εξακολουθούν να βαρύνονται με τις κατηγορίες:

- Απάτη κατά του Δημοσίου και της ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ σε βαθμό κακουργήματος, απιστία και παράνο-

μη εξαγωγή συναλλάγματος.

Τότε, όμως, η κίνηση του Γιώργου Παπανδρέου έκανε αρκετό «ντόρο» και ορισμένες από τις ημερήσιες εφημερίδες έσπευσαν να προβάλουν πρωτοσέλιδα ότι «Οι Τσάτσου είναι πίσω από τον Κοσκωτά». Παρόλο όμως που τα στοιχεία τα οποία έδωσε στην δημοσιότητα ο γιος του Πρωθυπουργού αποκάλυπταν ταύτιση προσώπων και κέντρων διαχείρισης καθώς και ενδείξεις ταύτισης και των κέντρων εξουσίας μεταξύ εταιριών του Ομίλου της ΑΓΕΤ και της ΜΕΝΤΙΤ ΦΙΝ, μέσω της οποίας ενέσκηψε ο Κοσκωτάς στον ελληνικό χώρο, τόσο ο ίδιος ο Γ. Παπανδρέου όσο και ο Τύπος και τα πολιτικά κόμματα δεν έδειξαν, στη συνέχεια, την ίδια προθυμία ν' ασχοληθούν εκτενέστερα με τις νέες «αποκαλύψεις».

Σύμφωνα μ' αυτά τα στοιχεία – που σ' ό,τι τουλάχιστον αφορούσαν τους Τσάτσους, δεν αμφισβητήθηκαν από τον δικηγόρο τους Αλέξανδρο Λυκουρέζο – είχε προκύψει συγκεκριμένα ότι:

– Ο Βίκτωρ Κνάιπ (υπαρκτό πρόσωπο με σχετική επιχειρηματική δραστηριότητα στο Λουξεμβούργο) είναι ο άνθρωπος που ίδρυσε τις εταιρίες «Άρμστοκ» (17.12.76) και «Ιντερνάσιοναλ Μεντιπεράνιαν Σίμπινγκ Χόλντινγκ» (1980) που ανήκουν στον Γεώργιο Τσάτσο και την «Μέντιτ Φιν» που, μέχρι τότε, εθεωρείτο ότι ανήκε στον Γιώργο Κοσκωτά.

– Ο άνθρωπος αυτός, που προεδρεύει κάθε χρόνο σε σεμινάρια που στόχο έχουν να διδάξουν το πώς «μπορεί να στηθεί με επιτυχία μια εταιρία χαρτοφυλακίου στο Λουξεμβούργο», ακολούθησε – και στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις – την ίδια μεθοδολογία, για την διασφάλιση της ανωνυμίας των κύριων μετόχων αυτών των εταιριών που έφταζε στο Λουξεμβούργο.

– Στις 22.5.86 που ο Κνάιπ ιδρύει την Μέντιτ Φιν στο Λουξεμβούργο, για λογαριασμό του άγνωστου, μέχρι στιγμής, κύριου μετόχου της, ο ίδιος και οι άμεσοι συνεργάτες του (Ζαν Πωλ Λόος και Φρανσουάζ Αμπλιους) ασκούν ουσιαστική διοίκηση στην Άρμστοκ του Γ. Τσάτσου και αντιδρούν λυσσαλέα με τη διοίκηση της ΑΓΕΤ στο Λουξεμβούργο.

– Η έναρξη της αντιδικίας μεταξύ Άρμστοκ και ΑΓΕΤ στο Λουξεμβούργο τοποθετείται χρονικά στον Ιούνιο του 1984, λίγους μήνες πριν εμφανισθεί στην Ελλάδα ο Γ. Κοσκωτάς, σαν επίσημος αγοραστής της Τράπεζας Κρήτης.

– Ο Κνάιπ και οι συνεργάτες του, εξουσιοδοτούν, τον Νοέμβριο του 1986, τον Γ. Κοσκωτά ν' ασκεί καθημερινή διοίκηση στην Μέντιτ Φιν, χωρίς όμως να υπάρχει πληρεξούσιο δικό του, με το οποίο να εκχωρείται η πλειοψηφία των μετοχών της εταιρίας σε κάποιο τρίτο.

Τη δημοσιότητα αυτών των πληροφοριών και των σχετικών στοιχείων ακολούθησε μια άμεση δήλωση του δικηγόρου των Τσάτσων Αλέξανδρου Λυκουρέζου με την οποία, ενώ αμφισβητήθηκε έντονα η απόπειρα σύνδεσης των εταιριών των Τσάτσων και του Κοσκωτά στο Λουξεμβούργο, επιβεβαιώθηκε η δημιουργία εταιριών χόλντινγκ στο Λουξεμβούργο, για λογαριασμό του Γ. Τσάτσου από τον πολυσυζητημένο Βίκτωρα Κνάιπ.

Στη δήλωσή του, τότε, ο Αλέξανδρος Λυκουρέζος είχε πει συγκεκριμένα, ότι:

«Στο Λουξεμβούργο εδρεύει η εταιρία Κρέντιτ Τραστ που είχε και έχει σαν σκοπό τη σύσταση και διαχείριση εταιριών χαρτοφυλακίου (χόλντινγκ).

Στο τέλος του 1976, η τότε διαχείριση της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ απευθύνθηκε στην Κρέντιτ Τραστ για τη σύσταση της εταιρίας «Άρμστοκ», κεφαλαίου 100.000 δολαρίων και της οποίας μέτοχος ήταν κατά 76% η «Ναυτιλιακή Ηρακλής» και κατά 24% σαουδαράβζικα συμφέροντα.

Η Άρμστοκ που τελικά συστάθηκε στις 17.12.76 είχε χρησιμοποιηθεί από την ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ για την ανάπτυξη των διαφόρων επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων. Διευθυντές της είχαν τότε διοριστεί οι κ.κ. Βίκτωρ Κνάιπ, Γκ. Μύλλερ και Αλ. Φράιλινγκερ.

Δέκα αλόκληρα χρόνια αργότερα ο κ. Κοσκωτάς, απ' ό,τι πληροφορηθήκαμε, απευθύνθηκε στην Κρέντιτ Τραστ και στις 22.5.86 ιδρύθηκε η εταιρία Μέντιτ Φιν. Όπως δε συμβαίνει μ' όλες αυτές τις εταιρίες χαρτοφυλακίου που ιδρύονται στο Λουξεμβούργο, διευθυντές τους ορίζονται τα ίδια συνήθως πρόσωπα που είναι στελέχη της εκάστοτε διαχειριστικής εταιρίας.

Συνεπώς το μόνο κοινό σημείο μεταξύ Άρμστοκ και Μέντιτ Φιν είναι το γεγονός ότι, με διαφορά μιας αλόκληρης δεκαετίας, ιδρύθηκαν από τον ίδιο οικο Κρέντιτ Τραστ, που είναι ένας από τους σοβαρότερους και πιο αξιόπιστους του Λουξεμβούργου.

Κάθε λοιπόν προσπάθεια σύνδεσης της οικογένειας Τσάτσου με την υπόθεση Κοσκωτά είναι ένα κακόδεχνο και νοσηρό κατασκεύασμα, με το οποίο επιδιώκεται η

σύγχυση και η συσκοτίση. Τέλος θα πρέπει κατηγορηματικά να επισημανθεί ότι η οικογένεια Τσάτσου δεν είχε ούτε έχει την οποιαδήποτε σχέση ή επαφή με τον κ. Γ. Κοσκωτά».

Ωστόσο, τα γεγονότα που ακολούθησαν, μέχρι και το τέλος του Γενάρη '89, κάθε άλλο παρά επιβεβαίωσαν την άποψη ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε σχέση ή επαφή μεταξύ των Τσάτσων και του Κοσκωτά.

Έτσι, μετά τη δήλωση-διάψευση του Λουκουρέζου, ο τελευταίος αναλαμβάνει αιφνίδια και προφανώς με τη συναίνεση της οικογένειας Τσάτσου, την υπεράσπιση του απατεώνα Κοσκωτά, που στο μεταξύ είχε διαφύγει από την Ελλάδα και εκρατείτο στις φυλακές του Σάλεμ.

Ο Τύπος, σχεδόν στο σύνολό του, δεν ασχολείται μ' αυτή την «λεπτομέρεια» και δεν θεωρεί σκόπιμο να συσχετίσει πρόσωπα και πράγματα που, κατά τραγική σύμπτωση, αρχίζουν ν' αποκάλυπτονται ότι είχαν ανάμειξη και στα δύο αυτά μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα.

Όπως για παράδειγμα, του έμπιστου των Τσάτσων, πρώην υπάλληλου της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ και δεδηλωμένου «φίλου» του Πρωθυπουργού Γιώργου Λουδοβίκου, που εμφανίστηκε να έχει άμεση ανάμειξη και στο σκάνδαλο Κοσκωτά είτε μεταφέροντας «πάμπερς» με πεντοχίλιαρα είτε μεσολαβώντας για τη ρύθμιση ερωτικών και άλλων εκκρεμοτήτων του Ανδρέα Παπανδρέου.

Η του γνωστού λιβανέζου επιχειρηματία και διεθνώς μεσάζοντα στο λαθρεμπόριο όπλων Αντνάν Κασόγκι που ενώ επισκέπτονταν συχνά-πυκνά την πρωθυπουργική κατοικία για «ιδιωτικές συνομιλίες», διατηρούσε ταυτόχρονα άμεση επαφή και σχέση με τους Τσάτσους, μέσω του έμπιστου συνεργάτη του Μουσταφά Αζάμ, διευθυντή θυγατρικής εταιρίας της ΑΓΕΤ στην Αίγυπτο.

Η Εξεταστική των πραγμάτων Επιτροπή της Βουλής για το σκάνδαλο Κοσκωτά θεωρεί περιττή πολυτέλεια να ρωτήσει τους άμεσα εμπλεκόμενους στις δύο αυτές υποθέσεις, για το ποιοι έστισαν την «Μέντιτ Φιν» και ποιοι είχαν την ευθύνη για τη λειτουργία της.

Πράγματι, ανακρίνοντας τον λογιστή της Μέντιτ Φιν και της Τράπεζας Κρήτης Γ. Μουρελάτο, τα μέλη της δεν απευθύνουν ούτε μια ερώτηση σχετικά με την Μέντιτ Φιν, παρόλο που σχετικά δημοσιεύματα του Τύπου έφεραν τον εν λόγω λογιστή να έχει υπογράψει τον ένα και μοναδικό ισολογισμό αυτής της εταιρίας στο Λουξεμβούργο.

Την ίδια τακτική ακολουθούν και κατά τη διάρκεια της εξέτασης του Γιώργου Παπανδρέου που, παρόλες τις προηγούμενες ηχηρές δηλώσεις του, δεν θρήκε να πει ούτε μια λέξη, για να προσανατολίσει τους βουλευτές και προς την κατεύθυνση της σύνδεσης του σκανδάλου Κοσκωτά μ' εκείνο των Τσάτσων και τις δραστηριότητες των εταιριών τους στο Λουξεμβούργο.

Τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής της Βουλής «καθάρισαν» μ' αυτό το ζήτημα, υποβάλλοντας μία και μόνη ερώτηση στο Γιώργο Παπανδρέου, για το τι σημειώναν οι προηγούμενες καταγγελίες του, σχετικά με την ταύτιση κέντρων διαχείρισης πίσω από τις εταιρίες του Τσάτσου και του Κοσκωτά στο Λουξεμβούργο.

Ο δε «ευφής» πρωθυπουργικός υιός, αντί να προσκομίσει, όπως είχε καθήκον νεότερα στοιχεία και πληροφορίες, ενισχυτικά των προηγούμενων αποκάλυψεων του, προτίμησε να ρίξει την «ευθύνη» για την αξιοπιστία των στοιχείων στον πρόεδρο του διορισμένου ΔΣ της ΑΓΕΤ κ. Καλογερόπουλο και να μεταβιβάσει τη δυνατότητα του ελέγχου τους στα μέλη της επιτροπής.

Κοντά σ' αυτά τα γεγονότα όμως υπήρξε και ένα έντονο παρασκήνιο γύρω από την υποβολή μιας νέας μήνυσης κατά του Γ. Τσάτσου, από τη διορισμένη διοίκηση της ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ, για απάτες ολκής που διαπράχθηκαν, σε βάρος της ΑΓΕΤ και της Εθνικής Οικονομίας, με άξονα την εταιρία του Γ. Τσάτσου «Άρμστοκ» στο Λουξεμβούργο.

Το αποδεικτικό υλικό γι' αυτές τις απάτες – προϊόν πολυχρονής προσπάθειας και έρευνας στο εξωτερικό – είχε συγκεντρωθεί από τον περασμένο Νοέμβριο και η διοίκηση της ΑΓΕΤ είχε κάνει γνωστή την πρόθεσή της ότι θα υποβάλει μήνυση κατά του Γ. Τσάτσου, με σαφή υπαινιγμό και κατά του κ. Κνάιπ, για συμμετοχή στο στήσιμο της.

Μάλιστα, σε συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε τότε, η διοίκηση της ΑΓΕΤ έκανε γνωστό ότι, οι ανακριτικές αρχές της χώρας θα μπορούσαν να προσφέρουν σημαντική βοήθεια για τη διελεύκανση των δύο αυτών σκανδάλων αν ζητούσαν τη δικαστική συνδρομή των αντιστοίχων αρχών του Λουξεμβούργου.

Περισσότερο δε συγκεκριμένα είχαν διευκρινίσει ότι «ο ενιαίος ποινικός χώρος» που έχει καθιερωθεί στην Ευρώπη, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στην Ελλάδα έχουμε ήδη μια ποινική υπόθεση, που σχετίζεται με

υπαρκτά πρόσωπα και πράγματα στο Λουξεμβούργο, δίνει τη δυνατότητα στις αρμόδιες ελληνικές αρχές ν' αναζητήσουν πιθανές σχέσεις συνεργασίας, με πρόσωπα και εταιρίες που βρίσκονται στο Λουξεμβούργο και εμπλέκονται σ' όλη αυτή την ιστορία.

Γνωρίζοντας τα στοιχεία που είχαν ήδη συγκεντρώσει, σχετικά με τις μεθοδεύσεις που, μέσω της Άρμστοκ, είχε ακολουθήσει ο Γ. Τσάτσος, προκειμένου ν' αφαιρέσει από την ΑΓΕΤ περιουσιακά στοιχεία πάνω από 100.000.000 δολάρια, οι εκπρόσωποι της κρατικής τσιμεντοβιομηχανίας, επιχειρηματολογώντας υπέρ της άποψης ότι το σκάνδαλο Κοσκωτά έχει, σύμφωνα με τις τότε ενδείξεις, άμεση σχέση με το σκάνδαλο των Τσάτσων, τόνισαν ιδιαίτερα ότι:

«Το κλειδί αυτών των υποθέσεων βρίσκεται στο Λουξεμβούργο και εκεί πρέπει να στραφούν οι έρευνες της ελληνικής Δικαιοσύνης και εκείνων που έχουν έννομο συμφέρον από τη διελεύκανσή τους».

Την αποκλυπτική αυτή συνέντευξη, που αναγκαστικά καλύφθηκε από το σύνολο του καθημερινού Τύπου, ακολούθησε η... σιωπή όλων των δήθεν ενδιαφερομένων, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, για την πλήρη διελεύκανση του σκανδάλου Κοσκωτά και την απονομή Δικαιοσύνης στην υπόθεση της απάτης των Τσάτσων.

Ούτε ένα σχόλιο στις συμπολιτευόμενες και αντιπολιτευόμενες εφημερίδες, ούτε μία λέξη κριτικής ή αμφισβήτησης από τους – κατά τα άλλα λαλίστατους – εκπροσώπους όλων των πολιτικών κομμάτων. Ούτε μία κίνηση προς την κατεύθυνση της αίτησης δικαστικής συνδρομής από τις τόσο ευαίσθητες για άλλα πράγματα ανακριτικές αρχές.

Η απόπειρα και το σοβαρό ερέθισμα σύνδεσης, των δύο αυτών μεγάλων σκανδάλων δεν θρήκαν ίχνης ανταπόκρισης ούτε από τη Δικαιοσύνη, ούτε από τον Τύπο αλλά ούτε και από τα πολιτικά κόμματα. Οι ενδείξεις ήταν αρκετά σαφείς και συνηγορούσαν στην άποψη ότι έχει ήδη τεθεί σε εφαρμογή σχέδιο, με την συναίνεση των πολιτικών κομμάτων και του Τύπου, με στόχο την αποσύνδεση του σκανδάλου Κοσκωτά από την λουξεμβουργιανή εταιρία Μέντιτ Φιν και τον ιδρυτή της κ. Κνάιπ που, όπως είχε ήδη αποδειχθεί, είχε στήσει ανάλογες εταιρίες για λογαριασμό των Τσάτσων στο Λουξεμβούργο και υπερασπιζόταν με σθένος τα συμφέροντά τους.

Οι ενδείξεις, για την ύπαρξη του συγκεκριμένου «μορατόριου», έγιναν βεβαιότητα όταν, όπως προκύπτει από αποκλειστικές πληροφορίες του «Σ», οι εκπρόσωποι της διοίκησης της ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ συνάντησαν κοροϊδία και αδιαφορία, στην μετέπειτα προσπάθειά τους να τραβήξουν την προσοχή επάνω τους πολιτικών προσώπων πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα και να εξασφαλίσουν τη βοήθειά τους.

Πράγματι, σύμφωνα μ' αυτές τις πληροφορίες που βλέπουν για πρώτη φορά το φως της δημοσιότητας, οι εκπρόσωποι της διοίκησης της ΑΓΕΤ ενήμερωσαν «εκτενώς και δια ζώσης» τον Μένιο Κουτσόγιωργα, τον Γιώργο Παπανδρέου αλλά και τον βουλευτή της Ν.Δ. Παπακωνσταντίνου, για τα ξένα συμφέροντα που φαίνεται ότι κρύβονται πίσω από τις δραστηριότητες των εταιριών του Γ. Τσάτσου και Γ. Κοσκωτά στο Λουξεμβούργο καθώς και για τις δυνατότητες που υπήρχαν τότε, έτσι ώστε:

– Να μπορέσουν οι ελληνικές ανακριτικές αρχές να πληροφορηθούν, με την υποβολή μιας αίτησης δικαστικής συνδρομής στις αντίστοιχες αρχές του Λουξεμβούργου, ποιος ή ποια συμφέροντα κρύβονται πίσω από τον Γ. Κοσκωτά και την εταιρία Μέντιτ Φιν.

– Να ζητηθεί η κατάσχεση και δέσμευση κάθε εγγράφου που είχε σχέση μ' αυτή την υπόθεση και εξακολουθούσε να βρίσκεται στα χέρια της ηγερτικής Τράπεζας Κρέντιτ Μπάνκ που, όπως είχε αποκαλυφθεί, είχε ήδη την «ευθύνη» για τη σύσταση των εταιριών χόλντινγκ στο Λουξεμβούργο, για λογαριασμό των Τσάτσων, του Κοσκωτά και του Κασόγκι.

Τις επαφές αυτές ακολούθησε η άσκηση πίεσης προς τη διοίκηση της ΑΓΕΤ τόσο από το ΠΑΣΟΚ όσον και από τη Νέα Δημοκρατία, να μην κατατεθεί η νέα μήνυση κατά του Γ. Τσάτσου.

Ο φόβος των δύο «μεγάλων» κομμάτων ήταν ότι, η κατάθεση αυτής ακολουθούσε ενδεχομένως και την άσκηση ποινικής δίωξης κατά του Γ. Τσάτσου σε μία εποχή που πρόσωπα του στενού του περιβάλλοντος (Γ. Λουδοβίκος, Αλ. Λουκουρέζος) είχαν εμπλακεί ήδη στην υπόθεση του σκανδάλου Κοσκωτά. Επειδή δε τα στοιχεία που θα περιλαμβάνονταν σ' αυτή τη μήνυση «καθοδηγούσαν», με τον τρόπο τους, τις ανακριτικές αρχές ν' αρχίσουν το έργο τους από το Λουξεμβούργο, ο φόβος των δύο κομμάτων έγινε πιο συγκεκριμένος:

– Δεν συνέφερε κανένα από τα δύο κόμματα, προε-

κλογικά, να διεθνιοποιηθεί τόσο το σκάνδαλο Κοσκωτά όσο και το σκάνδαλο του Τσάτσου και να ζητηθούν χαρτιά και ντοκουμέντα από μία άλλη χώρα τα οποία, αν διέρρεαν προς τη δημοσιότητα, θα αποκάλυπταν ενδεχόμενα την ταύτιση των ιδίων κέντρων διαχείρισης και εξουσίας, τόσο στην εταιρία 'Αρμστοκ του Γ. Τσάτσου όσο και στην εταιρία Μέντιν Φιν του Κοσκωτά.

Η κίνηση αυτή, σύμφωνα με πληροφορίες μας, ήταν διπλή και ταυτόχρονη. Το περιβάλλον της Εκάλης «έβαλε» πάγο στη διορισμένη διοίκηση της ΑΓΕΤ να σταματήσει τη διαδικασία υποβολής μήνυσης και το περιβάλλον του προέδρου της Νέας Δημοκρατίας, απαγόρευσε στον κυριότερο μάρτυρα κατηγορίας, που είναι γαμπρός υψηλά ιστάμενου στελέχους του κόμματος, να δεχθεί να συμμετάσχει στην προανακριτική διαδικασία.

Οι πληροφορίες αυτές δέχαινα ήταν γνωστές σ' ένα ευρύ πεδίο και αποκλείεται να μην είχαν φθάσει σ' αυτά πολιτικών προσώπων που είχαν συμφέρον από τη διελεύκανση αυτών των υποθέσεων (όπως π.χ. ο Γεράσιμος Αρσένης) ή βουλευτών της κοινοβουλευτικής Αριστεράς που, για άλλους λόγους, έδειχναν ότι πασχίζουν προς αυτή την κατεύθυνση (π.χ. Μανώλης Δρεπάκης).

Θα λάμψει η αλήθεια;

Η αντίστροφη μέτρηση για την κατάθεση της νέας μήνυσης κατά του Γ. Τσάτσου άρχισε όταν δημοσιεύθηκε στην εβδομαδιαία εφημερίδα «ΠΟΝΤΙΚΙ» ρεπορτάζ σχετικό με τις πιέσεις που ασκούσαν στη διοίκηση της ΑΓΕΤ για τη μη κατάθεση της μήνυσης.

Έτσι, δυο περίπου μήνες μετά το δημοσίευμα και μόλις δέκα μέρες πριν τις βουλευτικές εκλογές της 18.6.89, η μήνυση κατά του Γ. Τσάτσου κατατέθηκε στην Εισαγγελία Πλημμελειοδικών και την επομένη ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά των πρώην ιδιοκτητή της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, για ιδιαίτερα μεγάλη απάτη σε βαθμό κακούργηματος.

Τα όσα εκτίθενται σ' αυτή τη μήνυση – η κατάθεση της οποίας αποσιωπήθηκε από μερίδα των καθημερινού Τύπου, ενώ κατέλαβε πολύ μικρή έκταση στις στήλες των υπόλοιπων εφημερίδων – αποδεικνύουν το πώς, με τη βοήθεια των εταιριών χόλντινγκ, μπορούν οι ιδιοκτήτες Ομίλου επιχειρήσεων στην Ελλάδα, να μεταφέρουν τα περιουσιακά τους στοιχεία σ' άλλες εταιρίες που ελέγχουν οι ίδιοι προσωπικά.

Πέρα απ' αυτό όμως, η έμμεση πλην όμως σαφής αναφορά και στο γεγονός ότι ο ιδρυτής της 'Αρμστοκ είναι ο ίδιος άνθρωπος που ίδρυσε και την εταιρία Μέντιν Φιν του Γ. Κοσκωτά στο Λουξεμβούργο, δίνει το έναυσμα, επίσημα πλέον, στις ανακριτικές αρχές να στραφούν – και σ' αυτή την περίπτωση – στο μικρό αυτό κρατίδιο, για την πληρέστερη διερεύνηση του σκανδάλου.

Κι αυτό, γιατί τίποτα δεν αποκλείει ότι, η μεθοδολογία που, όπως περιγράφεται, ακολουθήθηκε από τον Γ. Τσάτσο και τις εταιρίες χόλντινγκ στο εξωτερικό, για την αφαίμαξη των περιουσιακών στοιχείων της ΑΓΕΤ, δεν ακολουθήθηκε και από αυτούς που κρύβονται πίσω από την εταιρία Μέντιν Φιν του Κοσκωτά και την Τράπεζα Κρήτης.

Είναι δε χαρακτηριστικό ότι, στην πρόσφατη μήνυση που κατατέθηκε εναντίον του Γ. Τσάτσου, η διοίκηση της ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ, υπογραμμίζει, μεταξύ άλλων, κατηγορηματικά ότι:

«Η κυριαρχία όμως του Γ. Τσάτσου, διευθύνοντος συμβούλου της μητρικής εταιρίας ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, μέχρι τον Σεπτέμβριο 1983, δεν θα ήταν ικανή να προσφέρει τα μέσα για τη διάπραξη του εγκλήματος της απάτης, αν ταυτόχρονα δεν έθετε σε λειτουργία τους μηχανισμούς εκείνους που προσφέρει η διεθνής οικονομική τάξη. Πρόκειται για το θεσμό των εταιριών «χόλντινγκ» και των αλλοδαπών εταιριών, με καταστατική έδρα σε χώρες όπως ο Παναμάς, οι Ολλανδικές Αντίλλες και το Λουξεμβούργο».

Το ίδιο θα μπορεί, ενδεχόμενα, να ισχυρισθεί σε λίγους μήνες και ο Προσωρινός Επίτροπος της Τράπεζας Κρήτης, για τον Γ. Κοσκωτά και όσους κρύβονται πίσω του, στην περίπτωση που, με τη συνεργασία των Λουξεμβουργιανών ανακριτικών αρχών, αποκαλυφθεί και για την Μέντιν Φιν ότι προέκυψε και για την εταιρία «'Αρμστοκ».

Τα στοιχεία που είναι κοινά και στις δύο αυτές υποθέσεις καθώς και οι μεταξύ τους «συμπτώσεις» είναι αρκετά για να μην μπορεί κανείς πλέον ν' αποκλείσει ότι:

— Ο κ. Κνάιπ, που έκανε ό,τι ήταν δυνατόν για ν' αποκρύψει την πραγματική ταυτότητα του κύριου μετοχού της 'Αρμστοκ, ακολούθησε τις ίδιες μεθοδεύσεις και στην περίπτωση της Μέντιν Φιν, ακριβώς για να

μην αποκαλυφθεί ο πραγματικός κύριος μέτοχος της στο εξωτερικό.

— Εκείνοι που συμβούλευσαν τον Γ. Τσάτσο να «στήσει» την 'Αρμστοκ στο Λουξεμβούργο, προκειμένου να πετύχει ανώδυνα και νομότυπα την αφαίμαξη των περιουσιακών στοιχείων της ΑΓΕΤ, δεν έκαναν το ίδιο και στην περίπτωση του Γ. Κοσκωτά και εκείνων των συμφερόντων που βρίσκονται πίσω του.

— Όπως ο Γ. Τσάτσος χρησιμοποίησε τις δυνατότητες των εταιριών χόλντινγκ για να διαπράξει τις τεράστιες απάτες του κατά της ΑΓΕΤ έτσι και ο Γ. Κοσκωτάς δεν χρησιμοποίησε την Μέντιν Φιν, για να μεταφέρει νομότυπα στο εξωτερικό και συγκεκριμένα σε άλλες Τράπεζες, χρήματα από λογαριασμούς «πελατών του», συναλλαγματικά διαθέσιμα της Τράπεζας Κρήτης ή ακόμη και περιουσιακά στοιχεία της τελευταίας (π.χ. μετοχές).

Ειδικά δε αυτό το τελευταίο, πράγματι δεν μπορεί ν' αποκλεισθεί αφού, μέχρι στιγμής, κανείς δεν έχει φιλοτιμηθεί να διερευνήσει αν η Μέντιν Φιν είναι η μόνη χόλντινγκ που είχε σχέση με την Τράπεζα Κρήτης ή δεν αποτελεί την κορυφή μιας πυραμίδας άλλων τέτοιων εταιριών που, όπως και στην περίπτωση της 'Αρμστοκ, χρησιμοποιήθηκαν για την ολοκλήρωση της τεράστιας απάτης σε βάρος της Τράπεζας Κρήτης.

Είναι λοιπόν ευκαιρία, παράλληλα με την προανακριτική διαδικασία που θ' αρχίσει σύντομα για την υπόθεση της απάτης του Γ. Τσάτσου και της εταιρίας του 'Αρμστοκ στο Λουξεμβούργο, να ξεκινήσει και η ανάλογη διαδικασία για την υπόθεση του σκανδάλου στην Τράπεζα Κρήτης και την εταιρία Μέντιν Φιν στο Λουξεμβούργο.

Έχει δε τεράστιο ενδιαφέρον – στα πλαίσια όρους των αντιρρήσεων των ανακριτικών αρχών να ζητήσουν τη βοήθεια των αντίστοιχων αρχών του Λουξεμβούργου και για την διελεύκανση του σκανδάλου Κοσκωτά - Τράπεζας Κρήτης - Μέντιν Φιν - ν' αποκαλυφθεί το πώς οι εταιρίες χόλντινγκ χρησιμοποιούνται για παρόμοιες έκτασες οικονομικά εγκλήματα στην Ελλάδα και σ' άλλες χώρες και για τη συσσώρευση των παράνομων κεφαλαίων στις Τράπεζες της Ελλάδας.

Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν για την τεκμηρίωση των κατηγοριών κατά του Γ. Τσάτσου είναι πράγματι αποκαλυπτικά για το πώς ορισμένοι «μεγαλοκαρχαρίες» συμπατριώτες μας (σ.σ. διότι υπάρχουν πάρα πολλοί επώνυμοι Έλληνες που φέρονται σαν ιδιοκτήτες τέτοιων εταιριών στο Λουξεμβούργο) μπορούν να διαπράξουν ανάλογες απάτες σε βάρος επιχειρήσεων που διευθύνουν και λειτουργούν στην Ελλάδα.

Με βάση λοιπόν αυτά τα στοιχεία, που για πρώτη φορά παρουσιάζονται σήμερα από τον «Σ», εύκολα συμπεραίνεται ότι, τα ιδιόμορφα μέσα και η μεθοδολογία που ακολουθείται καθώς και οι νομιμοφανείς διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για τη συγκάλυψη των παράνομων πράξεων, δεν συνιστούν παρά εκμετάλλευση των ευχερειών που παρέχει η σύγχρονη πρακτική αποκέντρωσης εταιρικών δραστηριοτήτων, όπως αυτή εκφράζεται διεθνώς με τη δημιουργία Ομίλων Εταιριών και εταιριών «χόλντινγκ» που εδρεύουν σε χώρες οι οποίες παρέχουν φορολογική ασυλία.

Βέβαια, όπως διευκρινίζεται, οι δυνατότητες που παρέχει ο ενιαίος διεθνής οικονομικός και νομικός χώρος, στοχεύουν φυσιολογικά στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων της μητρικής εταιρίας και των μετόχων της.

Μπορούν όμως, όπως τονίζεται, ταυτόχρονα, ν' αποτελέσουν ιδανικά εργαλεία για την τέλεση οικονομικών εγκλημάτων, όταν στόχος αυτών που ασκούν τη διοίκηση σε Ομίλους Εταιριών είναι η μεταφορά περιουσιακών στοιχείων και κερδών των εταιριών που διοικούν, κατ' εντολή και για λογαριασμό των μετόχων, σε εταιρίες που ελέγχουν οι ίδιοι προσωπικά.

Το «μυστικό» των εταιριών «χόλντινγκ»

Οι εταιρίες αυτές, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν, δημιουργούνται συνήθως όταν δεν θεωρείται επικερδής ή πρόσφορη μια επένδυση στο επίπεδο της μητρικής εταιρίας ενός Ομίλου. Η διεθνής αγορά των εταιριών «χόλντινγκ» προβάλλει σαν συνήθεις καταστάσεις που επιβάλλουν τη δημιουργία μιας τέτοιας εταιρίας, τις εξής:

α. Όταν η μητρική εταιρία πλήττεται από βαριά φορολογία, η ενδιάμεση χόλντινγκ μπορεί να χρησιμοποιήσει στην προφύλαξη κερδών από την επιβολή υψηλών φορολογικών συντελεστών στη χώρα της μητρικής εταιρίας.

β. Όταν είναι επιθυμητή η συγκέντρωση κερδών σε διαφορετικό νόμισμα από εκείνο της χώρας στην οποία εδρεύει η μητρική εταιρία, η χόλντινγκ μπορεί να εξασφαλίσει τη διατήρηση κεφαλαίου στο επιθυμητό νόμισμα.

γ. Όταν οι φόροι επί των μερισμάτων, που καταλήγουν στην μητρική εταιρία, μειώνονται, αν διοχετευθούν μέσω της ενδιάμεσης χόλντινγκ.

δ. Όταν στη χώρα της μητρικής εταιρίας υπάρχουν αυστηροί συναλλαγματικοί κανόνες, η ενδιάμεση εταιρία μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν βάση συσσώρευσης εισοδήματος, χωρίς να είναι αναγκασμένος ο επαναπατρισμός του στη χώρα, με το πολύπλοκο δίκτυο των συναλλαγματικών περιορισμών.

ε. Όταν μία θυγατρική του Ομίλου πρόκειται να πωληθεί ή διαλυθεί, η ενδιάμεση εταιρία χόλντινγκ μπορεί ν' αποτελέσει μέσο φορολόγησης του κέρδους που θα προκύψει από την πώληση.

στ. Οι ενδιάμεσες χόλντινγκ εταιρίες διευκολύνουν τις αγοραπωλησίες μετοχών θυγατρικών εταιριών όταν οι πράξεις αυτές δεν πρέπει ή δεν συμφέρει να γίνουν σύμφωνα με αυστηρές διαδικασίες στη χώρα της μητρικής εταιρίας.

Όλα αυτά τα πλεονεκτήματα, σύμφωνα με τις σχετικές διευκρινίσεις, παρέχει η ίδρυση εταιριών χόλντινγκ σε ορισμένες χώρες όπως το Λουξεμβούργο, το Λιχτενστάιν και οι Ολλανδικές Αντίλλες. Σύμφωνα δε με τη διεθνή πρακτική, αυτό συνιστάται κύρια όταν η διοίκηση της μητρικής εταιρίας του Ομίλου, σχεδιάζει τη δημιουργία διεθνούς δικτύου θυγατρικών εταιριών, τις οποίες πρόκειται ν' αγοράσει ή να συστήσει.

Όπως δε έχει διαπιστωθεί, κινούμενες στα όρια του θεμιτού και αθέμιτου, κυρίως σε σχέση με το φορολογικό καθεστώς της χώρας της μητρικής εταιρίας, οι εταιρίες χόλντινγκ χρησιμοποιούνται από τις διοικήσεις πολυεθνικών εταιριών, προκειμένου να καταστήσουν πιο ευέλικτη και επικερδή τη διαχείριση των εταιρικών δραστηριοτήτων, προς όφελος τελικά των μετόχων.

Ωστόσο, όπως ιδιαίτερα υπογραμμίζεται, η φύση των εταιριών αυτών και το ευνοϊκό νομικό καθεστώς μέσα στο οποίο λειτουργούν, τις καθιστά εξαιρετικά αποτελεσματικό μέσο για κάθε διαχειριστή ξένης περιουσίας, που ασκεί τις παρεχόμενες από τον εντολέα του εξουσίες, καταχρηστικά και προς ίδιο όφελος.

Στην κατεύθυνση αυτή, το μεγαλύτερο και κοινό «πλεονέκτημα» των χόλντινγκ είναι η εξασφάλιση της ανωνυμίας των ιδρυτών μετόχων τους που, σε συνδυασμό με την έλλειψη ουσιαστικής προστασίας των μειοψηφούντων μετόχων, εξασφαλίζει στους διαχειριστές-μέλη του διοικητικού συμβουλίου απόλυτη σχεδόν ασυλία.

Το ίδιο πλεονέκτημα έχουν και οι Παναμαϊκές εταιρίες, οι οποίες και αποτελούν τον πιο συνηθισμένο τύπο αλλοδαπών εταιριών που χρησιμοποιείται κύρια για την άσκηση ναυτιλιακών δραστηριοτήτων.

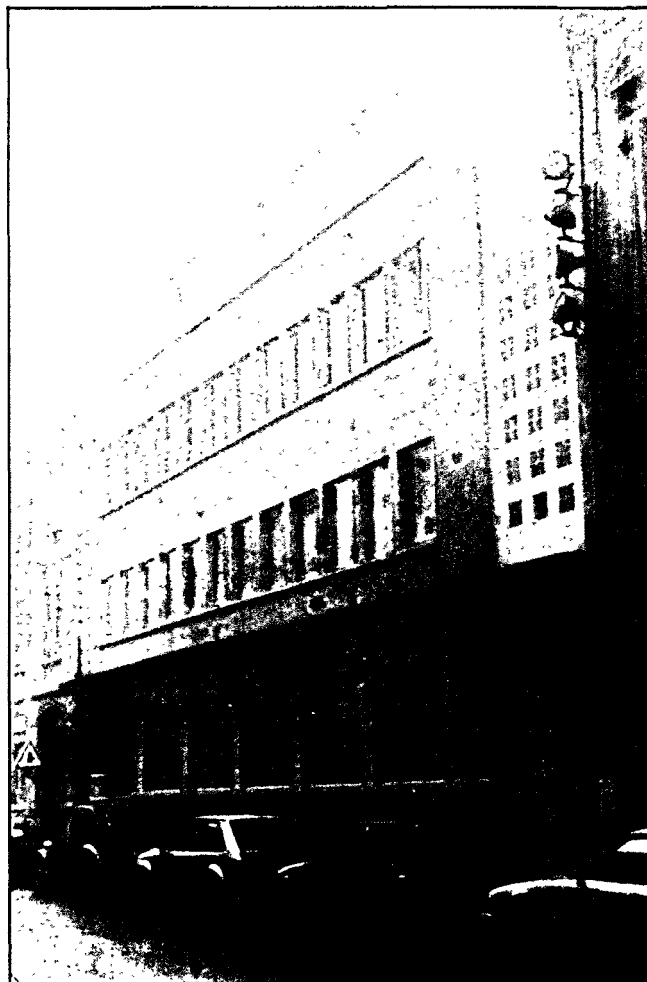
Ο ΗΡΑΚΛΗΣ, όπως διευκρινίζεται, αποτελεί τυπικό δείγμα επιχείρησης που η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της οδήγησε σταδιακά στη δημιουργία ενός ομίλου εταιριών που συνδέονται συμβατικά και ιδιοκτησιακά, με την μητρική εταιρία ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ. Κύριο επιχειρησιακό αντικείμενο ήταν και παραμένει η παραγωγή και διάθεση του τσιμέντου στην εσωτερική αγορά και το εξωτερικό. Παράλληλα, όμως, η ΑΓΕΤ αναπτύχθηκε και σ' άλλους τομείς, όπως κατασκευαστικούς, θαλασσίων μεταφορών κ.λπ. μ' αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός Ομίλου τριάντα περίπου εταιριών, πολλές από τις οποίες έχουν στο εξωτερικό το κέντρο των δραστηριοτήτων τους.

Όπως, όμως, υπογραμμίζεται στη σχετική μήνυση, η κυριαρχία του Γ. Τσάτσου (διευθύνοντος συμβούλου της μητρικής εταιρίας ΑΓΕΤ αυτού του Ομίλου μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 1983) δεν θα ήταν ικανή να του προσφέρει τα μέσα για τη διάπραξη του εγκλήματος της απάτης, αν ταυτόχρονα δεν έθετε σε λειτουργία τους μηχανισμούς των εταιριών χόλντινγκ.

Γι' αυτό ακριβώς, το κύριο μέσο επίτευξης του οικονομικού εγκλήματος για το οποίο κατηγορείται ο Γ. Τσάτσος, παραχωρήθηκε από ένα πλήθος παναμαϊκών εταιριών φορέων διαφόρων δραστηριοτήτων, που συνδέθηκε άμεσα ή έμμεσα με την ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν, ο Γ. Τσάτσος, προκειμένου να αφαιρέσει κεφάλαια και περιουσιακά στοιχεία της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ και να τα μεταφέρει σε εταιρίες χόλντινγκ, δικές του, στο εξωτερικό, ακολούθησε μια – κατά τη διεθνή πρακτική – μεθοδολογία που, συνοπτικά, θα περιγραφεί παρακάτω.

Πριν από αυτό όμως πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι, στην ίδια διεθνή πρακτική μπορούσε να ακολουθηθεί, με την Μέντιν Φιν και ο Γ. Κοσκωτάς και ότι, όπως για τον Γ. Τσάτσο, έτσι και για το πρώην Τραπεζίτη, υπήρχαν οι ίδιες δυνατότητες. Αξίζει δε να τονισθεί ότι, οι μέχρι τώρα αποκαλύψεις γύρω από το σκάνδαλο Κοσκωτά, πείθουν και τους πιο αδαείς ότι ο Κοσκωτάς, ιδρύοντας την Μέντιν Φιν στο Λουξεμβούργο, κάθε άλλο παρά το συμφέρον των μετόχων της Τράπεζας Κρή-



Τα «συγκοινωνούντα» νέα μέγαρο της Κρέντιτ Μπανκ και Κρέντιτ Τραστ στο Λουξεμβούργο, όπου και η έδρα των εταιριών Μέντιν Φιν (Κοσκωτάς) και Άρμστοκ (Τσάτσος)

Το παλιό κτίριο της Κρέντιτ Τραστ στο Λουξεμβούργο όπου και η έδρα του Ομίλου εταιριών TRIAD Co του μεγαλομεσάζοντα όπλων Κασόγκι



της σκεφτότανε.

Για αυτό ίσως, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η αποκάλυψη του πώς ο Γ. Τσάτσος έστησε ένα ολόκληρο πλέγμα εταιριών χόλντινγκ στο εξωτερικό, με μοναδικό σκοπό την χρησιμοποίηση τους για αφαίρεση των περιουσιακών στοιχείων της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που βρίσκονται ήδη στα χέρια των ανακριτικών αρχών της χώρας, το οικονομικό έγκλημα που κατηγορείται ότι διέπραξε ο Γ. Τσάτσος, περιγράφεται ως εξής:

Πώς «έστησε» την κομπίνια ο Γ. Τσάτσος

— Το 1976 αρχίζει ουσιαστικά η μεγάλη ανάπτυξη των εξαγωγικών και μεταφορικών δραστηριοτήτων της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ. Με κύριο αντικείμενο την παραγωγή τσιμέντου προχωράει σταδιακά σε καθαρή επέκταση που ολοκληρώνεται το 1981, όπου ο σχετικός με το τσιμέντο τομέας δράσης της περιλαμβάνει όλα τα στάδια,

από την προμήθεια των πρώτων υλών μέχρι τη διάθεση του προϊόντος στον τελικό καταναλωτή στο εξωτερικό. Η επέκταση αυτή συνοδεύεται από επενδύσεις πολλών εκατομμυρίων δολαρίων, για τη δημιουργία σύγχρονου εργοστασίου παραγωγής στο Μπλάκι καθώς και ειδικών εγκαταστάσεων διακίνησης τσιμέντου σε λιμένες του εξωτερικού.

Στο ίδιο χρονικό διάστημα συλλαμβάνεται, ωριμάζει και τίθεται σε εφαρμογή από τον Γ. Τσάτσο και τους συνεργάτες του η μέθοδος, που στοχεύει στην δημιουργία ενός κέντρου συσσώρευσης κερδών, ελεγχόμενο από τον ίδιο τον Γ. Τσάτσο, με ταυτόχρονη διατήρηση του κέντρου κόστους στον Όμιλο Ηρακλή, που φέρει και το βάρος των επενδύσεων για τη δημιουργία των κερδών.

Η επίτευξη, όμως, του τέλει εγκλήματος προϋποθέτει την κατασκευή ενός τέτοιου νομικού συστήματος που θα παρείχε αλληλέγγυες ασφαλιστικές δικλίδες, ούτως ώστε να εξασφαλίσει, σε κάθε περίπτωση, ασυλία

των δημιουργών του αφενός από τον απόλυτο έλεγχο των ήδη συσσωρευμένων κερδών αφετέρου.

Για το σκοπό αυτό, όπως υποστηρίζεται στη μήνυση που κατατέθηκε εναντίον του, ο Γ. Τσάτσος, κάνοντας κατάχρηση των εξουσιών που είχε σαν Διευθύνων Σύμβουλος της ΑΓΕΤ και εκμεταλλευόμενος τις ευχέριες που του δίνονταν από τη μελλοντική ίδρυση εταιριών χόλντινγκ, έβαλε σε εφαρμογή το σχέδιο που προέβλεπε:

Ίδρυση εταιρίας χόλντινγκ στο Λουξεμβούργο, με την επωνυμία Άρμστοκ Κορπορέισον, στην οποία η ΑΓΕΤ έχει την πλειοψηφία του κεφαλαίου αλλά όχι και τον έλεγχο και τη διοίκηση.

Ίδρυση αλλοδαπών εταιριών, κυρίως Παναμαϊκών, και ένταξής τους στην ΑΓΕΤ και ΑΡΜΣΤΟΚ ανάλογα με το σκοπό που αυτές θα εξυπηρετούσαν. Όσες προορίζονταν για μέσο διολίσθησης των κερδών εντάχθηκαν στην ΑΡΜΣΤΟΚ και οι υπόλοιπες, που προορίζονταν να κάνουν επενδύσεις και άρα θα ήταν φορείς κόστους, συνδέθηκαν άμεσα με την ΑΓΕΤ.

Εξοπλισμός των ενταγμένων στην ΑΡΜΣΤΟΚ εταιριών, με συμβάσεις οι οποίες τις συνέδεαν με την ΑΓΕΤ και τις ελεγχόμενες απ' αυτήν θυγατρικές της. Με τον τρόπο αυτό, όπως διευκρινίζεται, επιτεύχθηκε η νομιμοφανής μετάγχιση κερδών και περιουσιακών στοιχείων στην ΑΡΜΣΤΟΚ.

Δημιουργία τεχνητού ομφάλιου λώρου, μεταξύ ΑΓΕΤ και ΑΡΜΣΤΟΚ, με τη μορφή σύμβασης προαίρεσης, όπου η ΑΓΕΤ φέρεται να παραχωρεί αμετάκλητα σε τρίτο, το δικαίωμα, με μονομερή δήλωσή του, να εξαγοράσει έναντι πινακίου φακής τη συμμετοχή της ΑΓΕΤ στην ΑΡΜΣΤΟΚ.

Άσκηση αυτού του δικαιώματος στις 4 Ιουνίου 1984.

Το σχέδιο, όπως περιγράφεται με λεπτομέρειες στη σχετική μήνυση, τέθηκε σε εφαρμογή και έτσι ο Γ. Τσάτσος, εν αγνοία των Δ.Σ. της ΑΓΕΤ και των θυγατρικών της εταιριών, κατάφερε να αναγάγει την ΑΡΜΣΤΟΚ σε όμιλο χροσφόρων εταιριών.

Πράγματι, την 1 Φεβρουαρίου 1977, ιδρύεται στο Λουξεμβούργο η εταιρία ΑΡΜΣΤΟΚ αποτελούμενη από τους:

— Βίκτωρ Κνάιπ, που ενήργησε αφενός για δικό του λογαριασμό και αφετέρου σαν εκπρόσωπος της Κρέντιτ Τραστ, του Νικόλας Κνάιπ και του Μαρσέλ Μπλάντιντερ.

— Γκέραντ Μύλλερ, Αλλόιζ Φράιλινγκερ και Σούζαν Μπάλλεϋ.

Σαν διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας ορίστηκαν οι Βίκτωρ Κνάιπ και οι δύο πρώτοι από τους τρεις προαναφερθέντες συνεργάτες του.

Το 1980 ο Γ. Τσάτσος ιδρύει, μέσω του κ. Κνάιπ στο Λουξεμβούργο, την εταιρία χόλντινγκ «Ιντερνάσιοναλ Μεντιτεράνιαν Σήπινγκ», κατά 100% θυγατρική της Ανώνυμης Ναυτιλιακής Εταιρίας Ηρακλής (ΑΝΕΗ), που κι αυτή είναι θυγατρική της ΑΓΕΤ. Στην εταιρία αυτή, με προσωπική απόφαση του Γ. Τσάτσου, εκχωρείται το 40% των μετοχών της ΑΡΜΣΤΟΚ.

Παράλληλα, πάλι με προσωπική απόφαση του Γ. Τσάτσου, η πλειοψηφία των μετοχών της ΑΡΜΣΤΟΚ εκχωρείται σε άλλη εταιρία, που ιδρύεται το 1980 στο Λουξεμβούργο, με την επωνυμία ΣΕΜΟ ΧΟΛΑΝΤΙΚ. Την διοίκηση κι αυτής της εταιρίας ασκούσε, μέχρι τις 31 Ιουλίου 1987, ο Βίκτωρ Κνάιπ, πλαισιωμένος από υπαλλήλους της Κρέντιτ Τραστ, τυπικής ιδρύτριας της ΑΡΜΣΤΟΚ.

Από το 1977 και μετά όμως, ιδρύονται και εντάσσονται σταδιακά στην ΑΡΜΣΤΟΚ πάνω από 30 εταιρίες, κυρίως Παναμαϊκές και έτσι δημιουργήθηκε ένα παράλληλο γκρουπ, στο οποίο διοχετεύθηκαν τα κέρδη από τις διεθνείς δραστηριότητες του Ομίλου της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ.

Η μεθόδευση που ακολούθησε ο Γ. Τσάτσος έγινε πλέον γνωστή. Τις δυνατότητες όμως και τις προϋποθέσεις, για ν' ακολουθηθεί η ίδια ή παρόμοια διαδικασία, τις είχε και ο φυγόδικος πρώην Τραπεζίτης Γ. Κοσκωτάς και όσοι καμουφλαρίστηκαν πίσω του και παρέμειναν αφανείς. Το αν αυτές οι δυνατότητες εξαπλήθηκαν είναι θέμα που μόνον οι ανακριτικές αρχές της χώρας μπορούν να το διαπιστώσουν.

Προς αυτή δε την κατεύθυνση μπορούν να κινηθούν είτε από μόνες τους είτε ύστερα από την κίνηση της ποινικής διαδικασίας εκείνων που έχουν έννομο συμφέρον από τη διελεύκανση του σκανδάλου της Τράπεζας Κρήτης. Και τέτοιοι είναι ο Προσωρινός Επιτροπός, δηλαδή το ελληνικό δημόσιο, οι εργαζόμενοι και οι μέτοχοι της Τράπεζας.

Ποιος απ' όλους αυτούς θα τολμήσει την υποβολή μιας τέτοιας μήνυσης;

Νίκος ΡΟΥΣΣΗΣ